

Poetic.

a) Art poetic: 443.

Gramm. lat. 525.

820. P. sec.

POETICA LA-
TINA NOVA,

METHODO

PERSPICUA TRADITA,
COMMENTARIIS LUCULEN-
tis declarata, exemplis tum veterum, tum
recentiorum Poëtarum illustrata, duobus
Libris ita conscripta, ut non tam Classi-
bus quàm Academiis & Scholis
publicis utilis esse
possit;

PER SCHOLÆ GIESSENÆ NON-
nullos Professores Philosophos.

Erasm. Roterod.

*Poëtica est ex omnium disciplinarum deliciis ac
medullis condita placenta, atque ex delectissi-
mis quibusq; flosculis compositum mellificium.*

GIESSENÆ HASSORUM,
Excudebat Nicolaus Hampelius, Scholæ Typogr.

MDCCVII.

*Bona spei ex Indolis Adolescenti
Christiano Taubmano, Ceter.
Liberarii Poëtae D. Fridenrii filii Auctori C. D.*

Handwritten text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

*CUM GENERIS ET NATALIUM
splendore nobilissimis, tum a vita & patrita virtu-
te praestantissimis, pietate item, religionis sincerita-
te, vita integritate ornatissimis, viris Amplissimis
& spectatissimis, Imperialis Reipubl. Francofurtens-
sis ad Mœnum Consulibus, Scabinis ac Consulari-
bus Prudentissimis, Dominis ac fautoribus
nostris debito honore & cultu jugi-
ter observandis,*

Salutem & incolumitatem à Christo pre-
camur auctores.

*T*A est, Viri Nobilissimi & Pru-
dentissimi: Eò nonnullorum
processit, sive petulantia si-
ve audacia, ut quò quidq; est
dignius, preciosius, antiqui-
us, eò magis ab iis vitupere-
tur atque traducatur: quod maximam par-
tem inde est, quod bonum à malo, verum à
falso, rectum à curvo non satis discernere
possint & dijudicare: De Poëtica hoc af-
firmaverimus, eam nulli alii arti dignitate,
nobilitate, utilitate, & addo, divinitate ce-
dere: & tamen quæ nunc sunt tempora, qui

E P I S T O L A

mores, à plerisq; alto supercilio contemni-
tur, exemplo Pythagoreorum è Scholis eji-
citur, & ad ultimas, quod proverbio dici so-
let, Herculis columnas instar catharmatis,
aut carcinomatis cujusdam ablegatur:

*Nunc hederæ sine honore jacent, operatæq; Musis
Cura nihil Musis nomen inertis habet,*

ut cum Ovidio loquamur *l. 3. de art.* Profectò
immeritissimè, indignissimè! Si. n. omnes
aliæ artes sunt dona Dei, patris luminum, ut
in Scriptura appellatur, quî, malum, Poëti-
ca ex numero earum gigantea quasi auda-
cia exturbari & extirpari potest, ita ut ex le-
ctissimo & beatissimo illo choro cogatur ab-
ire, excedere, erumpere, evadere: Nam quis
tam perfrictæ frontis est, qui negaret Poëti-
cam à Deo originem trahere suam? Hinc
enim à nonnullis divini Spiritus in homi-
nem transfusi propago dicitur: hinc illud
Ovidii:

*Est Deus in nobis agitante calescimus illo;
Sedibus ætheriis Spiritus ille venit.*

Hinc Poëtae αἰδοὶ ὡς σφόδρα εἰδότες dicti putā-
tur: Hinc Plato eosdē ἐρμηνέας ἢ ὑπὲρ τὰς Deo-
rum appellat. Hinc etiam Poëtae κατ' ἐξοχήν
vates fuerunt dicti: quoniã, ut scribit *Theod.*

Zuving.

DEDICATORIA.

Zwing. vaticinium inter homines summa admiratione dignum sit, neq; in hominem quatenus homo est cadere videatur, sed quatenus divino quodam Spiritu afflatus est. Hinc etiam factum, ut Poëtæ antiquiores Ethnici in primis Poësin suam θεόπνευστον esse existimaverint, adeoq; Deastros suos, quanta numina fictitia, invocaverint, ut ipsis opes & operas suas conferrent, in primis quando, ut Persius loquitur, *erant grande locuturi*. Nam Musas ipsis invocare non licebat, nisi in summa rei obscuritate & difficultate, ut Horatius in arte præcepit:

Nec Deus interfit, nisi dignus vindice nodus.

Sed quid in re tam manifesta immoramur, cum ipsa divina scriptura testis sit locuples, Poësin tanquam singulare donum & bonum, immenso Dei beneficio concessum hominibus, & non γεγώδη μυθολογίαν, hoc est, anile quoddam fabulamentum esse, ut olim Eratothenes clamabat; teste *Calio lib. 7. c. 1.*

Quod si de usu Poëtices dicere velimus, Deum immortalem, quam diffusa opus haberemus oratione! Equidem tempus esset universas Rhetorices opes simul & semel explicare, evolvere omnes Hortensii Lecythos,

EPISTOLA

thos, excutere omnia myrothecia Ciceronis, nisi ab aliis ille multis verborum phaleris satis superq; sit decantatus, & à nobis breviter annotatus, lib. i. c. i. Sufficiant igitur hoc loco ea, quæ Horatius in epist. i. de Poëtica præstantia cecinit his verbis:

*Os tenerum Pueri, balbumq; Poëta figurat:
Torquet ab obscænis jam nunc sermonib. aurem:
Mox etiam peëtus præceptis format amicis,
Asperitatis & invidia corrector & ira.
Recte facta refert, orientia tempora notis
Instruit exemplis: inopem solatur & ægrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
Poscit opem Chorus, & præsentia numina sentit:
Cælestes implorat aquas docta prece blandus:
Avertit morbis: metuenda pericula vertit:
Impetrat & pacem, & locupletem frugib. annũ,
Carminè dii superi placantur, carminè manes.*

Porro in arte sic scribit:

*Sylvestres homines sacer interpretq; Deorum,
Cædibus & victu fædo deterruit Orpheus:
Dictus ob hoc lenire tigres, rabidosq; leones.
Dictus & Amphion Thebana conditor arcis
Saxa movere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet. Fuit hæc sapientia quondam,*

Publica

DEDICATORIA.

*Publica privatis secernere, sacra profanis:
 Concubitu prohibere vago, dare jura maritis:
 Oppida moliri, leges incidere ligno.
 Sic honor & nomen divinis vatibus, atq;
 Carminibus venit. Post hos insignis Homerus,
 Tyrtæusq; mares animos in Martia bella
 Versibus exacuit: dictæ per carmina sortes,
 Et vitæ monstrata via est: & gratia regum
 Pieriis tentata modis, ludusq; repertus,
 Et longorum operum finis: ne fortè pudori
 Sit tibi Musa lyra solers, & cantor Apollo.*

Non recenseri hæc fide, ut ajunt, Poëtica,
 sed ex republica veritatis esse inde patet,
 quòd Poësin excoluerunt non tantùm ple-
 beji, sed etiam reges & Principes: sicut in
 Adriano Imperatore videre est: non tan-
 tùm Ethnici & profani, sed etiam sacri &
 Theologi: puta David rex Judæorum, qui
 vario carminis genere Psalmos Deo decan-
 tavit: Hieremias in Threnis, Esaias, qui
 Prophetiam suam sacris versibus condidit,
 quibus nihil jucūdius esse ait Hieronymus,
 Solomon Davidis filius, qui in hortis En-
 gaddæ canticum canticorum in morē Dra-
 matis cecinit: Tacemus ex recentioribus
 Apollinarem Syrum, Nonū Panopolitam,

EPISTOLA

Cælium Sedulium, Lactantium Firmia-
 num, Cyprianum, Damascenum, Prospe-
 rum, Fulgentium, Aratorem, aliosq; quam
 plurimos, qui Poësi sua immortale nominis
 decus sunt consecuti. Neq; reges & Princi-
 pes Poësin modò excoluerunt, sed etiam
 Poetas ipsos amaverunt, ad summa digni-
 tatum & honorum fastigia evexerunt, sala-
 ria, alimenta, victum & amictum suppedi-
 taverunt, dignitates & magistratus conce-
 serunt, statuas erexerunt, imò poëmata etiã
 in prætio habuerunt, sicut exemplis non
 paucis omnium historiarum monumenta
 abundant. Vespasianum Imperatorem rhe-
 toribus ac Poëtis tam Græcis quàm Latinis
 è fisco annua salaria constituisse autor est
 Suetonius: Anacreon Teius maximo in
 honore fuit apud Polycratem Samiorum
 regem à quo & quinq; talentis est donatus,
 ut Ælianus & Herodotus lib. 3. meminere.
 Apud Danos regnũ Poeseos fuit præmium.
 Nam ut scribit *Saxo libr. 6. & ex eo Zuingerus*
volum. 4. libr. 3. fol. 1170. Defuncto Frothone
 III. Danorum rege, cùm filium ejus Fridle-
 vum, qui apud Rusciam educabatur, falsò
 extinctum suspicarentur: eum sceptro di-
gnif-

DEDICATORIA.

dignissimum arbitrati sunt Dani proceres, qui Frothonis tumulo plenum laudis carmen affigeret, famamq; extincti regis specioso polteris titulo commendaret. Ergo Hiarnus Danicę Poësis peritus, præmiū magnitudine invitatus, more suo barbarum condidit metrum; cujus intellectum quatuor versiculis editum in hæc verba transcripsit:

*Frothonem Dani, quem longum vivere vellent,
Per sua defunctum rura tulere diu.*

*Principis hoc summi tumulatum cespite corpus
Æthere sub liquido nuda recondit humus.*

Eum proinde Dani diademate remunerati sunt. Ita ab eis Epitaphium regno repensum, imperiūq; pondus paucarum literarum contextui donatū est. Et nostro tempore accepimus, Sanazariū pro singulis hexastichi versib. singulos cētenos aureos natū esse à senatu Veneto. Scribit Volaterran. l. 14. c. 2. Anthropologiæ, felicissimos & doctissimos Imperatores Honorium & Arcadium Claudiano Poetæ in foro Divi Trajani statuam erexisse: & Petrus Crinitus prodit, Domitianum magnifico cōvivio donasse Statium Poetam, coronaq; insigni aliisq; mune-

¶

5

mune-

EPISTOLA

muneribus honestasse: Quòd Augustus Cæsar frequēter inter lacrymas & suspiria, hoc est inter lippientem Virgilium & blæsum Horatium, sederit, vel in trivio notum est. Hoc mirum est, barbaros Getas, gentem à mansuetioribus Musis prorsus alienam. P. Ovid. solennes exequias celebravisse, & sepulchrum magnificū erexisse. Quid? quòd Africanus Q. Ennii statuam sepulchro suo imponi jussit, clarumq; illud nomen, imò spoliū ex tertia orbis parte raptum in cinere, supremo cum Poetæ titulo legi, ut refert Cicero in orat. pro Archia, & Plin. libr. 7. c. 30. O rem omni prædicatione majorem! O testamentum & voluntatem longè meliorem illâ heluonis Neopolitani, qui apposita lagena vino repleta sepulchro suo hos versus ex ultima voluntate inscribi jussit:

Vina mihi vitam, mortem mihi vina tulerunt:

Sobrius auroram cernere non potui:

Ossa merum sitiunt, vino consperge sepulchrum,

Et calice epoto care viator abi.

In quo verò honore Poemata sive libros Poetarum habuerint, dici vix potest: sanè quidem Alexander Magnus non tantū diligentissimè legit Homerum (unde &

Φιλό-

DEDICATORIA.

Φιλόμης & fuit dictus) noctu sub capite & culcitra posuit, sed etiã cum post Dariũ prælio victum adeptus esset scrinium in regia præda ex auro & gemmis fabrefactum, sciscitatus ab iis qui Persicę luxurię non erant ignari, ecquisnam esset tam pretiosi operis usus: ubi audivisset, regia unguenta in eo servari solita, respondit: quin rei magis pretiosę sit posthac custos, Homerumq; in loculo clausit.

Augustus Cęsar quotannis Virgilio natalem celebravit. Et Plato licet Poetas ex republica sua ejicere videtur, Sophrona tamẽ Mimorum Poetam, tanti fecit, ut morientẽ libros ejus capiti subjectos habuisse narret *Cælius libr. 7. antiq. lect. c. 1.* Plurima hujus generis proferre possemus, nisi temporis brevitatis & instituti nostri ratio plura dicere volentes interciperet. Hęc autẽ ideõ protulimus, ut à dentata male feriatorum strigili, à fannis & calumniis Epicuri, qui Poemata anicularum deliramenta dicebat, & rivalium sociorum, vindicaremus divinam Poeticen, cujus studium ut & nos nostro loco, labore & studio juvaremus, conscripsimus de bonorum virorum consilio hanc,
quæ

E P I S T O L A

quæ præ manibus est, Poeticam Latinam, novam, eamq; methodo perspicua & plana tradidimus, commētariis luculentis declaravimus, exemplis tum veterum tum recētorum Poetarum illustravimus, & denique hoc egimus, ut in diligentia nostra, ceu cōfidimus, desiderari nihil possit, utpote qui cogitavimus illud *Ciceronis libr. 3. de divinat.* sic dicentis: Nullum munus reipublicæ afferre majus meliusq; possumus, quam si doceamus atque erudiamus juventutem, his præsertim temporibus, quibus ita prolapsa est, ut omnium opibus refrænanda atq; coercenda sit. Eodem etiam ferè modo, quo in Grammaticis fecimus, præceptiones & commentationes nostras in certas classes sive ordines distinximus: Nam primus sub asterisci nota * ad classes inferiores, secundus sub nota obelisci † & tertius sub nota angularis parentheseos [ ] ad superiores (quibus tamen ipsis ordo asterisci communis est) pertinet.

Vobis autem *Viri nobilissimi & amplissimi, Patres patriæ Prudentissimi*, hunc nostrum qualemcunq; laborem dedicare voluimus, tum quòd singulari amore, propensione & bene-

bene-

DEDICATORIA.

benevolentia, quam religionis sinceritas auget & cōservat, Illustrem nostram Scholam, ab Illustrissimo ac Celsissimo Principe ac Domino, Dn. LUDOVICO, Hassiæ Landgravio, &c. divini Spiritus afflatu, fundatam, atque adeò nos omnes prosequimini, tum quòd etiam liberis vestris, qui magno numero apud nos artibus humanitatis cum laude diligentia operam navant, hic labor noster cum cæteris est destinatus; qui ut in plurimorum utilitatem, in Ecclesiæ incrementum, patriæ emolumentum, rei-publicæ nostræ literariæ ornamentum vergat, faxit præpotēs & immortalis Deus; cui VV. NN. & AA. piis & assiduis votis unicè commendamus. Dabantur Gießæ ad Lanum, Anno 1606. Calendis Septembris.

AD

AD CLARISSIMOS VIROS,
Dn. M. CASPARUM FINCKIUM,
Logices & Physices: Dn. M. CHRISTO-
PHORUM HELVICUM, Hebrææ & Græ-
cæ linguarum: Dn. M. CONRADUM
BACMANNUM, Poes. & Histor. Pro-
fessores, autores Poetices, fauto-
res ac Præceptores suos
observandos.

*S*I pulchram meritò laudem invenisse putantur
Carmina docta viris, queis vatū nomen honoris
Nomen erat, quæ vel foliis descripta caducis,
Vel tenui recitant unius facta papyro:
Reddere si numeri pretium potuere Maroni,
Si facere, ut Caesar pectus mentemq; benignam
In vatem acciperet, poterant paucissima verba:
Noctu quod plueret, spectaculaq; manè redirent.
Atas prisca olim magni si fecit Apellis
Artem, & ab hoc auro pictam icona Caesar emebat:
Quod decus, aut pretiū, quæ munera laudis habebit
Hæc opera? hæc duri quæ non ignara laboris
Esse aliis poterat, vobis sit nescio dicam.

Auto-

*Autores clarâ doctrinâ laude celebres,
Fincki, Helvice, & tu Bachmanne per aethera noti.*

*Natura in multis versus felicior urget,
Suppeditans venam, & faciles in carmina vires,
Musarumq; fores quidam (sic verba Platonis
Exponunt) pulsant, quibus incita corda furore
Divino fervent, genioq; agitante calescunt.*

*Tam labor hic igitur decorari laude meretur,
Hac quàm frustrari naturâ facta videmus,
Aut si naturæ fas est imitamina dici.*

*Tantò major erit, tantò constantior una
Gratia, quæ vestro huic pendetur debita libro,
Quantò picturâ magis est divina Poësis,
Quantò hæc ante illam majori textitur arte,
Quantò hæc ante illam lato diffunditur usu.*

*Pingere diversas facies, & fingere metra
Vix labor: ast aliis methodum præscribere rectam,
Et monstrare viam, quâ doctè fingere possis,
Hoc opus, hic labor, hæc exercet cura celebres
Arte viros, quibus est longos tractata per annos.
De vulgo nascetur heri pulcherrimus ordo.*

*Munere pro tanto quem patria debet honorem,
Quemq; animum, & gratæ quæ munera solvere
linguæ*

*Addecet, agnoscens fida offert pectora vobis,
Nec fallor, grato prompta exhibet ore juvenus,
Haud simulata mihi sic visa effundere verba:*

Artis

*Artis fatidicæ quæ lumina clara coruscant
Hinc atq; hinc dispersa libris, Nasone, Marone,
Sive alio, quicumq; audit tersissimus autor,
Cum collecta micent uno hoc rutilantia scripto,
Si meriti non sunt æqualis præmia laudis
Autores, tamen huic quæ gloria proxima, cedat.*

M. Ludovicus Steitzerus Giessensis, SS.
Theologiæ studiosus.

LIBER

LIBER PRIMUS POETICES.

CAPIT I.

PŌETICA est facultas bene con-
ficiendi carmina.

[*Jacobus Zabarella lib. 2. de na-
tur. Log. Poeticam Logices partem
facit, cum tamen finis Logices, qui
teste ipso Zabara. lib. 1. de nat. Log.*

*c. 13. est veri cognitio, ei non competat, teste eodem lib. 2.
c. 17. Unde fit, ut nec contineatur sub Logices definitio-
ne, quam tradit lib. 1. de nat. Log. c. 20. Nobis facultas
quaedam generalis est, nulli certe materia alligata, nec
subjectum proprium habens, itemq; constans non tan-
tum ex Logices, Rhetoricis & Grammaticis, sed etiam
ex Physicis, Ethicis, Mathematicis, Historicis, Geogra-
phicis, &c. Unde & Poeta nonnulli dicuntur philosophi:
Verus Poeta dicat, se in Epigrammate oportere esse phi-
losophum, Scal. lib. 6. Poet. c. 4. Ethici, Scal. lib. 7. Poet.
c. 3. ut Theognis, Phocyllides, Pythagoras, Juvena-
lis, &c. quidam Physici, ut Virgilius in Georg. Lucre-
tius, Aratus, Macer, &c. alii Historici, ut Lucanus
Ovid. in Metamorph. & Fastis, &c. imò omnes Poeta
Epici pro argumēto habent historiam, Scal. lib. 1. Poet.
c. 2. p. 12. Differunt nihilominus historia & Poësis. Illi*

A

enim

enim satis est solus ille tractus dictionis ad explicandum
 quae gesta sunt: Hæc non solum reddat vocibus res ipsas,
 quae sunt, verum etiam quae non sunt, quasi sint, & quo
 modo esse possunt vel debent, representat, Scal. lib. 1. Poët.
 c. 1. pag. 2. Quare non est verum quod ajunt coherere
Sophistica Poëticaen, ita ut Poëta proprium munus sit
 adornare mendacium: nam hoc surrepsit postea, seseq;
 immiscuit ei simplicitati, quae cum ipsa primùm Poëtice
 orta fuerat, Scal. lib. 7. Poët. c. 2.

Usus Poëtices permagnus est: Ut enim taceantur re-
liqua, sine ejus doctrina nulla ferè Grammatica pars fe-
 liciter disci & percipi potest. 1. enim ostendit Partes Ora-
 tionis, ut cum Lucanus canit lib. 4. Glebis exilis Arisba;
 apparet exilis nomen esse non verbum: Hoc enim corripi-
 tur, ut apud Hor. Utcunq; fortis exilis puerpera. 2. Ac-
 cidentia partiū Orationis, ut: Oblitus decōrisq; sui, Virg.
 5. Æneid. ubi decōris à decūs: Et divini signa decōris,
 ubi decōris à decor esse agnoscitur. 3. docet vocis signi-
 ficationem, ut: Nunc oblita mihi tot carmina, Virg. Ob-
 litus & musto feriet pede rusticus uvas, Tibul. 4. Or-
 thographiam: ut ex eo quod Martialis canit: Uxorem
 potes hanc dicere legitimam, colligitur, scribendum
 esse non legitimam, sed legitimam. 5. Ostendit ratio-
 nem pronūciandi: ut ex eo quod Virgilius canit: Com-
 posito rumpit vocem & me destinat aræ, colligitur
 dicendum esse non destino media producta, sed destino
 media correpta. 6. Ostendit inflexionem verborum,
 ut proferatur (exempli causa) advēnit, in presenti me-
 dia brevi, in praterito media longa, & contra adveni-
 mus, in presenti media producta, & in praterito media

Grammatici meliore sunt, q̄ versu vel mediocriter corre-
 scribunt: & hic labor ingenio acrig' exerce: & Poëtarum
 cognitio alia copia sermonis, & acut' iudicia &c. In 2o lib.
 Ad. Wilhel.

Corrupta. 7. Syntaxin docet: ut in illo Virgiliano: Ipse ego cana legam tenera lanugine mala; lex Poëtices docet cana eum mala, & tenera cum lanugine construi, &c.]

2. Partes Poëtices duæ sunt: Elementaria & verificatoria.

3. Elementaria est prior Poëtices pars, quæ principia carminis interpretatur.

4. Principia Carminis sunt Quantitas & Pes.

5. Quantitas est, qua syllabæ tempus, quo proferatur, æstimatur.

6. Syllaba est brevis, longa, & communis, sive anceps.

7. Brevis est, quæ constat uno tantum tempore, sic notata, ut *për, in, òb, piùs, mèlùs.*

[Alii brevem vocant, quæ habeat vocalem brevem, ut: in, per, es, quod perpetuum non est.]

8. Longa est, quæ constat duobus temporibus, sic notata, *ˉ*: *Mōns, rōs, dōs, Māgnōs, pārvōs.*

[Hinc fit ut moram trahat paulo longiorem. Unde & factum, ut olim syllaba longa gemina vocali scripta fuerit, Fab. lib. i. c. 7. Aliis longa est, quæ habet vocalem longam natura, ut res, vel positione, ut Mons.]

9. Communis sive anceps est, quæ modò brevis modò longa est, ut in *Atlas, Patres, Cygnus.*

[Alii ancipitem faciunt, quæ habeat vocalem communem seu indifferentem, ut in exemplis allatis. Hi enim cum Pantaleonte Bartelonæo quantitatem a vocali metiuntur, ita ut quanta est vocalis, tanta dicatur syllaba. Aliàs etiã syllaba distingui solet in primam,

A 2

quæ

que in principio cujuslibet dictionis ponitur: In mediã, que inter primam & ultimam interjicitur: sive enim plures sint interjecta, sive pauciores, omnes vocantur media: ita tamen, ut secunda à fine penultima, tertia à fine antepenultima vocetur: & ultimam, que dictionem claudit, ut in dictione Salomon, prima est Sa, media Lo, ultima Mon. Ad ultimas autẽ syllabas referimus etiam dictiones Monosyllabas, ut: a, ab, abs, ast, de, è, ex, fex, grex, lex, mox, rex, &c.]

10. Quantitas cognoscitur regulis, vel autoritate.

[Alii modi cognoscendi quantitatem, quos nonnulli constituunt, ad hos duos commodissime referuntur, sicut in progressu patebit. Nos brevitati & perspicuitati studentes, ferram, quod in proverbio est, per eandem lineam non reciprocabimus.]

CAPUT II.

DE REGULIS GENERALIBUS.

1. Regulæ sunt generales aut speciales.
2. Regulæ generales sunt, quibus Quantitas vel omnium syllabarum, vel saltem priorum cognoscitur.

[Per priores syllabas intelligimus primas & medias: Medias autem non solas aut peculiare, sed aliquas. De harum enim sigillatim consideratarum quantitate agendum erit c. 3. in regulis specialibus.]

3. Tales regulæ sunt in Positione, Diphthongo, Crasi, Vocali ante Vocalem, & Derivatione.

[Plures horum modorum constituuntur ab aliis: sed nos de singulis suo loco, & in regulis specialibus.]

Regu-

Regula I.

4. Positio omnislunga est. Positio est, cum sequuntur duæ consonantes vocalem.

5. Ex diversa consideratione & collocatione tres positionum modi constitui solent. 1. cum post vocalem in eadem dictione sequuntur duæ consonantes, ut: *Armā, Illē, Cōrnu.* 2. Cum post vocalem in eadem dictione sequitur dupla, X aut Z, aut Jod, ut: *Rex, Axis, Gaſa, Major, Pejor, rejicio, ejus, cujus.*

[Jod enim hic induit naturam consonantis: in vocibus autem Hebraeis semper manet consonans, ut: *credat Judæus Apella, Horat. serm. 1. Sat. 5. Quali acunq, vultes Judæi somnia credūt, Juven. Sat. 6. Sic & Josephus, Jason, Jambus, Jacobus, Johannes, &c. Secus in vocibus origine Grecis, in quibus est vocalis, ut Jason: quod imitatus est Claudianus: Ne laceres versus dux Jācobe meos.]*

3. Cum in diversis dictionibus prior in consonantem definit, & altera à consonante incipit, ut: *Post aliquot mea regna videns mirabor aristas. Virgil. Nitimur in vetitum semper cupimusq, negata. Ovid.*

[Excipiuntur à secundo modo hæc sequentia: *Bijugus, Quadrijugus, Multijugus, Rejecto. Ora rejectantem. Virgil. Alii addunt V, ut in Divus, Rivus, Vivus. Sed hujus inconstantiam tot exempla contraria ostendunt, ut: Avus, Severus, Nivis, trivium, boviu, novus, juvenis, &c. Quod verò rejicio vi consona primam producit, ut Georg. 2. Rejice ne maculis infasces vellera pullis, & 5. Aneid. Hac fatus duplicem ex humeres rejecit amictum, id Renneman. fieri putat per li-*

A 3 centiam

centiam Poëticam, quod rectè negat Scal. lib. 1. de causis LL. cap. 12.]

Exceptio.

6. † Liquida cum muta conjuncta syllabam naturâ brevem anticipitem facit, ut: *tenēbra* mediâ producta, & *tenēbra* mediâ brevi: *Nox tenēbras profert, Phœbus fugat inde tenēbras.*

Observationes.

I. † Syllaba anceps hic frequentior in L & R, rarior in M & N. [*Non etiam nisi in dictionibus Græcis, ut: Cycnus, Procne, Daphne, techna, Tecmessa, &c.*]

II. † Syllabæ quæ propter liquidam cum muta in oratione ligata producuntur, in oratione soluta plerunq; corripuntur: ut in *Tenebra, Volucris, Integrum, pharëtra, podăgra, mediocris, lugubris, confitrix.*

[*Dicitur oratio soluta, non quòd pedibus careat ac numeris, sed quòd iis tam astricta non sit ut carmen. Vocatur etiam prosa seu prorsa, quasi profusa. Vocatur & pedestris, Græcè πεζὸς λόγος, quòd quasi pedibus incedat, cùm carmen quodammodo equo ferri videatur. Unde Horatius historias soluta oratione compositas pedestres vocavit, od. 12. lib. 2. Pontan. Ligata verò illa est, quæ rigidis carminum legibus quasi alligata est & astricta, &c.*]

III. † Syllaba naturâ brevis per liquidam cum muta producta, vocatur positio debilis & temerè usurpanda non est.

[*Habendus enim hic est delectus, & respiciendum ad*

auto-

autoritatem & exempla veterum Poëtarum. Nam pari licentia, qua producitur media in tenëbræ, rectè non produxeris mediam in Genitrix, Penëtrez, &c. (quamquam Hennin. Rennem. Dec. 1. prob. 4. putet Poëseos tyroni hic crucem figendam non esse, cum & ratio productionis per licentiam Poëticam, in his aequè conspicua esse possit.) Sicut nec primas in reflagito, reflecto, refluxo, refreno, refringo, quippe quæ frequentissimè ab omnibus corripuntur. Quamvis Lucretius primas in retribuo, retraho, refringo, refrigero, produxerit: Sicut & primam in refloresco Sil. lib. 15.]

IV. † Si muta & liquida non sint in eadem, sed in diversis syllabis, exceptioni præpositæ locus esse non potest, ut in abnuo, obliquo, obruo, in quibus primæ semper producuntur.

V. † Si vocalis naturâ longa sit, corripitur propter liquidam non potest: ut, simulacrum perpetuò A longum habet. Est enim à simulare, cujus A natura longum est: Multa modis simulâcra videt volitantia nudis. 7. Aneid.

[Hujus generis nonnulli esse putaverunt primam in Flagro: Sed contrarium est apud Virgilium, antiquorum Poëtarum studiosissimum, teste Scal. lib. 4. Poët. c. 17. qui non tam corripit (trepidare metu crinemque flagrantem excutere,) quam producit (Flagrâtes perfusa genas,) De reliquis dicetur infra in autoritate.]

[De positione hoc quoque observandum est, quod vocalis precedentis ultima brevis nulla positione produci possit, ut: Jam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos. Virgil. Ignoscent, si quid peccavero stultus,

A 4 amici.

amici. *Horat.* Nisi olente in fornice stantem. *Idem*
 Ridentes præmia scribæ. *Idem.* Unda Scamandri.
Catull. Cava flumina crescunt. *Virg.* Ponite spes sibi
 quisq; suas. *Idem.* Inveniuntur tamen exempla, in qui-
 bus vocales naturâ breves per positionem producuntur:
 Clarissimus Poëta Fridericus Taubmannus *amicus*
noster in *Melodesia sua* annotat ista: Nulla fugæ ra-
 tio, nulla spes, omnia muta. *Catull.* Pro segete spicas,
 pro grege ferre dapem. *Tibull.* Præceleres agile stu-
 dium & tenuissima virtus. *Stat.* Occulta spolia &
 plures de pace triumphii. *Quibus addo* & illud *Ovi-*
dii: Nil opus est morte pro me. *Pleriq; cum* Corne-
 lio Valerio hæc excusant per cesuram, sed obstat illud
Martialis: Quid gladium demens Romana strin-
 gis in ora: & hoc *Virgilii:* Ferte citi ferrum, date tela,
 scandite muros. *Per cesuram autem fit, ut exemplo*
Græcorum Que sapissime producat, in primis apud
Virgilium Poëtarum regem, ut vocatur a Scalig. lib. 3.
Poët. c. 16. & in carmine heroico, ut: Terrasq; tractus-
 que maris. *Eccl. 4.* Lappæq; tribuliq;. *Georg. 1.* Tri-
 bulaq; traheæq;. *Georg. 2.* Liminaq; laurusq; Dei.
Aneid. 3. Drymoq; Xantoq;. *Aneid. 4.* Choreaq;
 Sybarumq;. *Aneid. 12.* Sed de cesura infra: nunc de
 his usurpamus illud: Est modus in rebus, sunt certi
 deniq; fines.]

DE DIPHTHONGO.

I. Diphthongus omnis longa est, ut: *Aeolus* &
clauso ventorum carcere regnat. *Virgil.*

Exce-

Exceptio.

2. † Invenitur etiam brevis in compositione sequente vocali, ut 7. Æneid. *Stipitibus duris agitur, sudibusq̄, præustis.* Ubi præ Græcorum imitatione correpta est. Idem iudicium est de *præire, præesse, præcutus, &c.* *Præire* tamen Statius Theb. 6. produxit; *Præmia* cum vacuus domino præiret Arion.

[*Per licentiam autem Poeticam fieri putamus, quod nonnunquam diphthongi sequente alia vocali nec producuntur, nec per synalepham eliduntur, ut Æneid. 3. Insulæ Ionio in magno. Sæpe etiam fit, ut diphthongus resolvatur aut dividatur, ac proinde pro rei diversitate vel corripatur vel producat, ut: Hic murus aheneus (præeneus) esto: Aulæi in medio, Virgil. Lucret. Evohe pro Eue, gaudet pro gaudet apud Catull. Heu pro heu apud Virgil. Sic invenitur etiam in propriis nominibus eus diphthongus divisa, ita ut E penultimum producat, ut Gryneus apud Ovid. Anteus apud Virgil. Orpheus apud eund. ubi trisyllaba fit ex dissyllaba.]*

D E C R A S I.

1. Crasis omnis longa est, ut: *Suave rubens Hyacinthus*, (pro suave.) *Injuria Thesei*, (pro Thesei.) *Orphei* pro Orphei. *Alvearia vimine texta*, (quadrisyllabum pro pentasyllabo.) *Dejectum fulmine Phaeton*, (pro Phaeton, Varro:) & secundum nonnullos *Alius*, (pro alijus.) [Eadem ferè Craseos ratio esse videtur in *Cui* una syllaba; quæ si resolvatur in duas corripit primam, & nonnunquam secundam, ut

A S apud

apud *Martial.* Et norunt cui ferviant leones, Phaleuc. quod secutus est *Taubman.* noster in *Columbis Poëticis*, pag. 109. Nodosum cui destino Draconem. Sed de *Crafi* sive *diarresi* aut *synaresi*, quam *Græci* peculiariter *Synecphonesin*, *Synizesin*, & *Episynalephen* vocant, agemus infra in *accidentibus* sive *affectionibus carminis*, in quo contrahit duas syllabas in unam. Hic tantum quantitatem ejus consideramus.]

DE VOCALI ANTE VOCALEM.

1. Vocalis ante vocalem corripitur, ut *delitiã*, *Italia*, *pïus*, *reus*.

[Intelligenda est hæc regula 1. de dictionibus Latinis. Nam in *Græcis*, *peregrinis*, & *barbaris* plerumq; anceps & varia est. Quæ *Græcè* scribuntur per *e* vel *o*, vocalem ante vocalem corripunt, quæ verò per *n* vel *w* vel diphthongũ *ei* producuntur, ut *Eos*, *heroës* *Museum*, *Medea*, *Politia*, *Elegia*. *Platea* tamen & *Chorea* licet sint à *Græcis* *πλατεία* & *χορεία*, apud *Latinos* tamen nonnunquam producuntur, ut apud *Virgil.* juvat indulgere *Choreis*, ac nonnunquam corripuntur, ut: *Pars pedibus plaudunt Choreas* & *carmina dicunt.* *Aneid.* 6. *Pure sunt Plateæ*, nihil ut *meditantibus* obstant, *Hor.* *Ep.* 1. 2. de vocali ante vocalem in eadem dictione posita. Nam si ponatur in diversis, vocalis vocalem antecedens vel eliditur per *synalephen*, de qua infra, ut: *Ill' ego qui quondam*, (ubi tamen excipitur *Heu* & *O*, ut: *Heu ubi pacta fides.* *O* utinam tunc cum *Lacedæmona* classe petebat. *Ovid.* *Te Corydon ô Alexi.*
Virg.

Virg.

Virg. Jvel exemplo Græcorum fit communis, ceu videre est in illo Virgiliano: Et longum formose vale, vale, inquit Iola: ubi ultima in Vale natura longa ob sequentem vocalem corripitur.]

Exceptiones.

1. † Excipiuntur *Aer, Lais, Nais, Thais, Lycasus, Chaonia, Aonides, Archelaus, Menelaus, Nicolaus*, quæ vocalem ante vocalem producant.
2. *Fio*, quod in dissyllabis longum est, ut: *Fiām, fiēs, fiēt*, at in polysyllabis quādo R inseritur, fit breve, ut: *fierem fieri*, ut: Si fortuna volet *fies* de paupere dives, si volet hec eadem *fies* de divite pauper: ex Juvenal. Omnia jam *fient, fieri* quæ posse negabam.
3. *Dius, a, um*: *Dia Camilla, Virgil. Dia Mosella, Auson.*
4. *Diana*, quod primam indifferentem habet, ut: *Exercet Diana chores. Virgil. Et: Ira pharetrate fertur satiata Diana. Ovid.* Huc referri potest *Geryon*, quod mediam nunc producit, ut apud Claudianum, nunc corripit, ut apud Virgil.
5. Genitivi pronominum secundæ declinationis, quæq; illorum formam sequuntur, ut: *Illius, istius, ipsius, nullius, solius, neutrius, utrius, alius*. Corripit *alterius*, semper producis *alius*.

Observatio.

† Reliqua præter *alterius & alius* (quibus addere placet *neutrius & solius*) penultimam quoque indifferentem habent, ut: *Unius ob iram prodimur. Et: Unius ob noxam & furias. Virg. Nullius est felix*

felix conatus & utilis unquam, &c. Illa autem indifferencia sive communitas tantum locum habet in oratione ligata, non etiam in prosa, in qua penultima semper producitur.

6. Genitivi & Dativi Quintæ Declinationis, in quibus E quod in penultima est, aliam ante se vocalem habet, ut *Diēi Acieī Progenieī* Quæ vero desinunt in *Ei* impurum penultimam corripunt, ut: *rei, Spei, Fidei.* *Lucretius tamen primam in Rei & ei produxit. Ut Paulin. secundam in fidei.*

7. † Genitivi antiqui in AI, ut: *Aulai, aureai, aquai, nepai, terrai,* producuntur. Idem fuit in *Caius, Pompejus,* itemq; in Vocativis *Cai, Pompei,* ut: *Quid petoda Cai, non peto consilium.* Mart. lib. 6. (Apud veteres enim duplici ii scribebantur,) itemq; in *Vultei* apud *Horat. Epist. 1.* *Durus ait Vultei nimis attentusq; videris.*

8. Possessiva in *Ejus, eja, ejum,* quæ antepenultimam habent productam, ut: *Aneia nutrix, Priameia virgo.* Virgil,

9. Interjectiones quædam 1. *Eheu:* *Eheu quid volui.* Virgil. 2. *Heu,* duæ syllabæ: *Heu quam bene nunc Papyriana.* Mart. 3. *Ohe,* quod utroq; modo ponitur: *Ohe jam satis est, ohe libelle.* Mart. *Satur est cum dicit Horatius ohe.* Juvenal.

Observatio.

IV. † Cæterum ea vis hujus regulæ, ut etiam longæ syllabæ in fine dictionum corripiantur, ut: *Insule Ionio in magno.* Virg. *Simoenta sub Ilio alto.* Idem. *Credimus*

*dimus an qui amant. Idem. Pectora terrarum qui in
orbi sancta tuetur. Lucret. Si me amas inquit. Horat.
Tu quoq; ô Eurition. Propert.*

[*Sed hoc 1. fit imitatione Græcorum. 2. per licentiam
Poeticam. 3. & perpetuum non est. Nam sepe longe ma-
nent, alia etiam vocali sequenti, ut: Ante tibi Eoæ At-
lantides abscondantur. Virg. Stant & Juniperi, &
Castaneæ. Idem. Lamentis gemituq; & fœmineo
ululatu. Idem. Et succus pecori & lac subducitur a-
gnis. Idem. Posthabita coluisse Samo: hinc illius ar-
ma. Idem. Nomen & arma locum servant, te amice
nequivi. Idem. O ego quantum egi. Ovid. Si fur dis-
pliceat Verri, homicida Miloni. Juvenal. Imò non-
nunquam breves & longæ sunt in eodem versu, ut: Glau-
co & Panopeæ & Inoo Melicertæ. Virgil. Ter sunt
conati imponere Pelio ossam. Idem. Hoc interim dis-
simulandum non est, nonnunquam propter diversos af-
fectus exprimendos poetas in cōcurso vocalium esse libe-
riores, quam aliàs. Sic Virgilius, ut exprimeret hiatum
non usus est elisione in hoc: Et succus pecori &, &c.
Sub ilio alto. Sic etiam ut representaret conatum,
vel difficultatem in hoc: Ter sunt conati Pelio of-
sam: quo refero etiam illud Ovidii: Jactari quos cer-
nis in Ionio immenso. Par ferè ratio est in illo: Ut vi-
di, ut perii, ut me malus abstulit error: Hic enim poë-
ta exprimere vult admirantis superciliosum hiatum.
Videris de his elegantissima apud Scal. li. 4. Poët. c. 47.
Frequenter autem Græci Heroici atque elegiaci abusi
sunt licentia hiatum, ut ubi libitum esset diphthongos
vocalesq; longas ante alias vocales vel producerent, vel*

corri-

corriperent: Tragici, Comiciq³ vel nunquam vel raro,
Scal.lib.4.Poetic.c.48.

DE DERIVATIONE.

1. Derivatam sequitur naturam originis seu thematis sui, ut: *Lēgo, Lēgerem, Lēgam. Lēgi, Lēgissēm, Lēgero. Stābam, Stābo, Stārem, Stēti, Stētissēm, Stētero.* Sic & *Dōminus, Dōmina, Dōminor. Pōtis, Pōtior, Pōtestas, Pōtiri.*

[Dum dicimus cum Melanchthone Derivatam sequi naturam suae originis, nihil aliud volumus, quam tantam esse vocis derivate syllabam, quanta est primitive à qua illa exoritur: hoc est, Quantitatem derivatorum ex primitivis cognosci volumus, sicut *Ē* compositorum ex simplicibus: Unde cognoscitur media correpta in *Virgineus*: à simplici *virgo*, quod in Genitivo facit *virginis*. Unde cognoscis te in *verecundus* esse syllabam longam (in qua hodie frequens est erratio?) Ex *vereor, vereris*. Unde colligis penultimam in *competitor* esse longam? Quia est à supino *competitum*. Unde scis antepenultimam in *Inscitia* esse longam? (in qua itidem apud recentiores frequens est hallucinatio, adeo ut Major de sui temporis hominibus hunc versum fecerit: *Inscius ac rudis est, cui vox inscitia curta est*) E contrario, unde novisti mediam in *Servitus* esse brevem? quia derivatur non à *servitum*, sed à *servus*, sicut à supino *longo aratum, ambulatum, lavatum, simulatum, involutum* derivantur *aratrum, ambulacrum, lavacrum, simulacrum, involucrum*. Sic *inimicus* secundam habet brevem, quia derivatur ab *amicus, iniquus*

iniquus

iniquus verò secundam habet longam, quia est abæquus. Eadem ratione in libb. de caus. LL. contendit Scaliger, secundam in Sempiternus esse longam, quia sit à voce æternus, &c. Addo unum; regulam propositam non tantum intelligendam esse de verè, exactè & propriè derivatis, sed etiam de omnibus dictionibus, quæ quacunq; ratione à se mutuò derivantur.]

Observationes.

I. † Tempora quæ à præsentis derivantur, præsentis, quæ à præterito, præteriti naturam & quantitatem retinent.

II. † Itaq; cum quinq; tempora Ram, ssem, rim, ro, sse, à præterito, reliqua verò à præsentis descendant, fit ut præteriti Quantitas sæpe à præsentis discrepet. Sic *legeram, legerim, &c.* Primam producant; *lego* verò cum derivatis, *legebam, legam, lege, &c. legar, legebar,* corripit.

III. † Sæpe fit, ut in derivatione mutata vocali aut consonante mutetur & Quantitas, ut: *Foveo*, primam habet brevem; *Fomes* (mutato U in M) primam habet longam. Sic *notus* primam habet longam, in derivatione (O mutato in I) secundam habet brevem.

IV. † In derivatione diligenter considerandæ sunt origines vocabulorum, itemque Analogia, de qua paulò post.

Exceptio.

2. Sunt tamen quæ contra naturam primitivorum corripiuntur vel producantur.

Corri-

Corripiuntur à primitivis longis:

Perfidus atq; fides, odium, ducis, atq; lucerna,
 Et stabilis, stabulum, titulus, nato, arena, disertus,
 Et sopor, & fragilis, fragor, & noto, arista, mamilla,
 Atq; sagax, strigilis, & ofella, curulis, Omasum,
 Et fatuus, ligula, & lolium, siquidemq;, sigillum.
 Adde farina, manus, & acerba, vir atq; bubulcus,
 Post vitiūq;, dicaxq;, vadumq;, his addeq; quasillū.

[*Arena enim est ab arista, arundo ab areo, dux ducis à duco, dicax à dico, lituus à lite, lotium à lotum, lucerna à luceo, nato à nare, sopor & soporo à sopio, stabilis à stabam, varicosus à varix, vitium à vito, fides à fido, vel fio secundum nonnullos, disertus à dissero, sagax à saga vel sagio, odium ab odi, vadum à vado, fragor & fragilis à frango, fatuus à fando, natare à natu, notare à nota, bubulcus à bobus, curulis à curru, de jero à juro, &c.]*

Producuntur à primitivis brevibus:

Junior, & vocis, regis, quoq; regula, legis,
 Tegula, laterna, & seclum, vomer, quoq; vena,
 Ceritus, petus, feralis, remigo, remus.
 Secius, & rapum, fedes, & jugera vires,
 Sicelis, ac humor, denu, binus, quoq; nonus.

[*Sedes est à sedeo, laterna à lateo, vox vocis & vociferor à voco, vires à vireo, litera à lino, tegula à tego, humor & humanus ab humus, macero à macer, lex legis à lego, rex regis & regula à rego, junior à juvenis, jugerum à jugum, lemuria à lemures, nitella à nitco, remus à Græco ῥῆεν, secius à secus, sicelis à sículus, stipendium à stipe, totus à tot, vena à venio, vitupero à vitium,*

tium,

rium, quatuor à quater, trinus à tribus, nonus à novem, denus à decem. Hinc patet, plures esse hujusmodi syllabas, quam in vulgatis illis versiculis comprehenduntur. Qui verò sit, quòd nec omnes vel extra versuum comprehensionem annotantur? Ratio est: quia illorum Etymologia partim est incerta, partim etiam sine ullo negotio ex aliis regulis addisci potest, interim memorie juvanda causà versus annotare visum est. Coronidis loco notandum, Lotium à Catullo produci, quamvis Grammatici (quo exemplo incertum est,) brevibus annumerent. Hoc te amplius bibisse prædicet loti. Scazon. vide Micyll. lib. 2. de re metric. pag. 191.]

CAPUT TERTIUM DE REGULIS Specialibus primarum syllabarum.

1. Regulæ speciales sunt, quibus quantitas peculiarium tantum syllabarum cognoscitur, videlicet vel primarum, vel mediarum, vel ultimarum.
2. Primarum syllabarum regulæ sunt de compositione vel intellecta vel addita præpositione, de præteritis, item & supinis.

De Compositione intellecta.

3. Compositio præpositione intellecta est, qua quantitas syllabæ cognoscitur ex compositi accentu, ut primæ syllabæ in *Anno* & *Seco* intelliguntur breves ex *adamo* & *refeco*, *Lego* ex *intelligo* aut *negligo*, *Spiro* & *Clamo* cognoscuntur longæ ex *aspiro*, *acclamo*, *potens* & *probus* breves ex *impotens* & *improbus*, *sanus* & *clarus* longæ ex *insanus* & *præclarus*.

B

[Vis

[Videatur alicui compositio conjungi posse cum derivatione, eo quod ea quae composita sunt, derivata quoque judicentur. Sed bene habet: Nam licet composita derivativa judicari possint, non tamē contra derivativa judicari possunt composita. Non alienum est ab hoc loco, aliquid etiam monere de particulis illiteratis nominum numeralium, ut bi, tri, tre, di, du, quae in compositioe corripuntur, I. Bi, ut biceps, bicornis, bicolor, bicorpor, bicubita, bicubitalis, bidental, biferus, bifidus, biforis, biformis, bifrons, bifurcus, bijugus, bilanx, bilibris, bilinguis, bilix, bilustris, bimaris, bimestris, bimembris, binominis, bipatens, bipedalis, bipennis, bipes, biremis, bisulcus, bivium. (Excipiunt nonnulli biduum.) II. Tri, ut: Triceps, tricornis, tricorpor, tricuspis, tridens, trifaux, trifidus, triformis, trifurcus, trilinguis, trilix, trimestris, trinodis, triplex, triquetrus, tiremis, trifurcus, trisyllabus, tritavus, trivium. (Nonnulli hic etiam triduum excipiunt.) III. Tre, ut: trecenti, treceni, tredecim. (Excipe Trevir, quod primam habet longam. Lucan.) IV. Di, ut: didymus, digamma, dijambus, dilemma, disyllabus, ditonus. V. Du, ut: ducenti, duplex, duplico, dupondius. Biduum in Eunuch. producitur, act. 1. sc. 2.]

Observatio.

† Si compositum constans quatuor aut pluribus syllabis redigatur ad syllabas tres, quantitatem dictionis ostendet, ut cur *Rideo* primam habet longam? quia dico derideo derides. Cur *Finio* primam habet longam? quia dico definio definis. Sic in *Video* agnosco priorem brevem, si invideo redigam ad invides, quod secundam habet brevem, &c.

De

De Compositione cum Præpositione expressa.

4. Præpositio in compositione tanta est, quanta est extra compositionem, nisi vel positio, ut *Addico, adduco, injicio, advolo, respondeo, percurro, &c.* vel vocalis ante vocalem, ut: *deamo, debisco, prohibeo, proinde, seorsum, &c.* interveniat.

5. Estq; vel brevis, vel longa, vel communis.

6. Semper sunt breves, *ab, ad, in, re, per, ob, super, & sub.* Ut in *abeo, adigo, inhabito, repeto, pereo, obo, super addo.* Excipe *rejicio & refert*, in quibus *re* producit, quia hoc derivatur à *res & fero*, illud per positionem longum fit.

[*Quod alii addunt produci etiam re in verbis, retuli, repperi, religio, & similibus, id ex accidenti est, & fit per Epenthesein, quia illi litera adjicitur.]*

7. Produc: *A, E, De, Di, Se, Præ, Proq;* Latina. *A*, ut in verbis: *amando, avertio, E, ut eligo, emitto. De, ut, depono, deficio, Di, ut, diluo, diduco, præterquam in dirimo & disertus [quanquam sint, qui velint hac duo esse primitiva] Se, ut Seduco, Præ, ut præpono, Pro, ut propono. Co, sequente consona, ut cogo. His adjicitur. Tra pro Trans, ut traduco. 8. Cõmunis est Pro, in procuro, propino, propago, propello, propulso, profundo, profundus, procubo, professus, profectus, profugio, procreo.*

[*In Grecis tamen imò & Latinis quibusdam tantum brevis est, ut: Propheta, Prometheus, &c. profugus, profano, procella, pronepos, profiteor, profari, profestus, proficiscor, protervus, procello. Hujus generis vulgus etiam esse putat primam in propola, cujus opinionem eleganter & nervose refutat Scag. in Culic.*

Virgil. his verbis: Multi putant Elogium Græcum esse. Ego verò contra putem: quemadmodum plerisque nominibus Græcis Latini præpositiones suas anteponebant; ita etiam Elogium ex Græca voce & Latina præpositione conflatum: ut in Prologo & Prologio, & Antilogio videmus factum: quæ qui merè Græca dixerit, is magnas nugas egerit. Sic etiam PROPOLA ex Græco πωλεῖν. Sed præpositio Latina est, ut Prologus: producitur enim: (Andriâ Terent.) quod non esset, si Græca. Si enim esset προπώλης, hoc est, προξενητής & Patarij Senecæ, ut nonnulli annotant ex Polluce: neq; primam produceret, quam nunc. Dicitur enim quòd primus vendat merces: quas in portu primus anticipat: & ut Pers. ait, primus tollit piper à sitiente camelo, ut prior vèdat: quod manifestò innuit Lucil.

Sicuti cum ficus primis propola recentis.

Ait ulit, & pretio ingenti dat primis paucos. Nam quò minus credam doctissimo viro, qui censet propala dicendum, facit, quòd ea non est Scriptura etymologia, sed prava librariorum consuetudinis. Si enim quòd unus aut alter propala scripserit, verum esset, eam rectam esse Scripturam: quidni & ego quoq; contenderem propula dicendum esse, qui in optimo Glossario scriptum invenirem, propula, πωλεῖς? Deinde, quare multis partibus plures libri habent propola, quàm propala? Quid causæ est, cur quæ usitatior Scriptura, ea ut verior non sit? Quare ego puto propolam esse Græcum cum Latina Præpositione: quæ tamen idem valet, quòd Græca προ. Nam eadem est in προλογος, quæ in Prologus. Sic Græci
Lati-

Latina vocabula cum Græca prepositione Latio abstru-
 lerunt, & sua fecerunt, ut Ἰτατόριον. Sic Arabes addito
 articulo suo ad pleraq; Græca ad morem suum interpo-
 larunt: ut liber Ptolemei est *Almageste*. Est enim ἡ μ.ε.
 γ.ισ. α. Ἰ. γ. μα. τ. ε. ι. α. Sic *Alchymia*, Χυμεία, & *Alchymi-*
sta Χυμίστις. Sic *Almanac*, *Kalendarium*, μ. α. ν. α. ρ. ο. s. a. Lu-
 na & mensibus, unde circulus lunaris apud Vitruv. μ. α.
 ν. α. ρ. ο. s. Sic *Alembic*. a Græco ἀμβλιξ, apud Dioscoridem.
 Itaq; ut dixi, eo modo propola. Ita & de elogio, &c.
 Hactenus Scaliger: Videatur & Taubm. in *Antular*.
Plauti, Act. 3. scen. 5. fol. 173. Quod verò a nonnullis di-
 citur nomen propago cum significatione mutare etiam
 quantitatem, & pro vite produci, ut Georg. 2. Flexos
 propaginis arcus; pro posteritate autem sive progenie
 corripitur, ut: *Aeneid.* 1. Sit Romana potens Italâ virtu-
 te propago, id nescio an sit è republica veritatis. Nam
 in utroq; exēplo Virgilii una est significatio, prior qui-
 dem propria, posterior verò metaphorica. Habeat igitur
 propago sive nomen sit sive verbum primam commu-
 nem & indifferentem. Contra Probus statuit, nomina-
 tivum propago esse brevem, at ablativum longum, ut:
 Melius propagine vites: Cornelius Valerius vult, si
 de hominibus dicatur, primam brevem, si de plantis, pri-
 mam longam esse. Sed de hoc idem ferè est iudicium. Ab-
 lativus propage a Victore & Aus. corripitur. Itemq; ad-
 jectivum profestus. Lata nisi austeris varientur festa pro-
 festis. Aus. sicut & fecit Hor.] vid. reliqua in fin. lib. 1.

De Præteritis dissyllabis.

9. Præterita dissyllaba habent priores longas, ut:
 Lique, fugi, cūdi, cum compositis. Excipiuntur sex:

B 3

10. Dē-

propa-
go.

10. Dēdi, Addīdi. Tūli, Attūli. Stēti, Astīti. *cum* compositis, ut: Bibi, Ebibi. Fīdi, Diffīdi. Scīdi, Rescīdi.

[Abscīdi tamen in medio nunc corripitur nunc producitur, & tunc nōnulli volunt compositum esse a scīdo vel cædo. Excipiuntur etiam a regula: Rui, plui, lui, &c. Sed ea non sunt hujus loci, & pertinent ad regulam de vocali ante vocalem.]

Observatio.

11. Præteritum geminans initium primam habet brevem, ut cēcīdi, pūpugi, tūtudi, pēpendi, tōtondi, fēfelli, cūcurri, cēcīdi a cædo.

[Luc.—donec vetuerunt, castra cēcīdit. Compositum tūtudi secunda longa Ennius usurpavit. Alia autem præterita sequuntur quantitatem sui presentis, quæ si longa sit, & præteritum longum, ut: Clamo, clamavi, si brevis, & ipsum breve fuerit, ut: amo, amavi. Ubi tamen excipiuntur tria, quæ primam habent brevem, licet à presenti longo descendant, ut: Pōsui à pōno, Gēnui à gīno, Cōegi à cōgo, quod posterius ut idem ex vocali ante vocalem breve agnoscitur.]

De Supinis dissyllabis.

12. Supina dissyllaba habent longas priores, ut: Lūsum, cūsum, fūsum, crētum, vīsum, lūtum, cum compositis. elūtum, pollūtum, dilūtum, &c. Excipe:

13. Dātūm, Sītūm. Sātūm, Lītūm. Stātūm, Cītūm. Rātūm, Qūtūm, Itūm, Rūtūm. *cum* compositis. Et à Nosco composita, Agnītum & cognītum.

[Hs annumerant alii etiam fūtum ab antiquo fuo cum derivatis, quæ primam habent brevem. De compositis a Sto hoc notandum, quod primam semper producant.]

ducant; si verò A mutetur in I, ut Stitum, corripiant. Unde staturus, conf̄aturus, præstatum, conf̄atum, producuntur. Lucan. Hinc acies statura ducum. Prosp. Non præstata sibi præstat natura sed unum. Martial. Constatura fuit Megalensis purpura centum, &c. Sed præstitum & constitum corripuntur. Status tamen quartæ Declinationis & statio & statim a supino statum, primam habent brevem, ut & illud statum quod est à sisto, de quo adjectivum, staturus, stata, statum: His adscripsit aquis, quarum stata tempora flatus. Lucan. Sic & Ovid. Composita ab itum omnia corripuntur, excepto uno ambitas, quod penultimam habet longam. Fuit & ambitæ circumdare littora terra. Ovid. Alia autem ratio est nominis verbalis ambitus, quod verbi quantitatem retinet. De supinis plurium syllabarum (quamvis ea aliunde cognosci possint, tamen) duo annoto. I. Supina plurium syllabarum desinentia in utum, (alii addunt etiam a, e, i, ut, amavi, amatum, delevi, deletum, petivi, petitum, cum tamen illa noscantur ex characteristica conjugationum) vel quorum præterita in unam syllabam vi desinunt, penultimam producunt, ut solutum, volutum. II. Supina plurium syllabarum, quorum præterita desinunt in ui duas syllabas, vel etiam in di geminatum, penultimam corripunt, ut: Posui, positum, genui, genitum, credidi, creditum, vendidi, venditum. &c.]

CAPUT IV.

DE MEDIARUM SYLLABARUM
quantitate cognoscenda.

I. Mediæ syllabæ cognoscuntur vel i. ex Declina-

B 4

tio-

tionibus. 2. vel Speciebus Nominum. 3. vel Conjugationibus. 4. vel Formis Verborum. 5. vel Diminutione. 6. vel Pronūciatione. 7. vel Analogia.

I.

EX DECLINATIONIBUS.

Secunda Declinatio.

N. Regulas de Declinationibus omnes intelligi de Penultimis syllabis obliquorum casuum.

1. Quæ in obliquis crescunt terminata in R, corripuntur, ut *Miseri*, *Saturi*.
2. Vocativi ab *ius*, penultimæ quantitatem quæ in Nominativo est, non mutant, quamvis in pronūciatione ea semper producat, ut *Valeri* in carmine: at in prosa pronūciatur *Valeri*. Sic *Mercuri* in carmine, at in prosa *Mercuri*.

TERTIA DECLINATIO.

3. In A Genitivi corripuntur, ut *poëma poëmatis*.
4. In O corripuntur, quæ O in I mutant, ut *virgo, virginis*.
5. Producuntur, quæ O retinent, ut *regio, regionis*. Excipe Gentilia correpta: *Macedonis, Saxonis, Vangionis, Teutonis, Senonis, sed Burgundionis, Vectonis*.
[*Et Senonum furias Latiae sensere cohortes. Stat. Teutonico ritu soliti. Virg. Vangiones Bataviq; truces. Lucan. Non longinqua docet, domito quod Saxone Teuthys. Claud. Vectonesq; leves profugiq; a gente vetusta. Lucan.*]

Unum est quod O mutat in E longum, *Anio, Anienis*, fluvii Tiburtini nomen.

6. In

*

6. In C producuntur, ut *halēcis*.

[*Halecem sed quam protinus ipsa voret. Mart.*]

7. In A L Latina producuntur, ut *animal, animālis*.
Excipe: I. *Sal, Sālis* correptum.

II. Propria penultimam corripunt, ut: *Anni-
bal, Annibālis*.

[*Non est in toto corpore mica salis. Catull.*

Annibalemq; lares Romana sede fugātes. Propert.]

8. In E L peregrina solent produci, ut: *Daniel,
Daniēlis*.

9. In I L corripuntur, ut: *mugil, mugīlis*.

10. In O L producitur, *Sol, Sōlis*.

[*Nitidissima solis imago. Ovid.*

11. U L corripuntur, *exul, exūlis*.

12. A N producit, *Peān, Peānis*.

[*Latumq; choro Peana canentes. Virgil.*]

13. E N Latina corripuntur, ut: *Numen, numinis*.

Excipe I. *ren, rēnis, lien, liēnis, splen, splēnis*, pro-
ducta.

[— *Morbo renes tentantur acuto. Horat.*

Sed sum petulanti splene cachinno. Pers.

De liene exemplum est apud *Plaut. Curcul.*

Nam quasi Zona liene cinctus ambulo. Jamb. Sen.

*Et Casina. Peri, cor lienosum, opinor, habeo; jamdu-
dum salit. Jamb. Octon.]*

II. Græca ex scriptura sua cognoscuntur, quæ
per η scribuntur longa sunt, quæ per ε, brevia, ut: *Si-
rēnis, σειρηνῶν, Hymēnis, ὑμῆνῶν*.

14. I N & Y N producuntur: *Delphin, Delphinis;
Phorcyn, Phorcynis*.

B S

[Or

[*Orpheus in silvis, inter delphinas Orion.*]

15. † O N quia Græca sunt, ex Græca scriptura cognoscuntur: Quæ enim per ω scribuntur, producuntur, quæ per ο, corripuntur.

10. † Sic corripuntur: *Machaōnis, Amphionis, Acteōnis, Alcyōnis, Peōnis, Dæmōnis, Philemōnis, Arionis, Lacedæmōnis, Gnomōnis, Amazonis, Ixionis, Jasonis, iconis, Lycaōnis, Mnemōnis, Palæmōnis, Pandionis*, Et à χθών composita, ut *Erisichtthonis*, & in Don, quorum penultima est, longa, ut: *Sindonis, Sarpedōnis*. Sic *Canōnis, Pepōnis, Strymōnis, Gorgōnis, Telegōnis, Agamemnonis*.

† Producuntur: *Helicōnis, Zenōnis, Phlegōnis, Lacōnis, Cydōnis, Corydōnis, Nisamōnis, Vascōnis, Vectōnis, Egōnis, Agōnis, Citherōnis, Dæmōnis, Deucaliōnis, Diōnis, Endymionis, Gideōnis, Pythōnis, Sidōnis, Sinōnis, Solōnis, Tritōnis, Babylonis, Salomōnis, Simeōnis*.

† Indifferens est: *Orion, Oriōnis, Homerus, Hesiodus, Aratus ωείων* & semper producunt, & *Virgil. 3. Aneid. itemq; Lucanus lib. 1. Ovidius* autem & *Claudianus* corripunt.

[*Strictumq; Orionis ensẽ. Ovid.*

Debilis Orionis dextram minitatur inermẽ. Claud. De prima & media in Orion vide autoritates.

Britonis à Juvenale corripitur, à Martiale producitur. Ita Samsonis à quibusdam producitur, à quibusdam corripitur.]

16. A R masculina corripuntur, ut: *Cæsaris, pãris, compãris, impãris, dispãris, Lãris.*

Exci-

Excipe *Nāris* productum ab *Ennio*, à *Nar*, quod nomen fluvii.

† Propria frequentius corripuntur, ut *Balthasaris* ab *Alcimo* corripitur, *Amilearis*.

[*Sed Casparis* producitur tutius.]

At neutra producuntur, ut *calcar*, *calcāris*.

Excipe *nectāris*, *jubāris*, correpta.

[*Et spumantis equi foderet calcaribus armos. Virg.*

It portis jubare exorto delecta juvenus. Id.

Quanta parte sui nectaris imbuat. Choriambicus apud Horat.]

17. ER Latina corripuntur, ut *carcēris*. Excipe *vēris* product. Græca declinata per η producuntur, ut *cratēris*, *charactēris*, *panthēris*, *clystēris*, *statēris*, Per e corripuntur, ut *aēris*, *ethēris*.

[*Vere novo gelidus canis cum montib. humor. Virg.*

Mulier, mulieris ex Terent. Plaut. Martiale, &c.

penultimam corripit, quamvis propter metrum à multis producat, ut a Fortunato & aliis.]

18. IR & YR corripuntur pleraque: *Martýris*, *Gadiris*.

[*Homerus μάγτρογς corripit. Odyss. π. Prudent.]*

19. OR producuntur: 1. Masculina. 2. Comparativi. 3. Composita à color, ut: *amōris*, *meliōris*, *discolōris*. 4. *soror*, *sorōris*.

Corripuntur 1. Neutra. 2. Composita à corpus, & decus. 3. Græca, ut: *equōris*, *bicorpōris*, *Rhetōris*, *indecōris*. 4. *arbōris* & *memōris*.

[*NOTA. Ador, adoris penultima communi, sed hodie non est in usu.*

Verep.

Verep. Adorea mediam producit. Horat. & Virg.
 Instituuntq; dapa, & adorea liba per herbas. Virgil.
 Non erimus regno indecores. Idem.]

20. UR corripiantur omnia præter fur, fūris.

[Et Dominū fallunt & profunt furibus ergo. Hor.]

21. AS. producunt, quæ Genitivum formant per
 ATIS, ut etātis, abbātis.

Excipe anas, anātis. 2. vas, vāsis producitur.

[Latipedemq; anatē cernas excedere ponto. Avien.]

Corripiunt verò 1. formata per ADIS, ut: vas.
 vādīs, Iliās, Iliādīs. 2. Mas, maris.

[Ille datis vadibus qui rure extractus in urbem
 est. Horat.]

Solve mares, mitte in Venerem pecuaria. Virgil.

Abbatis vocabulum novum non legitur apud præ-
 batos autores, ideoq; ex analogia judicandum.]

22. ES producunt: 1. Herēdis, mercēdis, quiētis, in-
 quiētis, locuplētis, tapētis, magnētis. 2. Et propria, ut:
 Lachētis, Chremētis.

Reliqua omnia corripunt, ut: Segētis, terētis, ob-
 sidis, presidis, tramītis, pēdis.

[Quæ non crescunt genitivis, nominativi quantita-
 tem retinent, ut labis.]

23. IS longam Genitivi penultimam habent 1.
 monosyllaba. 2. Gentilia. 3. quæ per IN decli-
 nātur, ut: lis, litis, samnis, samnītis, Salamīs, Salamīnis.

Reliqua corripuntur omnia, lapīdis, cucumēris,
 sanguīnis.

[Quæ non crescunt genitivis, quantitatem Nomi-
 tivi retinent, ut panis.]

24. O S producuntur, ut: *mos, mōris.*

Excipe, *compotis, impōtis, arbōris, bōvis*, quod tamen Dativum & Ablativum pluralem bōbus producit. Græca etiam producuntur quamvis sequatur vocalis, ut *minōis, herōis*, quia est ω; quòd si ο μινγὸν sit, corripienda sunt.

[*Compotis: quia est à pōtis. Bōvis a Græco βοὸς. Curtius verjare boves & plaustra Bootes. Prop. Non profecturis littora bobus arat. Ovid. quia est crasis pro bobibus. Aulon. verò corripuit: Æs veluti spirans cum bobus exagitat, Pentamet. tanquam esset syncope. Carminis heroi tangere jussit opus. Propert.]*

25. U S producunt 1. Comparativi. 2. monosyllaba. 3. fœminina, quæ U in obliquis retinent, ut: *majus, majōris, mus, mūrīs, salus, salūtis.*

Excipe *pecūdis, ligūris, intercūtis*, correpta.

[*O pecudes, ô Panes & ô gratissima tempe. Virgil. Assuetumq; malo Ligurem. Id. Nunc nova materies solidata intercure flatu. Prudent.]*

Reliqua omnia corripuntur, ut: *corpōris, acēris, pignōris.*

26. S. impurum corripunt, ut: *Arabs, Arābis, Cæcrōpis, Chalybis, Æthiōpis.* (ducta.

Excipe *plēbis, cyclōpis, hydrōpis, conōpis, gryphis*, pro-

[*Antiphata mores immansuetiq; cyclopis. Ovid.*

Si nolis sanus, cures hydropicus & ni. Horat.

Fœdaq; Tarpejo Conopea tendere saxo. Propert.

Fungantur jam gryphes equis. Virgil.

Fortunam & mores antiqua plebis & idem. Hor.]

27. T corripit, *caput, capitis*, cum compositis.

28. AX Latina producunt, ut *pax*, *pācis*, *limax*,
limācis.

[*Limacem pariter nunc sibi tracta petat. Eucher.*]

Excipe *Fax*, *Fācis* correptum.

[*Famq̄ faces & saxa volant. Virgil.*]

† Peregrina corripuntur, ut *Climācis* apud Ho-
mer. *Odyss. α. x. & φ.*

Excipe producta *Phaēcis*, *thorācis*, *Ajācis*, *Thrā-*
cis, & anceps *Syphacis*.

[*Phaēcis. Odyss. ζ. v. Ajacis. Virg. Thrācis apud Ho-*
rat. & Samothracis. Virgil. Imam inter galeam summi
thoracis & oras. Virgil. Syphax. Claudianus corripuit,
Propert. producit.]

9. EX monosyllaba producuntur, ut: *rēgis*, *lē-*
gis, *fēcis*.

Corripuntur *nēcis*, *grēgis*.

[*Dedeneci, melior vacua sine regnet in aula. Virg.*
De grege non ausim quicquam deponere tecum. Id.]

Dissyllaba & polysyllaba corripuntur, *purnicis*.

Tria producuntur, *vervecis*, *vibicis*, *exlēgis*.

[*Sutor & elixi vervecis labra comedit. Juvenal.*

Si puteal multa cantus vibice flagellas. Pers.

30. IX producuntur i. Adjectiva. 2. Verbalia. 3.
Fœminina, ut *felicis*, *nutricis*, *pistricis*.

[*Cic. in Arat. Inter pistrices fuse sparsaq̄ videntur.*]

Excipe correpta: *pīcis*, *nīvis*, *filicis*, *laricis*, *salicis*,
appendicis, *coxendicis*. *Strigis* utroq; modo reperitur.

[*Atræ massam picis urbe reportat. Virgil.*

Et strigis inventæ per busta jacentia plume. Propert.

Idem: Consuluit striges nostro de sanguine & in me.

Produxit etiam Statius.

Perq̄

*Perq̄ nives aliū, perq̄ horrida castra secuta est. Virg.
 Et filicem curvis invisam pascit aratri. Idem.
 Et larices fumoq̄ gravem serpentibus urunt. Luc.
 Et fugit ad salices, & se cupit antè videri. Virgil.
 Clauja aries inter geminas coxendicis umbras. Ser.]
 Corripiuntur Masculina, ut: fornīcis, calīcis, histricī-
 cis. Excipe producta: Phœnicis, spadīcis, mastīgis.
 [Lenonum pueri quocunq̄ in fornice nati. Juvenal.
 Thermarum calices inscriptaq̄ lintea vadit. Idem.
 Venit ab hirsuta spinosior histrice barba. Calphur.
 Phœnicum & magno misere dilectus amore. Virgil.
 Sic & Avienus.*

*Quamquam ab Homero Iliad. ̄. ̄. & Phœni-
 ceus ab Ovidio corripiatur.*

*Spadices glauciq̄ color deterrimus albis. Virgil.
 Mastīgis frequentius apud Græcos producitur, est
 tamen quando corripitur. apud Hom. Iliad. ̄.]*

31. O X producantur, ut: vōcis, velōcis.

Excipe tria: Precōcis, Cappadōcis, Allobrōgis.

*[Insua precocibus subrepere persica prunis. Calph.
 Cappadocum montana cohors. Lucan.*

Rufum quem toties Cicerone Allobrōga dixit. Juv.]

32. U X producantur tria: Lūcis, frūgis, Pollūcis.

Reliqua corripiuntur, ut: nūcis, crūcis, trūcis, &c.

33. Y X producantur tria: Sandycis, bombycis,
 Ceycis.

*Reliqua corripiuntur, ut: Erycis: Unum est an-
 ceps, Bebrycis.*

34. Dativi & Ablativi plurales in Ibus corripiun-
 tur, ut: nucibus, finibus.

[Bo-

[*Bobus produci supra diximus regul. 24.*]

QUARTA.

35. Dativi & Ablativi plurales in Ibus vel Ubus corripuntur, ut *fructibus, veribus.*

QUINTA.

36. Genitivi, Dativi & Ablativi plurales E producunt, *diērum, diēbus.*

II.

EX SPECIEBUS NOMINUM, UT
Patronymicorum, Possessorum, Gentilium,
Diminutivorum, Denominativorum
& Verbalium.

Patronymicorum.

37. Patronymica in DES corripunt penultimam, ut: *Æneādes, Priamīdes.*

† Excipe formata à nominibus in EUS, ut: *Pelides*, quæ producuntur.

Sic *Ænīdes* irregulare producitur à *Virgilio*. Sit satis *Ænīde* —

[*Atq; hic Priamiden laniatum corpore toto. Virgil.
Pelides utinam vitasset Apollinis arcus. Ovid.*

† 38. Fœminina in Eis, Æne, Ione, penultimam producunt, ut: *Thesēis, Æneīs, Nerine, Acrisīone.*

[*Et tamen ille tuus felix Æneidos auctor. Ovid.
Qui idem tamen corripuit: Æneidos summo grande fuisset opus.*

*Nerine Galatēa thymo mihi dulcior Hybla, Virgil.
Regia non Semele non Inachis Acrisīone. Idem.]*

Posses-

Possessivorum & Gentilium.

39. Desinentia in anus, inus, ivus, ata, atis, ita, ota, omnia penultimam producunt, ut: *Romānus, Alexandrinus, Argivus, Spartiāta, Arpinātis, Sybarita, Epirōta*. Reliqua corripunt, ut: *rusticus*.

Observatio.

Eus interdum corripitur in Latinis, ut *Cesarēus*, interdum producitur in Græcis terminationibus quæ per *ei* & fiunt, ut *Pythagorēus*.

[*Græca tamen multa corripuntur, ut: Herculēus. Plura de his vide cap. 2.*

Diminutivorum.

40. Penultima semper corripitur, nisi positione producat, ut: *regūlus, arceōlus, corcūlum*.

41. Antepenultimam producunt terminata in Ecula, ut: *vulpēcula, labēcula*.

[*Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam. Hor. Ergo ubi commota fervet plebecula bile. Pers.*]

42. † Reliquorum antepenultima vel ex primitivo cognosci potest, ut: *audāculus, cornicula*, vel exemplo deprehendenda est. Reperiuntur producta hæc sequentia: *Cūticūlā, Cānicūlā, craticūlā, clāvīvicūlā, Vīticūlā, Fēbricūlā, Sūticūlā, pēdicūlus*, quibus annumerant nonnulli *ōvicūlā*. Item, *Somniculus, Tegeticula*.

[— *Et assiduo curata cuticula sole. Pers. Sic & Juvenal. sat. 12. En quid agis siccas insana canicula messes. Pers. Parva tibi curva craticula sudet ovella. Mart. Qualis ferratos subjicit clavicula dentes. Ger-*

C

manic.

manic. Dulci namq, tumet nondum viticula Baccho.
 Virgil. Sed Tertullianus corripuit: Viticula in gracili
 latei ingens corpore botrus. Siticulosus apud Priapum
 legitur in fine Phaleuci, & Horat. epod. 3. in fambo: Si-
 ticulosa Apulia, unde intelligitur produci. Sic febrici-
 cito & febriculosus apud Martial. & Caull. Pediti-
 culosus apud Martial. & Somniculosus productè,
 unde primitivum etiam produci necesse est. Ovicula
 exemplo caret, sed propter analogiam a quibusdam
 additur. [Dat tibi securos vilis tegeticula somnos.
 Mart.]

† Cætera corripit usus, quæ non ex origine co-
 gnosci possunt, ut: molliculus, folliculus, pellicula.
 [Nunc in pellicula cerdo tenere tua, Martial.]

DENOMINATIVORUM ET VERBALIUM.

[In his sequemur ordinem Alphabeticum, ita ut
 ab extremis literis fiat progressus, præmissa vocalium
 terminatione. Fæminina & Neutra adjectiva ad ter-
 minationem Masculinam referimus, quod diligenter
 volumus observari, ne omisisse necessaria multa videa-
 mur, vicissim propter utilitatem tyronum multa primi-
 tiva addidimus.]

43. † Penultimam producunt in *tea, ica, uca*, de-
 sinentia, ut: portulāca, urtica, lactūca, lorica, rubrica,
 festūca, Sambūca, Nasica, &c.

Excipe, fabrīca, pertīca, scutīca, mantīca, manīca,
 vomīca, fulīca, pedīca, alicā, tunīca, Vetonīca, serīca,
 phalarīca, carīca, utīca, prop. & à Græcis orta, ut: Lo-
 gīca, Musica.

† FA penultimam producant, ut: scrofa.

GA

GA producunt, ut: *auriga, collēga*. Excipe *caliga* penult. brevi.

[*Cesar cognomen caliga cui castra dedere. Aufon.*]

IA antepenultimam corripunt, quę duabus syllabis genitivum primitivi excedunt, ut: *justi, justitia, tristis, tristitia*. Quę verò ad casum primitivi in I assumunt tantum A, retinent quantitatem primitivi, ut: *audāci, audācia, insciti, inscitia, invidi, invidia*.

Imonia I prius corripunt, O antepenultimę producunt, ut *quērīmōniā*.

Cōtūmēliā antepenultimam itidem producit.

Ervilia antepen. corripit.

[*In speciem ervilia parvos glomerabis in orbis. Ser.*]

Penūria, injūria, cūria, antepen. producunt. *Luxūriā* verò, *centūria, decūria*, antepenultimam corripunt.

[*Luxuriam premeret cum crastina semper egestas. Martial. Encolpus Domini centurionis amor. Martial. Adducis exigam hercle ego te ex hac decuria, Jamb. senar. Plauti.*]

† ELA & OLA penultimam producunt, ut: *tu- tēla, bibliopōla, candēla*.

[*Diminutiva autem in ola corripuntur, ut supra diximus.*]

† ULA penultimā corripunt, ut: *fabūla, tabūla*.

† MA Græca penultimam producunt, ut: *drā- ma, schēma, axiōma*.

Excipe *Thēma* correptum, *Ἰέμεα*.

[*NOTA. Compositum Anathema pro diversa signi- ficatio-*

ficatione vel corripitur vel producitur: quia scribitur
ἀνάθεμα & *ἀνάθημα*, utroq; modo. Pro excommunica-
 tione corripitur, pro donario sacro producitur, bis apud
 Prud. *quanquam* Taubmannus poeta eximius in priori
 etiam significatione produxit. Quin Arator *Thēma*
simpl. prod.]

† NA penultimam producunt, ut: *membrāna*
laniēna, medicīna, annōna, lacūna.

Excipe fœminina à cano, *tibicīna, buccīna.* Sic
patīna, fœmīna, lamīna, trutīna, machīna, sarcīna.

[*De resina vide auctoritates.*]

† PA penultimam producunt, *cōpa, cūpa, stūpa,*
pūpa.

Excipe: *upūpa, pōpa, nēpa, lūpa.*

† QUA penultimam corripient, *āqua, siliqua.*

[*De adjectivis fœmininis vide masculinam ter-
 minationem.*]

† IRA, ORA, URA, penultimam producunt,
 ut: *ira, hōra, censūra, natūra.*

Excipe *Mandragōra*: [*correptum à Columell.*]

† AB RA verbalia producunt, EB RA corripient
 penult. *dolābra, latēbra.* Sic *pharētra* penult. brevi.

[*Supra dictum est propter mutæ & liquida con-
 junctionem hæc produci posse.*]

† USA penultimam producunt & sunt ferè
 Græca: *Mūsa, Creūsa.*

† TA producunt penultimam: *Pirāta, monēta*
vīta, cassīta, idiōta, matūta, cicūta.

Excipe *orbīta, semīta, navīta, amīta, nōta.*

† IVA producunt penult. *convīva, gingīva, sali-
 va, stīva.*

† CE

† CE denominativorum penultima corripitur, ut: *Rhetorice*.

† ALE & ILE penult. producant: *novāle, cubile*.

† NE Græca penult. corripunt, ut: *Melpomēne, Mnemosyne*.

† ARE penultimam producant, ut: *altāre*.

DO & GO penultimam producant, ut: *dulcēdo, libido, testūdo, farrāgo, vertigo, erūgo*.

Excipe *Macēdo, unēdo, comēdo, ligo*.

† Antepenultimam corripunt desinentia in *itudo*, ut: *Sōlitūdō*.

Antepenultimam producant desinentia in *etudo*, si à verbis veniant, ut: *Vāletūdō*, si à nomine, primitivi quantitas respicienda, ut: *hebētis, hēbētūdō, sed inquiētis, inquiētūdō*.

† IO Antepenultimam supinorum & præsens sequuntur: *Centūrio, decūrio*, antepenultimam corripunt.

† SO penult. producant, *agāso, equiso*.

† AL penultimam primitivi retinent, ut: *cervical* à *cervice*, *animal* ab *anima*.

Propria corripuntur: *Annibal, Asdrūbal*.

† IL penultimam corripunt: *vigil, pugil*.

Excipe *Mūgil*.

[*Ad mugil candā pendentem everberat escam, Ovid.*]

† ICUM antepenult. producant, penultimam corripunt, ut: *Viaticum*. ULUM penultimam semper corripunt, ut: *secūlum, epūlum*.

Abulum & Aculum antepenultimam produ-

C 3 cunt,

cunt; penultimam corripunt, ut: *pābūlum*, *mirācūlum*. Excipe *stābulum*, quia statum breve est.

[*Triste lupus stabulis. Virgil.*]

† *Ibulum* & *Iculum* si à quarta conjugatione veniant, antepenultimam longam habent, penultimam brevem, ut: *pericūlum*, *redimicūlum*: Sic & *tribūlum*.

[*Clajus addit amiculum ab amicio, quod tamen prius I corripit.*]

† Sin aliunde oriantur, utramq; corripunt, ut: *thūribūlum*, *lātibūlum*, *vestibūlum*, (à *vesta*.)

Cætera e primitivis cognoscenda sunt, ut: *spēcūlum* a *spécie* brevi.

Inum & *Onum* penultimam producant, ut: *Salinum*, *dōnum*.

[*Primitiva variant & exemplis sunt cognoscenda.*]

† *Abrum*, *Ubrum*, *Attrum*, *Acrum*, & *Ucrum*, penultimam producant, ut: *Candelābrum*, *delūbrum*, *Arātrum*, *Lavācrum*, *involūcrum*.

Excipe *lābrum*, *barāthrum*, *lūcrum*, *rūtrum*, penult. brevi, quæ per positionem etiam produci potest.

[*Clajus & alii candelabrum inter communia referunt & derivant à labro, sed nondum inveniri potuit Poëta antiqui exemplum. Apud Martialem producitur: De candelabro magna lucerna tibi. Rūtrum autem corripendum esse ex Lucilio patet, qui diminutivum *rutellum* corripuit.*]

† *Ebrum*, *Etrum*, *Icrum* corripuntur, at: *Cerēbrum*, *ferētrum*, *ludicrum*.

[*Quæ & ipsa positione produci possunt.*]

TUM

Tum penult. producant, ut: *lupātum, rosētum, aconitum, verūtum.*

Excipe *Defrūtum*: Dulci defruta vel lutoſa cœno. Phaleuc. Statii.

Græca ex Scriptura cognoscenda, ut: *deltōton, δέλτων, antidōtum, ἀντίδοτον, epitheton, ἑπιθετον, &c.*

† Mentum antepenultimam producant, quæ à supinis longis derivantur, ut: *fundāmentum, rāmentum, incrēmentum, detrīmentum, rudīmentum, fōmentum, mōmentum, jūmentum, argūmentum.* Sic hæc quinque; *āmentum, palūdamentum, ōmentum, tōmentum, lōmentum, instrūmentum, experimentum.*

[*A fundatum, rosatum, cretum, tritum, eruditum, fotum, motum, jutum, argutum.* Hæc alii referunt ad anomalam derivationis, cum à supinis productis derivata regulariter producantur.

† Antepenultimam verò corripunt, quæ aliunde quàm à longis supinis oriuntur, id est, quæ oriuntur vel à supinis brevibus vel à præſenti, ut: *monimentum vel monūmentum, alimentum, nocūmentum, emolūmentum: tegūmentum, documētum.*

[*A monitum, alitum, nocitum, emolitur: tego, doceo.*]

† Iu u m penultimam producant, ut: *olīvum, archivum.*

Bium penult. corripunt, ut: *lābium, marrūbium,*

Excipe *connubium, anceps.*

[*Inter singultus labiisq; tremantibus Anna. Sil. Quin & marrubia venit de gente sacerdos. Virg. Per connubia nostra, per inceptos hymeneos. Idem.*

Connubio jungam stabili, propriamq; dicabo. Idem.
 Cium & Dium penultimam sequuntur primitivi, ut: *judicium* breve à *judice*, *convicium*, *negocium*, à *vico* & *ocium* productum. Sic *fastidium*, *prælidium*, *elegidium*, à *fastidis*, *præliudo*, *elegia*. Contra *propudium*, *subsidium*, *Palladium*, *Stadium*, *exodium* à *pudet*, *sedet*, *Palladis*, *Statum*, *exodus*, corripuntur. *Excidium*, commune est: quia & à *Cædo* & à *Scindo* derivari potest. [Virgilius corripuit: *Vidimus excidia & capta superavimus urbi.*]

Gium penultimam retinent primitivi, ut:

Longa: *Suffragium*, *presagium*, *contagium*, *collegium*, *vestigium*. Sic *fastigium*.

Brevia: *Naufragium*, *adagium*, *litigium*, *navigium*, *remigium*, *profugium*, *conjugium*, *prodigium*, *sacrilegium*, *spicilegium*, *elogium*, &c.

Olium & Ulium, producuntur, ut: *Capitolium*, *dolium*, *peculium*, *edulium*.

[Primitiva *lolum*, *solum*, *folium*, brevia sunt.]

Græca per *omega* scripta producuntur, ut: *Oenopolium*, per *o* corripuntur, ut: *epistolium*.

Cordolium à *doleo* breve est.

Ulium penultimam corripunt, ut: *auxilium*, *consilium*.

Alium: Tria natura brevia sunt, sed inveniuntur etiam longa, *Corallium*, *scandalium*, *condalium*.

[Mergit se subito vellitq; coralia Clotho, Claud. Sic & corallium quamprimum contigit auras. Ovid. *Argentata tuos etiam sandalia talos.* Virg. *Utinã tibi commitigari videã sandalio caput.* Ter. *Jamb. octonar.*

Monium

Monium, Unium antepenultimam producant,
ut: *patrimōnium, jejūnium, mūnia, novilūnium*.

Græca ex Scriptura cognoscuntur; quæ enim
scribuntur per η & ω longa sunt, quæ per ε & ο, bre-
via, ut: *σπλήνιον, ὀψώνιον, δαιμόνιον, ἑλένιον*.

† Cinium antepenultimam corripunt, ut: *La-
trocīnium*.

[*Furta latrociniis & magnis parva mineris. Hor.*]

I ante Monium & Cinium corripitur, ut: *pātri-
mōnium, vātīcīnium*.

O ante Cinium producantur, ut: *pātrōcīnium, lā-
trōcīnium, à patrōnus, latrōnis. Lavīnium & Triclī-
nium, antepenultima communi.*

[*Non propter vitam faciunt patrimonia qui dam
Juvenal. Nec prolem Ausoniam & Lavinia respicit
arva. Virgil. Et populus Laurens Laviniumq; meum.
Ovid. Triclinia umbrosis frigida arundinibus. Mart.
Nunc jam luxuria pars & triclinia templis. Virg.*]

† Pium: antepenultima ex primitivo indaganda.
Sic brevia sunt, *princīpium, aucūpium, &c.*

Duo producantur: *Marsūpium, Colīphium.*

[*Materiem tineis etiam Marsupia crebris Exesa.
Prud. Luclantur pauca, comedunt coliphia pauca.*

Græca ex vocalibus suis metienda sunt: *Sinā-
pium, conōpium, σινήπιον, κωνώπιον.*

† Quium antepenultimam corripunt, *delī-
quium, colloquium*.

Arium, Irium, Orium, antepenultimam produ-
cant, ut: *pomārium, suspīrium, equīria, (plur. Ovid.)
tentōrium*.

C S Brium

Brium antepenultimam naturâ corripunt, propter liquidam cum muta etiam producunt, ut: *ludibrium*, Tutiùs tamen producitur cum Virgil. & Martiale.

Erium, Urium antepenultimam corripunt, ut: *ministerium*, *augurium*.

Excipe *dictërium* & *lemurium* antepenultima longa, & quæ à Græcis in νεῖον veniunt, ut: *Psalterium*.

[*Omniibus arrides, dicteria dicis in omnes. Mart. Ritus erat veteris nocturna lemuria sacri. Ovid.*]

† Yrium à Græcis petenda, ut: *Martyrium* à μαρτυρῶ & brevi.

Sium itidem Græca sunt, & ex vocali vel autoritate cognoscenda, ut: *Sympōsion* breve, συμπόσιον, *Carchesium* longum, κερχῆσιον.

Atium antepenultimam habent longam. Excipe *Latium* à latendo. Sic *Multitia*, plur. & *præputium* producuntur, quanquam præputium etiam correptè legitur.

[*Dicta quoq; est Latium terra latente Deo. Ovid. Non faciens alii, cum tu multitia sumas. Juvenal. Quæ pater abstinnit, mox & præputia ponunt. Juvenal. Præputio ex viros octava luce sacrare, Victorin.*]

† Reliqua ex primitivis indaganda sunt.

Uvium antepenultimam habent brevem, ut: *divinum*.

Cætera ex primitivis cognosci possunt.

Icen penultimam corripunt, præter *tibicen*, de quo in compositis.

Amen,

† Amen, Emen, Omen, Umen, producunt penultimam, ut: *Strāmen, sēmen, ōmen, nōmen, nūmen, legūmen.* [*Unde prius latum filiqua quassare legumen, Virg.*]

Excipe colūmen.

[*Emathia columen Pelex cui Jupiter ipse. Catul.*]

† Imen à supino penultimam producunt, ut: *lenimen.*

[*Hoc quoq; lenimen quo solo flexit, amantem. Ovid.*]

Imen à præsenti penultimam corripunt, ut *regimen.* [*Hic regimen natura dedit — Manil.*]

At penultimam producunt, ut: *torcūlar, lacūnar.*

[*Calcaturus erat, qui torcularia solus. Fortun.*]

Excipe *specūlar.* Peregrina ferè corripuntur, ut: *Balthasar, Isaschar.*

[*Quæ vehitur clauso latis specularibus antro. Juvenal.*]

† ER penultimam hæc corripunt, *colūber, celōber, alācer, volūcer, cēler, degēner.*

Producunt: *Salūber, cadāver, papāver.* Quamvis *saluber* à *Cinna* corripatur.

[*Qui vixit ante Christum natum. Hostica quod salubrem cuspis haberet opem: Est a salus, ūtis.*]

Reliqua è primitivis petantur, & Græca è sua origine.

Or penultimam habent talem, qualem primitiva, ut: *orātor, suātor, rātor, audītor,* penult. longa: *Contrā amor, condītor, genītor,* penult. brevi. *Vinītor, ianītor, portītor* penult. brevem habent.

[*Janus*]

[*Fam canit extremos effætos vinitor antes. Virgil.
Te Stygii tremuere lacus, te janitor orci. Idem.
Portitor has horrendus aquas & flumina servat.
Idem.*]

† T A S penultimam habent brevem, antepenultimam ex primitivo servant, ut: *fidēlitas, utilitas.*

G E S penultimam producant, ut: *contāges, ambāges.*

I E S antepenultimam ferè brevem habent, ut: *perniciēs, mollities, ācies, faciēs. Excipe Meridiēs.*

[*De quo in compositione.*]

† T E S penultimam producant. *Sorites, hematites.*

[*Soritas cumuli accessibus aggerans. Choriamb. Capell.*]

Alis, Elis, Ulis, penultimam producant, ut: *aquālis, fidēlis, edūlis.*

Ilis si à nomine veniant, in penultima producantur, ut: *virilis, puerilis, senilis, servilis, civilis. Sic subtilis. Excipe quatuor humilis, parilis, dapsilis, pestilis, à quo pestilitas.*

[*Hæc igitur subito clades nova pestilitasque. Lucret.*]

† Sin à verbis descendant, corripuntur, ut: *utilis, facilis, agilis, altilis, fictilis, fertilis.*

† Abilis, Ebilis, Obilis, Ubilis, omnia antepenultimam producant, penultimam corripunt, ut: *amābilis, flēbilis, mōbilis, volūbilis.*

[*Impubesq; manus mirata volubile buxum. Virg.*]

Excipe unum breve stābilis.

[*Que*

[*Qua maneat stabili cum fugit illa, pede. Ovid.*]

† Ibilis corripuntur, quæ 1. à supinis brevibus, aut 2. præsentibus formantur, aut 3. ultra supini characteristicam terminationem Bilis assumunt, ut: *credibilis, terribilis, horribilis, visibilis, conducibilis.*

Quæ verò à supinis longis descendunt, longa sunt, ut: *scibilis* à scitum.

† Atilis omnia antepenultimam producant, penultimam corripunt, ut: *aquātilis, versātilis, umbrātilis.*

Ylis, ut: *Thestylis*, corripitur.

Mis & Nis è primitivis cognoscuntur.

Aris penultimam producant, ut: *solāris.*

Excipe *bimāris, hilāris.*

[— *Aut Ephesum, bimarīve Corinthi. Horat.*

Oderunt hilarem tristes tristemq; jocosi. Idem.]

† Bris & Cris penultimam natura corripunt, ex accidente tamen propter liquidam producere possunt, ut: *celebris, lugūbris, alācris, volūcris.*

[*De salubris vide supra.*]

Sis Græca sunt & ex vocalibus cognoscuntur.

Si penultima sit η, ω, producitur, ut: *poēsis, metamorphōsis.* Sed α, ε, ι, ο, υ, corripitur, ut: *emphāsis, herēsis, hypocrisis, apodosis, analysis.*

Excipe *crāsis* longum.

Acus penultimam corripunt, ut: *Ægyptiācus, maniācus, amarācus.*

Excipe *opācus, merācus.*

[—LII—

[— *Lucis habitamus opacis.* Virgil.

Expulit helleboro bilem morbumq₃ meraco. Hor.]

† Icus penultimam corripunt, ut: *rusticus, vitricus, maledicus, maleficus, maleficus.*

Excipe *amicus, apricus, posticus, ficus, caprificus, mendicus, lumbricus, pudicus, umbilicus.* Et propria, ut: *Henricus, Theodoricus.*

[*Qui tulit aprico frigida castra lare.* Propert.

Occipiti caco, posticæ occurrite sanne. Pers.

Cum me ficus alat, cum pascar dulcibus uvis. Mart.

Dicemus ficos Cæciliane tuos. Idem.

Marmora Messale findit caprificus, & audax. Id.

Lumbricus terra mixto inducetur olivo. Seren.

Jam pervenimus usq₃ ad umbilicos. Phal. Mart.]

† Aricus, Iticus, antepenultimam producant, penultimam corripunt, ut: *aquaticus, Leviticus.*

Idus penultimam corripunt omnia, ut, *sordidus, splendidus.*

[*Fidus primitivum producitur.*]

Propria in Adus & Idus solent produci, ut: *Cunradus, Godefridus.*

Abundus, Acundus & Ecundus, antepenultimam producant, ut: *jactabundus, iracundus, verecundus.*

† Excipe *secundus* antepenultima brevi.

† Ebundus, Ibundus & Icundus eandem corripunt, ut: *fremebundus, moribundus, rubicundus.*

Excipe unicum productum *Sitibundus* a *sitire.*

† Ilus & Ulus penultimam corripunt, ut: *rustilus, garrulus.* Sed *cuculus* anceps est. *Apulus* proprium,

prium,

prium, corripitur ab Horatio & Lucano.

[*Cessisset magna compellans voce cuculum. Hor. Et cuculi cuculant, fritinnit rauca cicada. Philomela, Ovid. De Apulo & Apulia vide autoritates.*]

Præpria hæc Jūlus, Getūlus, itemq; Græca per & scripta producuntur, ut: *Trasylūlus, Aristobūlus*: per & corripuntur, ut: *Arābūlus*.

[*Ostentare mihi quos terret Arabulus, & quos. Horat.*]

Corripitur etiam *Troilus, Zoilus, Æschylus, Sipylus*. Sed *crocodilus, Pompilus, Massylus, Mnasyllus*, producuntur.

† *Aculus* antepenultimam producunt, penultimam, ut jam dictum est, corripunt, ut: *vernāculus, grāculus*.

[*Hæc quicunq; tibi posui vernacula poma, Virg. Graculus & tenui cum stridunt gutture corvi. Rufus Avienus.*]

† *Iculus* antepenultimam corripunt, ut: *anniculus, ridiculus*. Excipe producenda *pediculus, cuniculus, &c.* diminutiva.

[*Hinc menti dominus pediculosi. Phal. Martial. Gaudet in effossis habitare cuniculus antris. Idem. Amiculus diminutivum ab amicis apud Horat. Et reliqua hujusmodi non huc pertinent. Vide & supra Diminutiva.*]

Alus peregrina corripuntur ut plurimum, ut: *Attālus, Harpālus, Euryālus, Theßālus, Menālus, Dadālus*.

Excipe lōga *Pharsālus, Sardanapālus, Stymphālus*.

[*Ema.*

[*Emathis equorei regnum, Pharsalus. Achilles. Lucan.*

Et Venere & cœnis & pluma, Sardanapali. Juven. Unguibus Arcadiae volucres Stymphala colentes. Lucret.]

† Elus & Olus peregrina per e & o scripta breviter sunt, ut: *cypsēlus, sthenēlus, Æolus.* per η & ω longa sunt, ut: *Phasēlus, Camēlus, Mausōlus, Pætōlus, cimōlus.* Producentur & *Abēbus, Gabriēlus, &c.*

Amus & Emus penultimam producent, ut: *Adāmus, Bohēmus.* Sic Græca in Damus, ut: *Archidāmus,* quia à δῆμος & Doricè veniunt, producentur, illa tamen corripienda sunt, quæ à δαμάζω descendunt, ut: *Hippodāmus, unde Hippodāme.*

[*Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus. Ov.]*

† Imus penultimam corripunt, ut: *septimus, decimus.* Excipe *bimius, trimius, quadrimius, optimus.* In Esimus antepenultimam præterea producent, ut: *centesimus, vigesimus.* Itimus autem antepenultimam corripunt, ut: *finitimus.*

[*Patrimus & Matrimus quomodo pronuncian- dum sit, dubitatur. Angelus Politianus utrumq; corripuit, fortè quia patrimonium inde derivatum breve est. Alii è Catulli Phaleuco producent: Quaecumq; sit ò patrima virgo: pro quo tamen multi legunt patrona. Hic ego finitimus quamvis circum sonor armis, Ovid. Hic poscit quintam partem centesima summa: Manil.]*

† Anus, Enus, Onus, Unus, penultimam producent,

ducunt, ut: *urbānus, decānus, serēnus, septēnus, centēnus, octōnus, patrōnus, colōnus, tribūnus, jejūnus, importūnus, Neptūnus.*

Excipe composita à Manus, ut: *Longimānus, centimanus.*

[*Nec si resurgat centimanus Gigas. Alcaic. Horat.*]

Græca è sua lingua petenda sunt, ut brevia: *Stephānus, Helēnus, Philoxēnus, Antigōnus, Dardānus, Rhodānus, Eridānus, Libānus.*

Longa: *Numānus, Gelōnus, Silēnus, Misēnus, Trigōnus.*

[NOTA. Græci in Anus propria solent metri causâ corripere, ut $\chi\epsilon\iota\ \sigma\iota\acute{\alpha}\nu\omicron\varsigma$, $\sigma\epsilon\beta\alpha\sigma\iota\acute{\alpha}\nu\omicron\varsigma$, &c. De possessivis supra diximus.]

Inus producant penultimam: 1. deducta à nominibus rerum animatarum, ut: *vitulinus, anserinus, caninus.* 2. *clandestinus, intestinus, mediastinus, festinus, morticinus, marinus, vicinus, inquilinus, libertinus, matutinus, vespertinus, pulvinus, supinus, lupinus, opinus, inopinus, caminus, catinus, echinus, gelasinus, covinus.* 3. distributiva numeralia, *binus, trinus, quinus.* 4. cognationum nomina, ut: *consobrinus, amitinus.* 5. deniq; propria, ut: *Augustinus, fustinus, Aventinus, Fescenninus, Ticinus, Fucinus.*

[*Ceu clandestino traheretur fœdere bellum. Sil.*

Tu mediastinus tacita prece rura pexebas. Horat.

Urnas reorum morticinas lambere. Jamb. Prud.

— *Ruptis flammam expirare caminis. Virgil.*

— *Augusto pisces urgere catino. Horat.*

Maturis nunciis virides rumpentur echini. Calph.

D

Nec

*Nec grata est facies cui gelasius abest. Martial.
Et docilis rector monstrati Belgae covini. Lucan.
Quem video? estne hic crito Iobrinus Chrysidis.
Jamb. Terent.]*

Corripiuntur reliqua omnia, quæ i. materiam significant, seu quæ à rebus inanimatis deducuntur, ut: *faginus, crystallinus, adamantinus, coccinus, acinus.* 2. Item hæc: *Crastinus, serotinus, diutinus, perendinus, pristinus, hornotinus, pampinus, fraxinus, cophinus.* (Mart.)

[*Frangere dum metuis, franges crystallina, peccant.
Colchis flagrantes adamantina sub iuga tauros. Prop.
Et caligant ipsemet serotina nocte. Hilar.]*

Pus Græca è sua lingua depromuntur, i. ωπός & απός, ηπός, ιω & η. penultimam producant, ut: *Priapus, Esopus, pyrōpus, Mesapus, byssopus, Esēpus, Euripus.*

2. Corripiunt composita à ωξς, ut: *Oedipus, Dasyppus, polyppus.*

Quis penultimam producant: *Obliquus, antiquus, liciniquus.*

Excipe composita à sequor, loquor, linquo: *pedissequus, vaniloquus, reliquus.*

Rus penultimam producant, ut: *amarus, severus, dirus, canorus, securus, lecturus.* Sic Græca *Magirus, Epirus, girus, papyrus.*

Excipe i. *Camirus.* 2. Græca in Arus: *Pandarus, Pindarus.* 3. Græca in Erus & Orus ex ε & ο, ut: *Cerberus, Pierus.* [Nam quæ ex η & ω sunt, producantur, ut: *Homerus, Pelorius.*

- Et

— *Et camuris hirtæ sub cornibus aures. Virg.]*

† *Isus, Usus à supinis formata sequuntur originem, ut: rīsus, lūsus.*

Osus penultimam producant, ut: vinōsus.

Græca in Sus producant, ut: Amphrýsus, Valēsus, &c.

Tus penultimam producant, barbātus, magistrātus: facētus, flētus: aurītus, mugītus: devōtus, mōtus: cornūtus, verūtus.

Excipe à supinis brevibus derivata: exītus, exercītus, habitus, sonītus, &c. subītus. Vēētus est anceps.

[*Quis sudor vietis & quàm malus undiq; membris. Horat.*

Nec supra caput ejusdem cecidisse vietam. Lucr.]

Fortuitus censetur anceps.

[*Horatius produxit & Buchananus, Manilius corripuit. Sic Gratuitus etiam quod Statius corripit, fanus Doussa produci posse existimat.]*

Græca ex fonte suo censenda sunt, ut: brevia sunt: Theocrītus, Herodōtus, sapētus.

Longa: Heraclītus, paraclētus.

[*De participio Status vide sup. cap. Paracletus cur à Prudent. corripatur, vide sect. 6. de Pronunciatione.]*

Ilentus, Olentus, Ulentus, ferè corripunt antepenult. ut: violentus, fraudulentus, esculentus, gracilentus, lutulentus, luculentus, vinolentus, pulverulentus, purulentus, rosulentus, sanguinolentus, somnolentus, truculentus.

[*Quæ exempla omnia apud probatos poëtas reperiuntur, excepto uno somnolentus quod Ambrosius*

D 2 habet

habet. Caterum Mantuan. eclog. 3. Somnolentus produci. Macilentus etiam videtur apud Plaut. produci, Macilento ore, naso acuto, corpore albo, oculis nigris. Octon. Jamb.]

† Vus penultimam producunt, ut: *octāvus, fur-tivus, sativus.*

Excipe 1. *āvus* cum compositis. 2. *Batāvus* ambiguum est, Silius produxit, Lucanus corripuit.

[*Turnus āvis atāvisq; potens. Virgil.*

fam puer auricoma performidate Batavo. Sil.

Vargiones Bataviq; cruces. Lucan.]

In sequentibus antepenultima consideratur.

Aceus, Aneus, Oneus, antepenultimam produ-cunt, penultimam corripunt, ut: *rosāceus, subitā-nēus, ultrōnēus, idōnēus.*

Reliqua, sicut & Uleus, Ereus sequuntur ante-penultimam primitivi, ut: *Rōmūlēus, cārūlēus, cērēus, Acūlēus* à Martiale producitur.

[*Quia Romulus, Cerulus, Cera. Nonus aculeotos in cochleare tulit Max. quamvis quidam diversam esse lecttionem velint.]*

† Dius antepenultimam corripunt, ut: *dimidius, Helvidius, Ovidius, Arcadius, Palladius.*

Gius antepenultimam è primitivo obtinent, ut: *brevia sunt; remigijs, Pelagijs, egregijs.*

Longium, regijs.

Alius antepenultimam corripunt, ut: *Manalijs.*

Excipe *Stymphalijs.* vide supra in *Stymphalus.*

Elius producunt, ut: *Cornelius, Aurelius.*

Ilius corripunt, *Virgilijs, Cecilijs.*

Exci-

Excipe longa : *Acilius, Lucilius, Manilius*. Ambigua sunt *Rutilius, Servilius*.

Olius, Ulius è primitivis judicanda, ut longa: *Cimolius, Amulius*; brevia, *Folius, Sedulius*.

Mius antepenultimam desumunt à primitivo. Sic brevia sunt : *nimius, septimius, eximius, Bromius, Crustumius, posthumus*. Longa, *abstemius, optimus*.

Anius, Enius antepenultimam producunt, ut : *Afranius, Menius, Cylleni, Frobeni*.

Excipe Græca per e scripta, *Parthenius*.

[*Quæ enim per e scribuntur, producenda sunt, ut: Ismenius, Trezenius.*]

Inius, Unius, corripunt antepenultimam, ut : *Flaminius, Tarquinius, Herminius*. Producunt : *Delphinus, Trachynus, Salaminius, Gabinius*. Ambigua sunt, *Scatinus, Sardinus*.

[*Prudent. Sardinus & produxit, & corripuit. Scatinus Auson. corripuit Juvenal. produxit. Tarquinius Ovid. corripuit. Gabinia Martial. produxit. Herminius. Virgil. corripuit.*]

Onius per o scripta corripuntur, ut : *Pæonius, Mæonius, Ausonius, Pannonius, Chalcedonius, Macedonius, daemonius*.

Per ω producuntur, *Antonius, Sempronius, Pomponius, pentagonius, tetragonius*. Sed *Apollonius, Petronius, Sidonius, Fönus* ambigua sunt.

[*Petronius Gratius corripuit, Sidonius poëta produxit. Sidonius Virgilius produxit & corripuit. Jonius Virgilius corripuit. Ovid. & Horat. produxerunt. Apollonius habet ω, & tamen à Martiale corripitur.*]

D 3

Arius,

Arius, Orius antepenultimam habent longam, ut: *librārius, pratōrius.*

Excipe 1. *Mārius.* 2. quæ à Græcis genitivis per o formantur brevia, ut: *Nestōrius, Hectōrius, Stentōrius.*

[*Extulit hæc Decios, Marios, magnosq; Camillos. Virgil.*]

† N. *Denārius* & *nesārius* ambigua sunt.

[*Clajus Denarii quantitatem distinguit ex significationis diversitate, cum tamen apud Martialem eadem significatione corripitur & producat. Arator etiam (560.) Duodenārius corripuit, Nesārius Propertius breve, Catullus longum posuit. Aut humana palam coquat exta nesārius Atreus. Horat.*]

Irius producuntur, *Rabirius, Podalirius.*

Yrius corripuntur, *Syrius, Asyrius, Porphyrus.*

Excipe *Papyrius.*

[*Fac campum replicas musa Papyrum. Aufon.*]

Erius corripuntur, ut: *Tiberius, ætherius, ærius, Valerius.*

Excipe à Græcis *ne*, & ut: *deleterius. Sic Cantherius.*

[*Sidon. Tiberius produxit.*]

Urius modò corripunt, ut: *Mercurius, Vulturius,* modò producunt, ut: *Arturius,* modò ancipitem habent, ut: *Mamurius.*

Asius Latina producuntur, ut: *amāsus, viridāsus.*

Græca corripuntur, ut: *fasus, Gelāsus, Oribāsus, Anastāsus, Athanāsus.*

Esius per e corripuntur, ut: *Ephesus, Synesus,* per η producuntur, ut: *Milesius, Magnesius, Marpesius, Etesus.*

Osius

Osius per o corripuntur, ut: *Ambrosius*, *Theodosius*, *Hosius*.

Ulius Græca producuntur, ut: *Rhamnusus*, *Cru-
sius*, *Acherusus*, Latina corripuntur, ut: *Volusus*.

Atius, Ulius producuntur, ut: *Horatius*, *Statius*,
Minutius, *Brutius*.

Excipe Græca, *Pancrätius*, item *Cätius*.

Etius variant. Breve est: *Vegëtius*, *Pomëtius*. *Hel-
vëtius* etiam Martialis corripuit. Longum est *Lu-
crëtius*.

Græca per ε brevia sunt, *Aëtius*, per η longa,
Boëtius.

Itius ex primitivo cognoscuntur: *Domitius*
breve. *Nutritius* longum, de quibus supra in Icius.

Uvius corripuntur, ut: *Pacuvius*.

Ivius: *Livius* longum est. Cætera è primitivis
judicanda.

Atrix, Etrix, Itrix, Otrix, Utrix retinent primiti-
vorum quantitatem. Sic brevia sunt *sätrix*, *merë-
trix*, *obstétrix*, *genitrix*.

Longa, *venätrix*, *delétrix*, *compōtrix*, *largitrix*,
indūtrix. Sic *nūtrix*, & *mātrix* producuntur.

III.

DE CONJUGATIONIBUS ET
FORMIS VERBORUM.

I. A primæ conjugationis characteristica, & E
secundæ conjugationis longæ sunt ubiq; , ut: *amā-
vi*, *amābo*, *amārem*, *amāverim*, *amāre*, *docērem*, *docēre*.

Excipe *däre* cum compositis, *peffundäre*, *venun-
däre*. Sic *däbo*, *däbam*, *därem*.

D 4

[Et

[*Et dare Campano toxica seva mero. Martial.*

Agimus autem hic de mediis, non de ultimis syllabis:]

2. E tertiæ conjugationis characteristicam brevis est, ut: *legērem, legēre.*

3. I quartæ conjugationis characteristicam semper producit, ut: *audīrem, audire, auditum, auditurus, ibam, ibo.*

Excipe *itum* cum quibusdam compositis, *reditum, abitum, aditum, exitum, peritum* (καὶ ἀναλογίαν) *subitum, transitum.* At *ambitus* ab *ambio.* vid. supra.

4. Imperfectum indicativi penultimam semper producit, ut: *amābam, docēbam, legēbam, audiēbam, ibam.*

5. Personæ desinentes in *amus, atis, emus, etis, ote,* penultimam producunt ubiq; , ut: *amāmus, amātis, legēmus, legētis, audiāmus, doceātis, docēmus, audiētis, amatōte.*

Excipe *dāmus, dātis* cum compositis, vide supra.

6. Personæ præsentis in *imus, itis,* tertiæ conjugationis corripuntur, quartæ producantur, ut: *legimus, legitis, audimus, auditis.*

NOTA. Producantur etiam anomala: *Volo, nolo, malo, possum, sum: Velimus, nolimus, malimus, possumus, simus, &c.*

7. Personæ præteriti in *imus, itis* semper corripuntur, ut: *amavimus, docuimus, legimus, audivimus, amaveritis, docueritis, legeritis, audiveritis.*

8. Personæ futuri *imus, itis* corripuntur, ut: *amabimus, docebimus.*

† Excipe futurum subjunctivi modi, quod à
qui-

quibusdam tantum produci censetur, ab aliis commune esse statuitur, à quibusdam tantum corripitur.

[— *Vitara* dederitis in undis. Ovid.

Nec mi aurum posco, nec mi pretium dederitis. En-

Et maris Ionii transieritis aquas. Ovid. (nius.

Consulis, ut limen contigeritis erit. Idem. (Virg.

Egerimus nostri & nimium meminisse necesse est.

Videritis stellas illic ubi circulus axem. Ovid.

Hac ubi dixeritis, servet sua dona rogata. Idem.

Diomedes inter præteritum & futurum distinguit, illud corripuens, hoc producens. Contra Probus, Servius & Georg. Valla utrumq; tantum producunt, & barbarismi eos accusant qui corripuunt. Petrus Ramus utrumq; tantum corripit, & exempla ad diastolen & poëticam licentiam refert.]

9. Personæ desinentes in *eram*, *erim*, *ero* semper corripuuntur, ut: *amavērim*, *amavēram*, *amavēro*.

10. Præterita in *VI* penultimam semper producunt, ut: *jūvi*, *petivī*, *pāvī*, *quievī*, *mōvi*.

11. *U* inter conjugandum corripitur, ut: *posūmus*, *volūmus*, *quasūmus*.

12. Quæ à nominibus veniunt, quantitatem ipsorum retinent, ut: *misēror*, *munēror*, *numēro*, *satūro*, *rutīlo*, sic *ventīlo*, *mutīlo*, &c.

13. *Igo* primæ conjugationis frequenter corripitur, ut: *Litīgo*, *remīgo*, *navīgo*, *mitīgo*. Quædam tamen producuntur, ut: *fatīgo*, *instīgo*, *vestīgo*, *proflīgo*, *calīgo*, *castīgo*, *aurīgor*.

[*In tertia conjugatione sunt composita à lego, rego,*

D S ago,

ago, figo, fligo, &c. itaq; huc non pertinent. De Fumi-
go ambigunt adhuc.]

14. In O corripitur, ut: lancino, inquino, destino, examino. procastino, fascino, comperendino, circino.

Excipe longa: propino, pastino, sagino, festino, inclino, declino, reclino. Sic opinor & vulpinor a vulpin^o.

15. Frequentativa in ITO corripuntur, ut: factito, esito, clamito, ito, cito.

16. Frequentativa in SO supinorum quantitatem, quæ longa ferè est, sequuntur, ut: viso.

17. Meditativa vel Desiderativa in URIO antepenultimam corripunt omnia, ut: esurio, lecturio, cenaturio, parturio.

[Scalpurio enim, ligurio & scaturio, quæ producuntur, inter Meditativa non referimus.]

18. Diminutiva in ICO penultimam corripunt, ut: albico, nigrico, fodico, vellico.

[Cornicor à cornice longum est, nec diminutivum.]

19. URIO antepenultimam producunt, ut: balbutio, cecutio.

I V.

DE COMPOSITIONE IN MEDIIS SYLLABIS.

I. Quæ ex duobus integris componuntur, retinent quantitatem simplicium, præsertim si separatim scribantur, ut: veri-simile, agri-cultura, cruci-sigo, jurè-consultus, primò-genitus, jurè-jurando.

[Fortun. qui vixit anno 570. crucifixus corripit. Qui crucifixus erat, Deus ecce per omnia regnat.]

Pri-

*Primogenitus. Sedul. producit. — Et jure tueri
jurando querebat enim. — Juvenal.*

II. Quæ verò è duobus corruptis, vel alterutro corrupto componuntur, si prior pars sit è verbis tertiæ conjugationis, E corripitur, ut: *trēmēfā-
ētūs. Virgil.*

Si è verbis secundæ conjugationis, E tam cor-
ripi quàm produci potest, ut: *Liquēfacio, Calēfacio.*

[*Thura liquefaciunt. Ovid. Et media aduersi
liquefacto tempora plumbo. Virg. Correptio tamen
frequentior est. Verrep.*]

Videlicet tantum producitur, item Scilicet, ilicet.

[*Scilicet hoc etiam restabat. — Ovid.*

Illicet ignis edax. Virgil.]

III. Si prior pars sit è nominibus, I corripitur,
ut: *Fatidicus, multiplico, caussidicus, crucifer, ensifer,
agricola, armiger, totidem, Arvpendium, id est, χοῖν &
γεωμετεῖχος.*

[*O crucifer bone lucifator. Prudent. Dactylicus.
Armiger antè fuit. — Virg.*]

† Excipe *pridie, postridie, quilibet, quicumq;* & re-
liqua ex *qui, quanti, tanti & quali* composita. *Me-
ridies, Tibicen. Quot idie* anceps est, *hodie* corripitur,
Veneficus producitur. *Sacrificium* ab Aratore pro-
ducitur, sed *sacrificus & sacrilegus* ab Ovidio & Ti-
bullo secundum regulam corripiuntur.

† N O T A. Quæ ex integro priore componun-
tur, illius quantitatem retinent, quæcunq; sit vo-
calis, ut: *quaquaversum, quantacunq;, quantolibet,
quolibet, cuīdam.*

[*Pri-*

[*Pridie quia est à pris, pridem Catull. Converte-
ritorem pridianæ reliquæ, est. Jamb. Senarius. Postri-
die. Venit Chremes postridie ad me clamitans. Jamb.
Senar. Quilibet. Catull. Aut quilibet qui puriter la-
vit dentes. Scazon. Quicumq; Virgil. Sex quicumque
furor, — Meridies. Horat. Inclinare meridiem. Cho-
riamb. Catull. Iube ad te veniam meridiatum. Pha-
leuc. Martial. Interjungit equos meridiana. Phaleuc.
Fortunatus tamen corripuit, & primam produxit. Lu-
na nec in noctem, sol neq; meridie. Producitur autem
ideo, quia est crasis pro medii dies, sicut & Tibicen pro
tibiicen. Propert. Nile, tuus tibiicen erat crotalistris
Phyllis. Horat. Tibicen traxitq; vagus per pulpita
vestem. Quotidie, Martial. Lavis dropace tu quotidia-
no. Phaleuc. Catull. Conjugis in culpa flagratit quo-
tidiana. Terent. Nam mihi quidem quotidie au-
gescit magis. Jamb. Senar. Veneficus. Ovid. Barbara
narratur venisse veneficatecum. Hodie. Ovid. Qui
non est hodie cras minus aptus erit. Forma sacrificii
perfecti prisca canistro, Arator. Martia sacrificio de-
ductum nomen ab Anco. Ovid. Nec nos sacrilegos tem-
plis admovimus ignes. Tibull.]*

IV. Sin ex inflexibilibus orationis partibus, re-
tinetur quantitas simplicis, ut: *malédicus, benefa-
ctum, siquis, nequis, nequicquam, nequaquam, necubi,
nedum, sicubi, sicui.* Verepæus addit *nequando.*

Excipe i. *Siquidem, ibidem, ubiq; nefas, nefastus,
nequeo, nefarius, quandoq;, quandoquidem, quando-
cumq;.* Ex Retrò, Intrò composita plerunq; o produ-
cūt, ut: *intrögressus. Ub' i vis indifferēs est & ub' icumq;.*

[Prop.

[Prop. *Uttere, ne quis eat liber amore dies.* Virgil.
 — *Heu tantis nequicquam erepte periclis.* Horat.
Nequaquam satis in re una consumere curam. Lucan.
Nec ubi suppressus pereat gener. — Horat. *Nedum
 sermonum stet honos & gratia vivax.* Virg. *Quare
 age siquid habes.* Idem. *Frigidus agricolam siquando
 continet imber.* Idem. *Sic ubi magna fovis antiquo
 robore quercus.* Martial. *Tertia res hæc est, quod sicui
 forte legeris.* Ovid. *Quæ mihi ventura est, siquidem
 ventura senectus.* Virgil. *Crebra ferit demissa aures, in-
 certus ibidem. Mamertus tamen corripuit: Cognosces
 Ibidem. Quidam volunt à Plauto quoq; corruptum:
 Vide in publica celoce ibidemq; illum adolescentulum,
 Troch. Micyll. Licet apud Non. legatur Ibidem, non
 ibidemq;. Despaut. citat brevitatis exempla è Juven-
 cō: sed perperam, ut ait Micyll. & viciose. Virgil.
 — *Nec quicquid ubiq; est.* Idem *Clamat iō matres,
 audite ubicunq; est, uni mea gaudia servo.* Horat.
*Non ubivis coramq; quibuslibet, in medio qui. Pro-
 nunciatur tamen productè.* Virgil. *Nomen & arma lo-
 cum servant te amice nequivi.* Horat. *Quam nequie-
 re proci.* Sic & Catull. corripit. Juvenal. *Credebant
 hoc grande nefas & morte piandum.* Horat. *Aut hu-
 mana palam coquat exta nefarius Atreus.* Ovid. *Ille
 nefastus erit.* — Horat. *Indignor, quandoq; bonus
 dormitat Homerus.* Virg. *Dicite quandoquidem in-
 molli consedimus herba.* Horat. *Quandoq; tra-
 hunt in visa negotia Romam.* Ovid. *Ipse retrōversus.*
 Virgil. *Postquam introgressi Lucret. Sic animas in-
 troduxerunt sensibus unctas.]**

N. 2. *Idem* masculinum producitur, neutrum corripitur.

[Virg.---*Amor omnibus idem.* Ovid.

Nil prodest quod non ledere possit idem.]

N. 3. *Sacrofanctus* à Drepano corripitur, Clajus censet esse commune. *Bardocuculus* corripitur à Martiale. *Controversus* breve apud Sidon. legitur.

[*Declamatio contröversiarum.* Phaleuc.

Micyllus iudicat etiam produci posse.]

V. Compositorum Græcorum o breve est, ut: *Aströnomus*, *Christöphorus*, *Oecönomus*.

Excipe pauca in quibus est ω , ut: *Minötaurus*, *Geömetra*, *Lagöpus*. [*Geömetrius* ab *Aus.* corripitur.]

V.

DE DIMINUTIONE.

Diminutio est, cüm de fine dictionis una vel plures syllabæ tolluntur, & ex residuo cognoscitur Quantitas, ut E in *docuërimus* breve elicitur ex diminuto *docuërim*, P i in *lapidibus* ex diminuto *lapidis*. Sic I in *peritorum*, & U in *fortünatus* longum esse intelligitur ex diminutis *peritus* & *fortüna*.

[*Quamvis* & diminutio compositioni non absimilis videatur, attamen in utraq₃ differentia est. Nam in compositione tantüm spectatur quantitas syllabæ primæ, in deminutione mediarum & in primis antepenultima, quæ dictione diminutâ sit penultima, & ex accentu eius noscitur.]

VI.

DE PRONUNCIATIONE.

E pronunciatione, penultimæ tantüm syllabæ poly-

poly-

polyfyllaborum cognosci possunt, si enim accensus antepenultimam occupet, penultima brevis est: sin in penultima, eadem est longa, ut: *amāre*, *docuimus*.

Excipe 1. Vocativos Nominum in Ius, de quibus supra §. 4. de 2. decl.

2. Vocalis naturā brevis ante mutam cum liquida in pronunciatione corripitur, quantumvis in carmine possit produci, ut: *tenēbra*.

[De pronunciatione non vulgaria annotat Taubmannus noster in *Curcul. Plauti* p. 260. ex Scalig. lect. *Auson. cap. 15.* In Græcis, inquit ille, nominibus non quantitatem, sed accentum spectabant, quia ut etiam notat Servius in lib. de *Accantibus*, Latini eundem accentum quem Græci habent, efferunt in Græcis nominibus. 1. Verbi gratia, quia vox hæc εἰδωλα hæbet accentum in prima, Latini eodem accētū extulere idola; quæ quidem vox semper brevis est apud Prud. 2. Græcis dicitur Δεπιίδης, eodem accentu Latini semper extulerunt: Propterea penultimam producit Sidonius, non quantitatem, sed accentum Latinum secutus, *Orchestra* quatit alter Euripidis. Idem Græci dicunt μαρσύας, propterea secundam producit idem: *Marsyæq; timet manum ac rudentem.* Idem Græci pronunciat ἀεγλῆ nomen ejus qui Φαυρόμυρα scripsit: Sidonius contra veterum Latinorum morem, qui mediam semper produxerunt, corripit: *Diversas Arato vias cucurrit.* Deniq; inspicere totum Sidonium totum Prudentium & alios: invenies semper eos non syllabas Græcas, sed accentum Græcorum esse secutos. Sic Ausonius in voce
αεγλῆ

ῥελυωϞ facit, quia accentus non est in media, quae
 longa est, propterea eam corripit. 5. Per totidem par-
 tes trigonorum regula currit. 6. Et: fulgur retrago-
 no aspectus vitale coruscat. Quis audebit dicere, Au-
 sonium ignoratione Graecarum literarum hoc commi-
 sisse? Nemo sanè quidem, ut puto. Sed iis temporibus
 stultè videbatur non ibi producere syllabam, ubi accen-
 tus esset, quia is est mos Latinae linguae: adeò ut Plautus
 in hoc secutus sit iudiciũ vulgi, quia non cum doctis, sed
 cũ plebe rem sibi esse videret. 7. nam semper apud illum
 Phædromus est dactylus, qui Gracè ΦαίδρωμϞ. Item
 quia ΦιλίππϞ dicitur accentu in prima, eodem me-
 diam corripit. Et nunquam aliter invenies apud Plau-
 tum, quin mediam in nomine Philippus corripuerit,
 quod mirũ est in positione. 8. Sed querenti causam ac-
 centum semper preterat. Talia multa sunt apud Plau-
 tum, quae studiosos per se, quam opera mea cognoscere
 malim. Contra aetate Plauti, ut in quantitate syllaba-
 rum, sic Et in declinationibus Latinismos admittebant.
 Dicebant enim Nestõrem, Hectõrem, quomodo Re-
 ctõrem, Mensõrem Et similia. Haec è Scaligero Taub-
 mannus. Quibus exemplis ex abundantia addi possunt,
 Et haec, 9. Paracletus apud Prudent. Spirat de patrio
 corde paracletum, Choriamb. quamvis Gracè sit Παρά-
 κλητϞ. Ex vitio phrenesis cerebri furiosa movetur.
 Seren. cùm Gracè ita scribendum sit, Σερένης. Erẽmus
 Prud. ab ἔρημϞ. Item, quae etiam extra pronuntiati nẽ
 è Gracis longas corripunt, ut Κνωρία, Sordibus Et sic ria
 patiar tabescere tali, Virg. Βέτυρον. Lac niveum, βύτυ-
 ρον; novũ cum melle comedit. Valg. Infundens acido
 comam.

comam.

comā butyro. Sid. κρηπίς. Non hic qui in crepidas Graecorum ludere gestit, Pers. σφεγῶσα. Prima Syracūsio dignata est ludere versu. Virg. χαλκηδών. Hinc Chalcedon hebes perfunditur ex hyacintho. Prud. ἐκκλησία Ecclesiam pulchro Christus sibi junxit amore. Sedul. αἰρεσις. Cognomento hæresis Deus est mihi discolor inquit, Prud. ἡδύς. Si licet ex Ethicis quicquam presumere vel si. Prudent. αἰνίγμα. Legis in effigie scriptum per enigmata Christum. Id. In his tamen & similibus notandum est illud Scaligeri: Memineris, inquit ille, oraculum nostrum: Paucalicer perfecto poeta. Non quodvis argumentum, non quævis vox, non quævis junctura vel vocum, vel numerorum inter genuinas legitimásq; referri debet. lib. 6. poet. pag. 816. Item: A communibus regulis si quid diversi apud antiquos invenitur poetas, non omni in loco imitandum, sed observationibus eruditorum reservandum est. Fabric. l. 1. pag. 36.

V I I.

D E A N A L O G I A.

Ex analogia cognoscitur syllaba media propter similitudinem derivationis: ut, quemadmodum media producitur in loquēla, sic & media in cantēla. Sicut vinōsus, ita lutōsus, sicut alūmen, ita legūmen, sicut monūmentum, ita documētum. Hæc enim si originem spectes, sub eandem rationem cadunt.

[Ex hac præcedentes regulæ ut plurimum sunt extractæ. Constituuntur autem collectis exemplis, ex quibus reliqua dijudicantur, nisi quæ poëtarum autoritas à communi lege eximit.]

E

Caput

DE ULTIMARUM SYLLABARUM
quantitate cognoscenda.

[Ultima litera aut vocalibus terminantur aut consonantibus: quae variant peculiaribus regulis, secundum alphabeti ordinem cognoscendae sunt.]

Terminata in A.

Corripiuntur. 1. Nomina in A primæ aut tertiæ declinationis, ut hæc *Musă*, *ô musă*, *poëmă*, *Agamemnonă*

2. Pluralia neutra, *Scamnă*, *feliciă*, *cornuă*, *quadringentă*, *triă*.

Producuntur. 1. Ablativi primæ declinationis, ut: *Musă*.

2. Imperativi primæ conjugationis, ut: *amă*.

3. Vocativi prima in AS, ut: *ô Aneă*, *Theutră*, *Anchisă*, *Pallă*.

[*Atrida* tamen Propertius corripuit & Ovidius *Oresta*. Ovid. *Fecerunt furie tristis Oresta tua*. Sed hic vocativus est à nominat. Latine terminationis in A, ut Propert. in *Atrida*: *Non ita Dardanio gavisus Atrida triumpho est*.]

4. Partes indeclinabiles, ut *intereă*, *frustră*, *supră*, *circă*, &c.

Excipe anteă, *posteă*, *ejă*, *ită*, *quiă*.

Anteă tamen ab Horat. producitur in Jamb.

[*Contră* Manilius corripuit. *Contră* jacet *cancer patulam distentus in alvum*. Virgilius autem producit.

ducit. Corripit & Auson. Sape mora est quoties contra
parem dubites. Pentam.

N. Puta pro videlicet, legitur breve apud Cord.]

† Ambigua sunt numeralia indeclinabilia, tri-
ginti a, quadraginti a, &c.

[Virgil. triginta produxit, Manilius vetustior Vir-
gilio corripuit. Idem Manil. quinquaginta produxit,
Martialis corripuit. Quadraginta victor corripuit.
Sexaginta Martialis & produxit & corripuit, corri-
puit etiam Petr. Arbit. Nonaginta Auson. corripuit.]

E.

Corripiuntur. 1. Accusativi & Vocativi neutro-
rum, ut: capē, cubilē.

2. Ablativi tertiæ declinationis, ut: hostē.

Excipe unum famē.

[Hoc si contigerit, fame peribis. Phaleuc. Martial.

Idē, inde est, quia olim quinta declinationis fuit.
Gell. lib. 9. c. 14.]

3. Vocativi secundæ, ut: Dominē.

4. Præterea omnes terminationes conjugatio-
num, amarē, docerē, legerē, audirē, legē.

Excipe producendos imperativos secundæ, ut:
docē. Sed Vale, & Cave, & Vide inter communia re-
censentur.

[Et longum formose vale, vale inquit sola. Virgil.

Idē, quod ignoti faciunt vale dicere saltem. Ovid.

Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis. Idem.

Vade, vale, cave ne titubes, mandataq; frangas. Hor.

Hoc vide, ne rursū levitatis crimine damnes. Cato.

Auriculas vide sis ne majorum tibi fortè. Pers.

E 2

Incum-

Incumbens odrussa mero, vide lata comantem. Val.

5. Adverbia à nominibus in Is, ut: *impunè, facile, quibus hæc addantur, antè, absquè, agè, eccè, enge, herè pro heri (Joven.) herclè, fortè, magè, manè, potè, propè, ponè, nempè, penè, quippè, ritè, spontè, sæpè.*

6. Encliticæ *què, nè, vè, Et tè, cè, ptè, syllabicæ adjectiones, ut: tutè, hujuscè, meaptè.*

7. Pronomina *illè, ipsè, istè.*

Producuntur. 1. Ablativi quintæ, ut: *speciè.* 2. quæ Græcis per η scribuntur, ut *Euterpe.* Sic etiam Vocativi primæ in Es, ut *Anchisè.* Et ablativi, ut: *Laertiè.* [*Laertièq̄, satus*] & pluralia neutra, *Tempè.*

3. Monosyllaba *me, te, se.* 4. Adverbia à nominibus in Us & R, ut *doctè, agrè,* quibus adduntur *ferè, fermè, hodiè, quare, pridie, postridie, obe.*

Excipe benè, malè.

[*Hodie, pridie, quare, postridie, ex ablativis quinta oriuntur. Ferè ab Ausonio corripitur. Nam tecum ferè totus, sed a Virg. producitur.*]

I.

Producuntur Latina omnia, ut: dixi, domini, felici, speciei, audi, qui, ni, si, hi.

Observatio.

Indifferentia sunt: *mihì, tibì, sibì, ubì, cūì,* divis syllabis.

Excipe Græca quæ ferè brevia sunt.

[*Parì à Paris breve. Ovid. Amarylli. Virgil. Alexi. Idem. &c. Cyprì tamen Auson. producit, vocat. à Cypris. Sapius etiam corripuntur, ubi, ibi, nisi, quasi, cui.*

cui. Verep. & sicuti. Lucret. Sicutiquadrupedum
cum primis esse videmus.]

O.

Indifferentia sunt, ut: *Lēō, Virgō, legō, dicō, ergō.*

Excipe 1. Dativos & Ablativos, & quæ ab istis
casibus fiunt, quæ semper producuntur, ut: *Dominō,*
ideō, adeō, tantō, quantō, meritō, falsō, crebrō, mutuō,
paulō.

2. † Græca in ω, ut: *Sapphō, Didō, Meneleō, An-*
drogeō.

Observatio.

1. † Monosyllaba produci quidam tantum vo-
lunt, *dō, stō, nō, flō.*

[*Dō quod vis. Virg.*]

2. † *Egō, duō, ambō, octō, sciō, nesciō,* tutius corri-
piuntur.

[*Ego. Virgil. corripuit. Idem in Diris (si modò i-*
psius carmen est, produxit, & Terent. Ego Charine
neutiquam officium esse liberi puto. Jamb. Octon. I-
dem etiam Ausonius produxit. Duo apud Virg. breve,
apud Auson. longum extat. Ambo breve apud eun-
dem. Octo breve apud Martialem. Scio & nescio
brevia apud Virgil.]

3. † Gerundia in Do à Virgilio ferè producun-
tur, sed ab aliis poëtis usurpantur communiter.
Verep.

[*Aufer. & ipse meum pariter medicando dolo-*
rem. Tibull. Naturâ longa sunt tanquam analogâ ab-
lativis, usu corripuntur à poëtis.]

E 3

4. † Mo-

4. † *Modò, immò, illicò, citò, quomodo, dummodo, postmodo, ferè corripuntur.*

[*Modò apud Victorin. longum legitur, sed apud Horat. breve. Imò Martialis corripit, citò Horat. corripit. Quomodo Catull. producit. Martial. corripit, & Horat. Dummodo & postmodo Tibullus corripit. Illicò corripit Auson. & Sidon.]*

5. † *Serò, Quando, & producere & corripere licet. Verò adverbium semper producit, conjunctio censetur indifferens.*

[*Serò Tibullus producit, Statius & Juvenal. corripunt. Quando Horat. producit, Martial. corripit. Verò adverb. Virg. producit conjunctionem Prudent. in carmine corripuit: At verò postquam lectuli. Jamb.]*

U.

Producuntur omnia, cornū, fructū, Panthū, diū, tū.

B. D. T.

Corripuntur, ut: ab, id, &, caput.

† *De præpositionibus supra dictum. Peregrina produci solent, quæ per ω & ε scribuntur. Sed quid ad nos, qui foris sunt?*

[*Jacob & Jacobus Victorin. & Fortunatus corripuerunt, Juvencus produxit. Jobus penultimam pronuntiatione producit. At quæ in ab vel eb terminantur vel ib, fortasse leges sibi præscribi non patiuntur: exempla enim nulla extant. David interdum producit, interdum corripitur. Erecto indulget Davidis origine. Juvenc. Cur ego Davidicis assuetus cantibus. Sedul.]*

Pro-

C.

Producuntur omnia exceptis *Nec* & *Donc* brevibus. *Hic* pronomén indifferens est.

† *Lac* quod quidam correptum esse volunt, à *Sereno* producitur. *Fac* autem, de quo tanta contentio est, utroq; modo reperitur.

[*Eobanus Hessus* princeps sui seculi poëta breve voluit esse *Fac*, quia à brevi themate esset. Cui astipulatur *Micyllus* propter exempla brevitatis frequentiora. Nam reperitur apud *Lucret. correptum*. Non possunt, *fac* enim minimis è partibus esse. Et apud *Mart. Signa rariùs*, aut semel *Fac* illud. *Phal. Licet* quidam inter quos *Scal. contendant Face* legendum esse. *Ovid. produxit: Hos fac Armenios, hac est Dananeia Persis. Corripuit idem. Mille fac esse jocos--- Et iterum--- fac ut ambulet, &c. quanquam alii legant, fac ambulet. Vide Micyll.]*

† De peregrinis censent producenda esse: *Verpæus Abimelec* & *Melchisedec* corripit ait.

L.

Corripiuntur, ut: *Säl, Mël, Annibäl, Pöl* adverb.

Excipe duo: *Söl* & *Nil*.

[*Quis mël Aristeo.* — *Perf.*

Sal ab *Anson.* producitur, *Säl*, oleum, panis, mel, piper, herba, novem. *Pol* *Aldus* produci tam vult, sed *Terent. Corripuit, Eunuch. act. 1. sc. 3.]* (qua.

† *Græca* in *El* produci solent, *Peregrina*q; reli-
[*Sol* enim derivatum esse volunt à *solus*. *Nil* contractum est ex *nihil*. *Græca* & *peregrina* ideò produci solent, quia *Græcè* longa vocali scribuntur, ut *Δαυιδ.*]

E 4

M. In

M.

M. In fine eliditur. In compositione autem corripitur, ut circummagi. Juven.

[Sic & Horat. Circummagi quendam volo visere non tibi notum.]

N.

Corripiuntur, ut: an, forsitan, lumen, exin, dein, tamen.

[Auson. An produxit: Emula num fidei nemor an infida senatus.]

† Excipe producta in AN: Græca, ut: Paan.
2. Accusativos in AN primæ declinationis Græcorum, ut: Anean. 3. Quosdam etiam secundæ, ut: Electrân, quæ à Græcis petenda sunt.

[Dico quosdam, quia multa corripiuntur, ut: Majân & Electran, &c. Ovid.]

† In EN I. Latina, en, ren, splen, lien. 2. Græca, ut: siren, Anchisen. [Quia per η scribuntur.]

In IN Latina, quin, alioquin, sin. 2. Græcos nominativos, Delphin.

[Accusativi n. corripiuntur, ut: Procrin, Thetyn.]

In ON excipitur Latinum, Non.

† Græca per ω scripta, ut: Actæon.

[Per o enim scripta brevia sunt: Iliðn.]

[Dicta per Apocopen variant. Virgil. corripit viden': Educit, viden' ut gemina stant vertice crista. Ovid. corripit Nostin': Nostin' an exciderint mecum loca. Nemon' Horat. producit: Illuc, unde abii, redeo, nemon' ut avarus. Tun' Virgil. producit: Tun' ille Aeneas; nisi malis legere, Tune. In UN nulla occurrunt, nisi fortè Hebræa, quorum quantitas incerta est.

Si

Viden'
Nostin'

Si quis enim Hebraas vocales respicere velit, quod Verpeus uspiam facit, longè fallatur.]

† In Y N Græci nominativi producuntur, ut: Phorcyn. Accusativi autem corripuntur, ut: Ityn.

R.

Corripuntur, ut: Casar, carcer, vir, amor, vultus, Hector, martyr.

[*Sævus ubi Æneidæ telo jacet Hector, ubi ingens. Martyr ad ista nihil, sed enim---* Prud.] (Virg.)

† Excipe i. Par, cum compositis, Nar, Lar, Far, Ver, & Græca in η, quæ per eris formantur, ut: ether, aer, crater, iber. Item, cur, fur.

Indifferens est Cor.

[*Vir etiam quibusdam est indifferens, quia Virg. inquis: De grege nunc tibi vir & de grege natus habendus. Sed frequentius corripitur. Par. Hor. Ludere par impar, equitare in arundine longa. Prud. corripit. Nar. Virg. Sulphurea Nar albus aqua. Lar. Ovid. Exagitant & lar & turba Diania fures. Far. Ovid. Far erat & puri lucida mica salis. Ver. Ovid. Ver erat eternum. De Græcis observa Pater & Mater corripit, quia prorsus facta sunt Latina. Virg. Est mihi namq; domi pater, est injusta noverca. Iber. Val. Quos nec Iber aut tuta suis Aurora pharetris. Cur. Ovid. Servat Achemenide cur inquit barbara Grajum. Fur. Pers. Fures, ait Pedio, Pedius quid? crimina rasis. Cor. Ovid. Confiteor misero molle cor esse mihi. Idem. Mille meum levibus cor est penetrabile telis, sed correptio est frequentior. Unde Micyllus dubitare videtur, an producat. Putat enim legi posse apud Ovid. levibusq; cor.]*

E S.

Lati-

A S.

Latina producuntur omnia, ut: *pietās, legās.*

[Sic & *Anas* quamvis in obliquis corripitur penultima, à Mantuano producitur, *culmina calicole*: sed *anas* & *mergus* & *anser*. Sic & *Mas*, induat ornatas & *mas* & *faeminā vestes*. Idem.]

† Græca fœminina in As (formata per ados) & accusativi plurales tertiæ conjugationis corripuntur, ut: *Pallās, pallados, Heroās ab heros.*

[*Quem Bromius, quem Pallas amat.* Mart.]

† Quæ per Antis flectuntur masculina sunt, & producuntur, ut: *Pallās, Pallantis*. Sic & reliqua Masculina producenda sunt: *Aneās, Thomās.*

[*Ille quidem hoc sperans, nam Pallas ante ruentem.* Virgil.]

E S.

Producuntur, ut: *fidēs, cladēs, Anchisēs, Achillēs, laudēs, gaudēs, dicēs, quotiēs.*

Excipe i. Nomina tertiæ declinationis, quæ in Genitivo crescunt penultima brevi, ut: *milēs, militis, segēs, segētis.*

NOTA. Quæ crescunt penultimâ longâ, ES longum habent, ut: *Herēdis, herēs, locuplētis, locuplēs.*

His ex superioribus addi solent *Pēs, tripēs, quadrupēs, &c. abiēs, ariēs, pariēs, cerēs.* Verùm *Pēs* cum compositis etiam correptum invenitur.

[N. *Perpēs Prosper* corripuit, *Præpēs Prudent*. *Bipēs & Tripēs Auson*. *Quadrupēs Prudent*. *Contra Pēs produxit Propert*. *Quadrupēs produxit Virgil.*
produ-

produxit idem & Sonipēs. Tripēs produxit Horat.
Pēs Scaliger in Logogriphis corripit, & à Probo Gram-
idem corripit traditur. Abiēs Virgil. Ariēs Virgil. &
Lucan. Pariēs Virgil. & Horat. Cerēs Virgil. & Lu-
cret. producunt. Verisimile est Abies, Paries, Aries, pro-
duci non naturâ, sed per cæsuram, quia alias versum
heroicum non ingrediuntur.]

2. Verbum ES cum compositis, abēs, adēs, potēs,
Item Penēs.

[Scriptus es eterno nunc primum ---- Martial.
Mantuanus tamen produxit. Ecl. 1. Tu quoq, ut hinc
video, non es ignarus amorum. Euricius Cordus lib. 2.
Epigramm. Poëta Hassus, cujus ingenium non vulgare
esse predicat Scalig. in Hypercrit. p. 790. festivo epi-
grammate quendam irridet, qui ipsum reprehende-
rat, quòd Es corripuisset. Penes. Quem penes arbitrium
est, & vis & norma loquendi. Horat.]

3. † Græca neutra singularia in Es, ut: Cacoëthes.

4. † Græca pluralia in Es per Es, ut: Atlantidēs.

[Pieridēs Mantuan. producit, & Æthiopēs, sive
propter cæsuram sive ad imitationem Latinorum, sicut
Hectör à Virgilio corripitur.]

[Nam quæ per eis scribuntur, producenda sunt, ut:
thesēs, quia Θεός, &c.]

I S.

Brevia sunt, ut: ignis, legis, quietis, legitis, bis, quis, is,
(pronomen) cis. (præpositio.)

Excipe. 1. Dativos & Ablativos plurales, ut:
Dominis, nobis, vobis, quis, pro quibus.

2. Nomina tertiæ declinationis, quæ Itis vel Iris
Geni-

Genitivo faciunt, ut: *Lis, glis, samnis, dis*. His adde
vis nomen.

3. Verba secundæ personæ præsentis, quartæ
conjugationis, aut conjunctivi modi, ut: *audis, possis,*
velis, is, cis, prosis, nolis, faxis. Sic *vis* cum compositis,
quamvis, quivis, ubivis.

[*Nescis corripuit Ovidius. Nescis an excedant*
etiam loca. Sed Martialis produxit.]

† 4. Conjunctiva futura aliâs corripiuntur, aliâs
producuntur, ut: *dixeris*.

[*Dixeris egregiè. Horat.*

Miscueris, elixa simul. Idem.

Da mihi te placidum, dederis in carmina vires.

Respueris etiam.----- Tibull.

Ovid.

Si te aliò pravum detorseris. Horat.

----- Si dixeris, estuo, sudat. Juvenal. &c.]

Y S.

† Corripiuntur, ut: *chelys*. *Excipe Thetys, quod*
Virgil. producit, Ovid. corripit.

O S.

Longa sunt, ut: *bôs, rôs, dominôs, os, oris*.

[*Os homini sublime dedit, Ovid.*]

Excipe 1. *ôs ossis, compôs, impôs*.

[*Exôs & exanguis tumidos.---- Lucret.*

Insequere & voti postmodò compôs eris. Ovid.]

2. † Græca per os, ut sunt neutra, *chaôs*, & ge-
nitivi tertiæ, *Thetyôs*, & quædam fœminina, *Te-*
nedôs.

† Quæ per ω scribuntur, longa sunt, ut: *Minôs,*
Trôs, Herôs.

Brevia

U S.

Brevia sunt, ut: *Tempūs, Venūs, legimūs.*

Excipe i. monosyllaba, *rūs, mūs, plūs, jūs, &c.*

[*Roma rūs optas, absentem rusticus urbem. Horat. Fiat enim subito sus horridus, Virg. &c.*]

2. Genitivos singulares & casus plurales in quarta, ut *hujus fructūs, hi, hos, ó fructūs.*

[*Ratio est, quia per crasin dicta sunt pro fructuis, fructues, fructuas.*]

3. Fœminina, quæ Genitivis U longo crescunt, ut: *salūs, tellūs, palūs.*

[*Virgilius palus producit, Horat. autem corripit. Regis opus, sterilisq; diu palus, aptaq; remis. Sic pecus fœm. quia obliqui breves sunt, breve censemus.*]

4. † Græca quia per & scribuntur, plerunque longa sunt, ut: *Sapphūs, Opūs, untis, Panthūs.* At Polypus apud Ovid. & Horat. pro pisce & morbo correptum invenitur.

[*Quia Atticè πάλυπ & Ionice πώλυπ & correptè dicitur, Eustathio notante. Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis. Horat.*]

C A P U T V I.

D E A U C T O R I T A T E.

1. Hactenus de regulis, sequitur Auctoritas.

2. Auctoritas est exemplum probati Poëtæ, quo syllabæ quantitas cognoscitur.

[*Quando enim regulis & rationibus destituimur, confugiendum est ad exempla probatorum Poëtarum,*
unde

unde syllaba, praesertim verò primæ, quantitas cognosci debet. Media tamen syllaba quantitatem nonnunquam auctoritate cognoscimus, quando videlicet nec derivatione, nec resolutione, nec imminutione rationem quantitatis habere possumus, ut in *Acinaces, Castanea, &c.* Et hæc ratio cognoscendi syllabas (praesertim ex optimis poetis) est absolutissima & certissima. Opera igitur pretium est, hic recensere vocabula secundum literarum seriem, & ad singula quantitatem & auctorem annotare, ut tyrones artis poeticae tanquam in synopsi syllabarum quantitatem perspicere possint. Antequam autem progrediamur, quædam de Propriis Nominibus monenda duximus: Non enim semper eandem retinent quantitatem, sed vel pro lubitu, vel pro necessitate scribentis nunc producuntur nunc corripuntur, ubi tamen quantum fieri potest ad frequentiores usum & poetarum auctoritatem respiciendum est. Sic in *Cacus* Virgilius 9. primam produxit, Ovidius eandem corripuit 9. *Metamorph.* & produxit. 1. *Fast.* *Italus*, Virgilius utroque modo posuit. Item *Fonius, Syphacis, & Syphacis.*

NOTA. *Multa per ἐντασιν propter concursum brevium produci, ut: Italia, Sicania, Arabia, sic apud Græcos Σινελία, &c.]*

INCIPIENTIA AB A BREVIA.

Abacus. Juven. *abavus.* Plaut. *abies.* Virgil. *abiegnius.* Propert. *abundè* & *abundo.* Virgil. *abyssus.* Alcim. *Acadēmia.* Cic. *Acanthus.* Virgil. *acer*, pro arbore, Ovid. *acernus.* Prop. *acerbus.* Mart. *acerra.* Virgil. *Acersecomes.* Juven. *acervus.* Horat. *acesco.* Idem. *acetum.*

rum. Mart. *Achates*. Virg. *Acheloïus*. Idem. *Achemēnides*. Idem. *Achēron*. Idem. *Achillas*. Idem. *Achivus*. Horat. *Acidūlius*. Virgil. *acidus*. Idem. *acies*. Idem. *Acināces*. Horat. *acinus*. Idem. *acor* & *acus*. Virgil. *acuo*. Idem. *aculeus*. Martial. *acutus*. Virgil. *acōnitum*. Idem. *acumen*. Horat. *Adamas*. Virgil. *adeps*. Lucret. *Adōnis*. Virgil. *ador*. Horat. *adōrea*. Horat. *adōreus*. Virg. *adipātus*, id est, *pinguis*. Juvenal. *adūlor*. Ovid. *adulter*. Idem. *adulterium*. Virg. *adytūm*. Virg. *Aganippe*. Virgil. *Agāso*. Pers. *agē*. Virg. *ager*. Ovid. *agilis*. Horat. *ago*. Mart. *agon*. Aufon. *Alābastrum*. Martial. *alācer*. Virg. *alāpa*. Juven. *alātus*. Virgil. *alanda*. Mart. *Alea*, urbs. Papin. *alica*. Idem. *aliēnus*. Ovid. *alius*. Horat. *aliquis*. Ovid. *aliquando*. Mart. *aliquot*. Virgil. *aliter*. Idem. *alo*. Virg. *aloē*. Juven. *alūmen*. Seren. *alumnus*. Horat. *alūta*. Juvenal. *amabilis*. Horat. *amārācus*. Virgil. *amārus*. Idem. *amārities*. Catull. *amāror*. Virg. *Amāranthus*. Tibull. *amāricīnus*. Lucret. *amāryllis*. Virg. *Amatus*. Idem. *Amazon*. Virg. *Amērinus*. Idem. *ames*, nomen. Horat. *Amēthystus*. Ovid. *amicio*. Horat. *amictus*. Virg. *amicus*. Pers. *amīta*. Idem. *amo*. Ovid. *amor*. Virgil. *Amœnus*. Idem. *Amurca*. Idem. *amussis*. Aufon. *amycele*. Virgil. *Amÿcus*. Idem. *Amÿthāon*. Idem. *Omnia ab αἶα composita*. *Anas*. Martial. *Anethum*. Virg. *Anhēlus*, *Anhēlitus*. Idem. *Anhelo*. Ovid. *anima*. Virgil. *animal*. Ovid. *animare*. Claud. *animadverto*. Virgil. *animosus*. Horat. *animus*. Virgil. *Adrionis fl.* Virgil. *Anienus*. *adii*. Pers. *Anīsus*. *fluv.* Ovid. *Anius*. Virgil. *Anus*, pro *vetula*. Catull. *Anilis*. Virg. *Anilitas*. Catull. *Apage*. Terent. *Apella*. Horat. *Apel-*

Apelles. Ovid. *Apelléus*. Propert. *Aper*. Ovid. *Apèrio*.
Apertus. Virg. *Apis*. Ovid. *Apex*. Virg. *Apine*. Mart.
Apiscor. Catull. *Apitius*. Mart. *Apium*. Virgil. *Apollo*.
 Virg. *Apónius*. Aufon. *Apotheca*. Horat. *Sic omnia ab*
ἀπὸ composita aqua. Propert. *aquaticus*. Ovid. *aquari*
ἔ aquarius. Virgil. *aquosus*. Virgil. *aqualiculus*. Pers.
Aquila. Ovid. *Aquileja*. Mart. *Aquilo*. Virg. *Aquinus*.
 Martial. *Aquinas*. Horat. *Aquitānus*. Horat. *Arabs*.
 Horat. *Arachne*. Seren. *Aranea*. Virgil. *Araneolus*.
 Idem. *Araneosus*. Catull. *Arar*. Tibull. *Araris*. Virgil.
Aro. Virg. *Arator*. Ovid. *Aratrum*. Virg. *Araxis*. Pro-
 pert. *Arena*, ἔ *Arēnosus*. Virgil. *Ariadna*. Propert.
Aricia. Lucan. *Aries*. Lucan. *Arimaspus*. Idem. *A-*
rion. Virgil. *Arista*. Idem. *Aristeus*. Idem. *Aristippus*.
 Horat. *Aristophanes*. Horat. *Aristoteles*. Juven. *Arō-*
ma. Prudent. *Arundo*. Horat. *Arundineus*. Virgil. *A-*
rundinosus. Catull. *Asarotum*. Sil. *Asellus*. Ovid. *Asi-*
nus. Pers. *Asylum*. Virgil. *Atalanta*. Ovid. *Atavus*.
 Virg. *Atacinus*. Horat. *Athamas*. Ovid. *Athēna*. Ho-
 rat. *Aveo*. Mart. *Avēna*. Virg. *Aventinus*. Propert.
Avernus. Virg. *Avarus*. Claud. *Avāritia*. Lucret. *A-*
vidus. Virg. *Avis*. Martial. *Aviārium*. Virg. *Avus*.
 Virg. *Avunculus*. Idem. *Avitus*. Idem. *Avia*. Pers.

LONGA.

Acer, *adject.* Juven. *Afer*. Virgil. *Agis*, *vir*. Virgil.
Alea. Mart. *Ala*. Virgil. *Ales*. Idem. *Anippe*. Ovid. *A-*
quila, *vir*. Arat. *Area*. Virg. *Areo*. Ovid. *Aresco*. Juven.
Aridus. Virg. *Aridulus*. Catull. *Ara*. Virg. *Alia fl.* Vir-
 gil. *Ate*. Homer. *Atella*. Sil. *Ater*. Virgil. *Atina*, Virgil.
Avius. Idem.

Com-

C O M M U N I A.

Abel. Victor. *Tertull. acis.* Ovid. *Claud.*
Adam. Victor. *Prudent. Adria.* Propert. *Lucan.*
Agrestis. Virgil. *Agrippa.* Virgil. *Manil. Apricus.*
Horat. Propert. Apulia. Horat. *Idem. Asia.* Virg.
Asiacus. Ovid. *Atlas.* Virg. *Martial. Atrox.* Virg.

I N C I P I E N T I A à B. B R E V I A.

Babylon. Propert. *Bacillus.* Juven. *Baculus.* Ovid.
Bagōus. Ovid. *Balanus.* Martial. *Balathro.* Horat.
Baleāris. Virgil. *Barathrum.* Virgil. *Batāvus.* Lucan.
Batāvus. Sil. *Batillus.* Horat. *Bavius.* Virg. *bene.* Ho-
 rat. *benefacio.* Idem. *benignus.* Tibull. *Benēventum.*
 Horat. *Berēcynthia.* Virgil. *Berēnice.* Juvenal. *Beroe.*
 Virgil. *Bibo.* Idem. *cum omnibus suis derivatis.* *Bitū-*
men. Idem. *Bolus pro rexi.* à Βολη. *Bonōnia.* Sil. *bonus.*
 Ovid. *bonitas.* Mart. *Boreas.* Virg. *Borēus.* Ovid. *Bory-*
sthēnes. Ov. *boves.* Prop. *botulus.* Mart. *botellus.* Idem.
Boville. Pers. *Brabēum.* Prudent. *brevis.* Virg. *brevi-*
tas. Martial. *breviter.* Idem. *Britannia.* Propert. *Bri-*
tannus. Virg. *Bromius.* Ovid. *Brotheus.* Idem. *Bubul-*
cus. Ovid.

L O N G A.

Balana. Juvenal. *Balista.* Lucan. *Balo.* Ovid. *Bala-*
tus. Virg. *Baro.* Pers. *Barus.* Horat. *Basium basio* & *ba-*
siatio. Mart. *Batalus.* Virgil. *Belides, vir.* Idem. *Belides,*
foem. Ovid. *Belus.* Virg. *Benācus.* Idem. *Beta.* Martial.
Betis. Idem. *Berula.* . . . *Bimus.* Horat. *Bimulus.*
 Catull. *Binus.* Virg. *Bithynia.* Claud. *Bithynicus.* Mar-
 tial. *Blesus.* Juvenal. *Bolus, id est, frustum,* à Græco Βω-

λϞ. *Bobus*. Ovid. *Bracha*. Idem. *Brachium*. Virgil. *Briseis*. Propert. *Bruma*. Virg. *Brumalis*. Idem. *Brutius*. Sil. *Brutus*. Juven. *Bubalus*. Martial. *Bubo*. Ovid. *Bubus*. Lucan. *Bubulus*. Prudent. *Bucēria*. Lucret. *Bucērus*. Ovid. *Bucōlicus*. Idem. *Bucūla*. Virgil. *Bufo*. Idem. *Busiris*. Ovid. *Butis*. Idem.

C O M M U N I A.

Bebrycis^{uu} Valer.^{uu} Sil. *Bebrycius*^{uuuu} Virg.^{uu} Avien. *Beryllus*. Prudent. Propert. *Bithynus*. Juven. Idem. *Blatero*. Ovid. Horat. *Butyrum*. Sidon.^{uu} Valgus.

I N C I P I E N T I A à C. B R E V I A.

Caballus. Horat. *Caballinus*. Pers. *Caco nomen*. Mart. *cacātus*. Catull. *cacāturio*. Martial. *cachinnus*. Ovid. *Cachinno*. Lucret. *cacoēthes*. Juvenal. *cacula*. Idem. *cacūmen*. Virgil. *cadāver*. Idem. *cado*, *cadūcus*. Propert. *cadurci*, gens. Sidon. *cadurcum*. Juven. *cadus*. Virg. *cala*. Lucil. *calāber*. Horat. *calais*. Propert. *calāmitosus*. P. Mimus. *calamus*. Virg. *calāmus*. Ovid. *calāthiscus*. Catull. *calāthus*. Virgil. *calāthiscus*. Mart. *calēdonius*, id est, Scotus. Martial. *Calesco*. Ovid. *caleo*. Pers. *calidus*. Idem. *calendæ*. Juven. *Calēnum vinum*. Juven. *caliga*. Auson. *caligātus*. Juven. *calix*. Martial. *calor*. Virg. *calumnia*. Prudent. *calumniator*. Martial. *calybe*. Virg. *calydon*. Lucan. *Calydōnius*. Martial. *Calyso*. Tibull. *Camārīna*. Virg. *Camella*. Ovid. *Camēlus*. Pers. *Camēra*. Propert. *Camillus*. Virgil. *Camilla*. Idem. *camīnus*. Idem. *Camēna*. Mar. *camōnus*. Idem. *Camūrus*. Virg. *Canālis*. Ovid. *canis*. Idem. *canicula*. Pers. *caninus*. Mart. *canistrum*. Propert. *cano*. Virgil. *Canor*.

Canor, nomen. Idem. *Canōrus.* Idem. *Canon.* Aufon.
Canōpus. Virgil. *canūsinus.* Mart. *capāneus.* Ovid. *ca-*
pax. Idem. *Capella.* Virgil. *capēna.* Juven. *caper.* Virg.
capeſſo. Idem. *capillus.* Ov. *capillaris.* Mart. *capillatus.*
 Juven. *capiro.* Virgil. *capistrum.* Idem. *capitō.* Juvenal.
capitōlium. Virgil. *capua.* Idem. *capūlus.* Idem. *caput.*
 Idem. *capitalis.* Horat. *capys.* Virgil. *carācalla.* Aufon.
careo. Ovid. *caries.* Mart. *cariosus.* Ovid. *carina.* Virg.
caro, carnis. Ovid. *casa.* Idem. *casula.* Juvenal. *casia.*
 Virgil. *Catagraphus.* Catull. *Sic omnia a C̄ composita.*
Catella. Horat. *catēna.* Virg. *catēnātus.* Mart. *caterua.*
 Hor. *cateruātim.* Virg. *cathēdra.* Mart. *cathedrālītius.*
 Idem. *catilina.* Juv. *catinus.* Horat. *caro.* Idem. *catōniā-*
nus. Mart. *catulus.* Virgil. *Catullus.* Ovid. *Catullianus.*
 Mart. *catus.* Aufon. *caveo.* Horat. *cavo, as.* Ovid. *ca-*
vatus. Virgil. *caverna.* Idem. *cavus.* Horat. *cavilla* &
cavillus. Capella. Prud. *cedo.* Pers. & Juven. *Celadon.*
 Ovid. *celadus.* Juvenal. *Celano.* Virgil. *celēber.* Tibull.
celēbro. Horat. *celebratio.* Ovid. *celer.* Tibull. *celero.*
 Virg. *celeusma.* Martial. *celox.* Varro. *Cephalus.* Ovid.
Cerasus. Ovid. *Ceraunia.* Virgil. *ceres.* Idem. *cereale.*
 Idem. *cerebrum.* Horat. *cerebroſus.* Idem. *Chalybs.*
 Virgil. *Chalybes.* Idem. *charidēmus.* Martial. *charīnus.*
 Idem. *Charīscanus.* Idem. *charītes.* Aufon. *charon.*
 Virg. *Charybdis.* Propert. *Chelys.* Stat. *Cherāgra.* Pers.
Chimera. Virg. *Chlamys.* Idem. *Chremes.* Horat. *Cho-*
rea. Virgil. *Chorebus.* Idem. *Chorus.* Tibull. *cibus.* Ju-
 ven. *cibarium.* Horat. *cibatus.* Lucret. *Cicāda.* Virgil.
Cicātrix. Idem. *Cicer.* Martial. *Cicero.* Idem. *Cicōnes.*
 Virg. *Cicōnia.* Pers. *Cicur.* Mart. *Cicūta.* Virgil. *Cilix.*

Mart. *Ciliffa*. Ovid. *Cinædus*. Martial. *Cinis*. Virg. *Ciniflōnes*. Horat. *Cipērus*. Martial. *Cisium*. Aufon. *citātus*. Virg. *Citheron*. Virg. *Cithara*. Idem. *Citharædus*. Juvenal. *cito*. Martial. *citō*. Horat. *Citius*, *Clitus*. Mart. *Clymene*. Virgil. *clypeus*. Idem. *clypeatus*. Idem. *Clytemnestra*. Juvenal. *Cnidos*. Auf. *cochlea*. Mart. *cocus*. Idem. *Colaphus*. Sedul. *colo*. Virg. *colócāsia*. Virgil. *colōnus*. Idem. *color*. Virg. *colōro*. Prop. *Colossus*. Aufon. *Colostem*. Martial. *colūber*. Virg. *columba*. Idem. *cum derivatus*. *Colūmella*. Mart. *colūmen*. Catull. *columna*. Ovid. *Colurnus*. Virgil. *colus*. Prop. *comæ*. Virgil. *comans*. Idem. *comatus*. Mar. *comēdo*. Idem. *comes*. Virg. *cometa*. Lucill. *comito*. Propert. *comitor*. Virgil. *conon*. Virgil. *conisco*. Lucret. *consilium*. Virg. *Cophinus*. Juven. *coquus*. Mart. *coquo*. Virg. *corācinus*. Mart. *coralligens*. Ovid. *corālium*. Claud. *coras*. Virgil. *corinna*. Mart. *Corinthus*. Ov. *corium*. Hor. *corolla*. Prop. *corōna*. Virg. *coronatus*. Ovid. *corono*. Virg. *coruscus*. Virg. *corybas*. Mart. *corydon*. Virgil. *corylus*. Idem. *hinc cōrylētum*. Virgil. *corymbus*. Virg. *Cothurnus*. Virg. *cothurnus*. Mart. *cotūla*. Idem. *covinus*. Lucan. *cremo*. Ov. *cremēra*. Juven. *cremōna*. Virg. *cremor*; *nomēn*. Ovid. *crepērus*. Lucr. *crepo*. Idem. *crepida*. Pers. *crepito*. Virg. *crepitus*. Virg. *crepido*. Juven. & Virgil. *crepusculum*. Lucret. *criticus*. Horat. *crocitat*. Ovid. *crocus*. Juven. *croceus*. Virg. *crocodilus*. Juv. *crotalistris*. Prop. *crucio*. Idem. *cruciatus*. Ovid. *crumēna*. Horat. *cubo*. Ovid. *cubiculum*. Mart. *cubile*. Prop. *cubitus*. Virgil. *cubitale*. Horat. *cuculus*. Idem. *cūcūlus*. Autor Philomele. *cucullus*. Juven. *cucūmis*. Virg. *cucurbita*. Prop. *culex*.
Virg.

Virg. *cutina*. Juven. *culullus*. Horat. *Cumera*. Id. *cuminum*. Pers. *cumulo*. Virgil. *cumutus*. Idem. *cuneus*. Juven. *cuniculus*. Mart. *cupitus*. Ovid. *cupidus*. Martial. *cupido*. Ovid. *cupressus*. Seren. *Cures, urbs*. Prop. *Curetes, Sabini*. Id. *Curetes Dalmata*. Lucan. *curulis*. Horat. *cutis*. Prop. *cuticula*. Pers. *Cyathus*. Juven. *cybale*. Virg. & *cybele*. Idem. *Cydonium, fructus*. Prop. *cylindrus*. Virg. *cynapes*. Ovid. *cynaras*. Horat. *cynicus*. Pers. *cynosura*. Cic. *cyparissus*. Virg. *Cyrena, regio*. Catull. *Cythæra*. Virg. *Cythra*. Virgil. *cythæra*. Ovid. *cithæriacus*. Martial. *cytisus*. Virg. *cytorius*. Catull.

L O N G A,

Cacabus. Stat. *cacabat, hinc perdix*. Ovid. *calatia*. Sil. *caduceus, à quo caducifer*. Ovid. *caligare*. Virg. *caligo*. Idem. *calistho*. Catull. *canus*. Virgil. *caneo*. Idem. *canesco*. Ovid. *canities*. Virgil. *canidia*. Horat. *capus*. Martial. *Cares, gens*. Virg. *carex*. Idem. *carectum*. Id. *caria*. Ovid. *caro, is verbum*. Plaut. *Unde carduus, Carus*. Juvenal. *Casus*. Virgil. *casurus*. Mart. *casus*. Virg. *Catillus, propr.* Idem. *Cedo, Pers. celo*. Ovid. *celatus*. Prop. *cementum*. Mart. *cepa*. Ovid. *Cepheus*. Ovid. *Cepheus*, Idem. *Cera*. Idem. *Cereus*. Horat. *Cerinte*, Virg. *ceritus*. Horat. *Ceritus*. Idem. *Ceroma*. Martial. *Ceromaticus*. Juven. *Cerotum*. Mart. *Cerussatus*. Idem. *cete*. Sil. *ceveo*. Pers. *cevens*. Juven. *Chela*. Virgil. *Cherintus*. Horat. *Chiron*. Virg. *chiragra à χείρ*. *Chirurgus*. Mart. *chloris*. Ovid. *Choliambus*. Mart. *Chrysanthus*. Virgil. *Chryse*. Ovid. *Chrysippus*. Juvenal. *Chrysogonus*. Idem. *Chrysolithus*. Ovid. *Cimex*. Horat. &

Mart. *Cinyphius*. Virg. *Cirinius*. Martial. *Ciris*. Virgil.
civis. Juven. *civicus*. Horat. *civitas*. Idem. *civilis*. Lu-
 can. *clades*. Virg. *clamo*. Prop. *clamor*. Virg. *clamator*.
 *Martial. *clamito*. Idem. *clarus*. Virg. *claresco*. Lucret.
clarifonus. Catull. *clava*. Ovid. *clavis*. Propert. *clavus*
navis. Lucan. *clavus ferreus*. Juven. *Clemens*. Claud.
clementia. Ovid. *climax*. Homer. *clinamen*. Lucret.
clino. Idem. *clitella*. Horat. *clitumnus*. Virgil. *clivōsus*.
 Idem. *clivus*. Idem. *Clodius*. Juvenal. *Clotho*. Virgil.
cludo. Martial. *clusinus*. Idem. *clavis*. Horat. *cocytus*.
 Virg. *codex*. Ovid. *codicillus*. Stat. *cogito*. Virg. *cogita-*
tio. Mart. *cogor*. Prop. *cogo*. Virg. *Coleus*. Mart. *colicus-*
lus. Idem. *colo, as*. Manil. *colum*. Virg. *comicus*. Horat.
comis, e. Horat. *comiter*. Ovid. *comitas*. Mart. *comitia*.
 Sil. *quanquam fac. Micyllus censet secundam corripit,*
Et exemplum ex Silio perperam allegari. Como, is.
 Ovid. *Comœdia*. Horat. *Comœdus*. Juvenal. *Conus*.
 Virgil. *Conor*. Prop. *Conamen*. Ovid. *conatus*. Virgil.
contāmino. Mart. *Copa*. Virgil. *copia*. Idem. *copula*. O-
 vid. *coram*. Virgil. *Corus*. Juven. *corÿcides*. Ovid. *corÿ-*
cius. Virgil. *corÿtus*. Idem. *Cos, cotis*. Idem. *crapula*.
 Seren. *Crater*. Pers. *Crates*. Virgil. *Craticula*. Martial.
Creber. Virg. *credo*. Idem. *creditor*. Juvenal. *credulus*.
 Ovid. *credulitas*. Mart. *Creta, terra*. Virgil. *Cretatus*.
 Martial. *Cretosus*. Ovid. *Creta, insula*. Virgil. *crimen*.
 Ovid. *Criminosus*. Horat. *crinis*. Prop. *crinālis*. Virg.
crinitus. Virg. *Cronus, vir*. Mart. *Crudus*. Virg. *cru-*
deliter. Idem. *crudesco*. Idem. *crūs, crūris*. Virgil. &
 Mart. *Cubus*. Fann. *cucubat noctua*. Ovid. *Cudo*. Lu-
 cret. *cudo, onis*. Sil. *Culeus*. Juven. *Culus*. Catull. *Cu-*
me.

ma. Virg. *Cumanus.* Tibull. *Cumæa.* Virg. *cunabula.*
 Virgil. *Cuna.* Auson. *Cupa.* Lucan. *Cupêdo.* Lucret.
cura. Propert. *curo.* Horat. *curabilis.* Juvenal. *curia.*
 Claud. *curiosus.* Horat. *Curètes, cretenses.* Virgil. *curio.*
 Ovid. *Cymödöce.* Virg. *Cymöthoe.* Idem. *Cyrène.* Idem.
Cyrèneus. Prop. *Cyrus.* Lucret.

C O M M U N I A.

Cacus. Virg. Ovid. *Cadūsus.* Avien. Prisc. *Că-
 prea.* Horat. & Mart. *Cebrenida.* Ovid. *Cēbrēnus.* Au-
 son. *Cecrops.* Lucret. Ovid. *Cedrus.* Horat. Virgil.
Cērēmōnia. Prudent. Sidon. *Cichorea.* Horat.
 Colum. *Citreus.* Perf. Pet. Arb. *Cēchlear.* Fann.
Cōchleare. Mart. *Cocles.* Prop. Claud. *Cōnōpēñ.* Prop.
Cōnōpēum. Juven. *Cōrycus.* Avien. Prisc. *Cōturnices.*
 Ovid. Lucret. *cydon.* Virg. *cygnus.* Horat. Ovid.

I N C I P I E N T I A à D. B R E V I A.

Damascus & *Damascēnus.* Mart. *Damāsippus*
 Juven. *Danaë* Ovid. *Danā.* Virgil. *Dapes.* Idem. *Da-
 res, nom.* Virgil. *Darius.* Ovid. *Dator, nom.* Virgil.
Decem. Virg. *December.* Horat. *Decet.* Virg. *Decen-
 tior.* Martial. *Decies.* Idem. *Decimus.* Virgil. *Decius.*
 Claud. *Decor.* Horat. & Ovid. *Decōro.* Virgil. *Decō-
 rus.* Prop. *Decus.* Virg. *Dico, as.* Idem. *Dicax.* Horat.
Didici. Mart. *Digitus.* Perf. *Dirimo.* Idem. *Dirēmi.*
 Virg. *Disertus.* Horat. *Ditio.* Virg. *Doceo.* Idem. *Docī-
 lis.* Juvenal. *Docūmen,* Lucret. *Docūmentum.* Auson.
Dolo, as. Horat. *Dolābra.* Juven. *Dolābella.* Idem. *Do-
 leo.* Virgil. *Dolenter.* Ovid. *Dolor.* Prop. *Dolon.* Virgil.
Dolus. Idem. *Dolōsus.* Horat. *Domo, as.* Mart. *Domā-
 bilis.*

bilis. Horat. *Domitor.* Virgil. *Dominus.* Idem. *Domus.*
 Mart. *Domicenium.* Idem. *Domesticus.* Horat. *Draco.*
 Virg. *Dubito.* Juven. *Dubius.* Ovid. *Dubitabile.* Idem
Dux ducis. Juven. & Virgil. *Ducēnus.* Mart. *Ducenti.*
 Horat. *Durānus.* Aufon. *Dynasta.* Homer.

L O N G A.

Dacus. Virgil. *Dacicus.* Juven. *Dama.* Virg. *Dama-
 metas.* Idem. *Damo.* Virg. *Danūbius.* Aufon. *Davus.*
 Pers. *Debeo.* Ovid. *Debitor.* Idem. *Debitus.* Idem. *De-
 bilis.* Martial. *Debilito.* Virg. *Debilitas.* Juven. *Dedo.*
 Virgil. *Deditus,* Juvenal. *Deditio.* Claud. *Deiphobe.*
 Virgil. *Delicia.* Idem. *Delius.* Idem. *Delūbra.* Stat.
Demo. Ovid. *Demum.* Pers. *Denus.* Virgil. *Denarius.*
 Mart. *Deniq₃.* Horat. *Depygis.* Idem. *Dico, is.* Ovid.
Dido. Virgil. *Dididi.* Lucret. *Diditus.* Virgil. *Diligo.*
 Ovid. *dilectus.* Virgil. *diligens & diligenter.* Martial.
Diogenes. Aufon. *Dira.* Virgil. *dirus.* Idem. *dis, ditis.*
 Virgil. *Dites.* Tibull. *Ditesco.* Lucret. *dito, as.* Horat.
Dithyrambus. Horat. *Dives.* Virgil. *Divido.* Idem.
dividans. Horat. *Divm, subst.* Idem. *divinus.* Virgil.
divinitus. Idem. *Dodōneus.* Virgil. *Dodōnius.* Claud.
Dolum. Tibull. *Dono.* Virgil. *Donum.* Idem. *Donec.*
 Ovid. *Donicum,* Lucret. *Doricus.* Virgil. *Dos, dotis.*
 Juven. *Dropax.* Martial. *Drusus.* Virg. *Duco.* Idem.
dudum. Idem. *dulichium, subst.* Idem. *dulichius.* I-
 dem. *dumus.* Idem. *dumosus.* Idem. *Dumetum.* Idem.
duro, as. Idem. *durabilis.* Ovid. *duramen.* Lucret. *du-
 resco.* Virg. *durus.* Idem. *duriter.* Lucr. *durities.* Ovid.
Durāteus. Lucret.

Com-

C O M M U N I A.

Daphne Ovid. *Pet. Arb. Dēnārius*, Mart. *Dēnārius*. Idem. *Diana* Virgil. *Dōryclus*. Idem. *Dōryclus*. Idem. *Drāchma*. *Andromachus duplex*. Virg. *Lucret. Sic & duplicatus, &c.*

I N C I P I E N T I A A B E B R E V I A.

Ebūlus. Virgil. *Ebur*. Idem. *Eburneus*. Ovid. *Eburnus*. Tibull. *Ebūsus*. Sil. *Echēnēis*. Lucret. & Ovid. *Echidna*. Idem. *Echinus*. Martial. *Edo*. Ovid. *Edax*. Idem. *Edūlis*. Horat. *Egeo*. Idem. *Egēnus*. Virg. *Egestas*. Idem. *Ego*. Virgil. *Elēgeia*. Ovid. *Elēgus*. Juven. *Elēleus*. Ovid. *Elémentum*. Horat. *Elenchus*. Juven. *Elēphantus*. Virgil. *Elēphas*. Horat. *Elīsa*. Virg. *Elōrus*. Idem. *Elyce*. Luc *Elysa, urbs*. Claud. *Emo*. Juven. *Emax*. Pers. *Enasimus*. Ovid. *enim*. Virg. *Enipeus*. Luc. *Enyo*. Martial. *Epēus*. Virg. *Ephēbus*. Horat. *Ephēmēris*. Juvenal. *Ephēsus*, Aufon. *Ephialtes*. Virgil. *Ephippium*. Horat. *Epicharmus*. Idem. *Epicūrus*. Idem. *Sic omnia ab Ἐπι composita*. *Epodes*. Ovid. *Epulum*. Juven. *Epūla*. Idem. *Epulo vir*. Virgil. *Epūlari*. Idem. *Equus*. Prop. *Equinus*. Horat. *Equiria*. Ovid. *Eques*. Mart. *Equitare*. Virg. *Equitatus*. Idem. *Equester*. Horat. *Equidem*. Virgil. *Erāsīnus*. Ovid. *eram*. Martial. *Erāto*. Virg. *Erēbus*. Idem. *Erechtēus*. Virg. *Erēmus*. Alcim. *Erichto*. Ovid. *Erichtōnius*. Virgil. *Erinnys*. Idem. *Eriphyle*. Idem. *Ero, eris, erit, erimus*. Idem. *Erisichton*. Ovid. *eras*. Martial. *Erōtion*. Idem. *Erymanthus*, Virg. *Erythinus*. Ovid. *Eryx & Erycinus*. Virgil. *etenim*. Horat. *Ethēōcles*. Stat. *etiam*. Virg. *Evilat fluv.* Tert.

LONGA.

Ebōsita. Stat. *Ebrinus*. Horat. *Ebrietas*. Idem. *Echo*.
 Pers. *Edūrus*. Virg. *Egātes*. Sil. *Egēria*. Martial. *Eheu*.
 Virg. *Eja*. Idem. *Ejulo*. Senec. *Electrum*, id est, metal-
 lum. Martial. *Electra*, id est, Regina. Propert. & pro
Nympha. Ovid. *Elēides*. Ovid. *Elēi*. Virg. *Elīquo*. Pers.
Elis. Propert. *Elīdis*. Virg. *Elōgium*. Idem. *Elysiūm*.
 Idem. *Emathia*. Idem. *Epirus*. Virgil. *Epirōticus*. Sil.
Epūtus. Ovid. *Epūtides*. Virg. *Erētum*. Idem. *Erētīnus*.
 Tib. *Erīgōne*. Virg. *Erii*, id est, montes. Marull. *Eruca*.
 Virg. *esurio*. Juven. *esuriens*. Horat. *Esurītio* & *esūri-*
tor. Mart. à *supino esum*, *esula*. Horat. *Ethia*. Martial.
Eva. Prudent. *Eva*. Catull. *Evan*. Ovid. *Evander*.
 Virgil. *Eumēnides*. Idem. *Evēnus*. fl. *Evhyus*. Lucret.

COMMUNIA.

Edōnis. Prop. *edōnis*. Lucret. *ēlectrum* Gunani. Vir-
 gil. *Eōus*. Idem. Lucret. *Erȳthraus*. Prop. *Erȳthraus*.
 Tib. *ētēsīus*. Lucret. *ētēsīus*. Idem. *ēthēmon*, Ovid. *ēthē-*
mon. Virg. *Ethrusens*. Virg. Idem.

INCIPIENTIA AB F. BREVIA.

Faba. Mart. *Fabalis*. Ovid. *Fabāris*. fl. Virg. *Faber*.
 Ovid. *fabiū*. Idem. *Fabiānus*. Martial. *Fabulla* & *fa-*
bullus. Mart. *fabrico*. Lucret. *fax facis*. Idem, & Virgil.
facula. Prop. *facio*. Pers. *facēre*. Tib. *faceſſo*. Virg. *faci-*
lis. Prop. *facinus*. Ovid. *facultas*. Idem. *facētus*. Horat.
facētia. Catull. *facies*. Tib. *falārica*. Virg. *falēria*. Ru-
 til. *falernus*. Tib. *Faliscus*. Virg. *fames*. Idem. *famēlicus*.
 Juven. *famīlia*. Martial. *famūlus*. Ovid. *famūlor*. Stat.
farina. Ovid. *Fasēlus*. Virg. *fateor*. Mart. & Virg. *fa-*
tigo.

rigo. Virgil. *fatisco*. Idem. *fatuus*. Catull. *faventia*. Sil.
Faventinus. Martial. *Favōnius*. Horat. *faueo*. Virg. *fa-*
vor. Mart. *favilla*. Claud. *Favus*. Virgil. *Februarius*.
 Aus. *Fefelli*. Prop. *Femen*. Aus. *Femur*. Ovid. & Virg.
fenestra. Virgil. *fera*. Idem. *ferālia*. Ovid. *ferax*. Idem.
ferebam. Virg. *Fērētrum*. Idem. *ferimur*. Idem. *ferē*. Id.
Ferentinus. Sil. *ferio*. Virg. *feritur*. Ovid. *Ferox ferōcis*.
 Virg. *Ferōcio*. Ovid. *ferus*. Virgil. *ferina*. Idem. *feritas*.
 Martial. *Ferula*. Juven.. *Fiber*. Sil. *Fidēlia*. Pers. *Fidē-*
nus. Virgil. *Fides*. Virgil. *Fidēlis*. Prop. *Fidius*. Ovid.
 Item *Fides*, pro *chorda*. Pers. & Virg. *Fidicen*. Horat.
Fidicula. Martial. *fieri*. Virgil. *Figūlus*. Auson. *figura*.
 Ovid. *Filix*. Horat. *flagellum*. Virg. *flagello*. Mart. *Flo-*
rianus. Arator. *Fluvius*. Virgil. *Fluvialis*. Idem. *Fo-*
calia. Hor. *Focus*. Virgil. *Foculus*. Juven. *Fodio*. Ovid.
Fodico. Hor. *folium*. Virgil. *Fōratus*, id est, *perforatus*.
 Ovid. *forāmen*. Horat. *forabilis*. Ovid. *foras*. Horat.
fore, *verbum*. Virgil. *forem*, *verb.* Tib. *Fores nomen*.
 Virgil. *fori*, *orum*, Virgil. *foris*, Horat. *forum*. Ovid. *fo-*
rensis. Idem. *forica*. Juven. *foruli*. Idem. *Forea*. Virgil.
foveo. Ovid. *fraces*. Gratius. *fragilis*. Ovid. *fragor*. Vir-
 gil. *Fragōsus*. Idem. *Framea*. Juvenal. *fregella*. Silius.
fremo. Virgil. *Fremēbundus*. Ovid. *fremitus*. Virg. *fre-*
quens. Ovid. *frequenter*. Mart. *frequentio*. Virgil. *Fretus*
subst. Lucret. *fretum*. Virgil. *Frico*. Martial. & Virg.
Fritillus. Juven. *Fritinnio*. Senec. *Frutex*. Virg. *Fru-*
ticans. Juven. *Fruticosus*. Ovid. *fuga*. Virg. *fugax*. Id.
fugio. Idem. *fugitivus*. Mart. *fugo*. Tib. *Fulica*. Virg.
furio. Idem. *furia*. Idem. *furialis*. Id. *furiosus*. Horat.
Furor, *nomen*. Virgil. *futurus*. Prop.

Lon-

Fabula. Horat. *Fabulor.* Martial. *Fabulōsus.*
 Horat. *Facundus.* Ovid. *Facundia.* Horat. *Fadus.*
Virgil. *Fagus.* Idem. *Faginus.* Idem. *fama.* Idem. *fam-*
osus. Horat. *fanum.* Horat. *Fanaticus.* Juvenal. *Fa-*
bor. *Virgil.* *fatum.* Idem. *fatalis.* Tibull. *Faticānus,* id
 est, *fata canens.* Ovid. *Fecundus.* *Virgil.* *Felis.* Auson.
 & Nemesius. *Felix.* Ovid. *Femina.* *Virgil.* *Fenus.*
 Propert. *Fenero.* Martial. *Fenum.* Idem. *Feralis.*
Virgil. *Feria.* Martial. *Feriatus.* Horat. *Feronia.* *Vir-*
gil. *Fetus,* adi. Idem. *Fetura.* Idem. *Fio.* Martial. *Fi-*
bula. *Virg.* *Ficus.* Martial. *Ficosus.* Idem. *Ficusnus.*
 Horat. *Ficedula.* Martial. *Ficetum.* Idem. *Fidena.*
 Juven. *Fidentinus.* Martial. *Fide.* *Virgil.* *Fidens.* Ho-
 rat. *Fidus.* Propert. *Fiducia.* *Virgil.* *Figo.* Idem. *Filia.*
 Idem. *Filius.* Horat. *Filum.* Ovid. *Filatim.* Lucret. *Finis.*
 Propert. *Finitimus.* Ovid. *Flabrum.* *Virgil.* *Flamen.*
 Idem. *Flacilla.* Martial. *Flagitium.* Propert. *Elagito.*
 Horat. *Flavus.* *Virgil.* *Flavesco.* Idem. *Flebilis.* Ti-
 bullus. *Fletus.* Propert. *Flora.* Ovid. *Florale.* Idem.
flores. Tibullus. *Florens.* *Virgil.* *floridus.* Tibull. *Flo-*
rilegus. Ovid. *flumen.* *Virgil.* *Flumineus.* Ovid. *Flu-*
to. Lucret. *Fluvidus.* Idem. *Focilo.* Ovid. *Fames.* *Vir-*
gil. *Fomentum.* Horat. *Fragum.* *Virgil.* *frater.* Idem.
fraterculus. Juvenal. *fraternus.* *Virgil.* *frenum.* Idem.
fresus. Martial. *frensus* adi. Propert. *frigeo.* *Virgil.*
frigidus. Idem. *frigidulus.* Catull. *frigus.* *Virgil.* *fri-*
go, is. Pers. *frigilla.* Martial. *frioolus.* Juvenal. *fru-*
ges. *Virgil.* *frugi.* Martial. *frugifer.* Lucret. *frugile-*
gus. Ovid. *frugalis.* Juvenal. *frumentum.* Horat.
fucus.

fucus. Virgilius. *fucō*. Idem. *fuligo*. Juvenal. & Virgil. *fumus*, Virgil. *fumidus*. Idem. *fumifer*, *fumosus*. & *fumo*, *as*. Virg. *fumificus*. Ovid. *funis*, Prop. *funalia*. Virg. *funus*. Prop. *funebre*. Virgil. *funesto*. Juven. *fur*, *furis*, Prop. *furor*, *verbum*. Virg. *furandus*. Prop. Mart. *fusus*. Ovid. *futilis*. Virg.

C O M M U N I A.

Obliqui à Faber. è cap. 2. cognoscuntur, item *Fabrīlis*, *fabrico* & *fabrica*, &c. *fac* Ovid. Martial. *Febris* & *Fēbriculōsus*, Catullus. *feretrum*. Virgil. Propert. *fibra*. Perf. *fibra*. Manil. *Ficēdula*. Juven. *Ficēdula*. Mart. *simus*. Virg. Seren. *flabellum*, Ovid. Propert. *flagro*. Virgil. Lucret. *flagrum*. Damasus. Juven. *focale*. Mart. Horat.

I N C I P I E N T I A à G. B R E V I A.

Gābālus. Fortun. *Gabaon*. Sedul. *Gabāta*. Mart. *Gabii*. Virgil. *Gabinus*. Idem. *Gagātes*. Macer. *Galactites*. Priscianus. *Galātea*. Virgil. *Galāte*. Lucan. *Galea*. Virg. *Galeatus*. Juvenal. *Galērus*. Idem. *Galērita*, *volucris*. Seren. *Galērītus*. Prop. *Galēsus*. Virgil. *Ganea*. Prud. *Ganyrōides*. Virgil. *Garamas*. Idem. *Garum*. Hor. *Garumna*. Claud. *Gebūsiacus*. Prudent. *Geleon*. Tertull. *Gehenna*. Prud. *Gela*. Virg. *Gelo*. Juven. *Gelatus*. Martial. *Gelu*. Virg. *Gelidus*. Ovid. *Gelasinus*. Mart. *Gelōnus*, & *Gelous*. Virg. *Gemo*. Idem. *Gemēbundus*. Ovid. *Gemitus*. Idem. *Geminus*. Mart. *Gemelli*. Virg. *Gemino*. Idem. *Gene*. Virg. *Genanni*. Hor. *Gener*.

Gener, Virgil. *Genēsis*. Juvenal. *Genista*. Virgil. *Gense*.
 Virg. *Genus*. Idem. *Genērōsus*. Horat. *genēro*. Virgil.
Genērātor. Virg. *Genērālis*. Lucr. *Genitor*. Virg. *Geni-*
trix. Idem. *Genitus*. Idem. *Genitivus*. Ovid. *Genius*.
 Tib. *Genialis*. Virg. *Gerō*. Idem. *Gerūlus*. Horat. *Ge-*
runda urbs. Prud. *Geta*. Virgil. *Geticus*. Ovid. *Gigas*.
 Juven. *Gigantēus*. Prop. *Gilippus*. Virg. *Glaber*. Mart.
Glacies. Virg. *Glaciālis*. Juvenal. *Glacio*. Horat. *Gla-*
dus. Ovid. *Gladiator*. Juven. *Globus*. Virg. *Glomēro*.
 Idem. *Glomērāmen*. Lucret. *Glycēra*. Auson. *Glycon*.
 Hor. *Gnatho*. Terent. *Gnidius*. Horat. *Gnidus*. Idem.
Golias. Prudent. *Gomorrhā*. Idem. *Gora*. Virg. *Gothi*.
 Auson. *Grabātus*. Martial. *Gracilis*. Ovid. *Gallina*.
Gracillat. Ovid. *Grador*. Virg. *Gradus*. Idem. *Gradā-*
rius. Lucill. *Graphium*. Ovid. *Gravis*. Virgil. *Gravo*.
 Idem. *Grāvēdo*. Catull. *Gravēscō*. Virgil. *Gravidus*.
 Idem. *Gravitas*. Ovid. *Graviter*. Virg. *Gregis & reli-*
qui obliqui à N. Grex. Virg. *Gremium*. Idem. *Guber-*
no. Lucret. *Gubernum*. Idem. *Gubernāculum*. Virg.
Gubernator. Idem. *Gula*. Juvenal. *Gulosus*. Martial.
Gumia. Lucill. *Gyāra*. Juvenal. *Gyges*. Ovid. *Gylippus*.
 Tibull.

L O N G A.

Gades. Juvenal. *Gadir*. Avien. *Gaditānus*. Mart.
Gavisus. Prop. *Geli*. Prisc. *Gepida*, gens. Sidon. *Ge-*
ryon. Virg. *Gesum*. Prop. *Getūlus*. Virg. *Getūlia*. Avie-
 rius. *Getūlicus*. Juvenal. *Glacilla*. Mart. *Glanianus*.
 Idem. *Glarea*. Virgil. *Gleba*. Idem. *Glis-Gliris*. Mart.
Glomus, eris. Luc. *Gloria*. Virg. *Glorior*. Mart. *Glorio-*
sus.

sus. Idem. *Glubo.* Catull. *Gluten.* Virg. *Glutio.* Juven.
Gnavus. Horat. *Gnosia.* Virgil. *Gobio.* Juven. *Gobius.*
 Martial. *Govius.* Ovid. *Graculus.* Rufus. *Gramen.*
 Virgil. *Granum.* Ovid. *Granarium.* Horat. *Gratus.*
 Virgil. *Grates.* Idem. *Gratia.* Idem. *Gratis.* Martial.
Grator. Virg. *Gratulor.* Ovid. *Gratulator.* Mart. *Gru-*
ma. Ennius. *Griphus, rete.* Oppian. *Gryneus.* Virgil.
Gryphes. Virgil. *Gygæus lacus.* Propert. *Gyrus.* Virg.

C O M M U N I A.

Gabriel. Prudent. *Fortun.* *Gälileus.* Prud.
 Juven. *Gāneo.* Juvenal. Prud. *Gēbennæ.* Lucan. Au-
 son. *Gērāsēnus.* Prud. *Juvenicus.* *Glābris.* Catull. *Gol-*
gōthā. Tertull. *Golgōthā.* Juvenicus. *Grādīvus.* Virgil.
Grādīvus. Valer.

INCIPIENTIA AB H. BREVIA.

Habeo. Virg. *habena.* Idem. *habito.* Idem. *habitā-*
bilis. Horat. *habitaculum.* Alcimus. *habilis.* Virgil.
habitus. Idem. *Halēsus.* Colum. *Haliacmon.* Claud.
Haliatus. Ovid. *Halys, fl.* Ovid. *Hama.* Juvenal. *Ha-*
madryas. Virg. & Propert. *Haphe.* Mart. *Hara.* Ovid.
Haruspex. Juvenal. *Haruspicium.* Catull. *Hebeo.* Vir-
 gil. *Hebes, hebētis.* Lucan. *Hebeto.* Silius. *Hebēnus.*
 Virgil. *Hecāle.* Ovid. *Hecāte.* Virgil. *Hecātombe.* Ju-
 venal. *Hecuba.* Virg. *Hedera.* Idem. *Hedērōsus.* Pro-
 pert. *Helēna.* Idem. *Helēnus.* Virg. *Helēnor.* Idem. *He-*
lice. Luc. *Helicon.* Ovid. *Helicōnius.* Catull. *Heliscus.*
 Tertull. *Helissus.* Stat. *Helix.* Valer. *Helops, vir.* Stat.
Et pro pisce. Ovid. *Helymus.* Virg. *Hera.* Ennius. *He-*
rus. Virg. *Herè adverb.* Mart. *Herilus.* Virg. *Herilis.*
 Virg.

Virg. *Herōtion*. Mart. *Hetrūria*. Virg. *Hibiscus*. Idem. *Higinus*. Mart. *Hilāris*. Horat. *Hilaro*, *as*. Ovid. *Himella*. Virgil. *Hinnūlus*, Propert. *vide & Longa*. *Hirūdo*. Horat. *Hirundo*. Virgil. *Hirundinūnus*, *nidus*. Mart. *hodie*. Horat. *hodiernus*. Tibull. *Holocaustum*. Prud. *Holophernes*. Paulinus. *Holus*. Virgil. *Homērus*. Horat. *Homo*. Virgil. *Homillus*. Lucret. *homicida*, Horat. *honestus*. Juven. *honor*. Horat. *honōrat* *Maximia*. *honōralis*. Propert. *honōrificus*. Mart. *Horā*, *prop*. Valer. *Horātius*. Ovid. *Horizon*. Manil. *Humērus*. Virg. *humus*. Idem. *humilis*. Idem. *humo*. Lucret. *humātus*. Prop. *Hybernia*. Claud. *Hydaspes*. Virg. *Hygēa*. Mart. *Hylactor*. Ovid. *Hylas*. Virg. *Hylax*. Virgil. *Hymēneus*. Virg. & Catull. *Hymettus*. Mart. *Hyperbōreus*. Virg. *Sic omnia ex ἑσῆς composita*. *Hypocaustum*. Stat. *Sic omnia ex ἑσῆς composita*.

L O N G A.

Halec. Mart. *Halo*. Virg. *Halitus*. Idem. *Hammus*. Idem. *Hamātus*. Ovid. *Hebe*. Prop. *Hebion*. Tertull. *Hedylus*. Mart. *Hedius* *adject.* *incert. vet.* *Hedymēles*, Juvenal. *Helēus*. Lucan. *Helius*. Mart. *Hēlias*. *Propheta*. Prud. & Sedul. *Heliades*. Ovid. *Heliānus*. Mart. *Heliōdōrus*. Horat. *Heluo*: Terent. *Heluor*. Catull. *Hemina*. Pers. *Hemitrītus*. Mart. *Heraclēa*. Juvenal. *Herēa*. Virgil. *Heros*. Idem. *Herōdes*. Pers. *Hesiōdus*. Manilius. *Hesione*. Virgil. *Hilum*. Lucret. *Himēra*. Silius. *Hinuleus*. Horat. *hora* *appell.* Virg. *Hōroscōpus*. Pers. *humanus*. Hor. *humané*. Martial. *humeo*. Virgil. *Humecto*. Idem. *Humectus*. Lucret. *humidus*. Virgil. *Humor*.

Humor. Virgil. *Hyberna.* Idem. *Hyberno,* as. Pers. *Hy-*
lus. Martial. *Hyrens* dissyll. Ovid.

C O M M U N I A.

Hebraus Prudent. Arator. *Hinnulus.* Propert.
Hinnilito. Lucilius. *Hydrops.* Seren. *ab ὕδωρ* quod Ho-
merus prima indifferente usurpavit. *Hymen* prima
communi, Catull.

I N C I P I E N T I A A B I. B R E V I A.

faceo. Virgil. *jacio.* Lucret. *jacior.* Virgil. *jacū-*
lo. Claud. *jacūlor.* Juven. *jacūlum.* Virgil. *jacūlus,* id
est, *serpens.* Lucan. *fabel.* Alcimus. *Iber.* Valer. *Iberia.*
Horat. *Ibericus.* Idem. *Iberus.* Virgil. *Ibi.* Idem. *Ibi-*
dem. Virgil. *Icelus.* Ovid. *Icētāōnius.* Virgil. *Idem,*
neutrum. Ovid. *Identidem.* Catull. *Idōneus.* Pers. *fe-*
cur. Martial. *igitur.* Virgil. *Ilāira.* Propert. *Ilerda.* Lu-
can. *Illūvies.* Virg. *Illyria.* Propert. *imāgo.* Virg. *Imāon*
vir. Virg. *imitor.* Horat. *imitator.* Idem. *immolo.* Virg.
inaccessus. Virgil. Sic omnia ex I N composita sequente
vocali. *Inānis.* Virg. *incolumis.* Ovid. *indigētes.* Virgil.
indidem. Catull. *indigēna.* Ovid. *inferia.* Virgil. *infē-*
rior. Horat. *inglūvies.* Idem. *inquimus, inquitis, in-*
quunt. Horat. *inquino.* Claud. *insidia.* Virgil. *intēger.*
Horat. *intimus.* Virg. *inūla.* Horat. *Inuum castum.*
Virg. *focus.* Ovid. *focor.* Catull. *focōsus.* Mart. *focūla-*
ris. Horat. *fōnathan.* Prudent. *fovi* & reliqui obliqui
à *Jupiter.* Virg. *Isaltes.* Sil. *Isapis.* Lucan. *Isāra.* Idem.
Isaurum. Ovid. *Isidius.* Idem. *Isōcrātes.* Rufin. *Ita.* Vir-
gil. *Itālus.* Idem. *item.* Idem. *iter.* Idem. *iēro.* Horat.
stērum. Virgil. *Ithāca.* Idem. *Ithypallus.* Colum. *Iys.*

G

Vir-

Virgil. *itidem*. Lucret. *itiner*. Manil. *Ityræi*. Virg. *Itylus*. Catull. *suba proprium*. Lucan. *suba appell*. Virgil. *subar*. Lucret. *jubeo*. Virgil. *jugum*. Claud. *juvamen*. Macer. *juvenis*. Martial. *juvencus*. Virgil. *juventa*. Idem. *juvare*. Virg.

L O N G A.

Jader. Lucan. *Jalyfius*. Ovid. *Janus*. Idem. *Janiculum*. Virgil. *Janitor*. Idem. *Jaon*. Prisc. *Japetus*. Ovid. *Japetides*. Idem. *Japetionides*. Idem. *Japium*. Virgil. *Japyx*. Idem. *Japyges*. Avienus. *Jason*. Ovid. *Ibycus*. Horat. *Icarus*. Ovid. *Ico*. Lucret. *Icariotis*. Prop. *Ida*. Ovid. *Idarus*. Virg. *Idalis*. Lucan. *Idalium*. Ovid. *Idem masc*. Virgil. *idolum*. Victor. *idomeneus*. Virgil. *idothees*. Prisc. *idus*. Horat. *jejunus*. Horat. *jejunium*. Ovid. *Jeronymus*. Græcè. *Jesus*. Sedulius. *Jgilius*. Rutil. *Ilex*. Virg. *Ilicew*. Stat. *Ilicetum*. Mart. *Iignus*. Virgil. *Ileus*. Stat. *Ile unde Ili*. Virg. *Iliaprop*. Idem. *Ilion*. Ovid. *Iliacus*. Virgil. *Iliades*. Idem. *Ilias*. Ovid. *Ilione*. Virg. *Ilioneus*. Idem. *Ilus*. Idem. *Ilicet*. Idem. *Ilissus*. Stat. *Ilithyja terrasyll*. Horat. *Imus nomen*. Martial. *Inachus*. Virgil. *Inachis*. Propert. *Inarime*. Virgil. *Incilo*. Lucret. *Incus, ūdis*. Horat. *Indago nomen & verbum*. Virgil. *inducia*. Terent. *Ino*. Horat. *Inous*. Ovid. *inopus*. Valer. *inscitia*. Horat. *inspico*. Virgil. *intaminatus*. Horat. *Jobus*. Alcim. *Jola*. Virgil. *Jopas*. Virgil. *Josias*. Tertull. *Jota*. Mart. *Iphiānassens*. Lucret. *Iphiclus*. Prop. *Iphigenia*. Idem. *iphis*. Ovid. *iphitus*. Virg. *ira*. Idem. *iracundus*. Horat. *Iris*. Virgil. *irrito*. Horat. *irritabilis*. Idem. *Irens*. Juven. *Isiphilus*. Ovid.

Ovid. *Isis*, Juven. *Italia*. Virg. *Italides*. Idem. *Italus tamen corripitur*. *Jubilum*. Sil. *jucundus*. Juvenal. *Juda*. Prud. *Judex*. Mart. *Judico*. Horat. *juger*. Tibull. *jugis adj.* Hor. *jugiter*. Auson. *Julianus*. Mart. *Julius*. Virg. *Juvena*. Juvenal.

C O M M U N I A.

Jacob Pruden. Victor. *Ichneumon*. Martial. Nemes. *Jeremias*. Fort. *Jeremias*. Juven. *Ionia*. Ovid. *Ionius*. Virgil. *Ionicus*. Horat. *Ioniacus*. Ovid. *Ionides*. Avien. *Jordanis*. Sedul. *Jordanis*. Tertull. *Isac* Victor. Fortun. *Isaias*. Prud. *Isaias*. Juven. *Israël*. Pruden. *Iraël*. Sidon. *Judith*. Alcimus. *Judith*. Fortun.

I N C I P I E N T I A A B L. B R E V I A.

Labasco. Lucret. *Labefacto*. Idem. *Labellum*. Virgil. *Labeo*. Horat. *Laberius*. Horat. *Labiennus*. Lucan. *Labium*. Silius. *Labo, as*. Virg. *Labor nom.* Idem. *Laboro*. Horat. *Labyrinthus*. Virgil. *Lacena*. Idem. *Lacedemon*. Idem. *Lacer*. Lucret. *Lacero*. Ovid. *Lacerna*. Propert. *Lacerta*. Virgil. *Lacertus*. Idem. *Lacesso*. Idem. *Lachannum*. Horat. *Lachesis*. Ovid. *Lacina*. Virgil. *Lacon*. Ovid. *Lacuna*. Virgil. *Lacunar*. Juven. *Lacus*. Propert. *Laganum*. Hor. *Lagena*. Idem. *Lamia*. Idem. *Lampades*. Lucr. *Lamyros*. Ovid. *Lanio*. Idem. *Laniatus*. Virgil. *Lanista*. Juvenal. *Lopanthum*. Horat. *Lapis*. Martial. *Lapitha*. Virg. *Laquear*. Idem. *Laqueus*. Idem. *Lares*. Tibull. *Larix*. Lucan. *Lasannum*. Horat. *Lasfer*. Marcell. *Lateo*. Virgil. *Laterebra*. Idem. *Lateres*. Victor. *Lateranus*. Juvenal. *Latex*.

Virg. *Latium*. Idem. *Latinus*. Idem. *Latito*. Lucret.
Latus subst. Virgil. *Lavacrum*. Claud. *Lavo*. Virgil.
Laverna Hor. *Lēbēdus* Hor. *Lebes* Ovid. *Lebynthos*
Ovid. *Lechaum* Stat. *Legio* Hor. *Lego, is*, Virg. *Legū-*
men. Idem. *Leleges*. Virg. *Lemānus*. Lucan. *Lemūria*.
Ovid. *Lemūres*. Pers. *lepidus*. Horat. *lepor*. Lucret. *le-*
pus. Horat. *lepra* & *leprosus*. Prudent. *levo*. Virg. *levis*.
Tibull. *levissomnus*. Lucret. *leviter levitas*. Ovid. *li-*
ber subst. appell. Virgil. *libet*. Horat. *libens*. Idem. *li-*
benter. Mart. *libido*. Ovid. *libitina*. Horat. *Liburnus*.
Lucan. *Libya*. Virgil. *Libycus*. Idem. *licet*. Pers. *liceor*.
Idem. *licens*. Propert. *licentia*. Horat. *Lichas, Licinius*.
Martial. *licinus*. Idem. *Liger*. Aufon. *ligo* verb. Prop.
ligāmen. Idem. *liga norzen*. Ovid. *ligula*. Juvenal. *li-*
gur. Virg. *ligurio*. Horat. *ligusticus*. Juven. *ligustrum*.
Virgil. *Lilybēius*. Idem. *Lino*. Ovid. *linus* propr. Virg.
Lipare. Idem. *liquo, as*. Lucanus & Ovid. *Litānia, à*
λίταν & ω. Homer. *litūra*. Mart. *litus* adj. Virg. *lito, as*.
Prop. *lituus*. Virg. *Locris*. Avien. *locus*. Martial. *locu-*
sto appell. Alcimus. *locare*. Virg. *locuples*. Martial. *locū-*
lus. locutus. Propert. *locutio*. Catullus. *logōdadalus*.
Aufon. *Logicus*. Sidon. *Lolium*. Virgil. *loquor*. Idem.
lubet. Catull. *Lucēres populi*. Propert. *lucerna*. Mart.
Lucrētius. Ovid. *lucellum*. Horat. *Lucūmon*. Aufon.
lupa. Horat. *lupus*. Virgil. *lupānar*. Juven. *Lupātum*.
Virgil. *Lupercus*. Prop. *Lupercal*. Virg. *Lupinus* sive
adj. sive subst. Horat. *Luscīnia*. Mart. *lutum i. cœnum*.
Horat. *lutulentus*. Idem. *luto, as*. Mart. *luteus*. Horat.
Lycambes. Horat. *Lycæon*. Virgil. *Lycas*. Idem. *Ly-*
cœum. Idem. *Lycia*. Ov. Sic omnia à *λύκ* & composita.
Lyra. Ovid. *Lyricus*. Auf. Lon-

Lon-

L O N G A.

Labens. Pers. *labes.* Virg. *Labilis.* Laet. *Labicā-*
nus. Mar. *labor verb.* Virg. *Ladas.* Juven. *Ladon.* Mar.
Laertes. Ovid. & Virgil. *Lagus rex.* Juvenal. *Lagon-*
ōnis. Martial. *Lais.* Ovid. Propert. *Lalētānia, Lalētā-*
nus. Mart. *Lama.* Horat. *lamentor.* Idem. *lamentum.*
Virgil. *lamina.* Ovid. *Lampia fluv.* Stat. *Lana,* Ovid.
Laneus. Mart. *lanificus.* Idem. *Laniger.* Virgil. *Lanū-*
go. Martial. *Lanūvium,* Prop. *Laocoon.* Virg. *Laodā-*
mia. Ovid. *Laōdice.* Idem. *Laōmēdon.* Prop. *Laomē-*
dontiades. Juvenal. *Larides.* Virgil. *Larina.* Idem. *La-*
rissens. Idem. *Larius.* Catull. *Larōnia.* Juv. *Larunda.*
Aufon. *Laterna.* Mart. *Latōna, Latōnius.* Virgil. *La-*
tōnigēna. Ovid. *Latōis.* Idem. *Latōus.* Horat. *Latus,*
adject. Virgil. *Laturus.* Calphu. *Leander.* Mart. *Lecā-*
nus. Idem. *Leda.* Ovid. *Ledaus.* Martial. *Lego, as.* Pers.
legatus. Virg. *Lelaps.* Ovid. *Lena vestis.* Mart. *Lenaeus.*
Virg. *Lenis.* Horat. *Lenio.* Prop. *Lenimen.* Ovid. *Le-*
niter. Martial. *Leno.* Horat. *Lethargicus.* Idem. *Lethe.*
Lucan. *Lethaeus.* Virgil. *Lethum.* Idem. *Lethifer, Le-*
thalis. Idem. *Letho, as.* Idem. *Lethatus.* Ovid. *Levita.*
Prudent. *Leor, nomen.* Lucr. *levatus, adject.* Virgil.
levis, pro glabro. Virg. *Levinus.* Horat. *libella.* Lucret.
Liber, id est, Bacchus. Virg. *liber, adject.* Prop. *liberi,*
plur. pro filiis. Horat. *liberalis.* Martial. *cum derivatis,*
libertas. Juven. *liberta.* Horat. *libertinus.* Mart. *libero,*
as. Virgil. *Libamen.* Ovid. *libatus.* Lucret. *libum.*
Virgil. *Lichen.* Martial. *licium.* Virgil. *Lilium.* Idem.
Lima. Ovid. *limo, as.* Horat. *Limax.* Colum. *Limen.*
Virgil. *limes.* Idem. *unde limito, Limōne.* Ovid. *limus,*
adject.

adjec̄t. Idem. *Limus, vestis*. Virg. *Limus, id est, lutum,*
 & *limosus*. Idem. *linea*. Horat. *linum*. Virgil. *lineus*.
 Idem. *Liniger*. Ovid. *Lira, & liro, ex compositione de-*
liro cognoscitur. Obliqui a lus. Horat. *litigo*. Mart. *litig-*
iosus. Horat. *litera*. Ovid. *liveo*. Mart. *lividus*. Ovid.
livor. Lucan. *lixivium*. Seren. *Locusta, propr.* Juven.
Lodix. Idem. *Loligo*. Ovid. *Lorum*. Virg. *Loripes*. Ju-
 venal. *Lorica*. Alcim. *Lotis, dis*. Ovid. *Lotos, arbor*.
 Idem. *Lotium*. Catull. *Lotus*. Prop. *Lucana*. Horat.
Luceo. Mart. *Luridus*. Ovid. *Luror*. Lucret. *Lutum,*
herba. Virgil. *Lydia*. Idem. *Luteolus*. Idem. *Lysippus*.
 Propert.

C O M M U N I A.

Lābrum. Horat. *lācr̄yma*. Virgil. *Lādānum*.
 Marcell. *λῆδαρον*. Herodot. *Lātro, nom.* Prudent.
Lātr̄ans. Victor. *Lātr̄are*. Virg. & Horat. *Lāv̄inium*.
 & Virg. *Libānus*. Auson. Sedul. *liqueſco*. Ovid.
 Virgil. *liquidus*, & Lucret. *Liquor* & Lucret. *Lū-*
crum. Virg. *Lūcror*. Prudent.

INCIPIENTIA AB M. BREVIA.

Macārens. Ovid. *Mācēdo*. Lucan. *Mācēdo*.
 Arator. *Mācēdōnius*. Ovid. *Mācēdōnius*. Arator.
Macellum. Mart. *Maceo*. Plaut. *Macer*. Virgil. *Ma-*
chābens. Alcim. *Machera*. Juvenal. *Machāon*. Virg.
Macūla. Idem. *Madeo*. Ovid. *Madēfacio*. Virg. *Ma-*
ge, magis. Idem. *Magirus*. Juvenal. *Magister*. Valer.
Magistērium. Catull. *Magus*. Idem. *Malācha herba*.
 Colum. *malē*. Virg. *malēdico*. Horat. & reliqua cum
malē composita. *Malus*. Juvenal. *malignus*. Ovid. *ma-*
mill

milla. Juvenal. *maneo.* Virgil. *Manica.* Idem. *Manichæus.* Prudent. *manifestus.* Virgil. *Manipulus.* Ovid. *manus.* Idem. *cum derivatis.* *Mapalia.* Virgil. *Marathrum.* Seren. *Marathus.* Avien. *Mare.* Virgil. *Marisca.* Colum. *maritus.* Horat. *Maro.* Martial. *Matella.* Idem. *Mathesis.* Prudent. *Mathematicus.* Juvenal. *Medela.* Seren. *Medeor.* Virgil. *Medicus.* Idem. *cum derivatis.* *Medius.* Idem. *Mediastinus.* Horat. *Mediocris.* Juven. *Mediolanum.* Auson. *Meditor.* Virgil. *Medulla.* Ovid. *Medusa.* Lucan. *Melenis.* Mart. *Melandrya.* Mart. *Melimela.* Idem. *Meliphyllon.* Virgil. *melior.* Idem. *Melos.* Pers. *memini.* Virgil. *Memor.* Idem. *Sic & reliqua derivata.* *Menapi.* Mart. *Mephitis.* Virg. *Meracus.* Horat. *Merenda.* Calphu. *mercor.* Martial. *cum derivatis.* *Merops.* Virgil. *Merula.* Horat. *Merum.* Idem. *Merus.* Ovid. *metallum.* Virg. *methodus.* Auson. *mero.* Virgil. *metuo.* Pers. *merus.* Virg. *Mico.* Idem. *mibi.* Idem. *milium.* Idem. *Mina,* pro pondere. Fam. *minor.* Virgil. *mina.* Ovid. *minerva.* Virgil. *minimus.* Juven. *Minion, fluvius.* Ovid. *Minister, ministro, ministerium.* Virgil. *Minium.* Idem. *minuo.* Horat. *Minuta.* Juvenal. *Miser, miseror, misereor.* Virgil. *Mutella.* Idem. *Mitilo.* Philom. *Mutylene.* Horat. *Moderior.* Ovid. *Modius.* Horat. *modo.* Idem. *modus, modicus.* Pers. *modulor.* Virgil. *modestus.* Ovid. *Moguntia.* Contr. *Celtes.* *Mola.* Virgil. *Molestus.* Horat. *Molossus.* Virg. *Monachus.* Sidon. *Monedula.* Ovid. *moneo.* Virgil. *moneta.* Martial. *monile.* Ovid. *monimentum.* Virg. *mora.* Ovid. *moror.* Virg. *Morio,* moribus. Idem. *Mosa, fluv.* Sil. *Mosella, fl.* Auson.

Moveo. Mulier. Horat. Muria. Pers. mutilus. Horat. mutilo. Ovid. Myrica. Virgil.

L O N G A.

Maceries. Prudent. Macero. Ovid. Magalia. Virgil. Malacha, fluv. Avien. malo, verbum, maris. Mart. Mavors. Ovid. malus nauticus. Lucret. Malus, urbs. Avien. maturum, pomum. Virgil. mano, as. Prop. manè. Virgil. Manes, nomen. Idem. mani. Idem. mater. Prop. maièria. Horat. maturus. Virg. matuta. Lucret. matutinus. Virgil. Mecenas. Propert. Medea, mulier. Horat. Media, regio. Virgil. Medica, herba. Idem. melis. Seren. Mera. Ovid. meta. Horat. meror. Virgil. merior. Idem. Mica. Catull. miles. Virgil. Mimus. Ovid. Minos. Virgil. miror. Martial. mitis. Virg. mitulus. Horat. mobilis. Idem. moles. Idem. molior. Virgil. Moly. Ovid. Momen. Lucret. momentum. Horat. Momus. Hesiod. morio. Mart. mores. Idem. morosus. Horat. motus. Virg. mucidus. Martial. Mucus. Catull. Mugil. Ovid. mugio. Virgil. Mula. Juvenal. munus. Virgil. munia. Horat. municeps. Juven. munio. Virgil. Murena. Mart. Murex. Horat. murus. Idem. mures. Idem. Musa. Virgil. mutus. Idem. mutio. Pers. muto. Horat. Muto, nomen. Idem. mutuus. Virg. Mytilus. Martial.

C O M M U N I A.

Mälöbäthrum. Horat. mälobathrum. Marcell. meridies. Horat. meridies. Fortun. metrum. Mart. metricus. Porphyr. migro. Manilius. mitra. Prudent. mitra. Virg. morus. Ovid. morum. Virg. moretum. Ov. Inci-

INCIPIENTIA AB N. BREVIA.

Napæa. Virg. *nato*. Propert. *nates*. Mart. *nebŭla*.
 Virg. *nebŭlo*. Horat. *neceſſe*. Auſon. *neco*. Sic *ē necis*.
 Virgil. *nefandus*. Idem. *nefarius*. Horat. *nefas*. Juven.
nefaſtus. Ovid. *nego*. Virgil. *negotiam*. Horat. *nemus*.
 Virgil. *Nepa*. Cic. *Nepeta*. Seren. *Nepos*. Virgil. *neq*.
 Idem. *Nequeo*. Catull. *Nero*. Imp. Auſon. *niger*. Mart.
nihil. Perſ. *nimis*. Horat. *nimius*. Virgil. *niſi*. Idem.
Niteo. Ovid. *Nitor*, *nomen*. Lucret. *Nives*, *nivalis*, *ni-*
veus. Virgil. *Noceo*. Horat. *Nola*. Avien. *Numisma*.
 Mart. *nota*, *noto*. Ovid. *Nothus*. Virgil. *Notus*, *ventus*.
 Ovid. *Novacula*. Mart. *novem*. Virg. *Noverca*. Idem.
Novercalis. Claud. *novus*. Ovid. *Novalia*. Virg. *No-*
vellus. Idem. *Novitius*. Juvenal. *Nuces*. Idem. *numē-*
rus, *numēro*. Virg. *Numisma*. Horat. *Nurus*. Virg.

L O N G A.

Nannus. Prop. *Naris obliq. a Nar. fluu.* Ennius.
Nares. Virg. *Nasus*. Perſ. *Natio*. Juven. *Natus*. Tibul.
natūra. Horat. *natalis*. Virgil. *nedum*. Horat. *nemo*.
 Mart. *Nenŭ*, *pro non*. Lucret. *nequam*, *nequities*. Hor.
Ne quā. Virg. *nequāquam*, Horat. *ē ſimilia cum ad-*
verbio prohibendi ne composita. *Nereus*. Ovid. *Nidor*.
 Virgil. *Nidus*. Idem. *Nilus*. Idem. *nimirum*. Horat.
Niſus, *à nitor*. Virgil. *Nitella*. Mart. *nitor*, *verb.* Ovid.
Nobilis. Idem. *nobis*. Virgil. *Nodus*. Idem. *nolo*. Mart.
Nomen. Virg. *Nonāginta*. Auſon. *Nonas*. Horat. *No-*
ricus. Virg. *Notus*, *adject.* Mart. *Nubes*. Lucret. *Nubo*.
 Juven. *Nubilis*. Virg. *Nudius*. Plaut. *Nudus*, *nudo*, *as*.
 Virg. *Nuga*, *nugor*, *aris*. Horat. *Numen*. Virg. *Numus*.
 Horat. *nuper*. Virg. *Nuto*, *as*. Idem.

G

S

Com

COMMUNIA.

Natrix. Lucill. *nēgligens.* Alcim. *nēgligenter.*
Martial. nēglētus. Victor. *nēgligens.* Catull. &c. *Ni-*
nive. Mamert. *Ninivita.* Prudent. *Nitrum.* Seren.
Nitrum. Martial. *Nolanus.* Auson. *Nolanus.* Prud.
à Nola, urbis nomine.

INCIPIENTIA AB O. BREVIA.

O interdum sequente vocali. Virg. *Ob* prepositio
sequente item vocali tum in compositis, tum alibi. *Obē-*
dio. Vict. quod tamen est ab *Audio* & *Ob.* Virg. Ovid.
Obēliscus. Virgil. *obiter.* Juvenal. *obolus.* Fam. *ocūlus.*
Perf. odium. Virgil. *odor.* Idem. *odōror.* Horat. *Ofella.*
Juvenal. Olea, oleaster, oleum, olīva, olivum. Virgil.
Olivētum. Juvenal. *Oleo.* Horat. *Olētum.* Perf. *olitor.*
Horat. olor. Virgil. *olus.* Perf. *Olympus.* Virgil. *Olym-*
pias. Ovid. *Omasum.* Horat. *omūto.* Idem. *onāger.*
Martial. onus, onēro. Propert. *onustus.* Virgil. *Onō-*
crōtālus. Martial. *Onyx.* Idem. *Opācus, opāco, as.* Virg.
ope. Prud. *opes. opūlētus.* Virgil. *opēra, opella.* Horat.
opēror. Virgil. *opērio, opērimētum.* Prudent. *opīcus.*
Juvenal. opīmus. Virgil. *opinor.* Hor. *opium.* Marcell.
oportet. Virgil. *opus.* Idem. *Orexis.* Juvenal. *Orīchal-*
cum. Stat. *Origānum.* Seren. *Origo.* Virgil. *Orior,*
oriens. Idem. *Orontes, fluv.* Propert. *Oryza.* Horat.
Ovo, as. Virg. *Ovidius.* Martial. *Ovis, ovile.* Virgil.

LONGA.

Oceānus. Virgil. *Ocymum.* Perf. *Ocymus.* Ma-
cer. Ocyor. Virgil. *Ode.* Phil. *Odi.* Martial. *Ofor.* Ma-
mert. olim. Horat. *Omen.* Juvenal. *Oppērior.* Horat.

per.

per Epenthesein, Ora. Idem. Orāta, piscis. Martial. Oro. Virgil. Orāculum. Idem. Ora. Idem. otium. Idem. Ovum. Martial.

C O M M U N I A.

Obex. Virgil. Obex. Sil. Ocrea. Virgil. Orion. Orion. Idem. Orion, Claud. Omitto. Horat. corripit, Mantuan. bis producit.

I N C I P I E N T I A à P. B R E V I A.

N. Composita cum prepositione PRO vide supra cap. 2. Paciscor. Virg. Padua. Catullus. Padus. Lucan. Palestinus. Ovid. Palestra. Virgil. Palestriā. Pers. Palātum. Horat. Palea. Virgil. Palear. Idem. Pales. Idem. Palimpsestus. Catull. Patūrus. Virg. Palūdātus. Juven. Palumbes. Virgil. Palus, ūdis. Palūdosus. Prop. Panāsēa. Virgilius. papaver. Idem. Papē. Pers. Papilla. Virgil. Papūla. Idem. papyrus. Juven. pariter, vares, obliq. a par. Virgil. parāclētus. Græce. Parādigma. Alcim. Parādīsus. Sidon. parāsita. Horat. parāsitus. Juven. parens. Virgil. pario. Lucret. paries. Virgil. parilis. Virg. parilia. Tibullus. paro. Propert. parātus, us. Virgil. Parōchus. Horat. Paropsis. Juven. parūm. Ovid. parumper. Virgil. Patāvium. Idem. patella. Horat. pateo. Virg. Patūlus. Virgil. pater. Idem. Patriarcha. Prudent. patēra. Virgil. patīna. Horat. patior, patiens. Propert. patientia. Horat. paveo, pavēfactus. Ovid. pavor, pavito. Virgil. pavimentum. Juvenal. pecua. Lucret. pecualis. Sedul. pecuārium. Pers. pecūlia. Juvenal. pecūliaris, Martial. pecūnia. Horat. pecus, ūdis, vel oris. Virg. pedes, itis. Stat. Et obliqui a pes. Virgil. pedica. Idem. pedicūlosus. Martial. pedum.

Pedum. Virg. *pelāgus.* Idem. *Pelasgus.* Idem. *Pelicanus*
Philost. *Peloponnesus.* Lucr. *Penates.* Virg. *penes.* Ovid.
penetro. Lucr. *penetrabilis.* Virg. *Penetral.* Avien. *Pe-*
nitus. Idem. *prepositio.* P E R in compositis, sequente vo-
cali, ut *peracutus.* Martial. *perēgrinus.* Ovid. *perendie.*
Plaut. *Pericles.* Pers. *periculum.* Virg. *Composita cum*
græca prepositione ΠΕΙ, ut *periscēlis.* Horat. *peristylum.*
Auson. *peritus.* Virg. *Petaso.* Mart. *Petāsunculus.* Juv.
Petāsus. Prud. *Petaurus.* Mart. *peto.* Virg. *petulus.* Luc.
petimen. Idem. *petorritus.* Horat. *petulans.* Pers. *petul-*
cus. Virg. *Phalacus.* Sulpit. *Phala.* Enn. *Phalanx.* Virg.
Phalarica. Idem. *Phalaris.* Ovid. *phalera.* Pers. *Phare-*
tra. Prop. *Pharos, insula.* Luc. *Phasēlus.* Virg. *Philŷra.*
Horat. *Philomēla.* Mart. *Phlégēton.* Virg. *Phōnascus.*
Sedul. *Phryges.* *Phrygius.* Virg. *Piceus.* Et obliqui a *pix.*
Virgil. *piger.* Horat. *piget.* Martial. *Pila lusoria.* Ho-
rat. *Pilula.* Seren. *Pilus.* Juvenal. *pilo, as.* Martial. *pi-*
per. Pers. *pipinna.* Martial. *placeo.* Juvenal. *placidus.*
Virgil. *placenta.* Horat. *plaga, pro reti* Et *regione.* Vir-
gil. *plagium.* Gratius. *Plagiarius.* Martial. *Platanus.*
Virg. *Platanōna.* Martial. *Platēa.* Horat. *Plato.* Idem.
Plico, as. Lucret. *Pluteus.* Pers. *pluvia.* Virgil. *Podag-*
ra. Martial. *Podium.* Juvenal. *Polenta.* Ovid. *Polio.*
Virg. *polliceor.* Idem. *Polus.* Idem. *Composita cum græc.*
voce πολὺς, ut Polyhymnia. Ovid. *positus.* Idem. *positura.*
Lucr. *popa.* Pers. *Popānum.* Juven. *populus, id est, gens.*
Virg. *popellus.* Horat. *popina, popino.* Id. *populo, as.* Virg.
vel populor, Ov. *postomis.* Lucil. *potens.* Virg. *poteram.*
Mart. *potis.* Catul. *potior, nom.* Virg. *potior, verb.* Lucil.
Pre, in compositione sequente vocali, interdum, ut in
Præ-

Præ-

Præacutus. Ovid. *præcipito.* Virgil. *præcipuus.* Idem.
Prasinus. Martial. *precor, preces.* Virgil. *precia.* Idem.
Præno. Idem. *pretium.* Ovid. *Prepositio Pro in com-*
pos. sequente vocali, ut proavus. Juvenal. *probus.* Mart.
probo, as. Ovid. *procax.* Arat. *procères.* Juvenal. *procul.*
 Ovid. *Procus.* Virgil. *prope.* Horat. *propior.* Ovid. *pro-*
perè. Valer. *Propéro.* Virgil. *Propertius.* Ovid. *propin-*
quus. Horat. *propinquo.* Virgil. *proseucha.* Juven. *Pro-*
tervus. Propert. *Psythia.* Virgil. *Ptisana.* Martial. *pu-*
dor, pudendus. Virgil. *pudet.* Martial. *pudicus.* Horat.
pupillus. Fortun. *Pugillares.* Prudent. Juven. *producit.*
Pusillus. Mar. *Puteal.* Horat. *Puteus.* Virg. *puto.* Idem.
putamen. Seren. *Putus.* Plaut. Juvenal. *producit Pyla,*
porta. Catul. *Pylius.* Ovid. *Pyra, ignis.* Virg. *Pyrethrum.*
 Macer. *Pyrõpus.* Ovid. *Pyrus.* Propert.

L O N G A.

Pabulum. Virgil. *Pacatus.* Idem. & *obliqui à*
pax. Tibull. *Paganus.* Juvenal. *Pagina.* Virgil. *Pagus.*
 Horat. *Pala.* Juvenc. *Palantem.* Virg. *Palo, as.* Sul-
 pit. *Palus, li.* Tibull. *Panis.* Juvenal. *Papa.* Prudent.
Papilio. Martial. *Pareo.* Virgil. *Parus.* Ovid. *Pava.*
 Aufon. *Pavo.* Martial. *Pedo, is.* Martial. *Pegæsus.* O-
 vid. *Penis.* Juvenal. *Penicilamentum.* Lucill. *Penū-*
la. Horat. *Pero, nom.* Virg. *petus.* Horat. *Phanaticus.*
 Idem. *Phasis.* Martial. *Phison, fluv.* Cyprian. *Pho-*
sa, Virgil. *Physeter.* Avien. *Pica.* Martial. *Picus.*
 Ovid. *Piërius.* Horat. *Piërides.* Virgil. *Pila, morta-*
rium. Seren. *Pilum, telum.* Lucan. *Pila, moles.* Vir-
 gil. *Pila, columna.* Horat. *Pileus.* Pers. *Pileolus.* Horat.
 Pilen-

Pilentum. Virgil. *pinus*. Idem. *Pipilo*, *as*. Catull. *Pipos*
as. Ovid. *Pirata*. Lucan. *Piso*, *onis*, *pium*. Horat. *Piso*,
is. Ovid. *placo*. Idem. *planus*. Idem. *plane*. Horat. *pla-*
nities. Lucret. *plebejus*, & *obliqui a plebs*. Horat. *ple-*
nus. Idem. *pleriq;*. Idem. Seren. *Plaro*. Martial. *plu-*
ma, Idem. *plures*. Horat. *Pluton*. Virg. *podex*. Juven.
polypus, *morbus*. Horat. *Pomœria*. Lucan. *pomum*.
 Virg. *ponè*. Idem. *pono*. Lucret. *populus*, *arbor*. Virgil.
popula. Idem. *popyma*. Juvenal. *Portulaca*. Macer.
Posticus. Pers. *postridie*. Terent. *poto*. Virgil. *potio*.
 Juven. *Pratum*, Virgil. *Pravus*, Idem. *prelum*, Prop.
privus, Lucret. *privo*, Horat. *procœrus*, Idem. *prodi-*
gium, Claud. *proles*, Virg. *Promus*, Horat. *promon-*
torium, Ovid. *pronubus*, Virgil. *pronus*, Ovid. *prora*,
 Virg. *Prosa*, Auson. *prosapia*, Tertull. *protinus*, Virg.
prudens, idem. *pruna*, Idem. *prunum*, *prunus*, Idem.
prurio, Juven. *prurigo*, Idem. *psoricum*, Marcell. *pu-*
bes, *puber*, Virgil. *pugio*, Mart. *pulegium*, Seren. *pule-*
jum, Mart. *pulex*, Colum. Ovidius in *Philomel*. cor-
 ript & Mantuan. *Pumex*, Propert. *Pumilio*, Mart.
Pumilo, *pumilus*, Stat. *punicus*, *punicus*, Virg. *Pupa*,
 Martial. *pupus*, Varro. *pupilla*, Lucret. *pupillus*, Ho-
 rat. *purus*, Martial. *obliqui a Pus*, Prudent. *pusio*, Ju-
 venal. *Pygargus*. Idem. *Pyramis*, Lucan. *Pythagoras*.
 Virg. *Pythius*. Propert. *Python*. Claud.

C O M M U N I A.

Palam, Virg. *palam*, Prosp. *Palatum*, Ovid.
Palatum. Mart. *Palatins*, Idem. *palatinus*. Horat.
Paphus, Virg. *Paphiacus*, Avien. *patricida*, Prudent.
Patri-

Pātrīcīda, Arat. *pārrīcīda*, Horat. *Pātro*, Lucret. *Pātrōcīnium*, Ovid. *Patrēnus*, Horat. *Pēlion*, Ovid. *Pēlion*, Sil. *Pēnus*, *pēnūria*, Virg. *Pēplum*, Pruden. *Pētra*, *Perrus*, Idem. *petricōsus*, Martial. *Pharāo*, Prudent. *Pharāo*, Arat. *Phārīseus*, Sedul. *Phārīseus*, Juvenec. *Phāsē*, Tertull. *Phāse*, Alcim. *Philōsōphus*, Sidon. *Philōsōphus*, ex origine. *Phrēnēsis*, Juvenal. *Phrēnēsis*, Seren. *Phrēnēticus*, Mart. *Phrēnēticus*, Prosp. *Phyſicus*, Aufon. *Phyſicus*, Sidon. *Pilātus*, Prudent. *Pilātus*, Lactant. *Pitūita*, Horat. *Pitūita*, Pers. *Pitūita*, Catull. *Pōples*, Lucret. *Prapūtium*, Juvenal. *Prapūtium*, Victor. *prastigia*, Plaut. *prastigia*, Alcim. *prōprius*, Tibullus. *Prōserpīna*, Virg. *Prōserpīna*, Horat. *Pūgil*, Idem. *Pūgil*, Prudent. *Pūtris*, Virg.

INCIPIENTIA à Q. BREVIA.

Quasillus, Tibull. *quasi*, Lucret. *quater*, Virg. *quaternus*, Horat. *Quatio*, Virg. *queror*, *querēla*, Ovid. *quibus*, Virgil. *quidem*, Idem. *quiris*, Horat. *Quiritor*, Lucill. *Quisquīlia*, Aufon. *quoniam*, Propert. *quoq;*, *conjunct.* Virgil. *Quotus*, Horat. *Quotannis*, Virgil. *quoties*, Idem.

L O N G A.

Qualis, Tibull. *Qualus*, Virg. *Composita*, cum pronom. *qui*, *quo*, *quorum*, *qua*, ablat. *quatēnus*, Horat.

C O M M U N I A.

Quādrans, Manil. *quādratus*, Idem. *Quādrīga*, Virg. *Quādrus*, Manil. *Quādrūpes*, Ennius. *Quātuor* Virg.

Virg. *Quattuor*. Enn. *Quirinus*. Idem. Virg. *tantum*
corripit. *Quotidianus*. Catull. *Quotidianus*. Mart.

INCIPIENTIA AB R. BREVIA.

Rabies, Rabidus. Virg. *Racemus*. Idem. *Radius*.
 Idem. *Raphanus*. Catull. *Rapio, rapax*. Virg. *rapidus*.
 Lucret. *rapina*. Ovid. *ratio*. Virgil. *ratio*. Idem. *ratus*,
perfect. *areor*. Ovid. *ravis*. Plaut. *Rebecca*. Fortun.
Composita cum prepositione inseparabili Re. *Recens*.
 Virg. *recenseo*. Idem. *Rechēdipna*. Juvenal. *recipro-*
cus. Sil. *refuto*. Virg. *Rego*. Idem. *regimen*. Manil. *regio*.
 Virgil. *religiōsus*. Prudent. *reliquus*. Martial. *remi-*
niscor. Virgil. *Repagulum*. Ovid. *repente*. Mart. *repen-*
tinus. Ovid. *repotia*. Horat. *Reses*. Virgil. *Retinaculum*.
 Idem. *Rhadamanthus*. Idem. *Rhodanus, fluv.* Idem.
Rhodope, mons. Idem. *rigeo, rigor*. Virg. *rigo, as*. Ovid.
riguus. Virg. *rogo*. Mart. *rubeo*. Virg. *rubia*, Seren. *Ru-*
bus. Virgil. *Rubeta*. Juvenal. *Rubetum*. Ovid. *rudis*.
 Idem. *Rudimentum*. Virgil. *rugio*. Ovid. Philom.
Rumex. *Rumices, telum*. Lucill. *Rupicum*. Idem. *Ru-*
tellum. Idem. *Rutilo*. Virgil.

LONGA.

Radix. Virg. *Rado*. Idem. *Ramentum*. Lucret.
Ramus. Virgil. *Ramalia*. Pers. *Ramex*. Seren. *Rana*.
 Virgil. *Rapum*, Martial. *rarus*. Virgil. *Ravus*. Horat.
rebus, rerum. Virgil. *refert, imperson.* Idem. *obliqui a*
rev, Idem. *regina, regia*. Idem. *regulus*. Martial. *regula*.
 Pers. *Remus, remigo, remigium*. Virgil. *Remex*. Ovid.
Renes. Horat. *Repo*. Idem. *Resina*. Mart. Seren. & Juv.
rete. Virg. *reticulum*. Juven. *Rheda*. Id. *Rhenus*, Mart.
 Rhe-

Rhetia. Claud. *Rhetor.* Martial. *Rhinoceros.* Idem. *Ripheus mons.* Virg. *Rideo.* Ovid. *Rima, rumor.* Virg. *Ripa.* Idem. *Ritus.* Tibull. *Rite.* Virgil. *Rivālis.* Hor. *Rivus.* Virgil. *Robur.* Idem. *Rodo.* Horat. *Roma, Romulus.* Virgil. *Obliqui a ros.* Lucan. *Radera.* Rutil. *Rufus.* Martial. *Ruga.* Ovid. *Rumino.* Virgil. *Rumor.* Idem. *Rurālis.* Juven. & *obliqui a Rus.* Martial. *Rusta.* Virgil.

COMMUNIA.

Rāab. Prudent. *Rāhab.* Paul. Ep. *Relligio.* Virg. *Rēligio.* Prudent. *Rētrō.* Virg. *Rētrorsum.* Horat. *Rūbigo.* Martial. *Rūbigo.* Virgil. *Rūdo.* Ovid. *Rūdo.* Pers.

INCIPIENTIA AB S. BREVIA.

Saba. Fortun. *Sabaus.* Virg. *Sabāoth.* Prud. *Sabina,* herba. Prop. *Sabina, telū.* Enn. *Sabūcus.* *Sabinus,* Virg. Seren. *Sabulum.* Lucill. *Saburra.* Virgil. *facellum.* Propert. *Sacer.* Pers. *Sacerdos.* Virg. *Sagum.* Juvenal. *Sagulum.* Virgil. *Sagax.* Ovid. *Sagana.* Horat. *Sagāpēnum.* Marcell. *Sagarus, fluv.* Ovid. *Sagēna.* Manil. *Sagina.* Juven. *Saginātus.* Prop. *Sagitta.* Virg. *Saguntus, Saguntinus.* Martial. *Obliqui a Sal.* Virgil. *Salāmandra.* Seren. *Salāmin.* Gell. *Salāmis.* Avien. *Salārius.* Mart. *Salax.* Ovid. *Salēbra.* Mart. *Salina.* Rutil. *Salinum.* Pers. *Salillum.* Catull. *Satio.* Virgil. *Saliva.* Catull. *Salinnca.* Virgil. *Salix, Saliētum.* Idem. *Salignus.* Idem. *Salo, fluv.* Mart. *Salomon.* Prud. *Salūber.* Ovid. *salum.* Virgil. *salus.* Idem. *salūto.* Ovid. *Samuel.* Prudent. *sanies.* Virgil. *Sapa.* Martial. *sapio.* Tibull. *sapiens.* Ovid. *sapor.* Virgil. *Sarepta.* Sion. *Sarissa.* Ovid.

H

Ovid.

Ovid. *Satelles*. Idem. *satis*, Virg. *Et cum hoc composita*,
ut sati. facio. Martial. *satio*. Prop. *satum*. Virgil. *satio*.
 Idem. *satur*. Horat. *Saturo*. Virgil. *Satureja*. Colum.
Satyra. Horat. *Satyrus*. Virgil. *Satyrōma*. Helpid.
Scaber. Virgil. *Scabo*, *Scabies*. Horat. *Scapha*. Idem.
Scaphium. Juven. *Scapula*. Claud. *Scarabæus*. Aufon.
Scateo, Horat. *Scatio*. Lucret. *Scatēbra*. Virgil. *Sca-*
tūrio. Priap. *Scelus*, *scelero*, *scelēratus*. Virgil. *Scheda*.
 Mart. *Schola*. Aufon. *Obliqui a scobs*. Horat. *Scopū-*
lus. Propert. *Obliqui a scrobs*. Idem. *Scutica*. Ovid.
scutula. Martial. *Scyphus*. Virgil. *Scytha*. Avien. *Se-*
baoth. Prud. *Seco*. Virgil. *secundus*, *secundo*, *as*. Idem.
securis. Idem. *secus*. Idem. *sedeo*, *sedile*. Idem. *seges*.
 Virgil. *Selibra*. Martial. *semel*. Horat. *Semēle*. Ovid.
senex, *senectus*. Virgil. *senesco*. Horat. *Senēca*. Martial.
Senatus. Claud. *Senātor*. Ovid. *sepēlio*. Lucret. *sepul-*
chrum. Virgil. *sequor*, *sequax*. Idem. *sequester*. Idem.
Serenus. Martial. *Seresco*, *id est*, *Aresco*. Lucret. *series*.
 Ovid. *sero*. Virgil. *serum lactis*. Idem. *severus*. Mart.
sibi. Virgil. *Sibylla*. Idem. *Sicamber*. Martial. *sigillum*.
 Horat. *Sileo*, *silentium*. Virgil. *Siler*. Idem. *Siligo*.
 Juven. *siliqua*. Id. *silurus*. Idem. *Simeon*. Idem. *Simois*.
 Virg. *simila*. Mart. *similāgo*. Seren. *similis*. Virg. *simul*.
 Idem. *simulāchrum*. Juvenal. *simulo*. Virg. *simultas*.
 Juven. *sināpis*. Colum. *sināpi*. Marcell. *Gracē σίνπαι*.
sine. Virgil. *sinister*. Idem. *sino*. Propert. *sinuo*. Horat.
sinus. Virg. *siquidem*. Ovid. *sifer*. Hor. *Sitio*. Virg. *sitis*.
 Ovid. *situla*. Plaut. *situs*, *a*, *um*. Horat. *situs*, *pro sordi-*
bus Et loco. Virg. *soboles*. Idem. *socer*. Ovid. *socius*, *socio*,
as. Virg. *socordia*. Prud. *alii sēcordia*, *sodālitas*. Sidon.
sodā-

sodālītium. Catullus. *Sodōma*. Prudent. *Solānus*, vir.
 Ovid. *solea*. Horat. *soleātus*. Mart. *Solea*, piscis. Ovid.
solēcismus. Aufon. *solacismus*. Martial. *Solēnus*, vir.
 Ovid. *soleo*. Virgil. *solidus*, *solido*, as. Virgil. *solium*.
 Idem. *Solon*, vir. Pers. *solum*, substant. Ovid. *Solox*,
 Lucill. *solūbilis*. Prudent. *solūtus*. Ovid. *Solymi*. Juve-
 nal. *sono*, *sonus*, *sonitus*, *sonor*, *sonorus*. Virgil. *sonipes*.
 Idem. *Sophēna*, gens. Lucan. *Sophia*. Mart. *Sophia*.
 Prud. *Sophus*. Martial. *Sophista*. Prudent. *Sophocles*.
 Horat. *Sophōnias*. Tertull. *Sophrōnus*. Martial. *sopor*,
sopōratus. Virgil. *soror*. Idem. *sororius*. Ovid. *sparus*.
 Virgil. *spara*. Lucil. *sparūlus*. Ovid. *spatium*, *spatiosus*.
 Ovid. *spator*. Prop. *species*. Virgil. *speciōsus*. Horat.
speciālis. Sedul. *speciāliter*. Tertull. *specimen*. Prop.
specūla. Virgil. *specūlor*. Idem. *specūlum*. Ovid. *specū-*
lātor. Propert. *specūlāris*. Juvenal. *specus*. Ovid. *spo-*
lium, *spoliātor*. Juven. *spolio*, *spoliātus*. Virgil. *spolior*.
 Lucan. *Sporades*. Avien. *spurius*. Aufon. *stabilis*. O-
 vid. *stabilio*. Enn. *stabūlum*, *stabūlo*. Virgil. *stabūlor*.
 Ovid. *Stachys*. Callim. *stadium*. Aufon. *statēra*. Stat.
statina, locus. Papin. *statua*. Horat. *statuo*. Virgil. *sta-*
tūtum. Prudent. *Stephānus*. Mart. *sterilis*. Virgil. *sti-*
mūlo, as. *stimūlus*. Virgil. *Obliqui a stips*. Ovid. *sti-*
pūla. Virgil. *stipūlor*. Juvenal. *status*. Ovid. *statio*. Vir-
 gil. *Stola*. Horat. *stolidus*. Ovid. *stolo*, *onis*. Aufon.
stomāchus, *stomachōsus*, *stomāchor*. Horat. *storax*.
 Paul. Ep. *strabo*, *ōnis*. Horat. *strepo*, *strepitus*. Virgil.
Stropha. Mart. *strophium*. Catull. *studeo*, *studium*.
 Horat. *stultitia*. Idem. *stupeo*. Pers. *stupidus*. Martial.
stupor, *stupēsio*. Virgil. *stylus*. Horat. *styrax*. Virgil.

Obliqui à styx. Mart. *stygus*. Virgil. Composita cum prepositione *sub*, sequente vocali, ut *subactus*. Virgil. *subeo*. Perf. *subito*, adverb. *subitus*. Virgil. *subāre*, verbum, id est, grannire. Lucret. *suboles*. Idem. *subūcula*. Horat. *subulcus*. Virgil. *Suburra*, *Suburranus*. Mart. *Sacerda*. Lucill. *sudes*. Virgilius: *sumus*, à *sum*. Horat. *Supellex*. Horat. *super*. Virgil. Et cum hac prepositione composita, ut *superaddo*. Virgil. Et ab eadem derivata, ut *supernus*. Stat. *supernè*. Lucret. *supèri*. Virg. *supèra*, adverb. Lucret. *superbia*. Hor. *superbio*. Prop. *superbus*. Virg. *supercilium*. Idem. *supèro*, as. Idem. *superstes*. Mart. *superstitio*. Virg. *supinus*. Juvenal. *supètie*. Alcim. *susurro*. Virgil. *susurrus*. Horat. *Sybāris*. Juvenal. *sybāriticus*. Mart. *Synāgōga*. Sedul. *Synodus*. Prosp. Et reliqua Græca cum prepositione *σὺν* sequente vocali composita, Et Latina facta. *Syrācūsa*. Auson. *Syrācūsus*. Virg. *Syria*. Catull. *Syrissus*. Virgil. *Syrōphœnix*. Juvenal. *Syrus*. Idem.

L O N G A.

Sadūcai. Juvenc. *Saga*, mulier. Mart. *Salustius*. Horat. *Sandalium*. Virgil. *sanus*. Horat. *sano*, as. Tibullus. *sanè*. Horat. *Saperda*. Perf. *sapo*, onis. Seren. *Sara*. Sedul. *Saturnus*. Ovid. *Scala*. Virg. *Scapus*. Lucret. *Scena*. Virgil. *Schema*. Mart. *scilicet*. Ovid. *scitor*. Virgil. *scitus*. Ovid. *scitè*. Prudent. *Sclopus*. Perf. *Scopa*. Horat. *Scoti*. gens. Claud. *scribo*, *scriba*. Mart. *Scrinium*. Horat. *Scrofa*. Juvenal. *Scrupula*. Ovid. *Scrupens*. Virgil. *Scruposus*. Lucan. *Scrutum*. Horat. *Scrutor*. Idem. *Scutum*, *scutatus*. Virgil. Cum prepositione

tione

tione inseparabili Se composita ut secedo. Ovid. secū-
lum. Virg. secūrus. Propert. sedēcies Rutil. sedes, nom.
Virg. seditio, Idem. sedo, as. Prudent. sedūlus. Horat.
semen, sementis. Ovid. semino. Virgil. Semēsus Horat.
Et reliqua cum semis composita. Semirānis. Ovid. se-
mis. Hor. semissis. Fann. semita. Virg. senus. Idem. separ.
id est, dissar. Prud. sepes. Virg. sepia. Pers. sepio. Sedul.
Obliqui a seps, pro serpente. Virg. Sequāna. Sidon. se-
vicum. Martial. seria, subst. seriola. Pers. serius, adject.
Virgil. sero. Tibull. Serōtinus. Hilar. Sera. Ovid. Se-
vum. Seren. Sibilo, as. Sibilus. Virg. Sibilum. Lucret.
sica. Enn. sicūbi. sicut. Virg. Sido, is. Idem. Sidon. urbs.
Idem. Sidus. Idem. simus, a sum. Mart. Simus, adject.
Virg. Simia. Enn. Simius. Mart. Sina, mons. Drepan.
finus, vas. Virg. Sion. Prudent. Siphon, ōnis. Juvenal.
si quid. Virg. Et cetera cum conjunctione Si composita.
præter siquidem. Sirēnes. Virg. Sirius. Stat. Smilax. Ov.
Socrātes. Mart. Socrātes. Maxim. Sodes. Juven. Obliqui
a sol. Ovid. solennis. Virgil. solers. Idem. Solor, solāmen,
solātium. Virgil. solus, solūm. Idem. solitūdo. Martial.
solo, as. Stat. somnicūlōsus. Martial. Soppio. Ovid. Sorex.
Sotērium. Martial. Spadix. Virgil. Spelaum, spelunca.
Idem. spero. Idem. spica. Ovid. spiceus. Virgil. spico, as.
Drac. spicum. Capell. spicūlum. Virgil. spina. Horat.
Spineus, spinētum. Virg. Spira. Juven. Spiro, spirācu-
lum, spiritus. Virgil. spirāmen. Lucan. Obliqui a stlen.
Pers. Splenium. Mart. Spolētīnus. Idem. spreus. Virg.
spuma, spumōsus, spumo, as. Idem. Sputum. Martial.
squalēre, squalor. Virg. Squalus, piscis. Ovid. squama,
squamens, squamosus. Virgil. squarōsus. Lucil stamen.
H 3
Ovid.

Ovid. *Staius*. Juvenal. *Stesichorus*. Horat. *stipes*. Virgil. *Stipo, as*. Idem. *Stiria*. Martial. *Stiva*. Virg. *Stilatarius*. Juvenal. *Stlopus*. Pers. *statim*. Fest. *Stoicus*. Pers. *strages*. Virgil. *stragulum*. Tibull. *stramen*. Virg. *stramentum*. Horat. *stratum*. Virgil. *strena*. Auson. *strenuus*. Ovid. *strideo, stridor*. Virgil. *stridulus*. Ovid. *Struma*. Catull. *strumosus*. Juv. *Strymon, fluv.* Virg. *Stupa*. Pers. *stupens*. Virg. *suada*. Enn. *suadela*. Horat. *suadeo, trisyll.* Ovid. *suadeo, quadrisyll.* Lucret. *suavis*. Virg. *suavium*. Catull. *suber*. Pers. *subula*. Mart. *sudo*. Mart. *sudum*. Hor. *sudor, sudarium*. Virg. *Suetonius*. Sidon. *Suevus, prop. dissyll.* *Suevus, trisyll.* Sil. *sugo*. Ovid. *sumen*. Mart. *Sura*. Virg. *Susa*. Propert. *Susana*. Sil. *susprium*. Tibullus. *Sutulis, sutor*. Martial. *Sycon, fructus*. Idem. *Sycophanta*. Aristoph. Prudent. *Sylo*. Catull. *Syrinx*. Ovid.

C O M M U N I A.

Sacramentum. Prud. *Sacro, as*. Virg. *Samaritanus*. Sedul. ^u Alcim. *Samarita*. ^o Juvenc. *Satrapas*. Sidon. *Satrapa*. Idem. *Scrupus*. Avien. *Scrupulus*. Fann. *Scrupulum*. Ovid. *Serus*. Tibull. ^u Avien. *Sidonius*. ^o *Sidonius*. Virgil. *Silex*. Virg. ^u Eucher. *Simon, onis*. Sedul. ^u Fort. *Smaragdus*. Ovid. *Smaragdus*. Mart. *Smaragdinus*. Prud. *Socrus*. Mart. *Spado*. Virg. ^u Juvenal. *Stipendium*. Catull. ^u Sulpit. Lup. *Striges*. Prop. ^u Stat. *strigilis*. Pers. ^u Juvenal. *stuprum*. Horat. *Stymphalides*. Virgil. Martial. ^u *suffragium*. Prop. ^u Prosp. *supra*. Lucret. *Susanna*. Claud. ^u Alcim. *suspicio*. Martial. ^u Cor. Nepos. De hoc nomine vide lib. 2. in fig. diastoles.

Inci-

INCIPIENTIA à T. BREVIA.

Tabānus. Eucher. *Taberna.* Juvenal. *Tabūla.*
 Virgil. *Tabella.* Ovid. *Tabūlārium, Tabūlātum.* Vir-
 gil. *taceo, taciturnus.* Horat. *tacitus.* Virg. *Tages, vir.*
 Colum. *Tagus, fluv.* Ovid. *Talentum.* Horat. *Talus,*
vir. Virgil. *Tamārix.* Lucan. *tamen.* Virgil. *Tanager.*
 Idem. *Tanāis.* Horat. *Tapētes, Tapētum.* Idem. *Tarā-*
talla. Martial. *Tarātantārā.* Enn. *Tarentinus.* Horat.
Tata. Mart. *Tegeaus.* Virgil. *Teges, nom.* Martial. *Tego,*
tegimen. Ovid. *tegumentum.* Alcim. *Telāmon.* Horat.
temēre. Virgil. *temērārius.* Mart. *temēro, as.* Ovid. *te-*
nax. Virgil. *teneo.* Idem. *Tenor.* Ovid. *tenēbra, tenebro-*
sus. Virg. *tenēdos.* Idem. *tener.* Idem. *tenēresco.* Lucret.
tenuis. Virgil. *tenuo, as.* Propert. *tenuis.* Virgil. *Tepeo.*
 Martial. *tepidus, tepēfactus.* Virg. *Tepor.* Ovid. *Tepōro.*
 Dracont. *Terēbro, as.* Virgil. *Terēbinthus.* Idem. *Te-*
rentus. Mart. *Terentius.* Horat. *Terentinus.* Aufon.
Teres. Horat. *Tero.* Virgil. *Terpsichōre.* Idem. *Thalā-*
mus. Idem. *Thalassus.* Martial. *Thalia, nymp̄ha.* Virg.
Thasos. Avien. *Thasius.* Claud. *Themis.* Ovid. *The-*
rapna. Stat. *Thetis.* Mart. *Tholus.* Virgil. *Thrasybūlus.*
 Aufon. *Thridax.* Seren. *Thronus, Græcè θρόνος.* Thy-
mēle. Martial. *Thymus.* Virgil. *Tibarēni.* Avien. *Ti-*
bārēnes. Prisc. *Tibēris.* Ov. *Tiberius, Sidon.* *Tibērēus.*
 Stat. *Tibērīnus.* Propert. *Tibērīus.* Aufon. *tibi.* Virg.
Tibullus. Ovid. *Tigillum.* Tibull. *timeo, timidus.* Virg.
timor. Ovid. *Timōlus.* Idem. *Tinias, fluv.* Sil. *Titus.*
 Martial. *Titius.* Lucan. *titūbo.* Ovid. *titūlus.* Idem.
titulo, as. Tertull. *Tochāri.* Avien. *Toga.* Tibull. *To-*
gula. Martial. *Togatus.* Virg. *Tolēro, tolērābilis.* Idem.

Tolūtim. Lucill. Tomāculum. Juvenal. Tomus. Mar^l
 Tomŷris. Tibull. Tonat, Tonitru. Virg. Tonitrālis. Lu-
 cret. Tonus. Capell. Toparcha, Grac. τὸπάρχης. Topa-
 zon. Prud. Topazus. Fortun. Topus. Manil. hinc Topo-
 graphia. Toral. Horat. Toreuma. Mart. Torus. Ovid.
 Torōsus. Pers. totus, cujus relat. quōtus. Manil. totidem.
 Virg. toties. Hor. Trabea. Virg. Trabeatus. Ovid. Tra-
 bes, trabālis. Virg. Tragācantha. Marcell. Tragædus.
 Juvenal. Tragœdia. Horat. Sidon. Tragicus. Horat.
 Tragus, piscis. Ovid. Trabo. Tibull. Trapētum.
 Virgil. Trebātius. Horat. trecenti. Virgil. Trechē-
 dipna. Juvenal. Tremo, tremor, tremēfactus. Virgil.
 Tremēbundus. Colum. Tremūlus. Ovid. Trepidō,
 trepidus. Virg. tribus, a tres. Martial. tribūlus. Virgil.
 tribūnal. Ovid. tribūnus. Horat. tribūnitius. Mar-
 tial. tribus, us. Virgil. tribūlis. Ovid. tribūtum. Ho-
 rat. tribuo. Idem. tribūtum. Ovid. Tricastinus. Sil.
 Triceps. Ovid. Trichilum. Columella. Trichōrium.
 Auson. Tricorpor. Silius. Tricuspis. Ovid. Tridens.
 Virgil. Tridentifer, Tridentiger. Ovid. Trifaux.
 Virgil. Trifidus. Ovid. Trifolīna. Martial. Trifor-
 mis. Horat. Trigon. Martial. Trigōnus. Auson. Trigō-
 nus. Manil. Gracē τριγων. Trilibris. Horat. Tri-
 lix. Virgil. Trimestris. Auson. Trimētrum. Ho-
 rat. Trinocīālis. Martial. Trinōdis. Ovid. Tripar-
 titus. Priscianus. Tripellis. Martial. Tripes. Horat.
 Tripus. Virgil. Tripōlis. Avien. Triquētro. Sil. Tri-
 via. Idem. Trirēmis. Horat. Trisulcus. Virgil. Tri-
 vium. Catull. Triviālis. Juvenal. Trochlea. Lucret.
 Trochus. Horat. Trophæum. Virgil. Tropicus. Manil.

Tro-

Tropis, Mart. *Trucido*, & obliqui à *trax*. Virgil. *truculentus*. Ovid. *Trutina*. Horat. *Trutinor*. Pers. *Tuba*. Virgil. *tubicen*. Prop. *Tube*, pro fructu. Mart. *Tubus*. Idem. *Tubulus*. Lucil. *Tudito*, as. Lucr. *Tugurium*. Virgil. *Tumeo*, *tumidus*. Idem. *Tumor*. Propert. *tumulus*, *tumulo*, as. Virgil. *tumultus*. Idem. *tunica*, *tunicatus*. Martial. *Turingus*. Sidon. *Typus*. Sedul. *tyrannus*. Virgil. *tyrannis*. Ovid. *Tyras*, fluv. Idem. *Tyrus*, *Tyrius*. Virg.

L O N G A.

Tabes, *Tabidus*. Virgil. *Tabesco*. Horat. *Tabum*. Virg. *Talaria*. Idem. *Talea*. Seren. *talio*. Martial. *talis*. Virg. *taliter*. Martial. *talus*. Idem. *Taygete*, nymph. Virgil. *Taygetus*, mons. Propert. *Tecolithus*. Prisc. *Teda*. Virgil. *Tegula*. Ovid. *Tela*. Idem. *Telum*. Virgil. *Temetum*. Juvenal. *Temo*. Virgil. *Tena*. Idem. *Tenia*. Idem. *Teniola*. Prudent. *Teter*. Martial. *Thetys*. Ovid. *Thabor*. Drepan. *Thais*. Martial. *Thamus*, Colum. *Thebe*. Juvenal. *Thebanus*. Virg. *Theca*. Mart. *Thēus*. Propert. *Thema*. Arator. *Thēus*, Græc. *Theriaca*, Græcè *Ἰερασκή*. *Thesaurus*. Virgil. *Theseus*. Idem. *Theta*. Pers. *Thiodamanteus*. Propert. *Thomas*. Sedul. *Thorax*. Virgil. *Trasymachus*. Auson. à Græco *Θρασύμαχος*. *Thule*. Virgil. *Thurinus*. Horat. *Thureus*, *Turifer*. Virgil. *Thuricremus*. Ovid. Sic & obliqui à *thus*. *Thya*. Propert. *Tibia*. Virgil. *Tibicen*. Horat. *Tibicina*. Martial. *Tiburnus*. Horat. *Ticinus*. fluv. Sil. *Tinea*. Seren. *Tiphys*. Virg. *Tiresias*. Propert.

H S Tisis

Tisiphōne. Tibull. *Titan*. Lucan. *Tithōnus*. Virg. *Ti-tillo*. Lucr. *Tmolus*. Virgil. *Tomentum*. Mart. *Tophus*. Virg. *Torcūlar*. Fortun. *totus*. Pers. *trado*. Virgil. *tra-dux*. Sever. *tradūco*. Virgil. *tragūla*. Silius. *Tralūceo*. Lucret. *Trama*. Pers. *Trames*. Propert. *Tranāre*. Virg. *Travio, as*. Lucr. *Travolo, as*. Idem. *Tribūlum*. Virg. *Trica*. Mar. *Trico, onis*. Luc. *tricennis*. Porphy. *tricēsimus*. Horat. *Triclinium*. Virg. - Manil. *Triga*. Mæcen. *trigēsimus*. Mar. *triginta*. Virg. *Trimus*. Hor. *Trinācris*. Sidon. *Trinācrius*. Virg. *Trinus*. Martial. *Trinitas*. Prudent. *Triticum*. Virgil. *Triton, tritōnius*. Idem. *Tritus*. Juven. *Tritūra*. Colum. *Troes, Troius*. Virgil. *Troicus*. Tibul. *trudo*. Virgil. *Truso, as*. Catull. *Tuber, fungus*. Mart. *Tuber, pro tumore*. Ovid. *Tucētum*. Pers. *Turia, fluu.* Sil. *tutēla*. Horat. *tutor, nom.* Prud. *tutari*. Horat. *tutus*. Tibull. *tutō, tutamen*. Virg. *Tybur*. Mart. *Typha*. Capell. *Typhus*. Seren. *Typhon*. Ovid. *Tyro, propr.* Propert. *Tyro, appell.* Ovid.

C O M M U N I A.

Tētrāchordon. Capell. *Tētrāmētrum*. Terent. *Tētrarcha*. Horat. *Tētricus*. Martial. *Tētrinnio*. Ovid. *Thāles*. Sidon. - Juven. *Tigris, fera*. Mart. - Ovid. *Tilia*. Idem. - Seren. *Tōbias*. Prud. - Paul. Ep. *Tōlētum*. Gratian. *Græcè τώλητον*. *Tricēnus*. Horat. - Mart. *triduum*. Idem. *triduannus*. Arat. *triplex*. Virgil. *triplico*. Sedul. *Tūrōnes*. Lucan. - Sidon. *Trēvir*. Lucan. *Trēviri*. Fortun.

INCIPIENTIA à V. BREVIA.

Vacare verb. Virg. *Vacēfio*. Lucret. *vacūna*. Ovid. *vacuus*. Virg. *vacuo, as*. Mart. *vadimōnium*. Ovid. *vas, ādis*.

adis. Horat. *vado, as.* Ovid. *Vadatus.* Horat. *vadum,*
vadosus. Virgil. *Vafer.* Horat. *Vagellus.* Juvenal. *Va-*
gēni. Sil. *Vagor, aris.* Virg. *Vagus.* Horat. *Vahālis, fluu.*
 Sidon. *valedico,* & Ovid. *Valeo.* Idem. *valetudo.*
 Hor. *validus.* Id. *vapor.* Virg. *Vapōrus.* Prud. *Vapōro.*
 Horat. *Vapidus.* Persl. *Varicōsus.* Juven. *Varius.* Virg.
variare. Ovid. *Ubi, ubicunq, ubiq.* Virg. *Vegeo.* Lucr.
vegētus. Horat. *vegēto, as.* Juven. *Vebo.* Virgil. *vehē-*
mens. Horat. *Velia, urbs.* Idem. *velut, veluti.* Virgil.
Venēnum. Idem. *Venēno, as.* Lucret. *venēror, venēran-*
das. Virgil. *Venēti.* Lucan. *venia.* Virgil. *venio.* Idem.
Venus. Idem. *Vēnūsinus.* Horat. Juvenal. *venusto.*
as. Alcim. *venustus.* Catullus. *Verēdus.* Mart. *vereor.*
 Virgil. *vērēcundus.* Ovid. *sed vērēcundus contra re-*
gulam. Maxim. *vērēcundia.* Idem. *Vermīno.* Martial.
Veru. Virgil. *Verūtum.* Lucan. *Vespāsiānus.* Sidon.
Vesēvus. Idem. *Veto.* Idem. *vetitus.* Horat. *vetus.*
 Tibull. *vetēro, as.* Lucan. *vetērātor.* Sidon. *Vetērīnus.*
 Lucret. *Veternus.* Virgil. *vetūlus.* Juven. *vetus, vetu-*
stus. Virgil. *vetustas.* Ovid. *Vices.* Juvenal. *Vicārius.*
 Horat. *vicissim.* Virg. *Vicia, e.* Idem. *video.* Juvenal.
Viduus. Virg. *viduo, as.* Mart. *vigeo, vigor.* Virg. *vigil,*
vigilantia. *vigilo.* Virg. *Violo.* Martial. *Obliqui a vir.*
 Virgil. *Virāgo.* Ovid. *virilis.* Virgil. *Viritim,* Horat.
Virōsus. Lucill. *Vireo, viresco, virētum, viridis, viri-*
dans. Virgil. *viror.* Juven. *viriatu.* Lucill. *Visurgis.*
 Sidon. *Vitellus.* Mart. *Vitiligo.* Lucill. *vitium.* Virg.
vitio, as. Ovid. *vitiōsus.* Horat. *Vitūlus, vitūla.* Virg.
Ulūbra. Hor. *Ulūla.* & *Ulūlare.* Virg. *Ulysses.* Idem.
Umbilicus. Mart. *voco.* Virgil. *vocābūlum.* Horat.
Vogē-

Vogesus, mons. Lucan. *vola.* Prudent. *Volēnum.* Virg. *volo, as.* Idem. *volātus.* Martial. *Volāterrānus.* Rutil. *Volito.* Virg. *volūcer.* Pet. Arb. *volo, vis, volens, volun-*
tas. Virg. *volūpe.* Prudent. *voluptas.* Horat. *Quomodo*
media a Comicis corripitur vide lib. 2. in systole fig.
Volūmen. Virgil. *Volūminōsus.* Sidon. *Volūtābrum.*
 Virgil. *Volūtus.* Idem. *Vomo, is.* Virgil. *Vopiscus.* Stat.
Voro, as. Virgil. *Vorāgo.* Idem. *Voveo.* Tibull. *Uter,*
adject. Martial. *Uterque.* Virgil. *Sic omnia ab Uter*
composita. *Uterus.* Virgil. *Uti, adverb.* Propert. *Uti-*
nam. Ovid

L O N G A.

Vacinium. Virgil. *vado.* Martial. *Vagina.* Virg.
Vagio. Ovid. *Vagito, as.* Stat. *Vagus.* Virgil. *Vagor,*
nom. Lucret. *Vanus.* Juvenal. *Vanesco.* Ovid. *Vani-*
tas. Prudent. *Vapūlo.* Prop. *Varus, adject.* Ovid. *vas,*
vasis. Juvenal. *vates.* Propert. *vaticānus.* Juvenal.
 Horat. *vaticinus, vaticinor.* Ovid. *Uber.* Virgil. *U-*
bertas. Alcim. *Udus.* Martial. *vecors.* Horat. *vecor-*
dia. Ovid. *Velābrum, locus.* Tibull. *Veles, itis.* Ovid.
Velo, as. Propert. *Velāmen.* Virgil. *velox.* Idem. *Ve-*
livolus, velum. Idem. *vena.* Martial. *veneo.* Horat.
venālis. Martial. *venundo.* Propert. *venor, aris, venā-*
būlum, venātor. Idem. *Obliqui a ver.* Virgil. *Verā-*
strum. Lucret. *Verax.* Ovid. *veritas.* Martial. *verus,*
adject. Virgil. *Vesānus.* Idem. *Vesānia.* Prudent. *Ve-*
sāniens. Catull. *vesica.* Horat. *Vesus, populus.* Sidon.
Vibex, icis. Pers. *Viburnum.* Virgil. *Vicentia.* Fortun.
vicies. Mart. *Vicēnus.* Idem. *vicēsimus.* Ovid. *vicinus.*
 Idem.

Idem. *vicinia*. Horat. *Vicus*. Mart. *Vicātim*. Prudent.
Vidulus. Plaut. *viginti*. Virg. *vigēsīmus*. Propert. *Vi-*
gessis. Martial. *vilis*. Propert. *Vimen*. Virg. *Vindēmia*.
 Idem. *Vinea*, *vinētum*, *vinitor*, *vinum*. Idem. *Vinō-*
lentus. Prudent. *vipēra*. Virgil. *viresco*, à *vis*. Furius.
vires. Virgil. *virus*. Martial. *virōsus*. Virgil. *visibilis*.
 Prudent. *viso*. Mart. *visus*, *subst.* Virg. *visio*. Arator.
vita, *vitālis*. Idem. *vito*, *as*. Idem. *vitūpēro*. Terent.
Vitis, *viteus*, *vitisātor*. Idem. *vitigēnus*. Lucret. *vitū-*
lor, *aris*. Enn. *vivārium*. Juvenal. *Vivo*, *vivax*, *vi-*
vidus. Virgil. *vivifico*. Prudent. *vivus*. Martial. *Uli-*
go. Virgil. *Unā*, *Unānimis*. Virgil. *Unio*, *nom.* Mart.
Unus. Virgil. *Sic unio verb.* Juvenal. *Unicōlor*. Ovid.
Unicus. Juvenal. *Uniter*. Lucret. *Unīversus*. Mart.
vobis. Virgil. *Obliqui* à *vox*, & *vociferor*. Virgil. *vo-*
cālis. Tibull. *Vocūla*. Propert. *Vomer*. Lucret. *vomis*,
nom. Virgil. *votum*. Idem. *Upilio*. Idem. *Urānia*.
 Ovid. *Urīna*. Juvenal. *Uro*. Virgil. *Urtica*. Juvenal.
Urus. Virgil. *usitātus*. Horat. *usūra*. Lucan. *Usipii*,
populi. Martial. *Usurpo*. Lucret. *Utor*, *utilis*. Virg. *uti-*
litas. Horat. *Uva*, *uvīdus*. Virg.

C O M M U N I A.

Vācillo, &^u Lucret. *ūber* *substant.* Ovid. ^u Lucill.
Vēpres. Horat. *Vibro*. Catull. *Viticūlā*. Virgil. ^{u u u}
 Tertull. *Vitrum*. Horat. *Vitreus*. Virgil. *Volūcris*.
 &^{u - u} Ovid. *Vomicā*. Juvenal. ^{u u} Seren. *Obliqui*
ab uter, *ab* & his *composita* & *derivata*, *ut ūtrinq;*, *U-*
triusq;. Martial. *utrumq;*. Tibull.

Inci-

INCIPIENTIA AB X. BREVIA.

Xenium. Martial. *Xiphias*, piscis. Ovid. *Xylöbalsamum.* Androm. *Balsamum autem simplex a Virgil. corripitur.*

Longum est Xerampelinus. Juvenal.

INCIPIENTIA à Z. BREVIA.

Zabulon & ^u ^u ^u Juvenal. *Zacynthus.* Virgil. *Zalates.* Juven. *Zaleucus.* Aufon. *Zama.* Sil. *Zephyrus.* Virg. *Zephyritis.* Catull. *Zoroastres.* Prud. *Zygena.* Oppian. *Zygus.* Prisc.

LONGA.

Zacheus. Helpid. *Zacharias.* Juvenal. *Zebēdēus.* Idem. Græcè *ζεβεδαι* & ^u ^u ^u. *Zelus.* Aufon. *Zelo, as.* Tertull. *Zelctypus.* Juvenal. *Zenon.* Sidon. *Zerinthus.* Ovid. *Zethus.* Propert. *Zetes.* Ovid. *Zižaniā.* Prud. & Fortun. ^u ^u ^u Prosper. *Zodiācus.* Aufon. *Zoilus.* Mart. *Zona.* Virgil. *Zonārius.* Lucill. *Zonātim.* Idem. *Zythum.* Colum.

CAPUT VII.

DE PEDIBUS.

† Doctrinam de quantitibus syllabarum, cum primarum & mediarum tum finalium, sequitur doctrina pedum.

PES est numerosa syllabarum dispositio certis temporibus definita.

[*Vocabulum pedis improprie hic sumitur; sicut enim animalia pedibus incedunt, eosque alternatim tollunt*

lunt & deponunt, ita carmen nisi hoc modo exultet, non video qui nomen dignum retinere possit, cum videamus vocem in hac dictione celerius in alia tardius absolvi, unde eleganter Horatius versum currere dixit: oportet igitur dimensionem ejus per pedes quasi nunc sublevari nunc demitti; Quid enim elegantius est, quid concinnius, quam si pedes inter se ceu catenam quâdam colligentur ut ita alter ex altero quasi defluere videatur? Nam pes non semper (imo rarissime & vix nisi vel in principio vel in fine versus) tota constituitur voce, sed ex parte: scinduntur enim plerumq; voces, ut pars antecedentem vel constituat vel absolvat, pars reliqua sequenti reservetur. Estq; pes arti poetica tam necessarius, ut propterea tota syllabarum cognitio Legis Pedis nomen sortita sit.]

Pes est bisyllabus vel trisyllabus vel quadrisyllabus.

[Pedis appellatio uni syllabæ convenire non potest, quia monosyllabæ dictiones, itemq; dictionum partes, partes & veluti articuli sunt pedis. Et potuisset diſſolopica locum, hic habere non incommodum, nisi creberrima apud Lyricos carminis Choriambici, Epitritici, Ionici & aliorum genera nobis quadrisyllabum pedem adduxissent, quippe ea ab hac appellationem derivarunt.]

Omnis pes est vel simplex, vel mixtus.

Bisyllabus simplex est:

Pyrrichius	}	constans	}	duabus brevibus ^{˘˘} ut
&				Deus.
Spondeus	}	}	}	duabus longis ^{— —} ut
				Clemens.

Bisyl-

Bisyllabus mixtus est:

fambus	} constans	} brevi & longa ^u ut		
&			} longa & brevi ^u ut	
Trocheus				} Omnis.
vel Choreus				

[Pyrrichius dictus est ἀπὸ τῆς πυρρῆχῆς, saltatione armata, de qua apud Athen. l. 14. Alii aliter derivant, vel à Pyrrho Achilles filio, qui cum primus ex equo Trojano profuisset, epinicion hoc metri genere cecinerit, vel a Pyrricho Deo Curetum, à quibus saltatio hæc originem traxisse videtur. Alio nomine ἡγεμῶν, id est, dux, seu principium reliquorum: & Pariambus, quia in fine pro fambo frequenter ponitur: & κινῶν ἀπὸ τῆς κινῆσθαι, a motus celeritate, item Tripudians Micyll. l. 1. de re metrica. Spondeus dictus fuit ἀπὸ τῶν σπονδῶν à libationibus, in quibus usurpari solebat in diurnæ elicitationis omen. fambum ἀπὸ ἰαμβίσειν dictum volunt, vide Scal. l. 1. Poet. c. 12. id est, insectando, cum potius ἰαμβίσειν ortum videatur ἀπὸ τῆς ἰάμβου. Dicemus igitur esse ab ἰάμῳ, per euphoniā, pro ἰαμμῷ; ἰάμῳ autem inter alia idem significat, quod ἰαμβίσειν. Alii a fambe quadam puella derivant. Alio nomine Danniis & Gradarius. Micyll. ibid. Ceterum cum Quintilianus. l. 9. cap. 4. Tribrachyn nominat Trocheum, Trocheum verò hunc nostrum Choreum appellet, sed Terentianus utrumq; pro uno habeat, fortasse ab illo dissentire hic videbimur. Rationem igitur nostræ dissensionis hanc habemus, quod & hic, ut aliàs in omni, ἀγῶνις & ἴσις locum quam commodissimè habeant, retineantq;, ut ita Trocheus propter ultimam bre-

bre-

brevem velocissimè dicentis ab ore evolvatur, quapropter etiam volubilis & Rotabilis appellatur a Scaligero, non verò quod a $\tau\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\omega$, id est, curro nominetur, tribusq; constet brevibus syllabis, ut Claudio Minoi & Quintiliano placet, sed quod primo subsistit, deinde syllabam, in quam incumbit, arget hoc ipso quasi pondere syllabæ, atq; ita celeritate sua subterlabi videtur, semperq; ut dictum est, pars inferior superioris orbis mole premitur. Chorai autem appellationem a Chorea- rum & saltationum frequentia obtinet, in quibus usus ipsius erat quàm frequentissimus: Appellatur & Cordax a genere quodam saltationis: & Rutilus teste Micyllo.]

Trisyllabus simplex est :

Tribrachus	} habens	omnes breves ^{u u u} ut
&		Canite.
Molossus		omnes longas ^{- - -} ut
		Currentes.

Trisyllabus mixtus est :

Anapestus	} habens	2. breves 1. longam
		^{u u -} ut Miserans.
Dactylus		1. longam 2. breves
		^{- u u} ut Carmina.
Bacchius		1. brevem 2. longas
		^{u - -} ut Gubernans.
Palimbachus		2. longas 1. brevem
		^{- - u} ut Percussus.
Amphibrachys		brevem, longã, bre-
		vem ^{u - u} ut Latinus.
Amphimacer		longã, brevem, lon-
		gam ^{- u -} ut Cogitans.
		[Pro-

[Propter summam celeritatem, Tribrachus nomen obtinet, quod etiam præ se fert pedis simplicissimam quantitatem, ut Scaliger inquit.

Molossi nomen a natione descendit, quæ eo pede præcipuè delectata est, nec eo tamen solo, sed inter alios frequentissimè, ut idem disertè inquit. Anapæstus ab ἀναπέω, repercutio, quia contra quam in dactylo pede Terram feriebant. Et Val. Max. autor est, exercitum Spartanorum non antè ad dimicandum descendisse, quam tibiae concentu & Anapæsti pedis module cohortationis calorem animo traxissent, vegeto & crebro ictus sono strenuè hostem invadere admonitos. Dactylus latine digitus est, quod ut in digitis tres partes sunt, quarum una longitudine duabus reliquis antecellit, sic in hoc pede una syllaba longior reliquis duabus sit. Bacchius quod in Bacchi saltationibus frequentior erat. Palimbacchius, isti contrarius. In Amphibrachy syllaba longa à duabus brevibus obsidetur; veluti in Amphimacro syllaba brevis à duabus longis.

Sumpta sunt igitur pedum nomina aut a quantitatibus, ut Tribrachys aut ab usu, ut Spondæus & Bacchius, aut a motu, ut Trochæus, aut à natura, aut Jambus, a situ Amphibrachys, à regione Molossus & Creticus, à similitudine Dactylus, a gestu Anapæstus & Choræus à Choris. Vide Scaligerum in Hyle cap. 3.]

Quadrissyllabi pedes simplices sunt duo:

Reliqui sunt conjuncti vel mixti, quos tantummodo recensebimus assignata temporum quantitate. Numerantur autem sedecim hoc ordine.

[Sanè

[Sanè si rerum naturam spectare velimus, supra recensitis pedibus contenti esse possumus: nulla enim dictio est quam non aut bisyllabis aut trisyllabis aut hisce conjunctis pedibus metiri possis, ut supra dictum, commentum tamen sunt hosce quatuor syllabarum pedes, compendii causa: quia verba quedam contrariis constant pedibus, ut Choriambus ex Trocheo & Iambo, ne igitur hinc inde mendicaremus, sub unius nomine naturam illam concipere libuit, inquit Scaliger.]

1. Proceleusmaticus ^{uuuu} celeriter.

2. Dispondæus ⁻⁻⁻⁻ Interrumpens.

[Constat enim è duobus Spondæis, sicut ille è duobus Pyrrichis. Proceleusmaticus dictus est ab hortatu militari vel nautico. Dispondæus idem est quod geminatus Spondæus.]

3. Antispastus. ^{u---} Inardescit.

4. Choriambus. ^{-uu-} Historiæ. Interimens.

[Sicut hic è Trocheo vel Choreo & Iambo, unde & nomen habet, ita alter vicissim ex Iambo & Trocheo compositus est & Ἀντισπαστος, dicitur ab ἀντι-σπαστος revelli vel retrahi per contrarium, nempe a brevi per duas longas ad brevem, vel a distrahendo, quia Iambus & Trocheus diversè se trahunt oppositi.]

5. Dijambus ^{u-u-} Amænitas.

6. Ditrochæus ^{-u-u-} Principalis.

[Hosce Græci ταυτοποδία nominarunt, id est, iteratos pedes; illum ἰαμβικὴν, hunc τροχαικὴν: quia ille nihil aliud quam duo Iambi, hic nihil nisi duo Trochei sunt.]

7. Jonicus à minore ^{uu--} Generosi.

I 2

8. Jo-

8. Jonicus à majore ^{- - ° °} Enormiter.

[Quorum ille sic dicitur quod à minore, id est, Pyrrichio incipit & in Spondeum desinit: hic autem incipit à Spondeo & in Pyrrichium decidit: Jonici à Jonicis, id est, lascivis cantibus & saltibus. Aliter etiam Persici dicuntur, teste Hephæstione quia historia Persica Jonico metro scripta fuerunt.]

9. Epitritus primus. ^{° - - -} Salutabant.

10. Epitritus secundus. ^{- ° - -} comprobabant.

11. Epitritus tertius. ^{- - ° -} Nutricii.

12. Epitritus quartus. ^{- - - °} Circumspexit.

[Hi pedes dicti sunt ideò, quòd si vel salutabant vel comprobabant in sua tempora resolvas, septem inveniuntur: quorum duabus syllabis prioribus tria cum dederis, in duabus sequentibus præter tria, unum reperies tempus: Est enim illa proportio Spondei apud jambam Epitritos. Causa autem hujus proportionis est brevis illa syllaba quæ uno tempore minor est. Nomenq; habet à proportione, cognomen à sede. In Tertio vero & quarto priores due syllabæ superant duas posteriores, non ab ipsis superantur, proportio enim antecedit non subsequitur, iccirco non ἰπὶ τριτοῖ, sed πρὸς τριτοῖ erunt dicendi: Tale nihil veteres veriti, secuti sunt temerè universitatis rationem, propterea quòd æquè conveniret omnibus idem modus syllabarum. Hæc Scaliger l. citat.]

13. Pæon primus. ^{- ° ° °} Virgineus.

14. Pæon secundus. ^{° - ° °} Poëticus.

15. Pæon tertius. ^{° ° - °} Manifestus.

16. Pæon quartus. ^{° ° ° -} Misericors.

[Qua-

[Quatuor Peones contrarii sunt quatuor Epitritis, singuli singulis & universi universis. Appellatione n sortiti sunt a sede unius longe syllaba, qua prout locum habet, ita & cognomen tribuit pedi. Caterum appellatio ἐπείτριον, id est, septem signorum tribui solet Epitritis, ut ἐπείτριον ἑξῆς sit idem quod ἐπείτριον ἑπτὰ habent enim tempora septem: Quod enim in Arithmeticis unitas, & in Musicis tempus, in Geometricis ὀρθή, id etiam syllabarum tempus in Poëticis, sed de his plura docebit Scaliger. lib. 2. c. 4. Peones dicti sunt a pæanicis hymnis, in quibus erant olim frequentes. Unde a veterioribus Aristotele, Quintiliano, Cicerone. Pæanes appellantur. Micyllus autem non male, παιὰν Doricum esse pro παιῶν existimat. lib. 1. Atq; hæcenus de Pedibus]

A P P E N D I X.

Occurrerunt festinante prelo nonnulla, quæ nõ incommode addi potuisse videbantur. Ea, ne quid in nostra diligentia desiderari posset, ἐκ τῆς ἰστορίας sub finem hujus libri adjicere voluimus. Sunt autem I. *Exempla prepositionis PRO compositæ cap. 3.* Quamvis enim nihil nisi ex auctoritate poëtarum & virorum fide dignorum positum à nobis sit, omne tamen dubium Exemplis tollere manifestis voluimus. Primò, Exemplum communium sunt ista.

Pröcuratorem vultu qui præferat ipso, *Martial.*
 Ipse präcuravi, ne possent sæva nocere, *Tibull.*
 Nemo präpinabit Calliodore tibi, *Mart.* Hoc quoq;
 nonnihil est, quod präpinabis in istis *Id.* Ut präpagando possit producere secla. *Lucret.* Efficis ut

I 3 cupidè

cupidè generatim secla pròpagent, *Id.* Nunc agite,
 ô socii pròpellite in æquora navem. *Prop.* Est pro-
 cul à tergo, quæ provehat atque pròpellat. *Lucret.*
 Verba pròpulsantes iterabant dicta referri, *Idem.*
 Cernit pròpulsà cruore, *Lucan.* At Græcus post-
 quàm est Italo pròfusus aceto, *Horat.* Sic & *Manil.*
 Pròfudi producit. fletus super ora pròfusus, *Ov.*
 Contremuit nemus & silvæ intonuerè pròfundæ,
Virgil. Pròfundum penetrare maris noctemque
 diemq; , *Damas. ann. 580.* Brachia palpebræq; ca-
 dunt, poplitesq; pròcumbunt, *Lucret.* Sternitur
 exanimisq; tremens pròcumbit humi bos. *Virgil.*
 Non est de terricis, non est de magna pròfessis,
Ovid. Pròfessi rapiunt alieno nomine prædam. *Ju-
 venal.* Pròfectus à proficiscor. Pròfectura domo
 siculâ non mitior aula, *Id.* Longè quos simul à do-
 mo pròfectos, *Phaleuc. Catull.* Sed pròfecturus à
 Proficio semper producitur. Nō pròfectura dextra
 lavatur aqua, *Ovid.* Sicut & proficio ferè semper
 producitur, Pròfeci extrema moriens tamen al-
 loquar hora, *Virg.* Et manes patuère & pròfugit
 undiq; cælum, *Victor.* Pròfugite è tectis, quæ vos
 sectabitur, urbis. *Juvenens.* Contingat mihi deinde
 mori, sic fata pròfugit. *Valer.* Continet amplexu
 terram, quod pròcreat ex se, *Lucret.* Et sibi cum ge-
 nere pròcreavit funera toto, *Tertull.* N O T A. His
 annumerari possunt, Proficio, Proluo, Profluus,
 Prosequor, quæ aliàs à probatis poëtis producun-
 tur, sed à Symphonio, Tertulliano, Drepano, Hel-
 pidio corripuntur. Exédi Musas, nec adhuc tamen
 inde

inde

inde profeci. *Symph.* Et concreta diu profluatur pe-
 ctore culpa, *Tertull.* Solvo pater profluas hilari de
 pectore grates, *Drep.* Lumine monstratumq; polis
 profecuta nitorem, *Help.* Qui num imitandi sint,
 doctorum esto iudicium. Porro brevium exempla
 addere etiam libet. Et Scythicum profuga scindere
 puppe fretum, *Pentamet. Ovid.* Scilicet omne sa-
 crum mors importuna profanat. *Ovid.* Mistaq; erat
 flammæ flamma profana piæ. *Ovid.* Unà Eurusq;
 Notusq; ruunt, creberq; procellis, *Virg.* Est Neptu-
 nus avus, pronepos ego regis aquarum, *Ovid.*
 patruelis nulla proneptis, *Pers.* [NOTA. Sed Pro-
 gener & Pronurus producuntur. Quæ nati generiq; &
 progeneri simul omnium, hypermet. *Auson.* Pronurus
 & magni *Laomedontis* ero, *Pentamet. Ovid.*] Illic
 quisq; suæ profitebitur effera vitæ. Sic corripit &
Ovid. Tum breviter *Dido* vultum demissa profa-
 tur, *Virg.* Campana solitus trulla, vappamq; profe-
 stis, *Horat.* Ut proficilcentem docui te sæpe diuq;
Idem. Damnaret nati facta proterva pater, *Pentam.*
Ovid. Veridicis ætas prædicta Prophetis. *Auson.*
 Cæterum Prologus, cujus exemplum productum
Scaliger supra allegat, reperitur etiam breve, apud
 eund. *Terent.* Nullum invenire prologum potuisset
 novus. *Senar. Jamb.* Et hæc de præpositione PRO.

II. *Ad cap. 4. de penultima nominum in X.* Fæmi-
 ninis in IX correptis adde Histrix, histricis cum
 exemplo, & è masculinis illud dele. Addi potest &
 Mastix, mastichis pro gummi apud *Ser.* Sive apium
 nepethæ tereti cum mastiche jungat. De Perdix

notandum, quamvis apud *Stat.* etiam masculino genere legatur, tamen *Perdīcis* tantum produci. Contrā quamvis *Natrix* fœmininum etiam sit secundum quosdam, tamen *Natricis* semper corripitur. Ad Masculina correpta adjici possunt, *Elix*, *elīcis*, *Natrix*, *natricis*, *Cilix*, *Cilicis*, *Varix*, *varicis*. Ab *Elix* (sulcus aquarius) non extat exemplum, sed ex derivatione judicatur. Est etiam ab *Eliciendo*, *Micyll.* Sic *natibus* *natricem* impressit magnum & capitatum, *Lucil.* Sic *pugnas* *Cilicis* *Juvenal.* *Varice* succiso, *Horat.*

Ad nomina in O X. De *Celox*, *celocis* ambigunt adhuc. Aliquoties est apud *Plant.* ubi corripitur vult *Despanterius*, contrā *Micyllus* produci. Est tamen *Phaleucus* in *Bimargo Varronis*, *Nautæ* *remivagam* *movent celocem*, qui sine dubio longam esse mediam arguit.

Ad Denominativa & Verbalia in ICIUS.

In ICIUS vel ITIUS quæ I in antepenultimâ ex primitivo habent, eâdem quantitate illud retinent, ut *Maurīcius*, à *Maurīcus*, *ilonga*, *Domīcius* à *Domītus*, *Nutrīcius*, vel *Nutrītius* à *nutricis* vel *nutritus*, *Potītius* à *potītus*. *Castrīcius* à *Castrīcus*. Sic *Bebrīcius* à *Bebrīcis*.

Notatur hīc *Numīcius* à *Numīcus*. *Anītius* & *Anītia* ab *Anītus* (ut videtur.)

Quæ verò I ex enclisi seu affirmatione vel terminatione habent, si sint ex nomine seu Denominativa; illud corripunt, (excepto *Novītius*) ut: *Fabrīcius*,
Patri-

Patricius, Tribunitius, Natalitius, Saturnalitius, Cathedralitius.

Sin ex Verbis, seu Verbalia; illud producunt, (excepto Septitius) ut: Supposititius, Projectitius, Surreptitius, Emissitius, Adoptatitius, Compellatitius.

[*Exempla hæc sunt. Quo pie Maurici, ductor legionis opime, Fortun. Probitate Marcos, equitate Mauricos, Scazon Martial. Tecta tenent pugna Domiti, tua classica servat, Lucan. Jamq; sacerdotes, primusq; Potitius ibant, Virg. Dum tibi felices indulgent Castrice Baja, Martial. Et alibi iterum. Petrarcham tamen In castritius produxisse, Despanterius auctor est. In freta flumineis vicina Numicius undis, Ovid. Brandusium Numici melius via ducat an Appi, nisi sit crasis pro Numicii. Fertur enim ante alios generosus Anitius urbis, Prud. Ante quater plenum consumpsit Anitia lustrum, Aufon. Pythagoran, Anitiq; reum doctumq; Platona, Horat. Jam sedet in ripa tetrumq; novitius horret. Juvenal. Sat. 3. Fabricium, vel te sulco Serrane ferentem, Virg. Vos o patricius sanguis, quos vivere jus est, Pers. Tribunitius Mart. Cathedralitius Et Natalitius. Idem. Jungaturque pari Brutam tibi Septitiumq;, Horat. Hermes supposititius sibi ipse est, Phaleuc. Martial. Reliqua exempla verbalium sunt apud Plautum, quæ teste Micyllo aliisq;, ex scansione longa esse deprehenduntur.]*

NOTA. Sunt quædam, quæ an primitiva sint an denominativa, incertum est, Quorum derivatio obscurior est, ut Sulpicius, Martial. Ceditius, unde Ceditianus, Idem. Misitius Idem. Pampicius Sidon.

I 5

teste

teste Despaut. Apicius, Martial. Naricius. Virgil.
Naritia pix. Auson.

[*Ceterum de orthographia horum nominum quaeritur, quanam per CIUS quanam per TIUS rectius scribantur? Placet cuique sua sententia, nec facile aliquid certi statui potest. Micyllus denominativa per CIUS, verbalia per TIUS scribit, Fateitur tamen multe ex Denominativis per T frequentius scripta legi. Primitiva ex origine aestimantur, ut Potius, non Poticius. In peregrinis scriptura variat.]*

III. Ad correptam penultimam nominum in IN A, cap. 4. §. 2. adjice Pagina. Quam sibi quæ Vari præscripsit pagina nomen. Virg. Item è Græcis descendencia, ut: trutina, Proserpina, Asina, propr. & appellativ. Apina, Catina, Gaulapina, Mutina, Ruspina, Sarsina, Statina, Sibina, fulcina, fiscina, Nundina. Sed Camarina, Hemina, Urina, quamvis Græcæ originis sint, producuntur. Exempla sunt apud Micyll. Castiges trutina, nec te quæ siveris extra, Pers. Si memor es, de quo mihi sit Proserpina nata, Ovid. Quas Asinæ cautes & quas Chios asperat undis, Lucan. Sunt Apinæ tricæque, & si quid vilius istis, Martial. Tum Catinæ nimum ardenti vicina Typhæo, Sil. Mense vel Augusto sumere Gaulapinas, Mart. Victa petent Mutinæ — Ovid. Quæque procul cernunt non equos Ruspina fluctus, Sil. Vel rastris laudande Camers, hinc sarsina dives, Sil. Ænariæque lacus medicos, statinasque renatas. Stat. Illyrici restant sicis, sibinisque fodentes, Enn. alii legunt Sabina, & est genus teli. Pressaque flammeola rumpatur

patur

patur fiscina caltha, *Colum.* Apparet Camarina procul, *Virg.* Fregerit heminas Arreti ædilis iniquas, *Pers.* Quondam etiam nimio præceps urina fluento, *Seren.* **NOTA I.** De *Sagina*, contra regulam *Saginatus* à *Calphurnio* corripitur; Ut quoque turba bono plaudent *Saginata* magistro. 2. De *Resina*, à quibusdam utramque primam & secundam haberi indifferentem, qui apud *Martialem* sic legunt: Nec resina Veneto nec refecare lino; inter quos est etiam *Micyll.* Et apud eund. *Vererno*, resinaque pigriores, *Pentam. Item, lib. 12.* Nec plena turpi matris olla resina, *Scazon.* Resina ex facili, cera viscoque coacta, *Seren.* Corripitur & *Matrona* fluvii nomen apud Gallos, à *Sidon.*

IV. Ad cap. 4. §. 3. post formas verborum, addere licet Adverbia in *ATIM*, *ITIM*, *OTIM*, *UTIM*, quæ penultimam habent longam, ut: *gregatim*, *viritim*, *verbōtim*, *minūtim*. Sed in *ITUS* & *ITER* penultimam corripunt, ut: *funditūs*, *cœlitūs*, *radicitūs*, *fortiter*, *gnaviter*.

Nota duo *Stātim* & *Affātim* corripitur, non tamen nunquam etiam produci, ut: *Verūm si quid ages stātim jubeto.* *Catull. Phal. Stulta est fides celare quod probas stātim.* *Senar. Senecæ. Eligit æriūm stātim sibi corpus adaptans.* *Alcim. Tūm succisa Ceres stātim cum mergite culmi,* *Fest.* Ubi tamen *Micyll.* suspicatur *stratim* legendum. *Affatim* *Priscianus* tantum corripitur tradit quod sit à Græco ἀφάτως, ut: *Tūm jecore opinio farta & satiata affātim,* *Senar. Accii. Sed Arator produxit, suppetit affātim exemplorum copia,*
nōsque,

nōsque, &c. Vide & *Gell.* lib. 7. c. 7. pulchrè de adverbis *Affātim, Adindūm, &c.* ex sententia *Anniani Poëtæ* differentem, & causam afferentem, quare ita legendum sit.

V. Eodem cap. de Formis verborum addi possunt verba in *ILO* & *ULO* derivata, quæ penultimam corripunt, ut: *Ventilo, Rutilo, Focilo* (*Ovid.* *Sed miserum parva stipe focilat, ut pudibundos*) *nubilo, pipilo,* (*Catull.* *Ad solam dominam usq; pipilabat*) *similo, sibilo, mutilo: Ambulo, Postulo, Simulo, Maculo, cumulo, tumulto, simulo, amulo, speculo, &c.*

[*Incilo tamen ab incili, & Compilo, Expilo, Oppilo, Suppilo, penult. longa. fure, ut opinor, agat, jure increpet, inciletq;, Lucret. Expilatq; genis oculos: facit ira valentem, Ovid. Sed Depilatus a Depilis, Martial. corripit. Adulo item penult. producit, Cæcus adulator, dirusq; à ponto satelles. Juven. Possent etiam adduci verba in ūbo correpta, ut: titūbo, cucūbo, cūbo, a quibus excipiuntur nūbo & glūbo.*]

FINIS LIBRI PRIMI.

Libri

LIBRI SECUNDI

CAPUT I.

DE SCANSIONE.

* **V**ERSIFICATORIA est secunda poë-
tices pars de conjungendis pedibus
ad constituendum carmen.

[*Non ignoramus vocem versificatoria barbaram
aut minus Latinam esse; Veruntamen quia apud Lu-
ciliū, Quintilian. & omnes ferè qui de arte Poëtica
scripserunt, imò apud ipsum Scaligerum, qui tamen
Aristarchus quasi Latine lingue fuit, occurrit, perspi-
cuitatis causa illam retinere voluimus. Quod si quis
versificatoriam dixerit Poëmaticam, cum eo non liti-
gabimus: Loquar equidem, inquit Scaliger, cum Ci-
cerone, quemadmodum ille cum populo est locutus. At
cum illo sentiam, sicut ipse sibi sentiendi rationem re-
servavit. lib. 2. poët. c. 26. Sunt quidem voces didacti-
cæ rudibus ingeniis acerba, delicatis ridicula, ut ait
Scal. exerc. 359. §. 2. at evidentia diligens appetitus ali-
quando negligit verba cultiora, nec curat, quid bene
sonet, sed quid bene indicet atq; intimet, quid ostende-
re intendat, ita ut sit ibi quadam negligens diligentia,
quæ tamen sic negligit ornatum, ut sordes non contra-
hat, inquit eleganter Augustin. lib. 4. de doctr. Chri-
stiana, cap. 10.]*

* In

* In hac spectatur Scansio & Carminis distributio.

[*Vocabulum etiam Scansionis Frischlinus & alii prorsus repudiant, & pro eo substituunt appellationem Dimensionis: ob quod ut illis litem non intentamus, ita usurpamus aliud Augustini ex eod. lib. 4. de doctr. Christ. c. 11. Bonorum ingeniorum insignis est indoles, in verbis verum amare, non verba. Et Scal. saepe cogimur equivocis verbis uti, quæ à veteribus accepimus, ne aut monstra fingere, aut recepta repudiare temerè videamur, lib. 2. Poetic. c. 2. Quanquam si vim vocis intimius inspiciamus, nescio an repudianda sit. Dicuntur enim scandi versus (quod Græci Grammatici Βαινειν vocant) Metaphoricè, quia quemadmodum per scalarum gradus ascendentes vicissim mutamus pedes, ponendo atq; attollendo, ita & dum versus scandimus, syllabas ac pedes alios deponimus, alios attollimus. Micyll. lib. 1. de re metrica. pag. 129.]*

* Scansio est legitima carminis per pedes commensuratio.

[*Ab Attilio vocatur motus & ingressio carminis; ab aliis dicitur Rythmus soni & pronunciationis causa. Ex definitione patet falsam esse definitionem versus, qua nonnulli delectantur: Versus est dispositio metrica exhibens regulam: non enim regulam versus exhibet, sed versum regula, neq; mensuram dat versus, sed mensura versum, Scal. lib. 2. Poet. c. 6. Fit autem scansio vel per pedes singulos, quæ Monopodia nominatur, & quidem fit improprie, precipue in Hexametris & Pen-*

Et Pentametris, quando singuli pedes singulas habent regiones & dimensiones: vel per pedes conjunctos, que nominatur Dipodia. In hac enim duo pedes ponuntur pro una dimensione, & hac fit proprie, verè & naturaliter in jambicis Trochaicis, & secundum nonnullos, in Anapasticis.]

* In hac spectantur Regiones & Cæsura.

* Regio est pars versus certo pede constans.

[Pro diversitate generum carminis & regiones & pedes variant, sicut infra in singulis carminum generibus ostendetur. Certus verò pes, quo regio constat, potissimum est dissyllabus, aut trisyllabus. Nam hi verè sunt Poëtici. Et quicquid est supra tres syllabas, id esse ex pluribus pedibus docet Quintil. lib. 9. c. 4.]

* In regione consideratur, Defectus, Redundantia & Commutatio.

[In his omnibus autè dominatur tum necessitas metrica, tum licentia Poëtica. METRICA NECESSITAS illa dicitur, quando Poëta carminis urgente necessitate nonnunquam coguntur syllabã producere vel corripere, id sepiculè fit in carmine Heroico, quando tres syllabæ breves continuè seqq. ut in Italia, priamides, Arabia: Ibitis Italiam. Virg. Atq; hic Priamidem laniatum, Idem. Et domus intacta te tremit Arabia, Propert. Interdum verò nulla necessitate cogente syllabam vel producant vel corripunt: & hoc vocatur LICENTIA POËTICA, que Plauto imprimis familiaris est: neq; enim ille quicquam veritus est, modo auditorem excitaret
vel

vel risu, vel novitate tum rerum tum verborum, Scal.
 lib. 3. poëtic. c. 123. Ad Poëticam licentiam nonnulli
 referunt etiam systolen, quam nos ad commutationem
 referimus, ut in illis prateritis in ERUNT media cor-
 reptis: Matri longa decem tulerunt, Virg. Obstupui,
 steteruntq₃ coma, Idem. Terruerunt pavidos. Sil. Dii
 tibi divitias dederunt. Horat. Talia exempla apud Lu-
 cret. reperiuntur decem ad minimum. Unde Obert.
 Giphanius adductis etiam aliis ex antiquitate exem-
 plis, syllabas istas veteribus ancipites fuisse autumat,
 collectan. in Lucret. Sic supra in regula quarta protu-
 limus exempla, in quibus diphthongus $\mathcal{E}$ vocalis longa
 sunt communes, cum vocalem diverse dictionis praece-
 dunt. Ex eadem licentia nonnunquam fit, ut syllaba
 brevis post primos quatuor pedes relicta producatur.
 Post pedem primum, ut: pectoribus inhians, Virg.
 Oratis equidem $\mathcal{E}$ vivis, Idem. Respueris etiam Phœ-
 bo, Tibull. Quis nescit, aut quis non vidit, Juvenal.
 Perq₃ sinus omnis me manus omnis habet, Mart. Post
 II. ut: Omnia vincit amor $\mathcal{E}$ nos, Virg. Nostrarum
 obruimur, oriturq₃. Idem. Emicat Euryalus $\mathcal{E}$ mu-
 nere. Idem. Nam tibi Thymbre caput Evandrius,
 Idem. Maximus ille tuus Ovidi Casonius, hoc est,
 Martial. Det tunicam dives, ego te praecingere possum,
 Idem. Nomen amicitia nomen inane fuit. Te canit
 Agricola magna cum venerit urbe. Post pedem III.
 Una eademq₃ via sanguis animusq₃, seqq. Virg. Osten-
 dens arcem pariter arcumq₃ sonantem, Idem. Dona de
 hinc auro gravia sectoq₃ Elephanto, Idem. Congredior
 fer sacra pater $\mathcal{E}$ concipe fœdus, Idem. Post IV. Ille
 latus

Ca. i.
 ya.

latus niveum molli fultus hyacyntho. Virg. Muneribus tibi pampineo gravidus autumnno, Idem. Grajus homo infectos linguens profugus Hymeneos, Idem. Veruntamen hujus licentia excellentes poëta nonnunquam habent causas satis graves, quas vide apud Scalig. per totum fere lib. 4. poëtic. Ejusmodi licentia exempla apud Virgilium, occurrunt 52. qua omnia annotavit Valent. Erythr. de licent. & dilig. carm. Virg. pag. 35. 36. & 37. Non autem putandum hanc licentiam in solo carmine Heroico esse, cum etiam reperiat in singulis carminum generibus, ut infra ostendetur. Sic licentia poëtica esse videtur in illis: perspecta exigitur unica amicitia, Catull. Vinceris aut vincis hac in amore rota est, Propert. Lacteus & mistus obriguisset liquor, Tibull. Indignus effectus omnibus ipse magis, Ovid. quod imitatum se esse in poëmatis suis fatetur Scaliger lib. 2. poëtic. c. 39. Sic nonnulli putaverunt licentiam poëticam esse in illo Catulli: Seu sacos sagittiferosq; Parthos, ubi Dactylus unus, singulis utrinque dipodiis trochaicis clauditur; quod etiam secutus est Seneca, & ex recentioribus Paulus Melissus. Sed Scaliger licentiam negat, quod vetustus Sapphicus talis fuerit, non autem e Spondeo secunda sede, lib. 2. poëtic. c. 16. Qua licentia sit in Iambis Scazontibus, qui omnium facillimè & expeditissimè sese quærenti offerunt, teste Scaligero lib. 2. poëtic. c. 9. Itemq; in reliquis carminum generibus infra docebitur. Similis fere licentiæ ratio deprehenditur nonnunquam in defectu & redundantia, ut suis locis annotabitur. Nunc duo monemus propter juniores: I. In hac poëtarum licentia non li-

K

cere

cere cuivis esse licentioso; nam non nisi poëta licet tum contra leges tum consuetudinem loqui, Scaliger. lib. 4. poëtic. c. 48. II. Rudiores illa uti debere non in componendis, sed scandendis aut metiendis veterum poëtarum versibus.]

* Defectus fit in Aphæresi, Syncope, Apocope, Synalœphe, & Ethlipsi.

* Aphæresis est rejectio literæ vel syllabæ à principio dictionis, ut: *temnere Divos pro contemnere: pone metum, pro depone: relinquere castra, pro relinquere, Virgil.*

* Syncope est rejectio literæ vel syllabæ è medio dictionis, ut: *Deum, pro Deorum clamârunt, pro clamaverunt: pericla, pro pericula: Dixti, pro dixisti: Accestis, pro accessistis: surpue- rat, pro surripuerat: repostum, pro repositum: Com- morit, pro commoverit: &c.*

[*Observavit Ob. Gifanius veteres ad hanc figu- ram nomina multa mutilasse, integra tamen scripsisse, ut videre est in veteribus libris. Sic apud Lucretium legimus Copulata, Singulariter, Univerforum, Ora- culum. Apud Ennium Aspera dissyllabum; apud Ho- rat. Pueritia trissyllabum: Cujusmodi frequentes Syn- copas etiam recenset multas G. Schoppius lib. 2. verifi- mil. cap. 16.]*

* Apocope est rejectio literæ vel syllabæ à fine dictionis, ut: *peculi, pro peculii: nostin', pro*

pro

pro nostine: parce metu, pro metui; Virg. Hymen,
pro Hymeneus, Catull. immitis Achilli, pro A-
chillis, ubi Virgilius soni rationem habuit,
ne propter duplex s sibilus major fieret ju-
sto. Semper enim s cum sibilo profertur,
qualis fere serpentum est, ut diximus, lib. 1.
Gramm. c. 1. pag. 8.

[Figuras hasce & similes poëta usurpant non Ora-
tores. Quia enim carmina sunt difficilia, licitum est
poëtis nonnunquam aliquid addere, detrabere, permu-
tare, transferre. Apud Oratores & in oratione soluta
habetur pro Barbarismo: at in Oratione ligata appel-
latur Metaplasms, quoniam communis & vetus ver-
borum necessitas, necessitate metri veletiam ornatus
causa mutatur. Itaq; figurae quae in Poesi essent adhi-
benda, eruenda item erant ex poëtis: ut ea similitudine
facilior esset aditus ad inventionem. Scaliger. lib. 3.
poëtic. c. 45.]

* Synalœpha est cum vocalis aut diph-
thongus in fine dictionis à vocali vel diph-
thongo eliditur & quasi oblitteratur, ut: Non
facil' est aqua commoda mente pati, Ovid. Con-
ticuer' omnes, intentiqu' ora tenebant. Virgil.

Versus :

Vocalem tollit semper Synalœpha priorem.

[Dicta est Synalœpha à σύν & λείφω, id est, col-
lino, eò quod vocales inter se coëant & quasi glutinen-
tur. Cicero vocat Hiatum. Inventa est vitandi hiatus

ac inconcinna asperitatis causa. Interdum ut hiatus, conatus, difficultas atque variatio representetur, non usurpatur, ut: Et succus pecori, & lac subducitur agnis, Virg. Sub ilio alto. Idem. Ter sunt conati imponere Pelio Ossam. Idem. Dardanio Anchise, Idem. Neptuno Aegeo, Idem. Amphion Dircaus in Actaeo Hiacyntho. Idem. Credimus an qui amant. Idem. Implerunt montes, flerunt Rhodopeiae arces, Idem. Tuq; ô Tibri, ut ô genitor cum flumine sancto. Idem. factari quos cernis in Ionio immenso, Ovid. Scalig. lib. 4. poëtic. cap. 47. Exempla plura annotata sunt, lib. 1. c. 2. pag. 13. Et Valentinus Erythreus apud solum Virgilium observavit exempla 43. in quibus nulla prorsus fit collisio aut elisio. Verepæus hoc fieri putat imitatione Graecorum, lib. 4. Grammat. pag. 516. Graeci enim frequenter in Heroicis atq; Elegiacis hiatus licentia abusi sunt, Scal. lib. 4. poëtic. c. 48. O & Heu hoc habent peculiare, ut à vocali sequente non absorbeantur, ut: Te Corydon, O Alexi trahit sua quemq; voluptas, Virg. O utinam tunc cum Lacedaemona classe petebat, Ovid. O & praesidium & dulce decus meum, Horat. Heu ubi nunc furia, Papinius. Heu ubi pacta fides. Ovid. Hujus generis etiam sunt Interjectiones Hei, Ah, Vah, Va, Prô, Jo: Et bis Jo Arethusa Jo Arethusa vocavit. Ovid. In his enim sistitur quodammodo Oratio ad Exclamationem & affectum, & quasi quiddam novum expectatur, Micyll. lib. 1. de re metric. pag. 137.

Ceterum distinguunt nonnulli inter Elisionem, quam Pontanus vocat explosionem, & Collisionem, Græcè ἐκθλιψι, quam Pontanus vocat complosionem: Hanc esse dicunt

dicunt in illis: Nec forma eternum aut cuiquam fortuna perenne, Prop. Quam quidem ego ad tutum, modo vos obsistite cogam, Ovid. qua utraq, quo modo & quo loco usurpanda sit paulo post docebimus. Præterea eadem ratio est eorum verborum, qua ante vocalem H à principio habent, quod ea aspirationis tantum nota sit, nec magis pro litera censenda, quam numerorum figura, ut ait Priscianus, qua ipse quoq, in versu inter alias literas scribuntur, potestatem autem literarum non habent: quanquam interim Poëta illa ita utantur ut non immerito pro consonante posita videri queat, Micyll. lib. 1. de re metric. pag. 136. Veruntamen de H an litera sit, an tantum aspiratio, disputavimus lib. 1. Grammat. nostræ, c. 1. pag. 3. & 4. Consonantis vim obtinere dicunt in hisce seqq. posthabita coluisse Samo: Hic illius arma, Virg. Clamassent ut litus Hyla, hyla omne sonaret, Idem. Qui teneant (nam inculta videt) Hominesne feræne, Idem. Ille latus niveum molli fultus Hyacintho, Idem. Grajus homo infestus fugiens profugus Hymeneios, Idem. Si fur displiceat verri, Homicida Miloni, Juvenal. Vivendum rectè est cum propter plurima tum His, Idem. Nec vaga Hunnorum feritas, Claudian. Horum causam Scaliger ad Hiatum, Micyllus (quod idem est) ad aurium iudicium pertinere dicit. Poëta enim sæpe vel Grammaticas regulas mutaverunt, ut rationem haberent sonitus vocum atq, verborum jucundioris, sicut exempla annotata sunt, lib. 1. Grammat. nostræ c. 27. ex Auli Gellii noctibus Atticis lib. 13. c. 19. Videatur etiam Accius Pontani in quo vel Micylli testimonio copiosissime pulcherri-

meq; de tota hac numerorum ratione disputavit. Quod Synalæpha non tantum in diversis dictionibus; sed etiam in diversis versibus locum habeat, dicemus paulo post. De Comicorum elisionibus videndus est Johannes Rivius in castigationibus quas in Terentii lectionem edidit.]

† Synalæphe autem fit 7. modis. I. Cum brevis syllaba cadit in brevem, ut: obsedere aliis telis angusta viarum, *Virg.* II. Cum brevis in longam, ut: Tænarias etiam fauces alta hostia Ditis, *Idem.* III. Quando longa in brevem, ut: Nuncio & in tutum, versis Aquilonibus actam, *Idem.* IV. Quando longa cadit in longam, ut: progeniem, sed enim Trojano à sanguine duci, *Idem.* V. Quando diphthongus cadit in simplicem longam, ut: Dardanidæ è muris, *Idem.* VI. Quando brevis in diphthongum, ut: Arva neq; Ausoniæ semper. *Idem.* VII. Quando diphthongus cadit in diphthongum, ut: crebrescunt optata auræ portusq; patescit, *Idem.*

* Ethlipsis est cum M in fine unà cum vocali præcedente eliditur sequente alia, ut: *Audend' est fortes adjuvat ipse Deus, Tibull.* *Monstr' horrend' inform' ingens cui lumen ademptum, Virg.* *Omimbus hoc viti' est cantoribus inter amicos, Vt nunqu' inducant animum cantare rogati, Horat.*

Versus:

Ethlipsis necat M cum vocali præeunte.

vel

Vel

Mnecat Ecclipsis, ceu vocalem Synalæpha.

[*Dicta est Ecclipsis à Greco verbo ἐκκλίπειν quod est elidere seu excludere. Nam bona pars syllaba difficili ac dura quadam collisione extruditur vel exciditur potius ut ait Donatus, qui solus meritus est qui poetarum anima diceretur, Scalig. lib. 3. poet. c. 26. Vicina est & finitima Synalæpha: Hæc enim elidit vocales, illa Consonantes, & quidem usitatè literam M. Et si quando diversa ab hoc exempla inveniuntur, licentiæ Poëtice aut imitationi vetustatis ascribenda sunt: Nam vetustissimi ut inquit Priscianus hanc literam non semper subtrahabant, Micyll. lib. 1. de re metric. pag. 140. Sic est apud Ennium; Insignia ferè tum millia militum^{-uu} octo: apud Lucretium; Corporum^{-uu} in plumbo est tantundem pondere par est. Item; At contra gravius plus in se corporum^{-uu} esse. Et rursus; Corporum^{-uu} officium quoniam premere omnia deorsum. Apud Juvenalem; Vivendum rectè tum propter plurima, tum his⁻. Obertus Giphanius in notis in Lucret. Hujusmodi in quibus M sequente vocali non eliditur multa sunt apud Terentium aliosq; Comicos. Veteres etiam soliti sunt elidere S. & quidem non tantum vocali, sed etiam consonâ I sequente, ut: Spernitur orator bonus horridus miles amatur, Ennius. Vicit Olympia, nunc senio confectus quiescit. Idem. Usque adeo largos haustus de fontibus magnis, Lucret. Formosos Phœbus geminos Cyllenius cancrum, Marcell. Vicimus ô socii & magnam pugnavimus pugnam, Cæcil. Huc referri debent & ista Comicis frequenter*

K 4   usita-

nonnulli legunt medium.) Aut ovium foetus, aut urentes culta Capellas, lib. 2. Georg. Veruntamen & hic alii legunt: Aut foetus ovium aut, &c.]

Observationes de Synalœpha & Ecclipsi.

1. † Usus Synalœphes & Ecclipsios est non tantum in diversis dictionibus, sed etiam in diversis versibus. Quando enim in versu hypermetro syllaba redundat, absorbetur à versu sequente, qui à vocali incipit, ut: Omnia Mercurio similis vocemq; coloremq; Et crines albos, *Virgil.* Barba erat incipiens, barbæ color aureus, aureaq; Ex humeris medios coma dependebat in armos, *Ovid.* Aut dulcis musti Vulcano decoquit humorem & foliis undam, *Virgil.* Ubi ultimæ syllabæ quæ in fine prioris versus redundant cum initio versus proximè sequentis connecti debent.

2. Interdum locum habet Synizesis sive Crasis, videlicet quando syllaba redundans cum præcedente contrahitur, ut: Rore levis verno flores apis ingerit alveo, *Tibull.* Atria dependent lychni laquearibus aureis. Bis patriæ cecidere manus, quin protinus omnia per legerent oculis, &c.

3. Elisiones non debent esse crebræ, nec ultra duas in uno versu, nisi fortè gratiam aliquam afferre, hiatus aut aliud indicare possunt: qualis gratia est in isto Virgiliano: Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum. In primis a. carminis gravitatem adjuvat, quando in syllabam longam incidit, ut: Arva aliena iugo premere, atq;

K s aver-

avertere prædas. Hinc primus observavit *Erythraeus*, ethlipsin semper ferè apud Virgilium in syllabam longam positione cadere, ut: Postquam introgressi & coràm data copia fandi: Illum expirantem transfixo pectore flammis, illum & labentem, &c. A paucitate elisionum celebratur Accius is, quem faciunt Æsopicarum fabularum autorem: illud observarunt præceptores nostri ab eo nusquã Ethlipsin ullam factam in carmine syllabarum: videmur tamen nos alicubi unam aut alteram deprehendisse, inquit *Scal. lib. 7. Poët. pag. 789.* & ex recentioribus commendatur ea de causa *Gregorius Sabinus, Sebastianus Hormoldus, &c.*

4. Elisiones & collisiones nimis duræ, horridæ at asperæ instar scopuli sunt vitandæ, ut in illis Catullianis: Troja nefas commune sepulchrum Europæ Asiæq; Troja virum & virtutum omniû acerba cinis. Quam modò qui me unum atq; unicum amicum habuit. (Verum Scalig. hæc duo posteriora excusare videtur quia Elegiacû veteres non cæsura semper, sed perpetuo tractu duxerunt ad Anapæstos: Et in Heroibus cum Fabricium loquentem introduceret, id imitatus est hoc versu: His dominarier ausim auri etiam Dominis: nimirum ut hispida Oratione exprimeret antiquitatem, ut fatetur ipse *lib. 2. Poët. c. 24.*) Hujus farine est & illud quod legitur in antiquo Epigrammate Neopolitano: Te umbra petam ergo unquam, ne metue abs te abeam: illudq; Terentii in Hecyr. Non omninò abhorre animum huic video à nuptiis. Sed

Sed Comicis hoc condonandum est, quippe qui majorem habent licentiam, ceu videre est apud *Scal.lib.3.Poët.c.47.*

5. Elisiones in initio versus eundem maximè deformant. Hinc ab omnibus reprehenduntur hæc Horatiana: Nam ut ferula cædas meritum majora subire. Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas. Tam cernis acutum Quàm aut aquila aut serpens. Hujusmodi elisiones apud Horatium ipsum non inveniuntur in odis, quas maximam partem à Græcis Lyricis suffuratum esse *Scaliger* suspicatur, *lib.5.Poët.c.7.* In odis enim accuratior est quàm alias, per ea quæ disputat *Scal.lib.6.Poët.c.7.* & modò Horatius sententiæ lacertos expressos ostendat sermone vulgato, sed tecto tamen, parùm curat numeros. *Scalig.lib.3.Poët.c.48.* Exempla tamen elisionis in initio versus occurrunt etiam apud *Virgilium & Catullum*: Si ad vitulam spectes, nihil est quòd pocula laudes. *Virg.* Qui ipse sui nati miserit in gremium. *Catull.* Qui illius culpa cecidit velut prati. *Idem.* Nam nugentum dabo meæ puellæ. *Idem.* Quod Eryth. excusat, quòd in plerisque dictio monosyllaba desinat in vocalem, *de licent. & dilig. Carm. Virg. pag.57.*

6. In medio versus, cùm collisio incidit in Cæsuram, non probatur: Est enim horridior, & minùs suavis, ut: Impetret & pacem & locupletem frugibus annum. *Hor.* Herculis Antæiq; Hesperidumq; comes. *Propert.* qui posterior versus ob id etiam reprehenditur, quia est in Cæsura Pentametri: In
Pen-

Pentametris enim elisiones insolentes sunt & antiquiores, quas qui imitatus fuerit lauream in mustaceo quæsierit.

7. In quinto loco versus longi sive hexametri, nisi gravis causa subfit, nihil est collidendum aut elidendum, secus atq; est apud *Horat.* Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus: & *Tibull.* Blanditias né meas alii tu vendere es ausus.

8. In fine versus licet tolerabilior sit elisio, doctis tamen non usq; adeò probatur, ut: O cives cives, quærenda pecunia primùm est. *Horat.*

9. In pede ultimo Pentametri pariter ingrata est elisio, nisi fiat singulari iudicio, ut apud *Ovid.* & *Propert.* Quadrijugos cernes sæpe resistere equos.

10. Ad extremum ea elisio suavis est, quæ fit in vocalibus minùs asperis, ut: Difficile est longum subito deponere amorem. *Catull.* Quid mihi fortunæ tantum, quid regna sine usu.

[*Hæc autem ita accipi non debent, quasi vitiosum sit elidere: absit hoc; sæpe enim diversas res per elisiones representamus, pro literarum atq; vocalium diversa vi atq; potestate, de qua satis multa dicta sunt, lib. I. Grammat. nostræ pag. 5. & seqq. Sic singulari iudicio usus est Poëta elisione in his: futuramq; parat fratris demittere ab armis: Sic genus amborum findit se sanguine ab uno: Hic enim sine elisione sic dicere potuisset, si voluisset: Dimittere fratris ab armis: se sanguine findit ab uno.]*

* Synæresis est contractio duarum syllabarum in unam.

[*Aliàs*

[*Aliàs appellatur συνεκφώνησις ab Hephestione, & definitur σύληψις δύο συλλαβῶν εἰς μίαν ἐν τῷ βόειν. Dicta enim est à συν & ἐκφωνεῖν, quod est simul enunciare: In hac enim duæ vocales enunciantur pro una. 2. appellatur Syniζesis à συνιζάειν, id est, residere sive coire: Coit enim hic syllaba tanquam spongia, secundum Micillum: & ut Hephæstio ait, ἐκ πικροῦ μείζον & εἰς ἑλάττωσιν συμπίπτει. 3. Nominatur Episyndalœpha, quasi dicas, continua Syndalœpha. Communiter dicitur crasis, cui opponitur diæresis sive lysis, de qua postea. Hinc versiculus.]*

* Constringit crasis, distracta diæresis effert.

† Fit autem Synæresis I V. potissimum modis.

1. Quando duæ longæ syllabæ in unam longam coeunt, ut: Præhensant fastigia dextris. *Virg.*

2. Quando duæ breves ponuntur pro una longa, ut: Theodosius privatus adhuc. *Claud.* Duodecies nudis irrigat omne nemus. *Lact.* Duodecimo Turnus divinis occidit armis. *Modest.* Sic apud *Terent.* & *Plant.* pronomina Mea, tua, sua, ea, pro una longa ponuntur. Et eodem modo *Mihi* & *nihil* in unam syllabam nonnunquam exeunt. Hujusmodi exempla sunt apud *Virgil.* ut *Semihominis Caci*, facies quem dira tegebat. *li. 8. Aeneid.* *Cæcropiumq; thymum & graveolentia centaurea. Idem lib. 4. Georg.* *Nec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orphea. Id. Cæumq; Japetumque creat sævumq; Typhoëa. Idem.* *Bis patriæ cecidere manus, quin protinus omnia. Idem.*

3. Quando brevis & longa in unam longam coeunt:

coëunt: Seu lēto fuerint alvearia vimine texta. *Virg.*
 Hic *e a* & *a* in unam longam coëunt. Ferreiq; Eum
 enidum thalami & discordia demens. *Idem.* Centum
 ærei claudunt vectes æternaq; ferri. *Idem.* Uno eo-
 demq; igni, sic nostro Daphnis amore, *Idem.* Unius
 ob noxam & furias Ajacis Oilei. *Virg.* Dependent
 lychni laquearibus aureis. *Idem.* Sic etiam concre-
 tionis duarum syllabarum in unam in principio
 medio & fine ponit *Scaliger*: Eisdem habuit se-
 cum quibus est elata capillos, & leveis ocreas lato
 ducunt argento. Atque hinc bullato spoliavit A-
 mazona baltheo. *lib. 2. Poet. c. 31.* Hujus 32. exempla
 apud Virgilium annotat *Valentinus Erythreus* in tra-
 ctat. de licent. & diligent. carmin. *Virgil. pag. 38. 39.*

[Huc pertinent 1. pronomina *Meo, tuo, suo, eo, meorum, tuorum, suorum, eorum,* quæ apud Comicos crebro contrahuntur. 2. Verbum *scias* apud Terent. in *Andr.* *Scias posse habere jam ipsum sue vitæ modum.* 3. *Dii, ut: Dii cepta secudent.* *Virgil.* *Ei, ii, eidem, iidem:* Scilicet & *fluvius qui visus maximus ei est.* *Lucret.* *Multiplicans decies injectis insuper eisdem.* *Manil.* 4. *Cui, huic,* quæ etiam *divisa* leguntur. Et no-
 runt *cui serviant leones.* *Martial.* *Collatus cui gallus est Priapus.* *Id.* *Nodosam cui destino Draconem.* *Taubm.* Sic erat & *sedes fugienda petenda cuiq;* *Manil.* *Ille cui cernis Capitolia celsa triumphis.* *Albin.* *Unicuiq; vices sanxitq; per omnia summam.* *Manil.* *Unicuiq; dedit vitium natura creato.* *Horat.* *Letus huic dono videas dare thura nepotes.* *Statius.* *Finis huic Gades.* &c. *Ruffus Festus.*]

4. Quan-

4. Quando longa & brevis pro una longa enunciantur, ut: Sint Mecænates non deerunt Flacce Marones, *Martial.* Fixerit æripedem cervam licet aut Erymanthi, pro aëripedem. *Virgil.* Huc referri etiam debet verbum præit; cùm una syllaba efferatur: *Micyllus* etiam censet addendum rejice: Tityre pascentes à flumine rejice capellas. Apud Comicos etiam ejus, hujus, cujus pro monosyllabis usurpantur. Apud *Lucret.* est ejcit pro ejicit. Ejicit enim sulci recta regione viaq; Hoc pacto frequenter contrahuntur: 1. Deinde apud *Virgil.* 2. Proinde, Proinde tona eloquio. *lib. II. Æneid.* 3. Deinceps: Redde age quæ deinceps risisti præmia. *Horat.* 4. Dehinc: Oscula libavit natæ, dehinc talia fatur. *Virgil.* quod aliàs etiam usurpat pro disyllabo: Cervici subnecte dehinc, *lib. 3. Georg.* Dona dehinc, *lib. 3. Georg.* Visa dehinc. 5. *Æneid.* Vix ea dicta dehinc. *lib. 8. Æneid.* Ipse dehinc auro. 12. *Æneid.* 5. Deest: Deest jam terga fugæ. 10, *Æneid.* 6. Deerit: Trojæq; opulentia deerit, 7. *Æneid.* 7. Deerant: Si deerunt rarum. 2. *Georg.* 8. Deerraverat: Vir gregis ipse caper deerraverat aut ego Daphnim. *Eclog. 7.*

* Redundantia fit in Prosthese, Epenthesi, Paragoge, & Diæresi.

* Prosthesis est adjectio literæ vel syllabæ ad principium dictionis, ut: *Gnatus pro natus. Gnavus pro navus, tetuli pro tuli, &c.*

* Epenthesis est adjectio literæ vel syllabæ ad

bæ ad principium dictionis, ut: *Relliquias Danaum atq; immitis Achillis*. Virgil. *Pro reliquias. Relligio peperit scelerosa atq; impia facta.* Lucret. *pro religio. Qui Pallatinæ caperet conviviamensa.* Mart. *pro Palatinæ. Rara avis in terris, nigroq; simillima cygno.* Juven. *pro similia. Sic ponitur etiam induperator pro imperator à Juven. Indupeditus, pro impeditus.*

[*Epenthesis hæc apud veteres multo frequentior fuit, quæ hodie vix admitti solet; Cujusmodi est in Satyra Sulpitia Clūvis pro Cluis, apud Lucretium Fūvit, Lūvit, Habūvit, Flūvida pro Fūit, Lūit, Habūit, Flūida. Item Annūvit sese mecum decidere ferro. Ennius pro Annūit.*

Nonnulli distinguunt inter Epenthesin & Diplasiasmum: illam esse dicunt, quando syllaba in media dictione interferitur, hanc quando consonans geminatur, unde & diplasiasmus nomen habere videtur, videlicet ἀπὸ τῆς διπλασίας ἕσθου, quod est geminare. Atqui nos Diplasiasmum sub Epenthesi cum plurimis comprehendimus. & dum dicimus Epenthesin esse adjectionem syllaba aut litera, eandem distinctionem innuimus: quemadmodum definitio Epigrammatis apud Scaligerum etiam complectitur divisionem sive implicitam distinctionem, lib. 3. Poët. c. 126.]

* *Paragoge est adjectio literæ vel syllabæ in fine dictionis, ut: dicier pro dici: At pulchum est digito monstrari & dicier hic est.*

Pers.

Pers. Sic immiscerier pro immisceri. *Virg.* Hujusce pro hujus, potestur pro potest.

* Diæresis est divisio unius syllabæ in duas, ut . *aulai* pro *aulæ*, *terrai* pro *terræ*, *aquai* pro *aquæ*, *Albai* pro *Albæ*, *frugiferai* pro *frugifera*, *suasit* pro *suasit*, *suetus* pro *suetus*, *sylvæ* pro *sylvæ*, ut apud *Horat.* Nunc mare nuuc tyly^u æ. Soluit, pro solvit: Quod *Zonam* soluit diu ligatam, *Phaleuc.* *Catull.* dissoluo & evoluo, pro *dissolvo* & *evolvo*: *Pristina* vota, novo munere *dissoluo.* *Catull.* *Condita* quin verè *pectoris* *evoluo.* *Idem.*

[Vocatur etiam *Dialysis* à *διαλύειν*, quod est dissolvere atq; distrahere. *Micyll.* lib. i. de re metr. Eam si-
ne ratione a *Diæresi* distinguit, dum putat a *Grammaticis* propriè *Diæresin* eam dici, quando ex una syllaba dua facta pariter scribantur & proferantur, ut in *Aulai*, *triviai*, *materiai* & similibus.]

* *Commutatio* est in *Antithesi*, *Metathesi*, *Systole*, & *Diaстole*.

* *Antithesis* est positio literæ pro litera, ut: *optumus*, pro *optimus*, *inclutus* pro *inclytus*, *olli* pro *illi*, *faciunda* pro *facienda*, *volgus* pro *vulgus*, *upilio* pro *opilio*, *impete* pro *impetu*.

[Aliàs appellatur *Antistæchon* ab *ἀντι* & *στειχω*: quia *elementum* pro *elemento*, hoc est, *litera* pro *litera* ponitur. *Græcis* magis usitata est quam *Latinis*.]

L

* Me-

* Metathesis est transpositio literarum, ut: *Evandre pro Evander, Thymbre pro Thymber.*

[*Quanquam non desint qui existiment, hos vocativos esse a nominativis Evandrus & Thymbrus.*]

* Systole est correptio syllabæ longæ, ut: *Obstupui, stetē runtq̄, coma, & vox faucibus hæsit. Virg. Matri longa decem tulerunt fastidia menses. Idem. Nec cythara intensa profueruntq̄, coma, Tibull.*

[*Systoles plura exempla supra annotavimus, cum de licentia Poëtica disputaremus. Dicta est συστολή, quod est corripere. Videtur autem systole etiam esse in Cavē apud Ovid. Tu cave defendas: in Vidē apud Pers. Auriculas vidē sis ne majorum tibi fortē: in Præbe, apud Eoban. Præbē virum, præbē globum: In manē & abi, apud Comicos. Hodie nonnulli ex prava consuetudine penultimas in Idolum, Mammona, Jacobus, Salome, Samarita, & similibus corripuerūt: adeo curiosa hæc ingenia sui confidentia, iudicio destituta, & se & alios fallunt. Scalig. lib. 7. Poët. pag. 927. Per paucis enim res poëticae data sunt. Scal. lib. 7. Poët. pag. 116. Sic invenitur etiam correpta media in voluptas, exemplo Græcorum, ubi se torquent Critici: Nonnulli enim elidunt vocales, Camerarius O, ut sit voluptas, Erasmus U, ut sit volptas, Glareanus elidit P, ut legatur volutas, Alciatus T, ut sit volupas; sed Scaliger noster: Quotusquisq̄, inquit, hæctenus putavit median naturâ corripit in hac voce voluptas? At corripitur, id quod*

quod

quod & exemplis & ratione manifestum erit: Sanè volupe & peto confecerunt nomen illud, quæ utraq; tota brevia sunt. Quamobrem inconsulto, ut sæpe, Erasmus sustulit vocalem de medio ex illo Andria: Quod voluptates eorum propria sunt: lib. 7. Poet. pag. 913. Factum id est more Græcorum, qui sæpe has connexiones κλ, πλ, φθ, &c. corripunt, ut: αἰὺν πλῖν apud Homer. Deniq; per systolen Sidonium secundam in aratrum corripuisse puto, nisi cum Micyllo dicere velimus, illud ex Græco traductum magis quam à Latino verbo derivatum: Græcè enim ἀρετρῶν ο brevis dicitur. Eodem modo secundam Saginatus à Sagina. Calphurn.]

* Diastole est productio syllabæ brevis, ut: Pegaseium melos, apud Pers. Prima enim in Melos naturâ brevis est. Et creet Diana choros. Virg. Italiam Italiam primus conclamat Achates. Idem. Hæc enim duo per naturam primam habent brevem. Sic primæ etiam in Arabia & Priamides produci solent, necessitate metrica, ut supra diximus, quia aliàs carmen ingredi non possunt.

[Diastole aliàs vocatur Ectasis; unde vetus versiculus: Ectasis extendit natura corripendam. De prima in Melos concertatio est apud interpretes Persii: Nos agnovimus diastolen, quia apud Horat. corripitur, ut: Regina Calliope melos, quia item è apud Græcos vocalis brevis est. Philippus Valentinus dicit Persium usurpasse licentia Poetica à suavitate mellis, pro

L 2 omni

vide
C. J. B.
S. J. P.

omni dulcedine. Murmellius & Britannicus geminato μ legendum putant, ut apud Virg. i. *Aeneid.* *Reliquias Danaum.* Angelus Politianus centur. c. 44. pro melos legit ne σ tar, quod melos primam habeat brevem. At Hermolaus Barbarus defendit auctoritate Homeri, qui in *Hymnis* eandem syllabam produxit, ut: $\iota\mu\epsilon\rho\sigma\acute{\epsilon}\nu$ $\nu\omicron\nu\acute{\alpha}\chi\eta\sigma\acute{\epsilon}$ $\theta\epsilon\acute{o}\varsigma$ $\delta\iota$ $\iota\pi\omicron\delta$ $\mu\acute{\epsilon}\lambda$ $\&$ $\acute{\alpha}\epsilon\iota\sigma\epsilon$. Unde Marullus Politianum hoc Epigrammate falsè ridet:

Posse negas dici melos facunde Poëta,

Atq; adeò picas ne σ tar ais canere.

Sed neq; divinus malè melos $\acute{\alpha}\epsilon\iota\sigma\epsilon\nu$ Homerus,

Nec nisi qui laudat ne σ tar, inepta canit.

Primam etiam in Italia brevem facimus. Nam constat ex Grammaticis primam ξ $\iota\tau\acute{\alpha}\lambda\alpha$ brevem esse. Sic etiam à nonnullis disputatur de prima in rejicio, ut apud Virgil. *Tityre pascentes à flumine rejice capellas.* *Tela manu rejicitque canes in vulnus hiantes.* Statius lib. 4. *Thebaid.* Servius hic agnoscit *Ectasin*: Re, inquit, naturaliter brevis, $\&$ pro longa posuit: tamen quia in hac re argumentum magis est quam ratio, dicamus *Ectasin* factam, quæ Poetis plerunq; conceditur. Scaliger autem hic nullam agnoscit licentiam lib. 1. de caus. LL. c. 12. $\&$ contrarium est apud Virg. qui solus dignus nomine Poete, Scalig. lib. 3. Poët. c. 2. & 27. est altera natura. Scalig. lib. 3. Poët. c. 4. pater Poeseos, lib. 2. Poët. c. 29. Poeta doctissimus, lib. 1. Poët. c. 2. divinus Poeta, lib. 2. Poët. c. 31. Deus Poetarum, lib. 3. Poët. c. 26. Poeta sublimi spiritu $\&$ generosa oratione, lib. 3. Poët. c. 28. Poeta summus lib. 3. Poët. c. 46. lex unica Poetarum, lib. 4. Poët. c. 1. Princeps idearum, lib. 4. Poët. c. 16. Princeps

Poe-

Poëtarum, lib. 5. *Poët. c. 6. rex Poëtarum*, lib. 3. *Poët. c. 16. Syrophænix*, exerc. 194. *sect. 4. ut etiam Homerum ipsum superaverit*, exerc. 298. *Is igitur multis in locis re longum posuit, ut: Duplicem ex humeris rejecit amictum. Æneid. 5. Rejiciunt parmos & equos ad mœnia vertunt. lib. 11. Rejice ne maculis obfuscet vellera pullis, &c. Quod verò in Bucolicis Re brevi legitur, id Jacobus Micyllus lib. 2. de re metr. pag. 149. per abjectionem consonantis factum dicit, scribendumq; rejicit, ut adjcit, objcit, subjcit, & similia quoties corripuntur, ut apud Martial. Si quid nostra tuis adjcit vexatio rebus. Nunc abjcit se va dignum veraq; charybdi. Juvenal. Cur objcis magno tumulum manesq; charibdi. Lucan. Ipse manus subjcit gladios ac tela ministrat. Idem. *ωέγας*: Agnoscunt & nonnulli Ectasin in suspicio, quando i. longa ponitur, pro quo alii legere malunt *suspectio*. Sed Dn. Taubmannus in Plaut. suo fol. 788. vult *suspicio* nunquam nisi secunda producta in Plauto legi, ut in Amphit. act. 1. scen. 2. Bacch. & Trin, bis terve, item Asinar. act. 4. sc. 1. Pseud. act. 1. scen. 5. Imò, inquit, non facile reperias in classicis scriptoribus, Mart. lib. 11. Epigramm. 46. Oblinitur minime si qua est suspicio rime. P. Syrus Mimus: suspicio tibi ipsa rivales parit. Etiam Jul. Cæsar Scaliger: suspiciosus, lacrimans, gemens, amens. Item J. Lipsius, *Suspitiosos*, fraudulentos, duplices. Videtur etiam Ectasis esse in *omitto*, cujus primam Mantuanus bis produxit, Eclog. 2. & 10. quodq; sine dubio imitatus est Herman. Kirchnerus Poëta Hassus, ob extensionem hujus syllabe a multis reprehensus. Sic Scaliger affert *versum*,*

in quo producitur secunda in redamans. lib. 2. Poët. c. 31. Sed plus satis de Diastole sive Ecclasi, ubi in transcursu monendi sunt Poëtices studiosi, ne omnia temerè imitentur, & parem licentiam sibi usurpent, ut aliquoties monuimus.]

DE CÆSURA.

* Cæsura est decorum versus in fine dictionis segmentum.

[*Dicta est Cæsura a cadendo, quia per eam versus caditur atq; dividitur. Vocatur etiam incisum, a Diomedæ sectio, a Prisciano & Servio Comma, ab aliis mansio, concisio, articulus, Græcè κομή. Secamus enim dictionem interdum, ut posterior pars succedentis pedis initium sit, prior autem antecedentis finis. Et idcirco cæsura quasi sectio dicitur. Scalig. lib. 2. Poët. c. 2.]*

† Species Cæsurae sunt quatuor, Tritheimimeres, Pentheimimeres, Hepthemimeres, & Enneheimimeres; quibus addunt nonnulli quintam, Monheimimeres & Hendechheimimeres.

[*Cæsurae cognomina hæc addidere secundum loca, ut si post duos pedes integros secaretur dictio, diceretur quintus semipes: sanè recte pro eo, quod quilibet pes duos semipedes continet. Itaq; eo versu, Arma virumq; cano: cæsuram agnoscimus in posteriore verbi syllaba. Est enim ibi semipes Spondeus: Græci non ἡμιποδίων, sed, ἡμιπεεῖν dixere atq; a loco πενθημιπεεῖν. Eadem lege si post tres pedes esset, ἐφθημιπεεῖν, quia septimus pes voce clauderetur: ut eo versu, Italiam fato profugus. Erit igitur Pentheimimeris quasi sestertium, continet enim*

duos

duos pedes, & præterea tertio loco semipedem: quare autem non introduxerint observationem τριθημιμερῆς & Θ, considerandum est; quippe nihilo secius eodem versu secatur post duos semipedes secunda dictio. *Arma virum.* Quam quæstionem etiam deducas ad eam cæsuram, qua in nono quoque semipede statuetur. Scaliger. hb. 2. Poët. c. 2.]

† Trithemimeres est, cum post primum pedem syllaba relinquatur dictionem terminans & metrum incipiens: *Ille latus*: ubi *Tus* post primum pedem abscinditur, dictionem finit simulque principium est pedis sequentis.

[*Trithemimeres* appellatur hæc *Cæsura*, quoniam de tribus tenet dimidium: nam unum & semis bis, tria constituunt. Latine nomen non habet, nisi *semiternariam* placeat appellare. Erythræus de licent. & dilig. carm. Virg. pag. 56.]

† Penthemimeres est cum post duos primos pedes syllaba remanet dictionem terminans, ut: *Ille latus niveum*: ubi syllaba *Um* remanet, abscissa à dictione *niveum*, & ut dictionem finit, ita principium est pedis sequentis.

[*Dicitur Penthemimeres*, quia dimidium tenet de quinque: Duo enim & semis bis quinque constituunt, hoc est, quia continet duos semipedes sive duos pedes, & syllabam; vel quod idem est, quia duo pedes & semis divisi, quinque partes reddunt: Nam si quilibet pes per se in duo dividitur, in ἀρσιν & ἰσιν, secundum hanc dimensionem duo pedes & semis, quinque partes seu quinque semipedes efficiunt. Hinc Latinis dicitur *semiquinaria*.

Eryth. Micyll. Verep. *Erit igitur, inquit Scaliger, Penthemimeres quasi sestertium: Continet enim duos pedes, & praterea tertio loco semipedem, lib. 2. Poet. c. 2. Hac casura necessaria est versibus heroicis, Pentametris, Sapphicis & Asclepiadeis.]*

† Hephthemimeres est, cum post tres primos pedes syllaba remanet dictionem terminans, ut: *Ille latus niveum molli*: ubi *LI* abscissum à dictione molli dictionem finit, & pedem sequentem incipit.

[*Hephthemimeres dicitur, quia de septem habet dimidium. Nam bis tria & dimidium efficiunt 7. Brevis: dicitur ita, quia habet septem semipedes, hoc est, tres pedes & syllabam: Unde & Latine appellatur semiseptenaria. Locum habet in solo versu heroico.]*

† Ennehemimeres est, quando post primos quatuor pedes syllaba remanet dictionem terminans, ut: *Ille latus niveum molli fultus hyacintho. Item: Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem. Horat. de art. poet.* Ubi *MO* syllaba remanet à dictione fumo, & dictionem finit, simulq; initium est pedis sequentis. *Sic ibid. Nec reditum Diomedis ab ineritu Meleagri. Ibam forte via sacra, sicut meus est mos.*

[*Ennehemimeres dicitur, quia de novem habet dimidium: nam bis quatuor & dimidium efficiunt novem, hoc est, quia constat ex novem semipedibus, sive ex quatuor pedibus & syllaba.]*

† Monoemimeres illa dici potest, quando versus incipit ab *O*, aliave vocali, & sequens dictio incipit

cipit

incipit à vocali, ut: *O ego si possem tales sentire dolores.*
Tibull. O utinam tunc cum Lacedaemona classe pete-
bat. Quid. Flumina amem, sylvas in glorius, ò ubi
sampi. Virg. &c.

† Hendechemimeres illa esse potest, cum post
 quinque pedes syllaba remanet dictionem clau-
 dens & sextum pedem incipiens, ut: *Sternitur exa-*
nimisq; tremens procumbit humi bos, Virgil. ubi *M*
 abscissum ab *Humi* finit dictionem, & pedem ulti-
 mum sequentem incipit.

[*Hendechemimeres igitur appellabitur, quòd un-*
decim dividat: atq; omnino necessaria esse videtur hæc
caesura, tum quia sex quinq; pedes habere possunt inter-
ruptiones, tum quia tot apud Virgilium, Horatium,
Claudianum, in primis autem apud Ausonium occur-
runt exempla, ut: Vertitur interea cælum & ruit Ocea-
no nox. Virg. Dat latus, insequitur cumulo preruptus
aqua mons. Idem. Procubuit, viridiq; in littore conspi-
oitur sus. Idem. Littoreis ingens inventa sub ilicibus
sus. Idem. Ipse ruit, dentéque Sabellicus exacuit sus.
Idem. Illic, ut perhibent aut intempesta filet nox. Idem.
Prima vel autumnii sub frigora, cum rapidus sol. Idem.
Unus qui nobis cunctando restituis rem. Idem. Partu-
riunt montes, nascetur ridiculus mus. Horat. Nostraq;
mox lambit vestigia perspicuus fons. Claud. Hujus ge-
neris apud Ausonium sunt integra carmina, ex quibus
hæc in gratiam juventutis annotamus:

Res hominum fragiles alit & regit & perimit fors,
Sors dubia æternumq; labans, quam blanda fo-
vet spes,

L s

Spes

Spes nullo sine fine, ævo cùm terminus est mors,
 Mors avida inferni regis quam longa premit nox.
 [Quæ cæsurarum species præterea ab aliis constituuntur,
 eâ commodissimè ad has nostras reducuntur.]

Observationes de Cæsura.

1. † Cæsura si adhibita sit in loco, facit ut versus inter dimetiendum inveniatur ita complicatis inter se pedibus, invicemq; confertis, ut pes pedi sit tanquã catenã devinctus, & numerus fiat plenus & æquabilis, ut: Romanos rerum Dominos, gentemque togatam, *Virg.* Multa super Priamo rogitans super Hectore multa. *Idem.* Quàm cito purpureos deperdit terra colores. Omnia post obitum fingit majora vetustas.

2. Itaq; versus, quò plures habet Cæsuras, eò est elegantior atq; suavior, ut: Casta placent superis, pura cum veste venite. *Tibull.* Casta Deus mens est, casta vult mente vocari. *Melanchth.* Ad minimum autem unam vel duas in versu esse oportet, ut notat *Priscianus.*

3. Contrà si pedibus singulis singulæ claudantur dictiones, nulla structura pejor esse videtur. *Scalig. lib. 2. Poet. c. 2.* hoc est, versus qui cæsura caret, pessimus est & titubans atq; hiulcus, ut: Præter cætera Romæ manè Poëmata censes. *Horat.* Non quivis videt immodulata Poëmata judex. *Idem.* Has res ad te scriptas Luci misimus Æli. Ergo aliis latrasse Dymantida flebile visum est. *Idem.* Ennius in Scipione. Sparsis hastis longis campus splēdet & horret.

ret.

ret. *Et alibi.* Postea recumbite, vestraq; pectora pel-
lite confis.

4. Idem igitur iudicium est de illis versibus, in
quibus singulæ dictiones singulos pedes consti-
tuunt. ut; *Rome mœnia terruit impiger Hannibal ar-
mis. Doctus nobilis atro semper rarior ovo. Urbem for-
tem nuper cepit fortiter hostis.*

5. E contrario versus iudicatur elegantissimus,
in quo nullus pes integra constat dictione, eaque
non nimis longa, non nimis curta, ut: *Semper ho-
nos nomenq; tuum laudesq; manebunt. Virg. Non
ignara mali miseris succurrere disco. Idem.* Et hanc
ob causam non facimus cum Gregorio Fabricio
miris laudibus distichon illud nobilis Pomerani
evehente: *Conturbantur Constantinopolitani; Innu-
merabilibus sollicitudinibus:* Julius Scalig. hoc vitium
quantitatis esse dicit in partibus principalibus, vel-
uti cum dictiones nimis longas aut nimis curtas in-
ferimus: illos vocarunt μακροκόλως. lib. 2. Poetic. c.
31. Irridendi tamen causa, aut jocandi, artificiosi hi
versus iudicari possunt. Sicut & illi; qui meris mo-
nosyllabis aut dissyllabis constant, qualis est face-
tus Pentameter Taubmanni; *Tu in me ita es, hem, in-
te ut ego: Et tam hic te amo ego, ac tu ibi me hic.* Vides
singulari artificio 21. vocabula in Pentametro uno.

6. Cæsura illa quoq; probatur, quæ vim senten-
tiæ excitat, ut: *Ecce volat, calcemque urit jam calce
Diones. Virgil. Aspicit hos, ut fortè pependerit æ-
there mater. Ovid. Ut nostris tumefacta superbiat
Umbria dictis. Prop.*

7. AC

7. Accentus interdum facit, ut ea cæsura quæ videbatur durior, emolliatur, ut: Ah pereat, quicumq; meracas repperit uvas. *Propert.*

8. Versus ille, qui in cæsura & in fine habet eundem sonum, à nonnullis judicatur vitiosus: & dicitur Rophalicus, sive Leoninus, Germanicè ein Knüttelvers; / quòd assultus in illis puerilis videatur, ut in illis Neotericorum: *Iustitiæ cultor, vitiorum strenuus ultor. Ars manet, ars durat, fortuna recedere curat. Res valet, ars prestat, si res perit, ars mihi restat. Tempore felici multi vocitantur amici: Cum fortuna perit, nullus amicus erit, &c.* At exempla ejusmodi etiam apud Ovidium occurrunt: *Nec nisi finita per plurima pondera vita: Si Troje fatis aliquid restare putatis. Quod cælum stellas, tot habet tua Roma puellas. Ipse ego librorum video delicta meorum. Querebant flavos per nemus omne favos. Si mihi quod prodest, hoc tibi lector obest.* Sed multos antiquis excidisse sine affectatione auctor est *Gregor. Fabricius lib. 7. de re Poëtic. pag. 678.*

9. Omnis cæsura indifferens est, neque caret ratione: Sistitur enim in ea dimensio, & in saltationibus ad cæsuras pede terram feriebant, *Scal. lib. 2. Poëtic. c. 17.*

10. Tanta Cæsurae vis est, ut etiam syllaba brevis per eam produci possit, ut in Trithemimeri, ut: *Invalidus etiamq; tremens & jam inscius ævi. Virgil. Pectoribus inhians. Idem.* In Penthemimere, ut: *Veribus ille facit, aut si non possumus omnes.*

Vir-

Virgil. Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Idem. Te canit Agricola, magna cùm venerit urbe.

Tibull. Nomen amicitia nomen inane fuit. *Ovid.*

In Hephthemimere, ut: Et furiiis agitated amor, &

conscia virtus. *Virgil.* (Nam duo sunt genera) hic

melior insignis & ore. *Idem.* Ostentans artem pa-

riter arcumq; sonantem. *Idem.* Vi propria nituntur,

opis haud indiga nostræ. *Idem.*

11. Cæsura Ennehemimeres & Hephthemime-

res si vel syllaba licentiosè non extendatur, judica-

tur tamen duriuscula, nempè si priorem syllabam

sequatur vox bisyllaba, ut: Ibam fortè via sacra sicut

meus est mos, *Horat.* Auriculas vide sis, ne majo-

rum tibi fortè, *Pers.* aut quadrisyllaba, ut: Nec re-

ditum Diomedis ab interitu Meleagri, *Hor.* Secus

autem si sequatur trisyllaba, ut: Nescia mens ho-

minum fati sortisq; futuræ, *Virg.* Tantò durior au-

tem nonnullis videtur, quando licentia, usurpata

est, ut in illo divini Maronis: molli fultus hyacin-

tho. Quare temerè aut passim imitanda non est.

12. Cæsura Penthemimeres sive semiquinaria o-

mniùm est elegantissima & suavissima. Inservit e-

nim versibus levigandis, & quamprimùm versus

ea vacat, molestè id sentit auris, unde valdè frequēs

est apud *Virgil.* ut: Panditur interea domus omni-

patentis olympi. Arma virumq; cano. Stat sua cui-

que dies. Omnia vincit amor. Atque eam si $\gamma\acute{\omega}\mu\eta$

fuerit, Erythræus gratiorem fore dicit.

13. In Cæsura, ut & in fine Pentametri, si dictio-

nes sint monosyllabæ, versus nullius pretii æsti-

matur,

matur, ut in his Catullianis: O Dii reddite mi pro
pietate mea. Aut facere, hæc à te dictaq; factaque
sunt.

14. Cæsura in Pentametro si cadit in elisionem,
valde est insuavis, qualis hæc apud *Catullum*: Mu-
nera, quæ Musarum hinc petis & venerem. Ubi
sciendum, licet hæc suos habeant autores, notan-
da tamen magis esse quàm imitanda: Equidem ri-
diculi erunt Poëtices studiosi, si omnia ea imitari
voluerint, quæ apud Ennium, Catullum, aliosque
licentiosè usurpata inveniuntur. Rectè Chrestil-
lum omnia instar simiæ imitari volentem ridet hoc
festivo Epigrammate Martialis:

Carmina nulla probas, molli quæ limite currunt,
Sed quæ per salebras altaq; saxa cadunt,
Et tibi Mæonio quod carmine majus habetur
Lucilii, Columella hic situs Metrophanes.
Attonitusq; legis terrai frugiferai,
Aëtius & quicquid Paccuviusq; vomunt.

*Dèniq; de Cæsura Pentametri elegans est disserta-
tio apud Scaligerum lib. 2. Poët. c. 40. cujus verba hic
adscribere placet. Negant quidam inquit, præcisionem
sive cæsuram Elegiacam esse brevem posse, addunt ra-
tionem, propter eas quòd si Anapestus metiari, nequeat
consistere, necesse enim est tertium pedem esse Spon-
deum. Quòd si penthemimeres illa sit brevis, jambus
fiat. Nos in nostris poëmatis eam legem nequaquam
servavimus, maximorum exemplo virorum. Catulli
illud est: Perspecta exigitur unica amicitia. Illud
Propertii: Vinceris, aut vincis, hæc in amore rota
est.*

est. *Et ille*: Aut pudor ingenuus, aut retinendus amor. *Illud Tibulli*: Lacteus & mistus obriguiffe liquor. *Hic Ovidii in 4. de Ponto*: Indignus effectus omnibus ipse magis. *Præterea apud Simonidem in disticho, quem modo* (lib. 2. c. 33. pag. 192. γείτων ἰσπαρχον ἦγε καὶ ἀρμόδιος) posuimus, id neglectum est. *Horatius quoque in alio versus genere æquè casuram illam brevem admisit. Quinetiam Virgilius toties non in ea syllaba, quæ sola relicta penè ignoratur qualis sit, ubi non cohæreat: sed etiam ea, quæ subit facitq; pedis initium. Omnia vincit amor, & nos cedamus amori. Poterat enim: Sic nos cedamus. Verùm Poëta autoritas sese tuetur iudicio, ita ut temporis jacturam in syllabæ numerorum elegantia redimat, &c.]*

DE CATALECTICO, ACATALECTICO, Brachycatalectico & Hypercatalectico.

* Ex scansione ultimæ regionis versus alius est Acatalecticus, alius Catalecticus, Brachycatalecticus, & Hypercatalecticus.

[De vocibus hisce cum nemine litigabimus, quippe quibus nota est dissertatio Jul. Scal. lib. 2. Poët. c. 6. cujus verba adscribere quid vetat? Iccircò quatuor, inquit, excogitarunt appellationes, unam quæ integrum præscriberet carmen, quam vocârunt ἀκατάληκτον, quia nihil adjaceret. Cui una deesset, καταληκτὸν, haud satis signatè. Cùm dua desiderarentur, βραχυκατάληκτον. Ubi una superesset, ὑπερκατάληκτον. Has autem Græci nominarunt ἀπθέσεις, id est, depositiones sive

termi-

terminationes. Quod autem abusi sint vocibus, videamus. Omnis enim finis tractus καταλήξις, nullus igitur ἀκατάληκτος. Veteres autem τὸν ὑπερκατάληκτον etiam ὑπέρμετρον dixere. Illud sanè tueri nequeam. Nam quod excedit perfectum, non ὑπερκατάληκτον, sed ὑπερκατάληκτον dictum oportuit. Est enim τὸ ἀκατάληκτον τὸ αὐτοτελές. Hoc illud una superat syllaba. Latine Acatalectum, perfectum dicas: Hypercatalectum exuberans, brachycatalectum, mutilum: Catalectum semimutilum. Prisci autem nostri simplicissime atque commodissime, binarium, ternarium, quaternarium, quinarium, senarium, septenarium, octonarium. Quibus designationibus Brachycatalecti appellationem sustulere. Quod si una syllaba deesset, idem putarunt atque si alteri superesset. Exempli gratia, si senarium carmen una syllaba deficeret: quinarium hypermetrum agnoverunt. Haecenus ille.]

* Acatalecticus versus est, qui ultimum pedem habet integrum, ita ut nihil desit, nihil superfit, ut: *Vitam qua faciunt beatiorum.* Martial. *Pendeat | ex hume | ris dul | cis chelys. |* Pomp. Secundus.

[Per ultimum pedem integrum intellige eum, à quo ipsum metrum nominatur, ut si dactylicum metrum fuerit, Dactylum; si jambicum, jambum, atque ita deinceps. Micyll. lib. i. de re metrica pag. 28.]

* Catalecticus est, cui ad perfectionem pedis in fine deest syllaba, ut: *Aquam me-*
mento

mento] rebus in ardu|is. Horat. Hic enim ultimus pes syllaba una est brevior.

[Rursus hic intelligendus est pes ille, à quo metrum nomen habet. Tales Micyllus esse dicit omnes heroicos. Nam cum Dactylus proprius ejus generis pes sit, ipse versus in Trocheum vel Spondeum (nam postrema syllaba nulla ratio habetur, Scalig. lib. 2. Poetic. c. 33.) desinit pedem dissyllabum, videlicet cum Dactylus trissyllabus sit. Defectus autem syllaba videtur etiam esse in Sapphicas Horatianis, quando ut Scaliger loquitur lib. 2. Poët. c. 31. ex Adonico inferimus ad integrandum Sapphicum antecedentem, ut:

Grosche non gemmis, neq; purpura venale, nec auro.

Item: Labitur ripa Jove non probante uxori-
us annis.

Idem fit etiam in aliis Lyricis, & in primis in Alcæico. Ejusmodi autem Lyrici, in quibus est defectus, referri possunt ad versus μείγεις quos vocant. Licet enim in Catalectico, versus syllaba deesse dicatur in fine, videntur tamen ad eum referri aliquo modo quoque posse, 1. versus ἀκέφαλοι, hoc est, ii qui sunt in principio versus mutili, vel ut Diomedes exponit, qui in principio amputantur, & literam vel syllabam amittunt, vel syllaba deficiunt. 2. μείγεις sive excandati aut caudâ minuti: Mutili enim sunt in fine, quibus supplementum fit in locum syllabæ deficientis, ita ut ex versu sequenti syllaba transferatur ad finem precedentis. 3. Mutili in medio, Græcè κηλοβοί ἢ κηλέμμοι, ἢ λαγαροί,
M
quasi

quasi inanes aut laxi, vide de hisce Scaligerum nostrum lib. 2. Poëtic. c. 31. & diligentissimum Erythraeum de Lic. & Dil. carm. Virg. c. 4.

* Brachycatalecticus est, qui toto simplici pede est brevior, quàm ipsa metri quantitas, à qua nominatur, requirit, ut:
Venit optima Cal|liope. |^u^u- |

[*Versus Catalectici & Brachycatalectici eo ferè tantùm differunt, quòd Catalectici eis συνταβήν, de Dactylicis & Creticis tantùm, quos per singulos pedes simplices, & eosdem trisyllabos scandimus, dicuntur. Brachycatalectici autem de cæteris omnibus, qui vel per binos simplices, vel per singulos compositos pedes mensurantur. Micyll. lib. 1. de re metrica, pag. 29.]*

* Hypercatalecticus, aliàs Hypermeter est, cui superest in fine syllaba, ut: *Iámq, iter
|emen|situr|res ac|tectâ La|tino|rum
Ardua cernebant juvenes. Virgil.*

[*Micyllus ex Hephæstione etiam tunc Hypercatalecticum esse dicit, quando versus duas syllabas supra legitimam metri pedem in fine habet, ut in illo Græco Anapestico: ἀδ' ἀγρεπυς ω⁻ |^u^u- | νόρα^u^u Verepæus docet, nonnunquam totum pedem superesse, ut in illo: Musæ sorores Palladis|lugent: Et addit, hypercatalectum etiam aliquando dici, cùm in medio superest una syllaba, ut: O quàm glorifi|ca|luce coruscas. Nam post duos priores pedes in medio syllaba redundat. Apud Virgilium versus hypercatalectici sive Hypermetri occurrunt isti qui sequuntur:*

Aut

Aut dulcis musti vulcano decoquit humorem
Aut foliis undam.

Clamore incendunt cœlum Troesq; Latiniq;,
Advolat Æneas.

Cæumq; Japetumq; creat, sævumq; Typhœa,
Et conjuratos.

Jamq; iter emensi, turrets ac tecta Latinorum
Ardua cernebant juvenes.

Navigiis pinos, domibus cedrosq;, cupressosq;,
Hinc radiis trivêre rotis.

Et magnos membrorum artus, magna ossa la-
certosq;

Exiit.

Robora navigiis aptant, remosq; rudentesq;
Exigui numero.

Si non tanta quies iret frigusq;, caloremq;
Inter.

Omnia Mercurio similis, vocemq;, coloremq;,
Et crines flavos.

Ecce furēs animis aderat Tirynthius, omnemq;
Accessum lustrans.

Jactemur, doceas: ignavi hominumq;, locorūq;
Erramus.

Omne adedò genus in terris hominumq;, fera-
Et genus æquoreum. (rūmque

Ærea cui trabibus surgebant limina, nexaq;
Ære trabes.

Quem non inenſavi amens hominumq;, Deo-
rumque?

Aut quid in everſa.

Se satis ambobus Teucrisq; venire Latinis-q;
Hæc ubi dicta dedit.

Quos super atra filex jam jam lapsura, cadenti-q;
Imminet assimiles.

In his Hypermetris est quod demas atq; induas in sequentis syllabam per concretionem: Scal. lib. 2. Poët. c. 31. Nam versus syllaba longiores nunquam porriguntur, nisi sequens versus incipiat à vocali, ut quasi vitium abundantis syllabæ Synalœpha aut Ecclipsis ratio emendet, eam ad caput sequentis versus revocando hoc modo: Inferitur verò ex fœtu nucis arbutus horrida; Sequitur enim: Et steriles Platani. Erythreus delicent. & dilig. carmin. Virgil. c. 3. DA igitur syllaba à versu sequente, quæ à vocali incipit, absorbetur, ut non dicas, horrida &, sed horridet steriles, &c. Quid verò statuendum de illis, quos versus à vocali incipiens non sequitur, ut: Bis patriæ cecidère manus, quin protinus omnia. Virgil. Præferimus manibus vittas, ac verba precantia. Idem. Canities inculta jacet, stant lumina flammea: Idem? R. cùm Erythreo, omnia per Synaresin ad Spondaicam dimensionem redigi, quasi pro omnia protuleris omnia & sic de reliquis. Sed de Synizefi videris, quæ supra fusè sunt discussa.]

CAPUT II.

DE GENERIBUS CARMINUM:

& primò de Generalibus Carminis sciendi præceptis.

* I. Carmen est concinna versuum in unum systema congeries. [Car-

[*Carmen à canendo deducunt Grammatici. Est q̄z earmen non tantum plurium versuum compositio, sed etiam unicus versus non nunquam Carminis appellatione venit, ut: En. 3. Aeneas arma Abantis suspendit & consecrat hac inscriptione: Aeneas hac de Danais victoribus arma. Tales etiam sunt, apud Martialem lib. 7. Omnia, Castor, emis; sic fiet, ut omnia vendas. & lib. 8. Pauper videri Cinna vult, & est pauper. Interdum Carmen idem est quod Oda, quod testantur librorum Horatianorum inscriptiones, quæ tamen significatio videtur vel generalis vel peregrina esse. Lucretius etiam carminis nomine appellat totum librum carmine scriptum, cum de primo suo libro inquit lib. 6. quod in primo quoq; carmine claret: quæ significatio est particularis & synecdochica. Antiquitus nullum Oraculum sine carmine editam fuit, unde carminis dignitas & antiquitas spectatur, quanquam Scal. negat, p. 805. Si propriam vocis significationem spectes, Carmen est instrumentum ferreum carendæ lanæ idoneum, & dicitur a carendo, nã caro, caris, carere, significat lanam purgare & deducere, ut careat spurcitie, ex quo tum carminaxi dicitur Lana, cū caret eo quod est nequã, ut ait Varro, vide & Plautum Faubmanni in Menech. act. 5. sc. 2.]*

* 2. Porro talis debet esse versuum congeries, ut sententia aliqua exprimatur, sive ea sit multiplex, ut in carmine Epico & Dramatico, &c. sive singularis, ut in Epigrammatis.

[Propterea quatuor illa hemistichia, quibus Vir-

M 3

gilius

gilius Batillum ludificatus est, carminis nomen demereri non possunt, nisi pensum absolueris sententiamq; explanaveris.]

[Priusquam verò ad carminum genera, & specialem singulorum considerationem accedamus: Præmittenda nobis quædam sunt generatim de carminis constitutione, dispositione, pertractatione, expolitione, &c. ad perfectam Poëtæ informationem. Deducemus ea à persona Poëtæ per disciplinas, Logicam, Rhetoricam, Ethicam, Grammaticam, additis quibusdam Poëtæ peculiaribus.]

OBSERVATIONES GENERALES.

I. *De Indole seu natura Poëtæ, Exercitatione, Imitatione, atq; Lectione: Poëmatis causis efficientibus.*

* I. Carmen requirit Poëtæ insitam ingenii naturæq; bonitatem.

[*Quam Cicero concitationem & inflammationem animorum vocat. Pontan. l. i. c. i. Atq; sic, (inquit idem pro Arch.) à summis hominibus eruditissimisq; accepimus, cæterarum rerum studia & doctrina & præceptis constare: Poëtam naturâ ipsâ valere & mentis viribus excitari, &c. Et i. Tusc. Poëtas ait gravia plenaq; carmina cœlesti instinctu fundere. Hoc videntur intellexisse Poëta per Heliconem suam, itemq; Permesum, Parnassam, &c. Ac fuerunt Orpheus, Linus, &c. Poëta, priusquam ulla præcepta poëtices extructa fuissent. De Ennio exclamat Ovid. Ennius ingenio maximus, arte rudis.]*

* 2. Ad

* 2. Ad *ἄφυσαν* seu naturę bonitatem accedat frequens Exercitatio.

[*De exercitatione vide infra in Arte natura conjungenda.*]

* 3. Si ingenium non assequatur divinitatem veterum Poëtarum, non tamen propterea studiũ poëseos prorsus abjiciendum.

[*Nam labor omnia vincit improbus, secundum Poetam: Et, Omnia conando docilis solertia vincit. Ac sunt ipsorum poëtarum illustrium ingenia inter se inæqualia, alterumq; altero præstantius.*]

* 4. Labores etiam & patientiam in continuando studio poëtico ne quis detrectet, nec, si una vice non succedat, calamum abjiciat, sed alacri animo instet. Ac sub limam & ad incudem identidem, quę composuit, revocet.

* 5. Nam consultum non est, multos ex tempore versus effundere, nisi fiat exercitii gratiã ad habitum facilius & celerius comparandum.

[*Δύσκολα τὰ καλὰ, habet proverb. Quintiliani huc pertinet doctrina l. 10. c. 3. Sit primò vel tardus, dum diligens sit, stylus. Queramus optima, nec primò se offerentibus gaudeamus. Adhibeatur judicium inventis, dispositio probatis. Delectus enim rerum verborumq; habendus est, & pondera singulorum examinanda.*

Pòst subeat ratio collocandi, versenturq³ omni modo numeri. Non ut quodq³ se proferet verbum, occupet locum. Quae quidem ut diligentius exequamur, repetenda saepius erunt scriptorum proxima. Nam praeter id, quod sic melius junguntur prioribus sequentia, calor quoq³ ille cogitationis, qui scribendi mora refrixit, recipit ex integro vires & velut repetito spacio sumit impetum, &c. Haecenus Quint. Eodem cap. reprehendit eos qui repetunt & componunt, quae effuderant: Nam verba, inquit, emendantur & numeri tantum; manet in rebus temere congestis quae fuit levitas. Protinus ergo adhibere curam rectius erit, atq³ ab initio sic opus ducere, ut calandum, non ex integro fabricandum sit. Haec ille. Nimirum composuisse pedes non est fecisse poemata. Dupliciter peccari hic solet. Quidam enim laborem in praecleara hac facultate ponere duriores recusant, sine quo tamen nihil θεὸς αὐθιγῶν ποίησιν ἔδωκεν, ut Hesiodus canit. Unde eò tantum multi spectant, ut versus fundant ex tempore. Quod quamvis suo loco in promptis & felicibus ingeniis laudabile est, tamen in perfecto poemate locum habere non potest, quod acri iudicio elaborandum & arte formandum est, ut ἀπαντα ἐκ τῶ obtineat. Saepè stylum veritas, inquit Horat. Et rursus:

— Omne, inquit, carmen reprehendite, quod non
 Multa dies & multa litura coërcuit, atque
 Perfectum decies non castigavit ad unguem.

Unde versum quidam nomen habere volunt, quod saepè vertendus & invertendus sit. Alias periculum est, ne futilitatem potius quam facilitatem assequantur, &

Versu

Versificatores magis quam Poeta dici mereantur, quo discrimine Scal. lib. 6. pag. 795. utitur. Sic Virgilium accepimus suos versus elaborasse, ac se propterea Ursino more carmen gignere, id est, lambendo effingere dixisse. Hujus exemplum imitari debent, qui in hoc studii genere versantur, totisq; ingenii viribus eniti, ut quos gignunt versus, etiam arte forment atq; perficiant, inquit Georg. Sabinus. Ac ut Jurisconsultis videtur preclarius Reip. consuli, si decem fontes absolvantur, quam si unus innocens damnetur: ita Poeta id agendum est, ut potius centum bonos versus jugulet, quam unum plebejum relinquat. Scalig. lib. 6. pag. 830. Hinc Virgilium ajunt, cum multos versus matutino calore effudisset, pomeridianis horis novo judicio solitum ad paucorum numerum revocare, Scalig. lib. 6. pag. 807. Addendum hic puto, quod Val. Max. de Euripide memoriae prodidit, lib. 3. c. 7. Qui cum apud Alcestidem poetam quereretur, quod eo triduo non ultra tres versus maximo labore deducere potuisset, atq; is se centum per facile scripsisse gloriaretur: Sed hoc, inquit, interest, quod tui in triduum tantummodo, mei vero in omne tempus sufficient. Quare Horat. in Arte, duratura poemata in nonum annum premenda esse precipit. Vide & Taubman. in Dissertatione de extemporali carminum terretate. Quamquam sunt quedam ingenia adeo felicia, ut optimos versus & elaboratissimis aequales ex tempore effundere possint, velut de Archia Cic. testatur. Effudit tale & Scal. lib. 6. pag. 781. Lucilius ducentos scribere solebat versus stans pede in uno. Horat. Rursum ex altera parte peccant, qui nimium anxia elaborationis cura,

M S ingenii

ingenii impetum retundunt, ut nihil poëtici spiritus raptumque nullum in carmine ostendant. Hi nimirum carmina sua non corrigunt, sed bis componunt.]

* 6. Unusquisq; exploratis ingenii sui viribus, certum carminis genus, quod præcipuè excolat, deligat: Materiam item, cui idoneus esse possit, dispiciat, probeq; examinet.

[*Quandoquidem rarò & admodum difficulter contingere solet, ut unus aliquis in omnibus carminum generibus excellat (alius enim Lyricis valet, alius Elegiacis, alter Heroico, alter Phalencio, hic Epigrammatis, ille Epicis) opus in primis est poëtices studioso, ut vires suas exploret, quid valeant humeri, quid ferre recusent, ut Horat. ait. Neque incerto studio huc illuc divagetur temerè, sed certo generi, quod nature sue & ingenio consentaneum, esse animadverterit, præcipuè sese addicat. Alioquin periculum est, ne dum ubiq; est, nusquã sit, ut proverbio dicitur. Sic Virgilius melior est in Heroico quàm Elegiaco, Ovidius melior Elegiaco, quàm heroico. Horatius quàm gravis & elegans est in Odis, contrà quàm languidus in nonnullis Heroicis! Quia nempe plus opera in illis quàm his posuerat. Eodem modo Materia quoq; cui par esse queas, excutienda est. Etenim ridiculus futurus erat Aristophanes, si jocosum ingenium ad Tragœdias scribendas transtulisset, contrà ridiculus Euripides si tetricum animum ad Comœdias applicuisset. Sumite materiam vestris qui scribitis equam viribus. Horat. Hoc idem*

de

de characteribus dicendi (Summo , Medio , Infimo ,) intelligendum est. Rarò existunt, qui in omnibus aequè clareant. Virgilium equidem scimus infimo, medio, summo, simul excelluisse. vide Scal.l.4.p.442.]

* 7. Porro *Exercitatio* multorum generum esse potest, quæ sunt instar *Progymnasmatum*, & plurimùm faciunt ad facultatem carminis scribendi.

[*Ut enim terra variis mutatisq; seminibus; ita ingenia nostra nunc hac nunc illa meditatione excoluntur, ait Plinius.]*

* Primum est, ut una eademq; res diversis verbis, aut diverso genere carminis exprimatur.

[*Hujus exercitii exempla sunt in Appendice Virgilii, Aurora sc. 4. anni temporum, amnis glacie concreti, &c. diversis modis descripta. Editum quoq; fuit Distichon unum non ita pridem, aliquoties centum vicibus variatum. Facit illud ad comparandam copiam.]*

* Secundum est, ut idem argumentum, nunc concisè nunc copiosè, nunc propriis nunc modificatis verbis exprimatur.

* Tertium est, ut soluta oratio transfundatur in ligatam, & oratoriæ phrasæ in poëticas commutentur.

[*Ubi licebit argumentum dilatare, Troporum & figurarum floribus & similibus ornamentis illustrare.]*

Quar-

* Quartum, ut vertantur versus Græci in Latinos, aut vicissim.

[*Hæc enim res iudicium quam maximè confirmat, Plinio teste, & ad utriusq; lingua proprietatem & copiam plurimum facit, facultatem etiam similia inveniendi parat. Exemplum præbet Cicero, qui integrum Aratum convertit Latino carmine.]*

* Quintum, ut unum aliquod genus carminis apud Poëtam inventū, in aliud transmutetur, verbi gratia, hexametrum in elegiacum, Phaleucium in Sapphicum, &c. quod appellatur heterosis.

[*Si enim una res, Labores scilicet Herculis, à Virgilio, 8. Æn. Ovidio 9. Metam. & Ausonio, hexametris: ab Ovidio iterum epist. Dejanir. elegis: à Seneca Hercul. furente, jambicis, describi potuit, cur non & à nobis idem tentetur? Fecit certè id Virgil, 3. Æn. in Ætna ex Pindaro, qua de re certantes vide Macrob. lib. 5. c. 17. ex Gell. lib. 17. c. 10. & Scal. l. 5. c. 4.]*

* Sextum, ut eodem etiam carminis genere, quo Poëta aliquis usus est, eandem rem tractandam sumamus.

[*Nihil enim prohibet cum optimis auctoribus contendere; quamvis non assequamur illos, nec superemus. Nam ut ut non vincamus, vires tamen ingenii excitate & ad similia evexisse iuvabit. Eloquentia tam inops non est, ut non nisi semel una de re præclare dicere possit. Ac videmus id studium sæpiusculè apud Ovid.*

ut in descriptione Fama, cum Virgilio contendente, lib. 1. Metam. in Phœbo persequente Daphnen, ex Æneid. 12. de cane petente prædam. Et cum Theocrito in Polyphemo, vide Hen. Steph. in scholiis Theocr. Quæ collatio jucunda est. Perpetua autem est hæc imitatio apud Virgilium ex innumeris Poëtis antiquis, ut prolixè monstrat Macrob. lib. 4. § 5. Saturn. De qua re in Imitatione paulò post plura.]

* Septimum huic confine, ut locum aliquem Poëtæ illustrem in profam redigamus, eumq; obrepente oblivione, ex intervallo resumamus, ac nostro Marte, inconsulto Poëtâ, metro quàm diligentissimè reddere studeamus.

[Quæ discrepantia collatio mirificè informabit iudicium, & memoriæ altissimè id infiget, ut in simili casu modum dispositionis, elocutionis & phrasæ facile inveniat.]

* Octavum, ut quod à nobis ante hæc tractatum fuerat, & oblivioni traditum, denuò ex intervallo tractandum sumatur, ut appareat profectus.

[Ita enim nobiscum ipsi contendemus, & superare nosmet annitemur, quæ concertatio ingenium exuscitat.]

* Nonum, ut ipsi Marte nostro brevem aliquam materiam, ut Apologum, Historiam,
Locum

190 LIBER SECUNDUS
Locum Communem, Sententiam, &c. tra-
ctemus.

[*Talia non dubium est exercitia antiquorum Poëtarum fuisse, cum in opusculis Ovidianis & Virgillii appendice vestigia ejus rei non obscura sint. Atque ejusdem generis videntur esse hymni & opuscula Homerica.*]

* 8. Præcipua facultatis poëticæ adju-
trix est IMITATIO, qua bonorum Poeta-
rum virtutes ad nostrum usum transferi-
mus; seu qua impellimur cum diligenti ra-
tione, ut bonis Poetis similes fiamus, sicut
Pontan. describit.

[*Duplex est imitatio, vel Poëtarum vel ipsarum re-
rum tractandarum. Loquimur hic de Imitatione
Poëtarum, tanquam efficiente seu instrumento, non
quatenus est de poëmatis essentia. Hac videlicet eni-
timur, ut poëmatis nostris aut Homerum aut Virgi-
lium, Horatium, aliosq; referamus & quasi imaginem
ex ipsorum pulcherrimis tabulis depingamus. Nam
animus noster assidua lectione atq; observatione simili-
tudinem concipit eorum, quæ maximè probat. Sanè
quidem Homerus tam singulari & divina natura fuit,
ut imitationis præsidio & exercitio aliquo nõ indignisse
videatur. Virgilium autem docti omnes judicant, teste
Pontano & Macrobo. nõ tam natura quam imitationis
industria tantum poëtam fuisse effectum. Ac videmus
plerosq; poëtas posteriores antiquorum vestigiis insiste-
re eosq; imitari. Ducem igitur studiosus Poëtes sibi
deli-*

deligat, & illustria exempla proponat, in qua tota mente, omnique studio & cogitatione intentus, ideas animo imprimat atq; comprehendat ad sua scripta transferendas.]

De Imitatione damus hos Canones.

* 1. Proponat autem sibi non quoslibet, sed optimos.

[*Verbi gratia, in Comœdiis Plautum, sicut ipse, Horatio teste, Epicharmum, vel Terentium: in Epicis Virgilium, &c. Nam bonos poëtas imitari est bonum carmen scribere.*]

* 2. Unum præcipuè autorem operæ præcium est præ cæteris deligere, ne diversitate animus forte distrahatur.

[*Pertinet huc illud Philosophi: Quemadmodum nō qui multa vorant saniores sunt iis, qui tanto vescuntur, quantum concoquere queunt, ita qui multa simul legunt, non doctiores iis evadunt, qui qua legere in suum usum convertunt. Virgilium tamen videmus & Homerum & Hesiodum, & Theocritum, quin Pindarum quoq;, Pisistratum aliosq; plurimos, feliciter imitatum fuisse. Vide Macrobi. in 5. Sat. & 6.*]

* 3. In imitādo poeta caveat, ne nimio plus imitationi serviat, aut pro virtutibus vitia æmuletur, sed optima tantum depromat.

[*Quod reprehendit Horatius hoc versu: O imitatores servum pecus. Servos enim recte vocat, qui omnia exprimere simiarum more vellent, ne quid non imitentur. Videtur & Macrobius hac de re perstringere*
Virgi-

Virgilium, dum inquit, Adeo Virgilio Homeri dulcis imitatio fuit, ut & in versibus vitia imitatus fuerit. Reprehendit alicubi Cic. Oratores, qui aut ea quæ facilia essent, aut etiam vitiosa consectarentur imitando. Ita demum, inquit Halicarnassæus, exprimenda orationis similitudo paritur, si quis imitatione expresse- rit illud, quod apud unumquemq; videt esse præstantis- simum.]

* 4. Omnis labor eò impendendus, ne, quæ dicimus, illorum quos sequimur, sed nostra esse videantur.

[*Alioquin furtum aut plagium potius quam imitatio fuerit: Quamvis viros doctos, unde hausta sint, non fallat, quæ rectè ad aliorum imitationem fiunt. Commendatur ob id Virgilius à Macrobio, quòd multa quæ transtulerit, difficilimè cognosci queant, unde translata sint. Ita Demetrius explicans magnificam dicendi formam, duos modos imitandi poetas facit, unum simplicem in nuda verborum transpositione, qui frequens est Herodoto. Alterum tectum & occultum, cum, quod aliorum est suum faciunt, ut quando Thucydides l. 4. Cretam vocat $\epsilon\iota\epsilon\gamma\upsilon\tau\omicron\nu$ circumfluam, ex Homero Odyss. τ. sed alio sensu. Homerus enim ad situm respexerat, ille ad concordia argumentum hoc deflexit. Sic Diogenes conspiciatus furem purpurea ad poenas tractum ex Hom. dixit, $\epsilon\iota\delta\alpha\beta\epsilon\ \sigma\epsilon\ \pi\omicron\rho\epsilon\phi\upsilon\rho\epsilon\ \&\ \delta\upsilon\nu\alpha\tau\ \&\ \eta\gamma\eta\ \mu\omicron\iota\epsilon\gamma\ \kappa\omicron\gamma\tau\alpha\iota\eta$. Te mors purpurea apprehendit, violenta q; Parca. Plutarch. Pulchrè hac de re Seneca in epist. Nos similiter, inquit, atque apes, quæ ex diversa seu multa*

unius

unius lectione congeffimus, feperare debemus: deinde adhibita ingenii cura & facultate in unum faporem, varia illa libamenta confundere, ut etiam fi apparuerit, unde fumptum fit, aliud tamen effe, quam unde fumptum eſt, appareat. Quod in corpore noſtro videmus fine ulla opera noſtra facere naturam. Alimenta qua accepimus, quandiu in ſua qualitate perdurant & ſolida innatant, ſtomacho oneri ſunt. At cum ex eo, quod erant, mutata ſunt, tunc demum in ſanguinem & vires tranſeunt. Idem in his quibus aluntur ingenia preſtemus, ut quaecumq; hauſimus non patiamur integra eſſe, ne aliena ſint, ſed concoquamus illa, &c.]

* 5. Imitationes ab aliis Poetis illuſtribus factæ frequenter in oculis verſentur.

[Hi enim exemplo ſuo docebunt, quomodo imitatio quam optime inſtituenda ſit. Imitationum ſpecimen præclarum & exempla ſufficientia in Virgilio, vide apud Macrobi. lib. 5. Saturn. & 6. itemq; H. Stephanum in Scholiis ad Theocrit. editionis Pariſina, &c.]

* 9. Species quædam Imitationis ſunt Centones & Parodia.

* 10. CENTONES vocantur verſus qui ex Poeta uno vel pluribus ſparſim collecti & confuti, alium ſenſum à priſtino repræſentant.

† Centones propriè ſunt diverſæ panni particulæ, è quibus ſtragula ſiunt, alio nomine ἐκείνη, à ἐκείνη, conſuere & ὠδή cæmen. Scal. l. c. 43.

N

Vide

Vide & Isidor. Orig. lib. 1. c. 38. Erasmi. Adag. Chiliad. 2. cent. 4. proverb. 58. Lilius Gregor. Gyraldum de Poet. hist. Dial. 1. & Meibom. in Virgilio Cent. p. 4.

[Tali imitatione Proba Falconia foemina, è frustis Virgilianis totam historiam vite Christi descripsit & magnam partem historiae Mosaicae. Eodemq; modo, quanquam multò prolixius Eudoxia Imperatrix ex Homero. Extat & apud Ausonium hujus generis, quod ut ingeniosum, ita adeò foedum & detestandum est, ut neq; scriptore nec auditore dignum sit, quemadmodum Scalig. censet dicto loco, & lib. 6. pag. 825. Excelluerunt etiam in hoc genere: Lelius & Julius Capelupi, Mantuani, quorum opera recens in lucem, edidit Henricus Meibomius in Academ. Julia Poët. Profess. Ceterum quomodo ῥαψωδία & ῥαψωδείν in genere commentationem versuum significet, vide Scalig. eundem loco. c.]

* II. Parodia est imitatio, quæ carmen Poëtæ in versum mutatis quibusdam vocibus, ad alium sensum retrahit.

Αὐτὸς ἔστι & ῥωδή, quasi carminis inflexio. Alio nomine ῥαψωδείν dicitur, item ῥαψωδέειν. Ab aliis: Modulatio ad alterius imitationem, quæ fit vocibus quibusdam mutatis in alio ferè argumento. Scal. ita, est Rhapsodia inversa, mutatis vocibus ad ridicula sensum retrahens, l. 1. c. 42.

[Differt à Centonè satis perspicuè. Cento enim ex variis carminibus in unum congesta frustra, absq; mutatione retinet: Parodia contra plerunq; mutatis vocibus
qui-

quibusdam, carmen ad aliud negotium invertit. Unde hoc genus ἀπὸ μεταπέμψιον, id est metro mutatum, illud δὲ ἀπὸ παραπέμψιον, non mutatum appellatur. Pontan. lib. 1. c. 9. Dico autem plerumq, quia sæpè integer versus, alio sensu, ut diximus paulo supra, usurpatur, quam etiam parodiam Scaliger agnoscit.]

† Parodia autem est vel in toto carmine, vel aliquot ejus versibus.

Utraque ingenium mirificè exacuit & amplificat, sed posterior facilior est.

Exemplum posterioris: *Virg.*

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes, Parod.

Nulla salus cura, requiem te poscimus omnes.

Item: *Tanta molis erat Romanam condere gentem: Par.*

Quanta molis erat lapsam reparare salutem!

Item: *Qui quæ vult dicit, quæ non vult, sapius audit, Parod. (tat, &c.*

Qui quæ vult patrat, quæ non vult, sæpè repor-

Item: *Si fortuna volet, fies de Rhetore consul*

Si volet hæc eadem, fies de Consule Rhetor. Par.

Si fortuna volet, fies de paupere dives

Si volet hæc eadem, fies de divite pauper.

Exemplum prioris est in illo Virgilii ad Aufidium Bassum:

Sabinus ille quem videtis hospites

Ait fuisse Muliò celerrimus,

Ex Catulliano,

Phaselus iste quem videtis hospites

Ait fuisse navium celerrimus, &c.

[Ad quod carmen magna parodiarum à variis

autoribus confectarum, caterva publicè extat, unde leges quoque hujusmodi Parodia cognoscere licet. Vide multa, eaq; præclara in oratione Nicodemi Frischlini quam habuit Witeberge.]

[E Scaligero & H. Stephano (opuscul. de Parodiis) apparet, Antiquis propriè parodiam fuisse lusum, quando poëtarum carmina ad res ridiculas detorquerentur, velut Matron quidam versuum Homericorum multa millia ad culinam & macellum justo poëmatae invertit, qui extant in H. Stephani tractatu, ut quum ille canit, ἀνδρά μοι ἐννεπε μῦσα πολύτροπον ὅς μαλα ποικίλ. Hic succinit: δειπνά μοι ἐννεπε μῦσα πολύτροφα, &c.]

Eubæus quoq; Paris 4. lib. edidit Parodiarum, qui floruit sub Philippo. Primus Hegemon apud Athenienses hoc carminis genere certavit ac vicit. Scal. d. l. Atque eum inventorem autumant, alii verò Hipponatem. Est enim perantiquum.

Speciatim παρῳγιᾶ γὰρ δὲν dicitur parodiam Tragediæ facere, Unde Plautus in Pseud. Paratragœdiare dixit.

Elegans est parodia, si voces mutatae per paronomasiam eodem sono aut non multum diverso constant, ut pro πολύτροπον &, πολύτροφα &.]

* 12. Huc facit & Poetarum frequens ac diligens LECTIO, quæ studioso Poetices fit quàm commendatissima, sciatq; in literis nullum se tempus meliùs posse collocare, quàm quod bonorum Poetarum lectioni tribuerit.

[Poetas

[Poëtas enim solos Græcia olim sapientum honestissimo nomine dignata est. Et quanto in honore habitifuerint, videre est apud August. lib. 2. de civit. Dei cap. 2. Bonos autem poëtas legendos sibi proponat, qui noverunt quid distent æra lupinis. In quibus (quantum ad Latinos) familiam omnium iudicio ducit Virgilius, cujus laudes supra ex Scaligero longa serie recensuimus. Virgilius, inquit Augustinus, l. 1. de civit. Dei, c. 3. ideo parvuli legunt, ut videlicet poëta magnus, omniumq; præclarissimus atq; optimus teneris ætate annis non facile oblivione possit aboleri secundum illud Horatii; Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testæ diu, &c. De Poëtarum omnium censura vide totum Hypercriticum Scaligeri, in quo exactissime omnium poëtarum virtutes & vitia inquiruntur.]

* 13. Nec verò ita legendi illi sunt, ut tantum historiarum fabularumve cognitio ex eis hauriatur, sed potissimum, ut cum res & verba, tum rerum & verborum tractatio, collocatio, dispositio, cæteræq; elegantia ab iis discantur.

[Quare legendo studiosus poëseos singulos versus admittat ad aures poëticas inspiciatq; oculis poëticis, metiaturq; singula iusta modulatione, omnia verba diligenter excutiat, singularum syllabarum tempora gnæviter observet, nec sine Poëtica lectione unquam ad scribendum se conferat existimans sese jam tum labra proluisse, ut Persius loquitur fonte Caballino, aut bicipiti Parnasso somniasse, cum tamen sæpè locum habeat

N 3 pro-

proverbiū: *Caper nondum peperit, hœdus autem ludit in tectis.*]

II. DE LOGICA POEMATIS
seu Methodo & Thematicis dispositione.

† Hactenus observationes de carminis præparatoriis seu causa efficiente, Poëta sc. & Instrumentalibus; Natura, Exercitatione, Imitatione, Lectione. Nunc de ipsius carminis constitutione, seu Materia & Forma, itemque Adjunctis, quæ artis instrumento perficiuntur.

* I. Ad naturam, exercitationem, imitationem, lectionem, perficiendas Ars accedat.

[*Quanquam enim Natura & Indoles plurimum sibi in scribendo carmine vendicant, tamen nisi Arte & Exercitatione suscitentur, ad perfectionem pervenire vix possunt, quemadmodum recte Simylus apud Stobæum inquit, ἔτε φύσις ἰκανὴ γίνεται τέχνης ἀνεῖρ ἔτε πᾶν τέχνη μὴ φύσιν κεκτημένη, id est: Sine arte nec perfecta natura esse quit, Nec absq; Natura Ars potest consistere. Idem Horat. monet, Ego nec studium sine divite vena, Nec rude quid profit, video ingenium, alterius sic Altera poscit opem res & conjurat amicè. Et Cic. pro Arch. Atq; idem ego contendo, inquit, cum ad naturam eximiam atq; illustrem accesserit ratio quedam confirmatioq; doctrine, tum illud nescio quid præclarum ac singulare solere existere. Caveat igitur Poeta, ne sit αὐτοδίδακτος & οὐδὲν ἴσως, id est,*

est,

est, ex seipso & à se solo doctus, sed natura felicitatem Artis necessitate suscitet, si modo ad frugem aliquam pervenire velit.]

* 2. Thema eligatur certum, ad quod totum carmen collimet, ut ex omnibus partibus & membris convenientibus accommodatissimè compositum sit, & totum sibi homogeneum.

[Ne modo huc modo illuc poeta divagetur, ut ad propositum nequaquã pertinentia consuat, quemadmodum Horatius quibusdam objicit initio artis Poeticæ Amphora cœpit Institui, currente rota cur urceus exit? ubi multa alia præclare de hac re docet. Imitari igitur convenit architectos, qui structuram quam moliuntur, antè animo suo probè concipiunt, & in tabula lineis designant, ut operis confecti quasi quandam faciem oculis menti quæ propositam habeant :]

*Ne fanum ædificans clamorosa utrinq; tabernam
Ponat, & immundas ara sit inter haras.*

Sic quæ in tota Iliade vel Æneide scribuntur, ea sunt homogenea, si non absolute, certè hætenus, dum finem eundem respiciunt. Freig. de poet. Est hoc præceptum generale, & omnibus disciplinis commune.]

* 3. Utuntur tamen Poetæ frequenter jucundis digressionibus ad recreandos animos lectorum, sed quæ cum argumento seu themate proposito cohæreant.

[Id est, quæ non prorsus ex aere arripiantur, verùm

N 4

occa-

occasione commoda ex antedictis deducantur. Huc pertinet illud Horatii l. antè cit. Pictoribus atque Poëtis Quidlibet audendi semper fuit aqua potestas. Scimus, & hanc veniam petimusq; damusq; vicissim, sed non ut placidis coeant immutia, non ut serpentes avibus geminentur, &c. Sic Æn. 6. Virgilius describit fabulam Dedali, lib. 8. historiam Herculis & Caci. Apud Homerum in Iliade inter preliandum historia & fabule mirabiles leguntur ex occasione colloquiorum, verbi gratia Diomedis & Glauci, Iliad. 2. Diomedis & Sibheneli Iliad. 5. Diones & Veneris, ibid. Ænea & Achillis, Iliad. 5. &c.]

* 4. Thema aliquando expresse à Poëtis ponitur, interdum occultatur.

[Expresse ponitur ferè in poëmatis longioribus, quæ justum opus complent. Actum quidem statim initio exprimitur, ut Æneid. 1. Arma virumq; cano. Georg. 1. initio

Quid faciat lætas segetes, quo sidere terram
 Vertere, Meccenas, ulmisq; adjungere vites
 Conveniat, quæ cura boum, quis cultus habèdo
 Sit pecori, atq; apibus quanta experientia parcis
 Hinc canere incipiam. ----- Quibus profitetur se
 rem rusticam in agri & vitium cultura pecorum & apum
 cura pertractaturum.

Ovid. initio Metamorph.

In nova fert animus mutatas dicere formas corpora, &c. Ubi significat se novas transmutationes corporum descripturum.

Luca-

Lucanus initio lib. 1.

Bella per Emathios pluriquam civilia campos
Jusq; datū sceleri canimus, populūq; potētem
In sua victricis conversum viscera dextra, &c.
Quibus promittit se bellum Pharsalicū de-
scripturum.

Homerus initio Iliados.

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆϊ, &c.

Id est, Eoban. vertente.

Dic mihi magnamini Pelidæ Musa furorem,
Qui multas miseris clades invexit Achivis.

Initio Odyss.

Ἄνδρά μοι ἔννεπε μῦσα πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
Πλάγχθη, ἐπεὶ τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε.

Id est, vertente Horatio.

Dic mihi Musa virū captæ post tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum videt & urbeis.
Indicat hic se Ulyssis res post Trojam everfam ge-
stas commemoraturum.

*Interdum sub finem operis per ἀνακεφαλαίωσιν thema
repetitur, ut in fine Georg.*

Hæc super arborum cultu pecorumq; canebam
Et super arboribus ---

*Occultatur interdum Thema in breviori carmine,
exempli gratia, in Odis Lyricis, ut infra dicemus. Sic in
arte poetica Horatii Thema directè non ponitur, quod
est Informatio Poeta, Ex ipsis tamen præceptis statim
cognoscitur.]*

* 5. *Hæc de Themate: Argumenta quibus*
N 5 the-

thema tractatur, ut supra diximus, ex rerum cognitione sumantur, & quæstioni sint consentanea. Sunt a, pro arbitrio scribentis ita disponenda, ut pulchrâ catenâ inter se cohæreant, & unum ex altero quasi fluat.

* 6. In dispositione generali notandum, Poëtas non ubiq; perfectam ordinis regulam sequi, neque observare seriem temporum & historiæ veritatem, sed crypsi artificiosa plerumq; ordinem inverttere & fabulas jucundas attexere.

* 7. Nam & prodesse volunt & delectare Poëtæ, Horat.

[*Pulchrè id Horatius ostendit his versibus:*

Ordinis hæc virtus erit & Venus (aut ego fallor)

Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici.

Pleraq; differat & præsens in tempus omittat,

Hoc amet, hoc spernat præmissi carminis auctor.

Et affert exemplum Homeri in Epico carmine, qua de re infra plura dicemus. Item in dispositione Comœdiæ & Tragoediæ. In brevioribus carminibus dispositio est liberior.]

* 8. Hujus regulæ sunt: I. Ne quid necessarium omittatur. II. Ne quid sit superfluum. III. Ne quid sit confusum & ἀτάκτων. IV. Ne quid hiulcum, seu, ne committatur hiatus, sed ubiq; pulchra harmonia existat.

[*Defe-*

[Defectus enim & hiatus indignationem, redundantia vero tadium & nauseam lectori creat. Confusio & inordinata partium trajectio, intelligentiam remoratur & lectorem perturbat. Quamvis autem crypsis Methodi Poëtis frequens sit, illa tamen non est confusio, verum summo iudicio & artificio ad aviditatem lectoris retinendam instituitur, suumq; certum ordinem observat.]

* 9. In speciali dispositione, argumenta sæpè deducuntur per Amplificationem, qua carmen, ubi opus est, dilatatur.

[Dico, ubi opus est. Nam quidvis absq; delectu amplificare, insanire fuerit. Notatur eo nomine Pontanus a Scal. lib. 6. pag. 807. quod modum servare nesciverit. Tum igitur in carmine amplificationes requiruntur, ubi quippiam animo altius infigendum est, aut si quid memorabile sit, si mirabile & insolitum aut inopinatum, si latum, triste, affectu plenum; ex cuius illustratione lector auditorve voluptatem capere possit: Id quod facile cuiusvis est animadvertere. Item si principalis sit thematis vel argumenti pars. Artificis enim est, verborum & sententiarum atque exemplorum copia, ac varietate materiam propositam exornare. Ceterum copia duplex est; Rerum & verborum. De verborum copia agemus infra in poëseos Grammaticis. Præterea notandum, Amplificationes non locum habere in Epigrammatis, ut infra docebimus.]

* 10. Amplificatio ex multis Locis Dialecticis peti potest, præcipue tamen ex cau-

cau-

causis, contrariis, comparatis, similibus, exemplis, distributione in partes & species, descriptione personarum & rerum à loco, tempore, circumstantiis, effectis, contrariis, &c. desumitur.

† Quæ cum copiosè ab Oratoribus tractata extent, illinc petantur. Habet & multa de hac re Scaliger lib. tertii initio, usque ad cap. 29. Pertinent huc

† *Commorationes & Paraphrases.* Est tamen & in his, ut in omnibus cæteris, modus servandus.

[*Exempli loco sit elegans illa veris descriptio paud Horat. lib. 4. Od. 12.*

Jam veris comites, quæ mare temperant
Impellunt animæ linthea Thraciæ:

Jam nec prata rigent, nec fluvii strepunt
Hiberna nive turgidi.

Nidum ponit Ityn flebiliter gemens
Infelix avis, & Cecropiæ domus

Æternum opprobrium, quod malè barbaras
Regum est ultra libidines.

Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ovium carmina fistula,

Delectantq; Deum, cui pecus & nigri
Colles Arcadiæ placent.

Summa est: Ver appulit. Quod amplificat ab Adjunctis ventis, à contrariis hibernis tempestatibus, à subiecto, hirundinum nidificatione, (quas & ipsas eleganter & Poëtice describit) itemq; subjectis pastorum cantillationibus. Idem argumentum sed multò aliter tractat.

& lib.

& lib. 1. Ode 4. & lib. 4. Ode 7. Sic Auro omnia expu-
 gnari, exemplis multis deducit, lib. 3. Ode. 16. Pulcher-
 rima etiam exempla sunt in Metamorphosi Ovidiana,
 ut Descriptio regie Solis lib. 2. domus invidia lib. Apud
 Virgilium etiam, Homerum, Hesiodum, Pindarum,
 aliosq; passim innumera extant. De Amplificationum
 figuris vide Quintilian. lib. 8. c. 4. Erasmi de copia re-
 rum. Sturmium in partit. Oratoriis, Aphthonii Pro-
 gymnasmata, Rodolphum Agricola de Inventio-
 ne, &c. Solent enim hac in Rhetoricis & Oratoriis in-
 stitutionibus tractari. Item: Georg. Fabric. l. 6. à nu-
 mero 93. usque ad 108. Caterum in Amplificationibus
 & Exemplis posteriores poëta, non ita ut veteres mo-
 dum obseruarunt. Georg. Fabr. Est Ovidius hac in
 parte valde luxurians. Vide Scalig. lib. 6. pag. 860.]

* 11. Præcipua amplificationis lumina sunt
 Similia, quæ rem gestam mirificè illustrant.

[Exempla apud Homerum, Hesiodum, Virgilium,
 Lucanum, aliosq; sunt innumera. Vix enim eventus
 quisquam ab eis ponitur, cui non statim elegans ali-
 quod simile aut plura etiam similia subjungantur. Sic
 Horat. lib. 4. Ode 14. illustrat Drusi facinora & impe-
 tum in hostes simili ab Austri flatibus & Aufidi fluvii
 inundatione. Sic Ovid. Conquerens amicos qui in ad-
 versis ipsum deseruerant, comparat columbis, quæ non
 nisi candidis tectis insidere solent. Aspicias ut veniant,
 ad candida tecta columba, &c.]

* 12. Nec caret elegantia, si Sententiæ
 & Ephememata in loco seu Gnomæ in-
 terji-

terjiciantur, ut Æneid. 10. in insultationem Turni ob interemptum Pallantem, Poëta exclamat. Nescia mens hominum fati fortisque futuræ & servare modum, &c.

[*Exempla ubiq; obvia sunt. Sic Horat. lib. 1. Ode 3. comprecans faustam Virgilio navigationem invehitur in inventores navigiorum, que tam periculosa sunt, & addit ephiphonema: Audax omnia perpeti Gens humana ruit per vetitum nefas. Quod ipsum aliquot exemplis illustrat, & alterum ephiphonema illis subjungit.*]

* 13. Principia carminum non debent esse insuavia & coacta, Scalig. lib. 6. p. 861.

[*Ut in illo Ovid. Si quis in hoc artem populo non novit amandi: ubi membrorum turpis est disjectio. Scaliger putat ita melius dici potuisse. Si quis in hoc populo leges (vel morem) non novit amandi. Principium enim ut Pindarus ait, illustre esse oportet, ἀρχομὸς ἔργου θεόσωπον καὶ θέμιδι τιλαυγές. Reprehendit Scalig. & Valerium Flaccum, ob eandem causam, lib. 6. pag. 839.]*

* 34. Versus evidentes sunt, in quibus propositioni statim subjungitur ratio, vel rectâ vel inverso modo, ut:

Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas, Horat.

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes, Æneid. 10.

III. De

III. DE RHETORICA POE-
sews seu exornatione per Tropos &
Figuras.

* I. Materia disposita elegantibus tro-
 pis & figuris vestiatur & exornetur, ad affe-
 ctus ciendos.

[Tropi in carmine requiruntur multò crebriores
 quam oratione pedestri. Figuris autem carmen quasi
 animatur & vivum redditur. Frequentissima in affe-
 ctibus ciendis est figura Repetitionis, cujus è Rhetori-
 cis petenda sunt varia species, item Exclamationis: ut,
 Littora littoribus contraria, fluctibus undas Imprecor
 arma armis. Me, me, adsum qui feci, in me convertite
 ferrum, ô Rutuli. Virgil. Item, Heu nihil in vitis fas
 quenquam fidere Divis. Æn. 2. Praclarum affectuum
 exemplum est totus liber Æn. 4. quem ob id præ ceteris
 carum sibi habuisse Augustinum tradunt, nec sine la-
 crymis legere potuisse, Zwing. Theat. Neq; deest in
 hoc genere quicquam libro Æn. 2. Ceterum unde Af-
 fectus & quomodo moveantur, ab Oratoribus copiosè
 traditur. Vide autores supra citatos, & Scal. lib. 3. cap.
 28. ad finem usq; qui exactissimè & copiosissimè figuras
 plerasq; omnes persecutus est.

Cavenda tamen nimia affectatio, & immodica pha-
 lerarum luxuria. Quemadmodum enim in pictura
 fieri solet, ut umbris etiam relinquatur locus; quò ma-
 gis quod illuminatum est extare & eminere possit: Ita
 & in Carmine non omnia figuranda sunt. μέτερον δ' ἤνι
 πᾶσιν ἀεισοῦν, Theogn. & Phocylid.]

IV. De

IV. DE GRAMMATICA POE-
*seus seu stylo & verborum delectu
 atq; dispositione.*

* 1. In structura & dispositione singulo-
 rum verborum vitanda sunt, quæ sonum
 efficiunt hiantem, durum & confragosum,
 ut est frequens concursus vocalium, aspe-
 ritas consonantium, similitudo literarum
 vel syllabarum. Coniungenda verò sunt
 verba molliter & aptè sine hiatu & asperi-
 tate, ut stylus sit æquabilis.

[*Hac tamen exceptione, ne quid decedat decoro, in-
 terdum enim hiatus & disiectio summo est ornamento
 & elegantia, habet laudabilem, ut postea explicabimus.
 Reprehenditur a Scalig. propter inconcinnitatem versus
 ille Horatii, Herbasq; quas & Colchos atq; Iberia. His
 enim & conjunctiones nõ respondent & sonus in suavis
 est, que quas. lib. 6. pag. 889. Est brevitatis opus, ut cur-
 rat sententia, neu se impediatur verbis lassas onerantibus
 aures, Horat. Satyr. 10. lib. 1. Hic notandum, Poetas sæpè
 majorem rationem & quædam habere, quam regularum
 Grammaticarum, ut Virg. Hæc finis Priami fatorum,
 pro hic finis. Sic Lucret. auream funem foeminino ge-
 nere appellavit. Sic Cic. manifesto peccatu dixit pro
 peccato. Vide plura apud Gell. lib. 13. cap. 19. quia consi-
 lio & arbitrio auris usi sunt, ut Probus Valerius ibid.
 inquit. De hoc multa monet Aldus Manutius in
 Orthographia ratione.]*

* 2. Ver-

* 2. Verba & phrasæ sint perspicua & in consuetudine posita, non barbara, non antiqua, ne lectoris animus hæreat & tædium concipiat.

[Fertur D. Hieronymus, cum Persium in manus sumpisset, nec quæ legeret intellexisset, librum projecisse, inquit, si non vis intelligi, debes negligi. Vide Scalig. lib. 6. pag. 838. & Fabric. præfat. lib. 6.

Inusitata igitur verba ac phrasæ fugiantur: selectis ac significantibus sententia efferatur. Aperta enim & erudita facilitate nihil est elegantius, sed Res pulchrè inventas non pulchris dicere verbis, Est in polluto mala aurea ferre catino, inquit Frid. Taubman.

Obsoletis vocabulis & (ut Seneca appellat.) calcatis nimium hodiè student Poète nonnulli. Hi aut intelligi volunt, aut nolunt. Si nolunt, cui igitur scribunt? Si volunt, cur ita scribunt, ut a nemine intelligi possint? Pulchrè hos ludit Taubmannus in Schediasm. p. 71. his versibus:

Ad verrucosos Charitum, inquis, planitùs ocreis
 Degrumabo viam & toppet verabo, truones
 Ruspari ut linguæ decermina casca potissint
 Non hæc attegri suppiq; investis apludam
 Sed quam Cinctuti pappum evanare saperdæ.
 Vide & ejusdem Dissertat. de Latina lingua, & Erasmi de copia verborum, Gell. lib. 15. c. 25. & l. 16. c. 7. ubi Laberium propter verba quadam petulantius & licentius ficta perstringit, ut mœchimonium, mendicimonium, manuari, pro furari, &c. Item lib. 17. cap. 2. Obsoletis

O

igitur

igitur illis & Oscis utendum non est, nisi ornatus causa adhibeantur, idque parce & cum iudicio. Antiquitas nobis loco Auctoritatis sit, non Aucupii, deberg, ostentari ut gemma, non obtrudi, ut velut lutum conculcetur, inquit Georg. Fabric. Quomodo usum esse videmus Scaligerum utrumque, utrumq; Doussam, Gruterum, Melissum, Taubmannum, &c.]

* 3. Phrases & loquendi formulæ notandæ sunt, quas ab Oratoribus plerunque Poëtæ habent diversas sibiq; peculiare.

[Sic pro navigare, sæpè dicunt secare vada salsa, spumas salis ære ruere, figuratè. Quarum congeries à nonnullis hoc sæculo magno cum rei Poëticæ fructu est edita. Obscenas autem & impudicas vitare, animumpium decet.]

* 4. Græca Latinis in carmine misceri non debent, nisi fiat lusus causâ vel etiam in rebus minùs honestis, aut peculiarem emphasin habeant, aut denique Latinitate sint donata.

[Alias Horatius hanc mixtam Poësin irridet lib. i. Ser. Sat. 10. Et Juven. Sat. 6. Omnia Græcè (inquit) cum sit turpe magis nostris nescire Latine, Hoc sermone pavent, hoc iram, gaudia, curas, Hoc cuncta effundunt animi secreta, quid ultra? Item Pers. Sat. 1. Et Lucilius Vectium reprehendit, quòd Hetrusca; Latinis Horatius ipsum Lucilium quòd Græca Latinis miscuerat. Lusus causâ, exemplum est apud Ausonium in toto
car-

carmine, quod tamen Fabricio non probatur. libr. 6. num. 48. In rebus minus honestis Satyrici usquam id fecerunt. Propter celebritatem Ἐπιφρασι Delphicum illud γῶθι σεαυτὸν apud Juvenalem versum insertum est. Sæpè etiam Latina desunt, ut a Græcis necessario petenda sint, velut in multis lapidum, herbarum, morborum, &c. nominibus. Vide & Scal. lib. 3. c. 98.]

* 5. Copia verborum etiam attendenda est, quæ consistit potissimum in Epithetis, Synonymis, Periphrasi & Patronymicis.

D E E P I T H E T I S.

* 1. Epitheta crebra carmini intexenda sunt, non tamen ociosa vel aliena; absurda, vel inepta, sed ex rei naturâ deprompta & ad rem pertinentia.

[*Versus sine epitheto nudus est & incomptus, ut inquit Georg. Sabinus. Et quidem Epitheta non solum ornant atque explicant obscura, verum etiam distinguunt ambigua & augēt minus valentia. Fabric. lib. 6. Unde vel ornatus, vel necessitatis gratia adhibentur. Epitheta aut distinguunt aut addunt, aut minuunt. Scal. lib. 3. c. 28. Augent, ut pius Aeneas: minus valentia, ut grandes guttae, pro lacrymis, Virgil. Immense aque, pro mari, Ovid. Distinguunt ambigua, ut nigra hirundo, apud Poetam ad differentiam R. pariarum, Minuunt: ut Frigida bello dextera. Inierdum sunt equalia rei, ut Homo risivus. Scal. ibid. Est autem acri iudicio opus, ut accommodata rei sint epitheta. Hinc*

O 2 cum

cùm SannaZarius Thynnos leves dixisset, cùm sint grandes & graves, castigatus est à Scalig. lib. 6. cap. 4. Consistant Epitheta in Re, ut cùm quis dicitur Pius, Justus: Tùm verò in Elocutione, si flexum addam, aut mutem, aut circumloquar, ut Vir mira fortitudinis, potius quàm Fortis. Scal. d.l.]

* 2. Epithetorum copia facilè ex his parabitur capitibus.

1. † Parte rei: ut *tergeminus Geryon*.

2. Quantitate, ut *profundum aquor, exigui numero, sed bello vivida virtus*.

3. Qualitate, Animi, ut *Diomedes fortis, Corporis, ut formosa Helena, Sensuum, ut mollis lana, Affectio- num, ut fervida adolescentia, Formarum, ut cœlum rotundum*.

4. Respectu alterius rei, ut *Achilles ab avo Æacides, à magistro, Philyride discipulus, à populo, dux Myrmidonum, à victoriis, Hectoris occisor, &c.*

5. Actione, ut *Homerus Trojani belli scriptor. Æstas calida*.

6. Passione, ut *Ulysses laboriosus*.

7. Loco, ut *volucres aëria, Orpheus Rhodopeius*.

8. Tempore, ut *rosa verna*.

9. Habitu, ut *Squamigeri pisces*. Ex his deligenda sunt, quæ presenti rei congruant. Sæpè enim diverso respectu eidem contraria epitheta tribui possunt.

[Sumuntur etiam interdum Epitheta à præterito, ut *Æn. 2. quæq; ipse miserrima vidi, ubi vastatam Troiam intelligit*. Interdum à presente, ut *ibid. Oriturq; miser-*

miser-

miserrima cades, ubi ipsam cadem presentem describit, & a futuro, ut An. 4. Venatum Aeneas unaq; miserrima Dido In nemus ire parant, ubi futuram miseriam Didonis indicat. Sumuntur & a spe, ut II. An. Felixq; Tolumnius augur, qui tamen paulo post interfectus est, cum Turnus felicem successum speraret. Metaphora & Hyperbole multum juvant Epitheta, ut Ferreum pectus, Centū lingua, Ferrea vox. Mediocri appellatione pax dicitur placida, cum longè majora habeat commoda. Ita Troja dicitur perfida per indignationem. Semivirum comitatum Aeneae Dido per contemptum vocat. Et hic epithetorum modus unus est. Alter est proprius quorundam: sic Phœbus Apollo dicitur. Alius modus est quasi epitheton, ut pater Aeneas. Item alius in obliqua oratione, ut, Ipse inter primos prestanti corpore Turnus, id est primus. Hæc Scal. l. 3. c. 27. Quidam voce Epithetorum intelligunt etiam periphrasin, agnominationem, & patronymica, appositionem, imaginem, Fabr. lib. 6. num. 78.]

* 3. Epitheta ne sint dura & proluxa, aliàs in suavem reddunt compositionem, ut *Tonantisonus, Incurvicervicum pecus.*

[*Sunt hac parte Græci felicissimi in componendis Epithetis: sed Latinitas non patitur imitationem. Reperiuntur apud vetustissimos Latinos licentiosa admodum Epitheta, ut triseclisenex Nestor, & dulcioreloquus, Multigrumes fluctus, tardigemulum senium, aurora pudoricolor, Memnon nocticolor, apud Levium poëtam. Gell. libr. 19. cap. 7. quæ posterior ta-*

O 3 men

men etas respuit. Sic disciplinosus, consiliosus, victoriosus, apud Catonem, Facundiosus apud Sempronium, Gell. lib. 4. cap. 9.]

* 4. Epitheta ita disponenda sunt, ne ad supplementum pedum addita videantur, *Scalig. lib. 4. cap. 49.*

* 5. Sic Epitheta quæ in fine versuum existunt, argumento sæpè sunt coactæ locutionis, quasi sint carminis supplementa. *Scal. lib. 6. pag. 887.*

* 6. Collocantur Epitheta venustiùs ante substantiva, (quia animum reddunt suspensum) præsertim ita ut quadam vicissitudine cum illis jungantur, ut:

Ovid. Clauda quòd alterno subsidunt carmina versu.

Item: Vecta est frenato carula pisce Thetis.

Item: Et teneat culti jugera magna soli. Tibull.

* 7. Venusta collocatio est, si à substantivis epitheta per orationis aliquam partem interjectam separantur, ut:

Ovid. Nudaq; marmoreis percussit pectora palmis.

Ita, si epitheton collocatur in principio versus vel distichi, nomen substantivum in fine, ut:

Pulverulenta coquit maturis solibus aetas.

Et Infandum regina jubes renovare dolorem. Æn. 2.

Sic

Sic Virgilius :

*Nigra velut magnas dominis cum divitis aedes
Pervolat & pennis alta atria lustrat hirundo.*

Ovidius :

*Fertilis assiduo si non renovatur aratro,
Nil nisi cum spinis gramen habebit ager.*

[Alias enim, si collocatio prorsus Grammatica sit, oratio friget, qualis est versus Lucani, *Amisse leges pereunt discrimine nullo*, Horatii, *Jejunus stomachus raro vulgaria temnit*. Poterat uterque sic: *Amissa pereunt nullo discrimine leges & : Jejunus raro stomachus vulgaria temnit*. Sed tamen diversitas soni saepe vitium declinat, ut, *Auri sacra fames quid non mortalia cogis pectora*. Virg.

* 8. Epitheta interdum magnam sententiae vim vel amplificatione, vel affectu addunt, Amplificatione, ut: *Illi stellatus Iaspide fulva Ensis erat*, *Aeneid. 4*. Color enim gemmae auget precium; Affectu, ut: *Transadigit costas, & pectora candida rumpit*. *Aeneid. 9*.

[Epithetum (candida) πᾶθ & continet commiserationis propter teneram aetatem.]

* Aut causam reddunt, ut: *Mutavit mentem populus levis*, Horat. Ideo enim levis, quia mutabilis.

* 9 Duo epitheta uni substantivo sine conjunctione non sunt addenda, nedum plura.

O

4

[Graeci

[*Græci hoc genere licentiores sunt, eorumq; imitatione vetustissimi Latini, ut Tragicus ille apud Cic. 1. Tusc.*

Per speluncas saxi structas asperis pendentibus
Maximis, ubi rigida cōstat crassa caligo inferum.
Notati sunt à Servio 10. versus in Virgil. in quibus uni substantivo duo adjunxit epitheta. Vide Fabric. lib. 6. num. 74.]

* 10. In Epithetis fugienda est humilitas, ut cum Martialis diem serenum vocat *sine fece*: quem jucundiùs Propert. *Sine nube*.

* 11. In Epithetis adhibeatur modus, ne scilicet ita densentur, ut tædium pariant.

[*Reprehendit hoc nomine Corinna Pindarum, Aristoteles Alcidamantem, quòd in Epithetis nimis exquisita usi sint elegantia. Aristoteles etiam illis non ut ἐδίσκουσι, sed ut ἠδύσκουσι utendum esse inquit. Tale quidam nimia lautitia esse censent illud Ovid.*

Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ
Curvatura notæ, radiorum argenteus ordo.
De quo aliorum esto judicium.]

* 12. Versus sententiosi sæpè epithetis carent, ut: *Discite justitiã moniti & non temnere divos. Omnia vincit amor, & nos cedamus amori. Rusticus expectat dum defluat annus, ut hic jam Labitur & labetur in omne volubilis ævum. Tempora mutantur, nos & mutamur in illis.*

* 13. Epi-

* 13. Epitheta temporum pulchrè personis & rebus ipsis attribuuntur, ut:

Nec minùs Æneas se matutinus agebat. Virg.

Id est, manè. Item:

Hanc matutinos pectens ancilla capillos Incitet.

Id est, manè pectens. (Ovid.)

* 14. Permutantur etiam per hypallagen epitheta, ut:

Ibant obscuri sola sub nocte per umbras, Æn. 6.

Pro obscura nocte soli ibant.

Æneid. 1,

Conveniunt quibus aut odium crudele tyranni

Aut metus acer erat. ----- pro, Odium crudelis tyranni.

* 15. Sic sæpè à personis trahuntur ad res ipsas, ut:

Heu fuge crudeles terras, fuge littus avarum,

Virgil.

Id est, crudelis & avari regis terras.

Hæc ait & socii cessarunt æquore jusso, Idem.

Id est, socii jussi.

D E S Y N O N Y M I S E T

Periphrasi.

* 1. Quod de Epithetis diximus conquirendis, idem de Synonymis seu vocabulis idem significatibus dictum volumus, ut:

O S

Terra,

Terra, Humus, Solum, Tellus. Mare, fretum, æquor, salum, pontus, Oceanus, pelagus, &c.

* 2. Quo faciunt plurimum elegantes Periphrales, id est, circumlocutiones, quæ pluribus verbis rem unam exprimunt, ut pro Terra: *Alma parēs frugum, longus terrarum orbis. Summus telluris margo. Corpus terræ, sedes terræ. Pro Mari: Aquæ immensa. Æquoris unda. Corpus aquarum. Arva Neptunia. Aquæ salsa. Vada cerula, &c.* In quibus omnibus delectus habendus, quænam præsentī negotio congruant.

[Sic gruem Ovid. per Periphrasin describit: *Et quæ Pygmeo sanguine gaudet avis. Ciconiam Virgil. Candida venit avis, longis invisā colubris.* Synonymorum variatio præcipuè necessaria est, cùm unius rei crebrò mentionem facere cogimur. Tædiosum enim est, eandem vocem crebrò auribus objicere. Sic Virgilius 6. *Æneid. ubi de Aureo Ramo agit, modo hoc nomine ipsum vocat, modo auricomos foetus, modo frondescentem Virgam, item Ramum divitem, aurum frondens, &c. Æn. 7. aquam in aheno ferventem, undans ahenum, latices, aquæ vim, amnem fumidum, &c. Æn. 8. Caci speluncam variè effert. Parit etiam hæc copia in versu facilitatem. Synonymorum modos copiose tradit Erasm. de copia verborum, unde petantur. Delibabimus nos aliquot exempla. 1. Loco substantivi adjectivum Neutrum, ut *solidum* pro Terra: 2. Pat-*

Pat-

Participium loco nominis, *ut jacens pro Terra.* 3. Partis connotatio, *ut delecta corpora virum, pro viri delecti.* 4. Affirmans per Negantem & vicissim, *ut non stabunt, id est, peribunt.* 5. Præsens tempus loco futuri, *ut Urbe domo socias, id est, sociabis, de Didone.* 6. Interrogatio pro nuda narratione, *ut Quis te magne Cato, tacitum, aut te Cotta relinquat? id est, nec vos relinquam, &c.* 7. Pluralis pro singulari, *qua enallage poëtis frequentissima est, ut numina, pro, Numen. Terrarum, pro, terra.* 8. Possessiva & denominativa pro simplicibus substantivis, *ut, machina cœlestis, pro, Cœlo, Terrea moles, pro terra.* 9. Præpositio pro conjunctione, *ut Remo cum fratre Quirinus, pro, Remus & Quirinus. Vide lib. 1. Grammat. cap. ult. de Enallage Temporum, numerorum, personarum & Modorum. Breviter: Variatur sermo quatuor modis: 1. Equipollentia vel Synonymia, ut ensis, gladius, machera. 2. Figuris Grammaticis, Enallage, Synecdoche, &c. 3. Mutatione Accidentium & partium Orationis, ut: Graduum comparationis, relativorum, compositionis, modorum, personarum, temporum, activorum & passivorum, nominis in pronomen, verbi in participium, &c. 4. Tropis & verbis translatis, qua maxime orationem illustrent & tanquam stella, Cicerone teste, interlucent. ut terra Colchica, id est, horrida & venenata; area Libyca Horat. id est, fertilissima. fluctus Icarii, id est, periculosi; per Synecdochen Generis. Sic Regina pro Didone. Item Axis pro Cœlo, per Synecdochen partis, &c. Sed de Tropis supra diximus.*

Aliter

Aliter ita distinguere licet. Variatio Synonymia est vel in verbis simplicibus, vel constructis, vel figuratis. Notari potest è Scalig. si tempus (aliudvé accidens) mutandum sit, operam dandam, ut id fiat mollius. Scat. lib. 6. pag. 864.]

* 3. Periphrasi utimur vel ornatus causa, vel honestatis, quando sordida, obscæna, vel humilia etiam, aliis verbis circumloquimur, vel denique occultandi causa, ut in graphis ænigmatis & similibus.

† Scalig. ita: Aliquando ut obumbremus, ita tamen ut cerni atque intelligi possit: aliquando ut magis perspicuam (orationem) faciamus, lib. 3. c. 78.

[Sic Ovid. pro Bubulco dicit, Immunda cura fidelis hære. Virgil. pro Herculis clava, Ramis vastisq; molaribus instat: item, nodisq; gravatum robur, &c.]

DE AGNOMINATIS ET Patronymicis.

* 1. Copia verborum etiam paratur per Patronymica & Agnominata.

* 2. Agnominata sunt, quæ à certa loci, temporis vel eventus circumstantia, personæ vel rei tribuuntur, ut: Larissæus, id est, Achilles, quia Larissæ in Thessalia natus. Castalides, id est Musæ, quia fons Castalius Musis sacer est.

[Hæc si personæ vel rei adjunguntur, ad Epitheta pertinent. Si sola ponuntur, ut Larissæus, Pylus, Castalides,

lides, hujus propriè sunt loci. Apud Poëtas uterq; modus est frequentissimus.]

* 3. Per Patronymica eleganter & frequenter personæ describuntur, ut: *Pelides, id est, Achilles, à patre Peleo. Idem Æacides, ab avo Æaco.*

[*Sic Hectorem Virg. 8. Æneid. modò Amphitryoniadem ab Amphitruone, modò Alciden, ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, à robore, modò Tirynthium, &c. appellat. Atq; hinc quoque interdum nomina propria adduntur, interdum omittuntur pro scribentis judicio.]*

V. D E P O E S E Ω S E T H I C A,
Seu Decoro in rebus, personis, verbis,
numeris, observando.

* 1. Decorum τὸ πρέπον, comprehendit imitationem rerum Poëtis subjectarum per verborum & pedum ad eas rectam accommodationem.

* 2. Decorum igitur primò in eo consistit, ut cuivis personæ congruus sermo, facta, affectus, mores, attribuantur, pro ætatis, status aliarumq; circumstantiarum conditione.

[*De hoc multa Cic. 1. offic. Alia enim aliam conditionem, aliam ætatem, fortunam, studiam, nationem, patriam, &c. decent: & hinc virtus poeta quam maximè elucet, ut sua cuiq; personæ ac rei rectè attribuat. De-*

CORUM.

eorum enim in primis poëta observandum, Scal. lib. 3. cap. 16. De quo infra in præceptis Comædiæ & Tragediæ plura.]

* 3. Secundò in rebus per apposita verba & numeros exprimendis. Cui rei Literæ quàm maximè inserviunt.

[Quia enim poëma est imitatio quedam, & instar pictura, quemadmodum Simonides Plutarcho referente τὴν ποίησιν ζωγραφίαν λαλῆσαν τὴν δὲ ζωγραφίαν ποίησιν σιωπῶσαν vocavit; Hinc laudis perfectionem consequitur, si ipso verborum & numerorum sono res subjectas exprimere possit. Si igitur res mollis & tenera fuerit, mollis etiam verborum structura & pedum concinnatio esse debet, in aspera, ejusdem modi & verba esse decet: si res celeris, currat etiam versus, contra si tarda, tardè & ipse inceat. Hinc sæpè fit, ut Elisiones ascitæ & Cæsurae neglectæ summam pariant gratiam, verborum item trajectiones in Syntaxi, (quæ aliàs damnantur,) & confragosa asperaq; vocabula magno studio conquisita, pedum item monstrosa dispositio, singularis ornatus causâ adhibeantur. Exempla in auctoribus innumera sunt, nos pauca delibabimus.

1. Equus incitato cursu graphicè depingitur Æn. 8. ita ut presentem audire se lector putet:

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula
campum.

2. Contra, ictus ingenti libratos mole fabricorum,
Georg. 3.

Illi

Illi inter sese multa vi brachia tollunt.

Ubi Spondei in diversas dictiones terminati accurate exprimunt alternos ictus fabrorum, & sequens tandem cum Spondeo dactylus, ictus extremos celeriter repetitos representat.

3. *Ejulatus muliebris describitur Æn. 4. gemituq; & fœmineo ululatu, ubi vocales O & U crebrò repetitive & in casuram incidentes exactè rem animo insinuant.*

4. *Ira crebra collisione crude literæ R describitur eod. lib.*

--- Terra parens ira irritata Deorum.

5. *Impetum & conatum certantium ostendit Poëta his versibus: Æneid. 5.*

Inde ubi clara dedit sonitū tuba, finibus omnes
Haud mora, profiluère suis: ferit æthera clamor.

6. *Turbinis celeritatem vides in hoc versu Tibulli:
Namque agor ut per plana citus sola verbere
turbo:*

Ubi casura elegantissimè differtur ad strepitum turbinis representandum.

7. *Turni fugam Virgilius indicat Æneid. 12. His dactylis:*

Ni fuga subsidio veniat: fugit ocyor Euro.

8. *Temporis fugam notat cum dicit Poëta:
Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.*

9: *Item canit classicum, Æn. 9.*

At tuba terribili sonitu procul ore canoro.

Atq; hoc modo Dactylis celeritas describitur. Moram autem, lentorem & tarditatem Spondeis representare

sentare solent, aut etiam admirationem, gravitatem, dignitatem, &c. ut:

10. Aut læves ocreas lento ducunt argento:

Aeneid. 7. Item;

11. Saxa per & scopulos & depressas convalles.
Georg. 3. Sic Catull. Æquoreæ monstrum Nereides admirantes. Virgil. Constitit atque oculis Phrygia agmina circumspexit. Sed de his spondaicis versibus vide infra in Hexamet.

12. *Ventorum colluctationem ac tempestatum conflictus videre est in his versibus:*

Luctantes ventos, tempestatesq; sonoras,
Præsertim si tempestas à vertice silvis
Incubuit.----

Sic: Unà Eurusq; Notusq; ruunt, creberq; procellis Africus.-----Aeneid. 1.

Ubi literæ T, S, R, sonum complentes observandæ sunt, & casurarum violentia.

13. *Sic in illo, Nec nos obniti contrà nec tendere tantum possumus, &c. frequens literarum C, N, T, repetitio conatum ostendit.*

14. Nunc rapidus retrò atq; æstu resoluta resorbet Saxa.----*Hic singulæ dictiones constant literis asperioribus, quibus exprimitur fremitus maris.*

15. *Aeneid. 2. Rursus in arma feror, mortemque miserimus opto. Literam crudam sive heroicam (ut Scaliger eam appellat) non sine causa vides toties.*

16. *Hyperbaton seu constructionis confusa & perplexa disturbatio apprimè describit disiectionem classis Aeneia, An. 1.*

Saxa

Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus a-
ras, &c.

17. *Tempus somni* *Æn. 2. describitur:*

----Et jam nox humida cælo

Præcipitat, suadentque cadentia sidera somnos,

18. *Apud eund.*-----Convellimus altis

Sedibus impulimusq;: ea lapsa repente ruinam

Cum sonitu trahit.

*Hic dactyli volubilitate sua ruinam impulsa turris
antevertere videntur.*

19. Et succus pecori, & lac subducitur agnis.

*I enim litera exilitate soni, defectum menti de-
pingere videtur. Vide de hac re supra etiam cap. 1.
hujus. Ac in primis quæ de literarum usu Gramm.
libr. 1. cap. 1. prolixè tradidimus. Ex his exemplis li-
quet, quomodo vocum ordo & collocatio numero-
rum institui debeat, ut ex earum sono res ipsa quasi eli-
datur atq; eliciatur, ut docet Scalig. lib. 4. cap. 48.]*

* Quamobrem magna prudentia & ju-
dicio Poëtæ opus est.

[*Electio est summa poëtæ virtus. Scalig. lib. 5. pag.*

620. Horatius:

Scribendi rectè sapere est principium & fons,

Rem tibi Socraticæ possunt ostendere chartæ:

Item,

Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis,

Quo sit amore parens, quo frater amandus &

hospes,

Quod sit conscripti, quod judicis officium, quæ

P

Partes

Partes in bellum missi ducis: ille profectò
 Reddere personæ sit convenientia cuiq;
 Respicere exemplar vitæ, morumq; jubebo
Doctum imitatore[m] & vivas hinc ducere voces.]

* Huc pertinet Affectuū expressio, de qua
 in Rhetoricis poëseos paulò antè diximus.

[*Non enim postrema virtus poëte est, movere affe-
 ctus, & auditorem lectorem vè captivum ducere & quò
 velit impellere: sicut de Orpheo & Amphione Poëta
 fabulantur. Nam spiritus atque eloquentia (Poetica)
 sunt affectus, ut docet Cic. lib. 2. de Orat. & Quinti-
 lian. lib. 6. c. 3.*]

VI. DE IIS QUÆ POETÆ SUNT
 peculiaris; Pedum nempe seu Numerorum Dispo-
 sitione, quæ Catenatio vocatur, & aliis Poe-
 tæ virtutibus.

* Catenatio est pedum concinna dispo-
 sitio, ut metrum eleganter connectatur.

* In hac i. præcipiunt, ut pedes non
 constent integris dictionibus, sed alterna-
 rum dictionum quasi vinculo connexi usq;
 ad finem versus deducantur, ut:

Hexam. *Una sa|lus vi|ctis nul|lam spe|rare sa|lutem.*

Pentam. *Vulgus a|miciti|as|utili|tate pro|bat.*

Sapph. *Inte|ger vi|tæ scele|risq; |purus. |*

[*Hos versus optimos Diomedes judicat.: Et sunt
 sanè. Verùm cum varietas ubiq; delectet, ab hac etiam
 regula,*

regula, optimorum poetarum exemplo, recedere licet, præsertim in fine hexametri, ut *Nulla salus bello, pacem te | poscimus | omnes | Virg. Sic AEn. 2. --- Jacet | ingens | litto- | re | truncus |*. &c. Item, *Tityre tu patula recubans sub | tegmine | fagi |*. Regula enim hæc potissimum intelligi debet de carmine Hexametro. In reliquis autem teste Scalig. pag. 534. laxior est lex. Refer huc quæ supra de Cæsura diximus. Pulchre Scal. Sicut majore firmitate opus est, inquit, in muris, ubi alterna serie saxa aut lateres ita constituuntur, ut unius ordinis juncta capita & substituantur mediis superioribus, & imponantur mediis inferioribus: ita quorum pedum pars prioris vocis finem cum posterioris initio junxerit, aptiorem auribus excitabit connexionem. Quamquam ut hæc lex perpetuo esse debet, non tamen esse de- cet perpetuam: tum quia discluderetur hæc tam rigida necessitate poeta à nobilissimis sententiis: tum quia varietas tot à nobis nominibus tot locis decantata, verissimus intinctus est poeticorum obsoniorum. Dissitas igitur esse partes & licitum est & confert interdum & necesse est. lib. 4. c. 49.]

* 2. Elisiones crebræ sunt vitandæ, nisi fiant in cognatis vocalibus, vel alioquin gratiam quandam habeant peculiarem, ut supra de Elisione satis dictum fuit cap. I.

[Sæpè enim venustatem carmini addunt, quam si omitterentur, versus non haberet, ut, *Subligat atque ensem collo suspendit eburnum, Virgil. Hoc mollius sonat quàm si dixisset Ac enlem. Sic, Feriur equis auriga,*

P 2 neq

neq; audit currus habenas. Idem. Qui tractus elisionis jucundior est, quam si dixisset, nec audit. Sic Ovid. 2. Metam. Constitit ante domum, neq; enim succedere tectis, pro nec enim. Quare iudicio aurium exquisito, ut supra diximus, hic opus est. Per paucis autem aures poeticae datae sunt, Scalig. lib. 7. pag. 916.]

* 3. Dictiones monosyllabæ si in versu sint crebriores, eundem deformant, ut:

Non ex his est, qui se sanos vivere curent.

[Hinc Murellius cum ex versilegulis quaesisset, cur toties in versu usurpent voculas; Et, non, sic, vel, Nam, &c. Subjicit hanc causam: scilicet ut magnum, possis absolvere versum o vir præcipua calliditate vaser.]

* 4. Conjunctio copulativa verbo trajecto addita, vehementer malè audit, ut in Pentamet. illo Ovid. Fæmina præfractas conqueriturq; fores. Scalig. lib. 6. pag. 86. Messalam terram dum sequiturq; mari, Tibull.

[Fatetur Scalig. à magnis poetis & à se quoq; idem factum, sed nunquam à seipso ac ne tunc quidem quum faceret, fuisse probatum. Mollius tamen hoc fieri in repetita præpositione addit Fabricius: ut, Perq; tuos oculos, per geniumque rogo.]

* 5. Apud poetas in principio sententiarum paucisyllabæ dictiones sæpè ponuntur, à quibus ad productiores fiat gradus, quò simul cum re ipsa crescat oratio.

[Sic Virg. fluctuum commotionem & turbinum
rota-

rotationem à brevibus syllabis deduxit ad ipsum rei habitum, dicens: *Fluctus uti primo cœpit quum albescere ponto. Græcos etiam non longè à Troja delitescentes ostendit, inquit, vix è conspectu Tenedos notissima fama. Item: Sic fatur lacrymans. In medio vero tumultu voces explicat longiores, ut 8. Aeneid. Extemplo turbati animi: simul omne tumultu conjurat trepido Latium, sevitq; juvenus. Poterant hæc ad Decorum etiam referri.]*

* 6. Vitandum est κακὴ μίξις quod Servius vocat, seu mala compositio, ne sequens dicitio ab eadem syllaba incipiat, qua præcedens definit, vel, ne syllabæ iisdem concurrant elementis.

[Ita Quintil. etiam in Orator. vetat, ne verbi prioris syllaba ultima sit prima sequentis. Idem improbat Scalig. in Ovid. Animus mutatas initio Metamorph. pag. 862. Quod tamen interdictum Virgilius adeo non curavit, ut potius ad 100. exempla, Erythrao observante, contraria reliquerit. ut Dorica castra, 2. & 6. Aeneid. Achaica castra. 2. Æn. Fama malum. Æn. 4. Siliqua quassante, Teque querelis. Sidera raptum, &c. Attulimus unum & supra ex Horatio, cum de Grammaticis poeta ageremus, quò & hæc referre licebit.]

* 7. A peregrinis & impropriis pedibus est abstinendum.

[Quinam verò sint improprii pedes & quomodo
P 3 se ha-

se habeant, in singulis carminum generibus paulo post docebitur. Est tamen, quando à Poetis per licentiam peregrini pedes adhibiti fuere, sed vel non sine ratione & gravi iudicio, vel ita, ut Criticorum reprehensionem non effugiant.]

* 8. Danda opera, ne dictiones ociosæ, præsertim monosyllabæ, versum dedecorent.

[Juxta illud, carmina fac sine Sic, sine Nunc, sine Que, sine Quoque. Scal. illud uspiam in magnis Poetis reprehendit, ut in illo Ovidii, Nil mihi rescribas, attamen ipse veni. Attamen dicit esse ociosum, lib. 6. p. 855.]

* 9. Deformem versum ajunt, qui in medio & fine exhibet rhytmum seu sonum æqualem.

[Alii tamen contra sentiunt, nihil incommodi habere, ut Sabinus. Ac sanè apparet, superiori seculo elegantiam quandam in rhytmis fuisse quesitam. Exemplo sunt versus Scholæ Salernitana. Vide & Scalig. lib. 2. c. 29. Plura diximus supra de Casura.]

* 10. Non est opus, ut singuli versus singulas sententias absolvant, vel, ut sententiæ simul cum strophis absolvantur. Scal. lib. 2. cap. 33. Quinimò venustum est, si versus aliquot ita inter se connectantur, ut sententia aut secundo aut tertio demum, vel quarto, deponatur ac finiatur, ut.

Æn. I.

*Æn. I. Qualis apes estate nova, per florea rura
Exercet sub sole labor, cum gentis adultos
Educunt fœtus, aut cum liquentia mella
Stipant, & dulci distendunt nectare cellas.*

Horat. Fortes creantur fortibus & bonis:

Est in juvenicis, est in equis patrum

Virtus, nec imbellem feroces

Progenerant aquila columbam.

[*Plerumq³ in Sapphicis strophe sententiam claudit. At in reliquis Lyricis non observatur. De Elegiaco vide infra, itemq³ Epico carmine, ubi imprimis decorum est, si sententia per aliquot versus continuetur.*]

* II. *Apprimè notanda Poeta est Scaligeri regula: Ea sanè vel unica vel præcipua virtus poëtæ est, auditorem quasi captivum detinere, ut animus ejus suspensus sit. lib. 3. c. 96.*

[*Traditur hæc regula ferè in Epico carmine, verum est generalior. Nam & in Comicis & Tragicis est maxime necessaria. Perit enim Dramati omnis gratia, nisi dubius magno desiderio expectetur eventus. Idem de singulis versibus habendum; qui si simplici verborum serie decurrant, frigent & languent. Perturbandus igitur ordo constructionis, (sed ita ne quid decedat perspicuitati) ut unum ex altero dependeat & connectio grata animum auditoris sive lectoris suspensum teneat. De epithetis idem monuimus supra, quâ vicissitudine substantivis jungenda sint: Et in precedente Canone, quomodo sententia per plures versus suspendenda.]*

P 4

* 12. Qua

* 12. Quatuor animæ sunt Poësews, Nervus, Numerus, Candor, Venustas. Scal. lib. 6. pag. 799.

[Paulo aliter lib. 3. cap. 25. quatuor virtutes esse Poëta ait, Prudentiam (ut utile dulci misceat juxta præceptum Horatii, & res vero propiores consingat ac sibiipsis convenientes.) Varietatem; Efficaciam, quam vocat vim quandam tum rerum, tum verborum, quæ etiam nolentem propellit ad audiendum: Suavitatem, quæ efficacia illius vim vegetam deducit ex asperitate ad certam temperationem. Quas quidem omnes sequentibus capitibus prolixè tractat. Addit his quintam, lib. 6. pag. 807. Modum scilicet, quem illarum omnium vitam veluti quandam esse affirmat. Eumq; in Pontano, qui quatuor illas omnes assecutus sit, solum desiderat. Porro per Nervum haud dubiè intelligit efficaciam: quæ etiam nihil frigidi aut ociosi admittat: per Numerum, aptum pedum concursum: per candorem, puritatem & perspicuitatem styli: per venustatem, prudentiam quandam electionis atq; collocationis δεξιότης, libr. 4. cap. 6. Suavitas alia est à venustate, & ejus species quædam delicata. Tota Æneis venusta est, suavis non tota. Venustas est decor ipsius compositionis. Venustati adversatur turpitude: Suavitati asperitas. lib. 4. c. 11. Addit his etiam Perspicuitatem, Cultum, (ubi non omnia quæcumq; dicere potes, dicis) Proprietatem (non quæ excludit metaphoras, sed nativā significandi vim ex usu doctorū) Plenitudinem (cū nihil deest quod desideres, nihil redundat quod sit exultans.)

Puri-

Puritatem (nuditatem quæ nihil ornamenti admiscet. in Charactere infimo) Acumen, Acredinem, lib. 4. cap. 3. 4. 5. 8. 13. 14. 15. quæ omnia apud ipsum videantur.]

* 13. Poëtæ finis est, docere cum delectatione, Scal. lib. 7. c. 2.

[Poësews originem pulcherrimè Scalig. sic eruit. Res omnes nostra aut Necessarii, aut Utilis, aut Delectabilis genere comprehenduntur. Horum omnium natura quadam vel a principio constituta, vel procedente postea tempore vis orationis affecta est. Neque enim potuit homo cujus perfectio penderet è disciplinis, eo carere instrumento, quod ipsum deberet efficere participem sapientia. Hac prima sermonis natura fuit. Mox amplificatus usus atq; commoditas, additis rudi atq; inchoato corpori veluti dimensionibus, præscriptionibus atq; delineamentis: Unde dicendi certa lex orta est. Postremò ornatus tanquam mundus ac vestitus quispiam est adinventus, quo jam & formata & animata splendesceret materia. lib. 1. cap. 1. Præcipuum igitur, quod poëta querit, est, ut utilia dicat: Alterum ut cum delectatione dicat, quippe cum gratiora sint quæ delectant, animumq; magis demulceant. Efficitur autem delectatio illa concinnitate numerorum, & verisimilium effictione, unde πῶνον primitus dictam volunt: quamvis illa fingendi significatio dramaticis & Epicis potissimum, Exegeticis verò minus, conveniat. Ideò Scaliger, non a fingendo, sed a faciendo versu poëta nomen initio ductum esse voluit, lib. 1. cap. 2. Per

P S initia

initia namq; nudam veritatem recitârunt in Comæ-
diis: postea propter rerum novitatem, fictæ res, quas
nunquam spectator audisset antea, magis placuere, lib.
7. pag. 901.]

* 14. Notari possunt & illa Scaligeri. Co-
rinnæ consilium, quod Pindaro dederat,
est, ne sine fabulis poemata conderen-
tur: esse namq; eas illorum animam. Cæte-
rùm cum ea omnia jam sint vulgata, no-
strum poetam vehemēter tùm ab ipsis tùm
ab ignotis abstinere jubeo. Nam quemad-
modum in illis nulla gratia, ita in his etiam
odium subesse arbitror. Pro his igitur sen-
tentiæ sunt dulces, luculentæ, non lan-
guidæ, non affectatæ, non nimis frequen-
tes. lib. 6. pag. 854.

[Hactenus de generalibus præceptis, Nunc aggre-
dimur ipsa carminum genera.]

CAPUT III.

DE CARMINE SIMPLI- ci seu Monocolo.

* Carmen distribuitur vel ex Constitu-
tione pedum, vel ex Objectis, vel ex Modo.

DISTRIBUTIO PRIMA.

* Ex constitutione pedum carmen est
vel Simplex vel Multiplex.

* Sim-

* Simplex carmen est, quod per se solum consistere potest : seu quod una tantum metri forma constat.

[*Vulgò dicitur Monocolon, à μόνος, solus, & κώλον, membrum.*]

* Cujusmodi sunt: *Heroicum, Phaleucium, Iambicum, sub quo Anacreonticum & Scazon, Trochaicum, Choriambicum, Adonicum, Galliambicum, Aristophanicum, Ionicum à majore.*

[*Usitata genera simplicis carminis hic recensere voluimus. Quanquam enim alia etiam reperiatur, tamen hæc sufficere judicamus, quia si quis horum fundamenta jecerit, vel alia inde efformare, vel plura his addere Marte suo ipse poterit. Perro hæc & similes carminum appellationes non ab uno modo deductæ sunt: Interdum enim ab inventoribus seu auctoribus, interdum à Materia, interdum à crebriore seu potiore pede, interdum aliunde nomina ipsis imposita sunt, quibus appellantur & mutuò distinguuntur.*]

Ab inventore appellata sunt: Phaleucium, Sapphicum, Adonicum, Pherecratium, Alcmanicum, Hipponacticum, Archilochium, Alcaicum, Pindaricum, Asclepiadeum, Glyconicum, Aristophanicum, &c.

A materia; Heroicum, Elegiacum, Satyricum, Bucolicum, Epicum, Genethliacum, Epithalamium, Epinicium, Georgicum, Comicum, Tragicum, Epitaphium, &c.

A pede

A pede crebriore: Dactylicum, Jambicum, Trochaicum, Choriambicum, Pæonicum, Jonicum, Anapæsticum, &c.

A numero syllabarum: Pentasyllabum, ut Adonicum, Heptasyllabum ut Glyconicum, Hendecasyllabum ut Phaleucium & Sapphicum, &c.

A numero versuum: Distichon, Tetrastichon, Hexastichon, Ogdoastichon, Dodecastichon, &c. *ἕξ* enim versum significat. Hemistichium, dimid. versum.

A compositione: Monocôlon, id est, Uniforme seu Unimembre, quod non componitur ex aliis seu diversis carminū generibus, ut cum omnia sunt vel Hexametra vel Jambica Senaria vel Dimetra vel Asclepiadéa vel Phaleucia vel Anapæstica, &c. Dicôlon cum duo miscentur genera. Sic Tricôlon cum tria conjunguntur.

A depositione: Catalecticum, Acatalecticum, Brachycatalecticum, Hypercatalecticum.

A mensura: Monometrum, Dimetrum, Trimetrum, Tetrametrum, Pentametrum, Hexametrum, &c.

I.

CARMEN HEROICUM.

* Carmen Heroicum est, quod sex regionibus constat; è quibus quatuor primæ indifferenter Spondæum vel Dactylū, quinta Dactylum solum, & sexta Spondæum sibi vendicant, ut:

Sche-

Schema.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
- -	- u u	- u u	- -	- u u	- -
- u u	- -	- -	- u u		- u

Pāstō|rēs ōv'i|ūm tēnē|rōs dē|pēllitē|fāētūs. Virg.
 Et Tū nīhīl|īn vī|tā dī|cās fāci|as vē Mī|nērvā. Hor.
 Idem: Aūt prō|dēßē vo|lūnt aūt |dēlē|ētārē|Pōētā
 Aūt simūl |ēt jū|cūnda ēt ī|dōnēā|dicēre|vitā.

[Celeberrimum & artificiosissimum carminis genus est Heroicum: hoc siquidem non modo Hymni in laudem Dei, sed etiam res gesta regumq; ducumq; & tristia bella decantata fuerunt & quidem a praestantissimis Poëtis Græcis & Latinis. Scalig. lib. 2. Poët. c. 37. Unde etiam ab Heroum gestis appellationem Heroici traxit, & ob eandem causam Virgilius illud in laudatione & descriptione Aeneæ adhibuit. Dicitur etiam vulgo Hexametrum a numero regionum. Dicitur & Pythium quod Apollinis inventum celebraret; & inde originem duxisse ferunt. Vide Scal. lib. 2. cap. 37. & 30. Cum enim Apollo Pythona serpentem interfecturus arcum intenderet, accolæ Delphici primū terrore dejecti cum his verbis tardè prolatis animarunt:

ih̄ - - Παῖαν̄ - - ih̄ - - Παῖαν̄ - - ih̄ - - Παῖαν̄ - -

atque ita sex hosce Spondeos ipsi acclamârunt, deinde cum prospero rei successu latiores redderentur, eundem versum concitatiores voce è sex jambis recitaverunt.

ih̄ ° - Παῖαν̄ ° - ih̄ ° - Παῖαν̄ ° - ih̄ ° - Παῖαν̄ ° - .

Ut habetur apud Athenæum & Terentianum. Potuit & ideò Pythium appellari, quod Apollinis Delphici oracu-

oracu-

oracula hoc precipuè metro sunt edita. Dicitur & Homericum, quia alio carminis genere Homerus non legitur usus quàm hoc Heroïco Hexametro. Precipue quoq; Virgilius eo est usus; unde Vergiliani nomen promeruit. Cicero vocat Longum, quia numerus pedum in eo longius excurrit, quàm in plerisq; reliquis carminum generibus.

Porro regiones appellamus loca illa quæ pedes occupant, ut ita pedes singuli à singulis per certa spacia & loca segregati invicem distinguantur, de quibus supra in initio capitis primi.]

*De Heroïco Carmine sequentes accipi debent
Observationes.*

1. † Venustus est ille Heroïcus in quo Dactyli & Spondæi alternis vicibus ponuntur, ut:

Obstupuit, retroq; pedem cum voce repressit.

*Multa viri virtus animo, multumq; recursat
Gentis honos. Virgil.*

2. † Versus ne sint uniformes, ne similitudo, quæ Cicerone auctore, mater est satietatis, fastidium pariat. Quare etsi hæc forma, qua dactyli & Spondæi alternatim miscentur, sit elegantissima, nequaquam tamen semper retinenda est, sed varianda & interdum laxanda vincula, quibus pedes constringuntur, idque post aliquot versus prout sententia requirit.

Exemplum est statim initio Eclog. i. ubi quinto versu notabilis est in Cesura variatio,

Formosam resonare doces Amaryllida sylvas.

Sic

Sic Æn. 1. Musa mihi causas, &c. cum sequente, Quidvé dolens, &c. conformis est in pedibus, sed statim subjungitur diversiformis,

Insignem pietate virum, tot adire labores, &c.

Ac postea iterum prioribus conformis assumitur. Sic soluta est structura hujus versus, Per connubia nostra, per inceptos hymenæos, Æn. 4. Affectum enim graphicè exprimit. Ac velut alba linea in marmore (ut habet proverb.) notam nullam facit, ita versus ejusdem tenoris, quantumvis concinni, nihil afficiunt, & ingrati fiunt. Vide Scal. lib. 6. in censura Pontani & Lucani. Et infra dicemus cap. ult. de Epico, quomodo observanda sit ubiq; varietas. Neq; enim satis est ad Hexametrum, senis pedibus versum concludere, Scalig. lib. 6. pag. 867.]

3. † Non carent elegantia hexametri, qui plurimis dactylis constant, præsertim si non obstet rei subjæctæ conditio, ut *Aspicis ut veniant ad candida tecta columba.* Est tamen variatio ubiq; observanda, ut modò diximus.

4. † Venustus judicatur & ille qui initium capit à Spondæo, qui non sit integra vox, ita tamen ut duo ei adhæreant Dactyli, ut:

Desertosq; videre locos littusq; relictum,

Defecisse videt sua nunc promissa reposci. Virg.

5. † Mirè quoque elegans est ille, in quo nullus pes integra constat voce.

[Ut: 1. *Æneid.*

Justitiaque dedit gentes frenare superbas.

2. *Æneid.*

Infan.

Infandum regina jubes renovare dolorem, 3. *Æneid.* Infelix Priamus furtim mandarat alendum, *Tibull. lib. 3. El. 4.* Intonsi crines longâ cervice fluebant, *Tibull. Vide supra cap. 2. sect. 5. num. 1.*]

5. † Semper in quinta regione Dactylus collocari debet. A quo Vergilius, ut & alii, non nisi urgente singulari causa discesserunt, quando pro Dactylo Spondæum usurparunt, ita tamen ut præcedat Dactylus: & hic versus vocatur vulgò SPONDAICUS.

[*Scaliger Spondiacum appellat: Tales sunt hi. 2. Æn. Constitit atq; oculis Phrygia agmina circumspexit. Ubi gravi & numeroso versu Sinonem introducit Trojanorum multitudinem, caput in utrunque humerum movendo circumspicientem. Eclog. 4. Cara Deum soboles magnum Jovis incrementum, quo rei gravitatem, difficultatem & majestatem indicare voluit. Item: —*

Cornua velatarum obvertimus antennarum.

Causonisq; arces & navifragum Scyllæum.

Cum locis natoq; penatibus, & magnis Diis.

Sunt apud infernos tot millia formosarum, *Prop.*

Discedens chlamydemq; auro dedit inter textâ.

Per varias syrtes & terrificos anfractus. *Dura.*

In primis autem Spondaicis delectatus est Catullus: Scal. lib. 6. Poët. pag. 866. Nota; rarissimos esse illos Spondaicos, qui & in quarta & in quinta regione Spondæum habent, quales sunt duo Virgiliani: Aut leves ocreas lento ducunt argento: Saxa per & scopulos & depressas convalles. Apud Lucret. reperitur integer Spondaicus.

daicus. lib. 6. An cœlum nobis naturam introcorruptam. Et apud Ennium: Olli respondit rex Albai longai. Verùm hæc temerè imitanda non sunt.]

7. † Vel tarditas vel celeritas pedum magnam gratiam carmini conciliare possunt.

[*Sic in illo 2. Æneid. de equo Trojano. Illa subit mediæq; minans illabitur urbi, tres continui Dactyli descensus celeritati apprimè conveniunt, & paulo post quatuor Spondei difficultatem tarditatemq; rei pervenustè indicant, ut: Et monstrum infelix sacrata sistimus arce. Ita Virgilius fugientis tauri mugitum expressisse videtur in hoc. 2. Æn. Quales mugitus fugit cum faucibus aras, Taurus & incertam excussit cervice securim. Vide, quæ supra sect. 4. de decoro carminis diximus. cap. 2.]*

8. † In fine Hexametri si sint vocabula polysyllaba versus judicatur duriusculus, qualis est Virgilianus, *Quarum quæ forma pulcherrima Deiopejam.* vid. Scal. lib. 4. Poet. c. 49.

9. † Neq; venustus est, qui monosyllabo clauditur, nisi necessitas concinnitatis deducat ad monosyllabum, ut Scal. inquit, lib. 2. cap. 29. Quales sunt in Virg. --- *Procumbit humi bos. --- Sub ilicibus suis. &c.* Mollius clauditur, si monosyllaba sunt duo: ut, Juv. *Nullum numen abest si sit prudentia: sed te Nos facimus Fortuna Deam, cœloq; locamus.* Hexameter igitur eleganter claudetur dictione bisyllaba vel trisyllaba. Durior autem & inconcinnior est, si duabus bisyllabis simul, ut apud Horat. *Haud mihi vita.* Parcissime Virgilius polysyllabis usus est, paulò

Q

cre-

crebrius monosyllabis, ut: Bos, Sus, Nox, Mons, Mens, Sol, Rem, Es, Gens, Rex, Res, Ver, Vir, & Que enclitica.

10. † Graviore pede semper incedat Hexameter Heroicus quam Hexameter qui in Elegiis adhiberi solet.

[De reliquis dictum est in observationibus generalibus. Vide § in primo capite libri secundi que de Synalepha Ecthlipsi § Casura in hoc genere carminis annotavimus.]

[Porro admissi etiam sunt preter Spondeum § Dactylum genuinos Heroici pedes, alii nothi § quasi saccidanei. Hi vero sciuntur aut Resolutione aut Inversione, aut Casura, aut vocantur ἀνέφαλοι, μέγροι, προζάσογες, &c. Resolvitur Dactylus in Proceleusmaticum. Proceleusmaticus admissus est in regionem primam, secundam § quintam. In prima regione videbis ipsum in hisce versibus: Gēnūā labant, gelidus concrevit frigore sanguis. Ariētāt in portas § duros objice postes. Tēnūiā nec lana per collum vellera ferre. Pāriētibus textum cæcis iter ancipitemq̄. In secunda regione habetur ibi: Hærent pāriētibus scala postesq̄ sub ipsos. In quinto loco cernitur hic: Edificant sectaq̄ intexunt abiētē costas. Nequicquam in tectis certatim tēnūiā cera. Custodes sufferre valent labat āriētē crebro. Hi tamen proceleusmatici omnes in Dactylum reduci possunt si nimirum vocales I § U in Cōsonantes J § V mutantur. Sic apud Horatium Nasidjeni legi debet § Pitvita pro Nasidieni § Pitvita, Est tamen expressus Proceleusmaticus in Enniano isto

Cāpi-

Căpitiſſimibſus nutantes pinos, rectosq; cupreſſos. Sicut Scalig. inquit lib. 2. cap. 37. 2. Invertitur etiam aliquando Dactylus in Anapaſtum; ut Flūviōrum Rex Eridanus, niſi & hic primam vocem per ſynareſin triſyllabam efficere velit. 3. Reperiuntur etiam ſambus, & Tribraſchus, quos tamen Ceſura potentia reprimere ſolet. ut 5. *En.* Olli ſerva datūr ōp̄erum haud ignara Minerva. Invalidūs etiāmq; tremens & jam inſcius evi. Deſine plura puēr & quod nunc inſtat agamus. Ecce trahebatur ā templo adytisq; Minerva. Liminaq; laurusq; Dei totuſq; moveri. Trochæum reperies in his: Dum trepidant ī haſta Tago per tempus utrumq;. Rumpere moras omnes turbatāq; arripe caſtra. Ferte citi ferrum, date tela ſcandite muros. Potior tamen hæc ſententia videtur, ut in primo & it vel ſit præteritum contractum pro Iuit vel litera H. ibi conſonantis firmioris poteſtatem tueatur. In ſecundo quidam legunt: Rumpere moras omnes & turbata arripe caſtra. In tertio vi poſitionis vox Tela ultimam extendit. 4. Acephalum verſum, hoc eſt, (cujus initium pro conditione propria legis non integrum procedit,) non ſemel admiſcuerunt Poëta. Tales afferuntur: Veluti ſi quando vinclis venatica venox. Ennius lib. 10. Vehemens & liquidus puroq; ſimillimus amni. Hor. l. 2. Ep. 2. Et apud Homer. l. 7. Βορέης καὶ ζεφύρου. & *Iliad.* ψ. Βορέη καὶ ζεφύρω & *Od.* π. Φθινύθρον νύκτας τε καὶ ἡμέρας δακρυχέσση. Nos tamen hujus generis verſus, ubi primo loco pes æqualis intervalli cum Dactylo reperitur, qualis eſt Anapaſtus, ad inverſionem referimus, vel etiam ad reſolutionem, ut ſupra modo dictum

Q 2 eſt.

est. Sin verò prima regio Choraum recipiat, Acephal nomen jure obtinebit. Talis est hic Lucilii lib. 30. Quòd tuas laudes culpes, non proficis hilum. Et hic Ennii lib. 2. An nūit sese mecum decernere ferro. Et hic Virgilio 2. Georg. Tmolus assurgit quibus Et rex ipse Phaneus ubi tamen & inserunt emendatores. 5. Admiscuerunt Et Teliambum qui Jambo clauditur, quem alias Muurum antiqui vocant. Et hic apud Homerum non est infrequens: Latinos plurimos Exempli loco composuit Terentianus. Et talem Ob. Gifanius hunc Virgilio 2. Aen. agnoscit: Quamquam animus meminisse horret luctuq; refugit. 6. Versus Diphius seu Chærilus, cui una deest syllaba ad perfectionem, apud Ennium reperitur, ut: Astatem autumnus sequitur, post acer hiems. 7. Περγιδιοι seu περγασσορες etiam reperiuntur quibus in medio syllaba superest, ut Virg. Inter se couisse viros, & decernere ferro. Tales vero versus Poëtices studiosi omnino non imitabuntur: vitiosi enim habentur Et non nisi summis Poëtis concessi sunt. Puritatem Maronianam sequantur illi, Et sicut is è stercore Enniano colligebat aurum, ita aurum hoc admodum sibi gratum habeant. Aurium iudicium, quod Cicero in Orat. superbissimum esse dicit, in componendis versibus consulant, numerosque sententia planè congruentes efformare studeant, qua in re ideam ex Virgilio concipiant, de quo Scalig. libr. 5. cap. 3. Non dici potest, quam Virgilio sit familiare semper augustum esse, cuius omnia sunt Apollinis Et Jovis ore digna.]

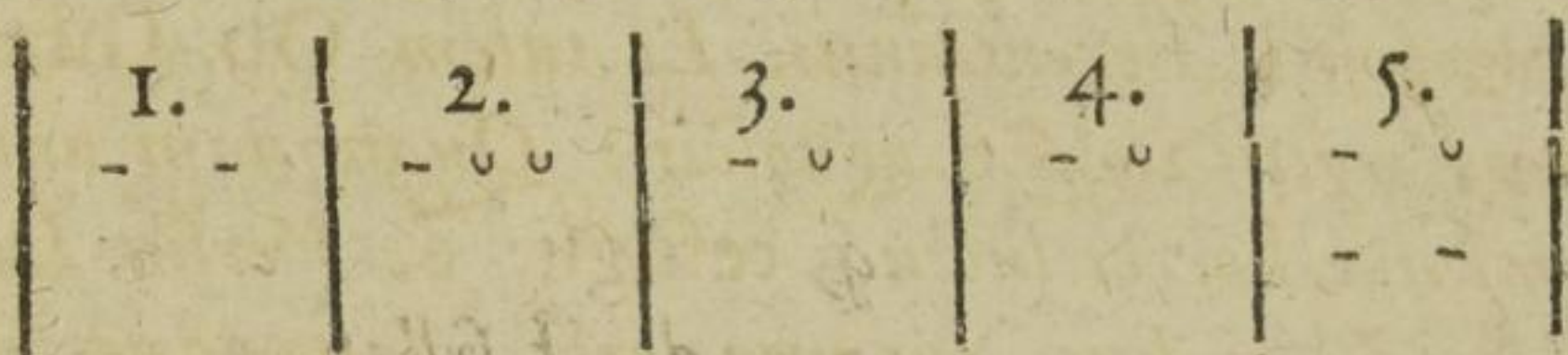
I I.

CARMEN PHALEUCIUM.

* Carmen Phaleucium quinq; constat regionibus & habet in prima Spondæum, in 2. Dactylū quem sequuntur. 3. Troch. ut:

In rē | cōjūgi | ī mē | hērclē | rārō |
Fēsti | vūm simūl | ēst ī | dēmquē | rēctūm.

Schema ejus tale est.

[Phaleucium nomen habet ab autore, sive is Phaleucus, sive Phalæcius olim dictus fuerit, & vocatur aliàs, sicut & Sapphicum, Hendecasyllabum, a numero undecim syllabarum. Potest & inter Trochæica referri propter Trochæum qui plurimus in eo dominatur. Verum quidem, Phaleucium iisdem constare pedibus, quibus Sapphicum, Trochæis nimirum & Dactylo, Scaliger docet, quare primum esse Trochæum oportere: quem cum in Spondæum mutatum videret Catullus, ausus est etiam jambum, alii etiam Pyrrhichium substituere, neq; id ineptè, lascivi enim maxime omnium sunt: Scal. lib. 2. cap. 38. Catullus carm. 10. non veritus est secundo loco Creticum ponere, si lectio genuina est: Istos commoda nam volo ad Serapin Deferri, manē me inquo puellæ. Sicut in Priapeis, Ut Phæbo puta, filioq; Phæbi, & Puta correptè legitur. Suspiciari hac res facit Scoppium, Imperativos

Q 3   prima

primæ conjugationis non minus corripitur quam quosdam secunda. Admittere igitur potest primâ regione omnes pedes dissyllabos quanquam Martialis vix ullo, præter Spondæum, usus fuit. Catullus cum Spondæo jambum, & Trochæum posuit, quo & hisce diebus nihil frequentius est. Pyrrhichium cernis in hoc vetere Nimio videas strigiosorem, nisi cum aliquibus ita legere malis. Hinno me videas strigiosorem.]

Observationes.

1. † Venustius redditur hoc carmen si cæsura penthemimeri exornatur. Unde Aufonius: *Istos composuit Phalencus olim. Qui Penthemimerin habent priorem.*

[*Cæsuram hanc rarò observavit Catullus ut in his. Nobis cum semel occidit brevis lux, Nox est perpetua una dormienda, qui versus harmonie jacturam paterentur ni se nobilis ipsorum sententia tueretur.]*

2. † Si verò Penthemimeris abfuerit, Dactylus secundo loco dictionem fere terminabit, ut: *Dacti Scaliger imperator ævi. Quo quis doctior, hoc magis modestus.*

[*Quòd si hoc in carmine singulos pedes à singulis verbis avolvitur videris, non propterea succensere debes. Affirmat enim Scaliger hujusmodi verborum disjunctiones in Hendecasyllabis minùs periculosas esse; Optimus enim (inquit) ille, Tecum ludere sicut ipsa possem, & nihilo deterior eo, qui ubiq; connexus est: Cui dono lepidum novum libellum.]*

3. † Figuræ dictionis, ut Epanodos, Reciprocationes sive conversiones & Reversiones, &c. huic carmi-

carmi-

carminis generi miram venustatem concilient, sed omnes singulari iudicio & artificio adhiberi debent.

[*Exempla harum omnium venustissima invenire est apud Frid. Taubmannum. Aposiopeseos item, ejusdem Melodesia pag. 245. 254. 258. in schediastis Poëticis pag. 218. 226. 243. singularia apud antiquos non obvia paradigmata studiosis poëtices suppeditare potest, è quibus hæc: Quam possem tibi nominare, sed me Compesco & taceo. Item: Succirime reciprocate Paule, Pistorem mihi redde Sarsinatem, Plantum dico, meum Poëticum, cor: Aut te, sed reprimor. Item. Sed & tu quoq; Christiane, cures Ut culter cibicida quem sinistra, Subduxti mihi clanculum bibenti, Huc postliminio revertat, aut te! Item. Vellem plura: sed auris orba proles, Vitruvlex animat me, & inchoatum, Interurbat opus. Quæ tamen non sine iudicio hodie usurpari debent. In Heroico aliquoties hæc usus est figurâ Virgilius, quamvis non abrupto versu, ut: 1. Aeneid. Quos ego. Sed motos præstat componere fluctus. & 2. Aeneid. Nec requievit enim donec Calchante ministro. Sed quid ego hæc autem nequicquam ingrata revolve.]*

4. † Nec indecora est in fine repetitio unius vel plurium primorum versuum, quæ Epanalepsos speciem quandam habet, quale est carmen 34. & 55. Catulli: qui eandem repetitionem carmine 50. in Jambico Senario quoq; usurpavit. Venustius redditur carmen, si postremus versus iisdem verbis alium sensum refert, quam primo loco habuit.

Q 4

5. Cre-

5. † Crebra item Paronomasia Phaleucos admodum exornat, ut:

Ite suaviter ite cantitando.

Ite molliter ite saltitando. Item:

O Hymen Hymenæe cantitate,

O Hymen Hymenæe personate. Item:

Non possum tibi non id exprobrare.

Quod fortasse meretur exprobrare;

Quoniam quod sæpe meretur opprobrari,

Non possum tibi non id exprobrare. In quibus etiam regressio est.

6. † Hiulcos versus (Græci λαγάρης, Scaliger inanes & laxos vocat) omni modo vitari jubemus. quales sunt hi Catulli:

Ebriosi acini ebriosi oris, &

Uno in lectulo erudituli ambo.

7. † In secunda regione pro dactylo nunquam poni debet Spondaus. Id quod Catullus toties sibi indulgit & in carmine 53. decies commisit. *Oramus si fortè non molestum est.*

8. † Potest etiam non magna difficultate ex Phaleuco confici Sapphicus versus: Sic Martialis dixit lib. 10. Epist. 7. *Nympharum pater amniumq; Rhene.* Sed Melissus in Melicis: *Rhene Nympharum pater amniumq;.*

[Sic ex hoc Taubmanni, Transilvana potest pigere castra, ultimum vocabulum primo preponendo efficit Sapphicum: Castra Transilvana potest pigere: Et vicissim ex Sapphico constitues Phaleucum ut Hor. lib. 1. Od. 2. Omne cum Protheus pecus egit altos.

Trans-

Transpone dictiones & habebis Phaleucum, Altos cum pecus egit omne Protheus. *Item Od. 12.* Aut in umbrosis Heliconis oris. *Verte, Umbrosis Heliconis aut in oris.* *Item ex Phaleuco facies non raro egregium Alcaicum Dactylicum Alcmanium, ut: Mart. lib. 10. epig. 104.* Qui pigrum faciant tuum parentem. *Hoc modo.* Tuum parentem qui faciant pigrum. *Et vicissim ex hoc Horatii lib. 1. Od. 9.* Donec virenti canities abest, hunc gignes Phaleucum, Donec canities abest virenti. *Ita si tres à fine syllabas dempseris, habebis Choriambicum Glyconicum, ut: Mar. lib. 6. ep. 28.* Hoc sub marmore Glaucias humatus, Juncto Flaminiae jacet sepulchro, Castis moribus integer pudore. *Eodem modo ex Phaleuco fieri potest Jambicum ut ex illo Catulli:* Nobis cum semel occidit brevis lux, Nox est perpetua una dormienda. *Fit hoc: Nobis semel quando brevis lux occidit, Nox una cunctis dormienda est perpetim. Sic & Pentameter mutari potest in Jambicum transpositione, ut loquitur Georg. Fabricius & detractio, ut: Frangitur ipsa suis Roma superba bonis. Suis superba Roma frangitur bonis.]*

9. † Poly syllaba in Phaleucis sunt jucundissima, mollitudinis enim sunt alumni Scal. lib. 4. Poët. c. 49. qualis ille: *Gracarum pater Elegantiarum.*

III.

CARMEN JAMBICUM.

* I. Jambicum Carmen est, in quo præcipuè dominatur pes Jambus.

Q 5

[Dictum]

[*Dictum esse volunt, ab $\iota\alpha\mu\beta\acute{\iota}\zeta\epsilon\nu$, id est male dicendo & insectando; quia primitus hoc carmine convitiis sine imprecationibus cum vituperatione faciebant postea verò etiam ad laudationes transit. Vide etiam, quae supra de etymo Jambis pedis diximus.*]

* 2. Sortitur autem Jambicum Carmen à numero regionum diversas appellationes.

* 3. Formas tamen quatuor præcipuas habet: Monometrum, Dimetrum, Trimetrum, Tetrametrum.

Observationes.

1. † Optimum est, quod solis constat Jambis: quale est quartum carmen Catulli de Phaeolo:

[*Sic: suis & ipsa Roma viribus ruit. Hoc in genere felicissimus est Sebastianus Hornmoldus & Joannes Münsterus Poëta Cæsareus Phil. & Med. Doctor, ac in illustri hac Giessenâ Professor, Collega & amicus noster, dum viveret, dilectissimus. Item Clarissimus Janus Dusa, quos studiosis legendos commendamus.*]

2. † Proximi ab illis sunt, qui Spondæis & Jambis alternatim constant, imò videntur illis venustiores, ut: Cùm sit tibi dens ater, & rugis vetus Frontem senectus exaret. Horat.

3. † Tribrachus verò, quia resolutus est Jambus, Jambis vices sustinere interdum solet.

[*Ubi elegantia singularis notari potest, Tribrachyn non una dictione constantem, sed in duas divisum, Jambica suavitati respondere, sicut & Dactylum in cæteris regio-*

regio-

regionibus: aut certè polysyllabas dictiones dividenter, ut: Canidia brevibus implicata viperis, Horat. Sed dubius unde rumperet silentium. Id. Vix reperies aliter apud Horatium.]

4. † Imparibus regionibus recipit præter Jambum etiam Anapæstum, Spondaum, Dactylum, Tribrachum; & rarissimè Proceleusmaticum quod imitandum non est.]

5. † Paribus regionibus cave præter Jambum & resolutum Jambum (quem Tribrachum appellavimus) alium admiseris pedem.

[*Comicorum exemplo hac in parte te tueri non potes, qui præter nominatos pedes etiam a Cretico Amphibracho, Pæane & Bacchio non abstinnerunt, gaudent enim hi sua libertate; quorum etiam sermo propter diversorum pedum varietatem diu pedestris habitus fuit, ut inquit Erasmi Roterod. de Metris Comicis, vide Jul. Cesar. Scalig. de Comicis dimensionibus. Caterum obiter: Pares regiones vocant Secundam, Quartam, Sextam, Octavam: Reliquas impares.]*

6. † Trochæus ab hoc carmine omninò exulabit.

[*Sunt enim hi duo pedes, Jambus & Trochæus contrarii, quare neuter alterius pomerium ingredi potest. Quamvis singuli versus Trochaici & Jambici ita combinari possunt, ut polycolon carmen fiat, sicut infra dicemus. Dissimulandum tamen non est in Anacreonte tale aliquid occurrere, ut unus versus & Trocheum & Jambum suscipiat, de quo paulo post.]*

Sche-

LIBER SECUNDUS
Schema Carminis Jambici.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
u -	u -	u -	u -	u -	u -	u -	u -
u u -	u u u	u u -	u u u	u u -	u u u	u u -	u u
- u u		- u u		- u u		- u u	
- -		- -		- -		- -	
u u u		u u u		u u u		u u u	
Monometrū.							
D i m e t r u m.							
T r i m e t r u m, <i>sive Senarium.</i>							
T e t r a m e t r u m, <i>sive Octonarium.</i>							

* 4. Monometrum, est quod habet unam dimensionem, sed duos pedes, ut:
Mānūs | Dēi|.

* 5. Dimetrum est quod habet duas mensuras, sed quatuor pedes, ut:
Vēni | rēdēm | ptōrgēn | tiūm. |

* 6. Trimetrum tres habet dimensiones, sed sex pedes, unde & Senarium Jambicum

bicum dicitur & maximè est in usu, ut:
Catull.

Quis hōc | pōtēst | vidē | rē, quis | pōtēst | pātī?

* 7. Tetrametrum habet quatuor mensuras & octo pedes, unde octonarium appellatur: usurpatur autem frequentissimè à Comicis, apud quos & major carminis hujus licentia est quæ extra Comœdiam admitti non debet. Plaut. in Pœnul. Act. 1. Scen. 2.

*Prōbā mērx | facile ēm | ptōrēm | rēpērit, | tāmēt | si
in āb | strūsō | sita ēst.*

[Quia usitatissimum est Senarium jambicum, opera precium fore duximus studiosos Poëtices sedulo adhortari ad accuratissimam operam in hoc conficiendo prestandam, quam cum apud Horatium & Martialem, tum verò apud Senecam videre poterunt, cujus Tragedias Hieronymus Avantius diligentissimè dimensus est, qui ipsum affirmat hanc solidum legem servare, ut sedes secunda, quarta & novissima serviant uni jambi: secunda tamen & quarta non repellant Tribrachum jambi comparem.

Primus pes, inquit, ultra jambum recipit Spondeum & Spondei dissolutiones, id est, Dactylum, Anapestum & aliquando Proceleusmaticum: Tribrachum verò, qui par est jambi, in hac prima sede admittuntur versus unus supra viginti.

Tertia sedes admittit jambum, Spondeum, Dactylum, Tribrachum, nunquam in hoc tertio loco invenies

Ana-

Anapestum prater hunc versum scilicet. Inter senem juvenemq; , sed propior seni. Nisi dictio insit quatuor syllabarum, quod accidit versibus viginti.

Quintus locus ut sepiissime, imo semper habet aut Spondaum, aut Anapestum, ita nunquam utitur Tribracho: Iambum vero & Dactylum nunquam assumit, nisi in novem versibus, quorum ultima dictiones sunt quatuor syllabarum, scilicet Nepotibus, Cacumine, Prometheus, Capharides, Polyxena, facinorum, & ter memoriae.

Seneca igitur Trimeri non Cacometri, sed omnes probabiles appellantur a Victorino & Terentiano, cum praesertim in ulla sede reperiatur Trocheus aut Pyrrichius & cum ubique devitet Scazonta, cumq; nullus versus constet ex Iambis omnibus, ut Tragicorum lex praescribit. Hæc ille.

Ex quibus non obscure apparet, quicumque ad normam Seneca Iambicos suos Trimeros composuerit, illum non nisi optime nota versus daturum esse. Facessant igitur quicumq; sedibus secunda, quarta & ultima nebis non modo Anapestum, (qui, quod a brevi syllaba, ut Iambus incipit, aliquo modo, sed agre tamen tolerari possit) verum etiam tardio rem Spondaum ejusq; resolutionem Dactylum nobis obtrudere conantur. Quod ubi quidam ex crassissima inscitia non semel fecerunt, admoniti hac de re, quam frigide sese Comicorum & Tragicorum, exemplo tueri conati sunt. Id quod etiam ad Scazontis leges pertinere debet.]

* *Mutatio Iambici generis etiam appellationem*

nem

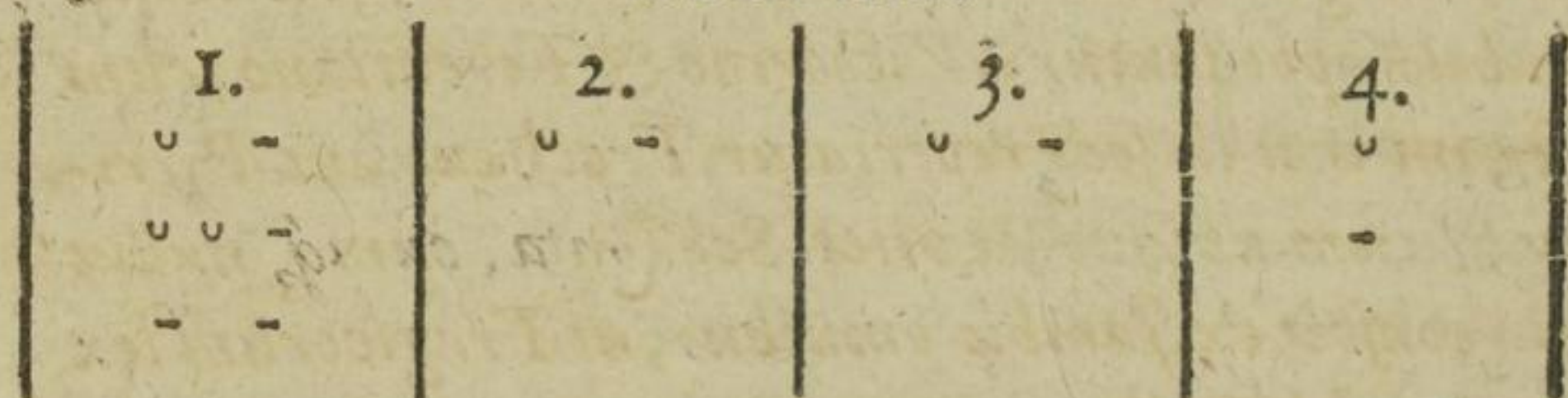
nem novam infert, ut in Anacreontico & Scazonte.

D E A N A C R E O N T E O.

* Si ultimus Dimetri pes dimiditur, vocatur Anacreōteus, ab autore Anacreonte Græco Lyrico, qui frequentissimè ipso usus est: vulgò Dimeter Catalecticus dicitur, ut:

Vēnī | rēdēm | ptōr ōr | bīs.

Schema.

[Non possumus, quin Anacreontici carminis summam elegantiam studiosis commendemus, Eminent enim inter Lyrica, & propemodum palmam sibi deposcit. Nulla siquidem figura est, quam non acquirat quam non obtineat: Tam floridum est ut perpetuò virere gaudeat, Adeò venustum est, ut nihil a quoquam venustius excogitari possit, Tam concinnum tamq̃, rotundum est, ut concinnius rotundiusq̃, carminis genus fingi non possit. Est in eo, quod Quintil. lib. 10. de Xenophonte judicat, in affecta jucunditas, sed quam nulla possit affectatio consequi, ita ut ipsæ Charites sermonem fecisse videantur. Quae de re Horatius de ipso scripsit: Qui persapè cavo testudine flevit amores Non elaboratum ad pedem, lib. Epod. 14. Sed cum apud priscos
Lati-

Latinos nemo quisquam classicorū hoc genus nobis reliquerit, facem hanc nobis pralucebit Clarissimus poeta Taubmannus, in quo & celeberrimo N. Reusnero, Meibomio, itemq; Christoph. Pelargo Theologo insigni, primum hac etate Anacreon revixit.]

Observationes.

1. † Suavitas Anacreontici potissimum consistit in Figuris dictionis. Igitur primò Anaphoræ plurimum illud exornat, ut:

<i>Quæ vota nuncupavi</i>	<i>Pro germinante foetu</i>
<i>Reciprocare rhythmo</i>	<i>Pro Celsitate vestra</i>
<i>Vernacula loquela</i>	<i>Pro Saxonumq; rutâ.</i>
<i>Pregnante pro maritâ,</i>	

Sic Anacreon.

Θέλω λέγειν Ἀτρεΐδας   Θέλω δὲ κάδμον ἄδειν.

2. † Repetitiones reciprocæ planè illustrant hoc carmen. Suntq; vel totorum versuum, vel vocabulorum singulorum, ut:

<i>Cœlestis illa vis est,</i>	<i>Itē: Tandē venire pergas,</i>
<i>Qua confit hac corona.</i>	<i>Pergas venire tandem.</i>
<i>Qua confit hac corona,</i>	<i>Bellam beatulamq; ,</i>
<i>Cœlestis illa vis est.</i>	<i>Beatulamq; bellam, &c.</i>

3. † Paronomasia suavissima est, ut:

<i>Ut erogat voluntas</i>	<i>Itē, Et Musicas Camœnas,</i>
<i>Quod derogat facultas:</i>	<i>Et voculas amœnas.</i>

Sic Anacreon.

Ἴν' αὖθις ἐπελθῆ,   λάβῃ τι, καὶ περὶ λθῆ.

4. † Epistrophen sæpè admittit non sine lepore, ut:

Ego

*Ego te meam columbam. Loquaculam columbam,
Dicaculam columbam, Virgunculā columbā, &c.*

5. † Exclamations cum reciprocatione si concurrant, venustissimæ sunt, ut:

*O Chrysalisce belle, Item: O Virginella bella,
O belle Chrysalisce. O bella Virginella, &c.*

6. † Symploce est in his:

*Ego te meam subinde, Item: Et corculo voraci,
Materculam vocabo, Et vocula salaci,
Ego te meam subinde, Et osculo procaci,
Sororculam vocabo, &c. Et lingula loquaci, &c.*

Sic Anacreon.

Χαλεπὸν τὸ μὴ φιλεῖναι, Χαλεπὸν δὲ καὶ φιλεῖναι.

7. † Deliberatio sæpè inferitur non sine iucunditate, ut:

*Age Pasicompsa dic me. Anserculum, sed adde
Quid Chrysalisce dicam? Cuniculum. quid inde?
Paterculum: sed adde Vulpeculam, sed adde
Fraterculum. quid inde? Furunculū. quid inde? &c.*

Sic Anacreon.

*τί σοι θέλεις ποιῆσαι; τὰ παρὰ σεῦ τὰ κῆφα;
τί σοι λάλη χειρῶν; θέλεις λαβὼν ψαλάξω; &c.*

8. † Aposiopesis sæpè adhibetur, ut:

Me poscis Ida? dixi: Dixi: sed illa contra. &c.

9. † Sæpè unicum vocabulum, Anacreonteum versum constituit, & quidem elegantius in hoc genere, quàm Adonico, ut:

Reciprocationes: Laboriosiori.

*Quod tamen ingratum sit, si duo immediatè se con=
R sequan=*

sequantur, nisi rerum conditio ex lege ἔπρεποντι & id exegisse videatur.

[Nimis extendetur carminis hujus tractatio, si omnes ejus elegantias comportare velimus; Præbunt hæc quaecumq; specimen. Ceterum Anacreon in Grecis creber quidem est his ipsis figuris, sed non ita multus, id est, non illis tandiu immoratur, sed ferè terna aut quaternà repetitione contentus est, ut:

τὸν ἐφθρετὰν χορείας   τὸν ὁμότροπον ἔρωτι
τὸν ὄλας ποθῆντα μολπὰς,   τὸν ἐρωμῶνον κυθήρης.

Peculiare in Grecis ornamentum, nescio an Latinis imitabile, est repetitio articuli, ut:

ὁ αἰνῆς ὁ τῆς κυθήρης.   ὁ δεσπέτας μὲ ὁ χρυσός, &c.
τὸ ῥόδον τὸ τῶν ἐρώτων.

Notandum etiam, loco jambi Anacreontem uspiam admittere peregrinos pedes, ut Trochaum, Pyrrichium: interdum & interserere Dimetrum Acatalecticum, ut:

σύναπτε κέρως δὲ πρεπῆς.   καὶ χά - υ ριτας γελώζας.
μᾶλλον ποίη διὸς γόνον.   καὶ φύλλον καὶ τὰ κλῶνα, &c.

Ad extremum: Anacreonticum carmen facilem viam sternit ad componendum Phaleucium. Nam Anacreonticus qui a dactylo incipit, est dimidius Phaleucus, ut:

Generare masculinam,   Generare fœmininam.

Præpone tres syllabas, habebis Phaleucum integrum, ut:

Et prolem generare masculinam,

Et prolem generare fœmininam.

Sic additâ syllabâ Anacreontico à fine, fit Dimeter jambicus, ut ex supra dictis patet.]

De

DE SCAZONTE.

* Trimeterum Jambicum si sexto loco Spondæum recipit, vocatur Scazon, id est, claudicans: *Vel Choliambus*, à *χολός*, *claudus*, & *ἰαμβός*, quia videtur propter longas in fine syllabas claudicare.

Schema.

$\bar{\quad} \bar{\quad} | \bar{\quad} \bar{\quad} | \bar{\quad} \bar{\quad} | \bar{\quad} \bar{\quad} | \bar{\quad} \bar{\quad} | \bar{\quad} \bar{\quad} |$
O quid | solū | tis est | beā | tiūs | cūris.

† Aliam licentiam non habet, quàm Jambus Senarius, quinimò leges habet constrictiores. Nam in Secunda, Quarta, & Quinta regione, Spondæus nunquàm poni debet, nec alius pes, sed solus Jambus, ut è Schemate patet.

[*Quod etiam Martialis ubiq₃ observavit, itemq₂ Catullus, qui tamen in aliis laxissima fuit licentia, ut inquit Scalig. Idem observatum vides in Prologo Persii, qui è meris Scazontibus constat. Boëtius semel atq₂ iterum neglexit, quapropter magno Scaligero non probatur. Qui plus tria millia dedit, & expertus est, quid in his fieri possit. Nullum enim carminis genus, quod faciliùs expeditiusq₂ sese quarenti offerret, invenit, Scal. lib. 2. cap. 9. Eadem sententia est Terentiani Mauri, & commentatorum in Persium, Philippi Engelberti, fol. 5. & Ant. Foquelini Veromandui, p. 5. Vitiosissimus, igitur est Scazon, qui in tres Spondaos desinit, Hoc amplius scabiem propter resinofam. Ubi etiam tertio*

R 2 loco

loco Anapestus perperam pro Iambo positus est. Cate-
rüm Scalzontis inventorem dicunt esse Hipponactem.
[Scalz. l.]

Appendix.

* I. Tetrametrum si Catalecticum po-
nitur, Anacreonticum à Scaligero appel-
latur, ut.

Amor | mēdūl | tis in | sitūs | sūbā | spērā | scīt ā | cēr.

[Quo genere usus est Catullus carmine 22. cuius
hic est versus, Remitte pallium mihi meum, quod in-
volasti. Solet hodie hic versus dividi in Iambicum
dimetrum Acatalecticum & Catalecticum, & tunc
ad Dicola composita referri debet, ut Taubman. Sche-
diasm. pag. 201.

O Christiani corculum
Hæc illa Witteberga est,
Ubi sacrosancti dogmatis,
Clangor per universas
Germaniæ provincias
E' liquido canali
Tubæ Lutheri spiritu
Ardente percrepabat.
Hic illud, hic Ecclesiæ
Donarium latebat.
Pro quo Dynastæ Saxones
Se & cuncta devovebant.

Solemus Germani ad hanc plerunq, faciem hymnos
& Cantilenas nostras rhythmicè conficere, quarum
complures a magno Luthero aliisq, orthodoxis concin-
natas,

*natas, Wolffg. Ammonius non ineptè in Latinos nume-
ros transtulit. Hujusmodi est venerandi senis Chri-
stiani Egenolphi P. L. illud è Psal. 13.*

Quousque tu me negligis

Extrema jam timentem ?

Quousque tu me despicias

Vultus tuos petentem ?

Quousque consilii mihi

Ineptus auctor luctui

[Damnoq; devovebor? &c.]

2. † Reperitur & interdum genus Septenarium, quod septem constat pedibus, sed præcipuè apud Comicos: Propter quos ex superioribus repetendum hîc est, singula jambicorum genera quadruplici forma constitui, videlicet ut sint, Brachycatalectica, Catalectica, Acatalectica, Hypercatalectica: quibus formis illi variè admodum usi fuère, quamvis non ex æquo omnibus. Sic Monometrum non facile reperias, Additur autem tanquam reliquorum principium. Ex reliquis etiam non omnia promiscuè imitanda, sed pro specimine Comicarum anomaliarum habenda sunt. De Acatalecticis notandum, pedem finalem in jambico carmine non nisi jambum esse vel Pyrrichium: quo sensu intelligendum est Schema generale jambici carminis, quod supra posuimus.

Subjungere placet tabellam, ex qua omnium constitutio & differentia uno intuitu pateat.

R 3

Tablel-

TABELLA

OSTENDENS OMNES JAMBICI CARMINIS SPECIES,
à Monometro ad Tetrametrum, ultra quem non fit progressus.

<i>Pröfe</i>	<i>Et ö</i>	Monometer Catalecticus.				
<i>Omnēs</i>	<i>piī</i>	Monom. Acatalect.				
<i>Dēum</i>	<i>verēn-</i>	<i>tūr</i>	Monom. Hypercatalect.			
<i>Eī nō-</i>	<i>mēn il-</i>	<i>liūs</i>	Dimeter Brachycatalect.			
<i>Honō-</i>	<i>rē prō-</i>	<i>sēquūn-</i>	<i>tūr</i>	Dimeter Catalect.		
<i>Eiūs-</i>	<i>quē sān-</i>	<i>ētis lē-</i>	<i>gībūs</i>	Dimeter Acatalect.		
<i>Obtēm-</i>	<i>pērā-</i>	<i>rē mēn-</i>	<i>tē pū-</i>	<i>rā</i>	Dimeter Hypercatalect.	
<i>Quāntūm</i>	<i>fācūl-</i>	<i>tās sūf-</i>	<i>ficit</i>	<i>stūdēt</i>	Trimet. Brachycatalect.	
<i>E° o s</i>	<i>vicif-</i>	<i>sīm Mā</i>	<i>ximūs</i>	<i>fehō-</i>	<i>vā</i>	Trimet. Catalect.
<i>Ex̄ o-</i>	<i>mnibūs</i>	<i>mālis</i>	<i>pōtēn-</i>	<i>tēr ē-</i>	<i>ripit</i>	Trimeter Acat. vulgò Senarius.
<i>E° o s-</i>	<i>quē cōl-</i>	<i>locāt</i>	<i>rēdēm</i>	<i>ptōs in-</i>	<i>sālū-</i>	<i>tis</i> Trimet. Hypercatalect.
<i>Asy-</i>	<i>lon, et</i>	<i>tūtōs</i>	<i>sūb ā-</i>	<i>lās sūb-</i>	<i>lēvāt</i>	<i>sūās</i> Tetramet. Brachycatal.
<i>Hinc̄ ex</i>	<i>ultā-</i>	<i>tio</i>	<i>prōtū-</i>	<i>bērāt</i>	<i>sūavis</i>	<i>piō-</i> <i>rūm</i> Tetramet. Catal.
<i>Hinc̄ tō-</i>	<i>tūs or-</i>	<i>bis āl-</i>	<i>lēlū-</i>	<i>jā Chri</i>	<i>stia-</i>	<i>n° cōn</i> <i>cinit</i> Tetram. Acatal. vulgò Octonari°.

I V.

CARMEN TROCHAICUM.

* Trochaicum carmen est, in quo præcipuè locum habet Trochæus, sicut in Iambico Iambus.

[Præcipuè, id est ita, ut omnibus locis Trochæum recipiat, sicut & Iambicum omnibus locis Iambum ferè recipit. Aliàs enim in Sapphico, Phalacio, aliisq³, Trochæus quidem reperitur, sed non locis indifferenter omnibus.]

* Trochæum igitur ubiq³ recipit. Et Imparibus quidem regionibus perpetuò. Eius tamen vice admittitur Tribrachus. At ultima regio Trochæum semper requirit.

* In locis autem Paribus eosdem recipit pedes, quos Iambus in imparibus; nempe Tribrachum, Spondæum, Anapestum, Dactylum. Iambum verò omninò respuit, sicut vicissim versus Iambicus respuit Trochæum.

[N. Regiones impares sunt Prima, Tertia, Quinta, Septima. Ceterum apud licentiosissimos Comicos est, ubi Proceleusmaticus reperitur, quod imitandum non est, sed ita potius habendum, Quò plures Trochæi fuerint, eò meliorem versum futurum; aut saltem Trochæi Spondæis alternatim sunt jungendi. Comici enim tam Trochaicos quam Iambicos ita contaminarunt, ut penè omnes pedes omnibus locis, ipsum etiam Creticum, miscuerint. Quare illorum exemplum non est sequen-

dam nisi fortè in Comicis, ubi major conceditur licentia.]

Schema.

I.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
- u	- u	- u	- u	- u	- u	- u	- u
u u u	u u u	u u u	u u u	u u u	u u u	u u u	
	- u u		- u u		- u u		
	u u -		u u -		u u -		

† Non minus varium est quàm Jambicum: Sed tamen usitatissimum est,

* Tetrametrum, seu Octonarium Catalecticum Monocolon, ut:

*Disci | plinā | vūlgū | ōdīt, | atq̄ue | lēgū | vīncū | lā.
Spēnit | arti | būsque | vivū | dēdi | tūm tūr | pīssi | mis.*

† Notandum autem imprimis, proprium hujus carminis Tetrametri esse, ut quartum pedem unā cum dictione finiat, ut:

*Nullus unquam namq; vates | digna lectu carmina
Proferat vel eruditis | grata qua sint auribus,
Quaq; luce diu fruantur | illius post funera,
Ni prius Dei favorem | dexteramq; sibi impetret.*

[Unde a quibusdam singuli versus in duos distinguuntur, ut fiat Dicolon. Facilimè è Trochaico Jambicum feceris, si principium una syllaba auxeris, ut in precedente: Nunc disciplinam vulgus odit atq; legum vincula Contemnit, artibusq; vivit deditū turpissimis.]

2. † Est etiam aliud Trochaicum, non infrequens, Ityphallicum dimetrum brachycatalecticum dictum, hoc modo:

Hinc

Huc a	des su	premi.
Fili	us To	nantis.
Virgi	nisq ₃	partus.
Uni	cus pu	ella.

[Quod de variis formis Brachycatalecticorum, Catalecticorum, Acatalecticorum, Hypercatalecticorum supra in Iambicis diximus, idem hic etiam est notandum. Quamquam in Trochaicis illa rariores sunt.]

V.

CARMEN CHORIAMBICUM.

* Choriambicum est, quod Choriambum pedem præ cæteris amat.

[Hujus genera Horatius habet quinq₃. 1. Glyconicum (in quo unus est Choriambus,) 2. Asclepiadeum (in quo duo Choriambi,) 3. Alcaicum, (in quo tres Choriambi,) 4. Aristophaneum, sicut à nonnullis appellatur. Magna enim in nominibus est varietas: Cui associari solet. 5. Sapphicum, (non illud hendecasyllabum vulgare, sed aliud quoddam à nonnullis ita dictum.) Ex quibus duo tantum, secundum & tertium, quæ simplicia sunt, hic tractabimus: Reliqua ad Polycolon genus pertinent. Quamquam Prudentius, Boëtius, & G. Fabricius usi etiam sunt Glyconico puro.]

† Duo igitur usitata sunt simplicia Choriambica, Asclepiadéum & Alcaicum.

* 1. Choriambicum Asclepiadéum quatuor habet regiones: In prima Spondeum:

R 5

Secun-

Secunda & tertia Choriambos duos: quarta Jambum.

Schema.

7	- u u -	- u u -	u
7	- u u -	- u u -	u u
<i>Mēcœ</i>	<i>nās atāvīs</i>	<i>ēditē rē</i>	<i>gībūs.</i>

Observationes.

1. † Carmen hoc Cæsuram requirit Penthemimerim, quæ si omittatur, versum planè languidum efficit, ut: *Meccœnas atavis | edite regibus.*

[Unde quidam ita metiuntur, Spondeo, Dactylo, & Cæsura, deinde duobus dactylis, *Meccœ | nas ata | vis | edite | regibus.* | Quidam vero excluso Choriambo per simplices pedes metiuntur, Molosso, Anapæsto, Dactylo, Jambum. Sed nos sequimur τὴν λεωφόρον.]

2. † In hoc carmine sæpè singulæ voces dant singulos pedes, quod in Hexametro vitiosissimum esse suprà diximus, hîc verò non sine decoro adhibetur, ut Horat. *Quassas | indocilis! | pauperiem | pati.*

[Potest Asclepiadæum facile in Elegiacum Pentametrum mutari, ut, *O' & præsidium & dulce decus meum: O' & præsidium dulce decusq; meum.* Item, si ex Hexametri medio & sine partem sustuleris, habebis Asclepiadæum, ut: *Sum virtute potens Deus atque tenacior ira. Sic: Jam jam nulla mora est, sequor en, modò ducite, pergam. Si item è medio unam longam syllabam cum ultima dictione dissyllaba tollas, ut: Jam jam nulla mora est, me me modò ducite, pergam.*]

* 2.

* 2. Choriambicum Alcaicum quinque habet regiones, in prima Spondæum : Secunda , Tertia & Quarta Choriambos, Quinta Jambum;

Schema.

1. - -	2. - u u -	3. - u u -	4. - u u -	5. u u
Inspē	rātā tūā	cūm vēniēt	pānā sūpēr	biā.

[Nihil differt ab Asclepiadéo, nisi quòd in medio auctum est Choriambo uno. Talia sunt apud Horatium tria, lib. 1. Ode 11. & 18. lib. 4. Ode 10.]

Appendix.

* 3. Est etiam aliud Monocolon, quod tribus regionibus constat, Prima habet Trochæum, Secunda Choriambum, Tertia Jambum, hoc modo: - u | - u u - | u - |

* 4. Prætereà reperitur apud Boëtium, (libr. 3. metro 1. & hujus imitatione G. Fabricium, lib. 3. Oda. 23.) Choriambicum, quod habet primò Dactylum, deinde Choriambum, tertio Pæonem 4. vel Proceleumaticum, hoc modo:

1. - u u	2. - u u -	3. u u u -	[
Vivere	fac bene, fac	bene mori.	Quan-

[*Quonquam alii Dactylicum Ithyphallicum appellat & Choriambo excluso ita metiuntur :*

- ^{1.} u u | - ^{2.} u u | - ^{3.} u u | • ^{4.} -] |

VI.

CARMEN ADONICUM.

* Adonicum carmen duas regiones habet, priore Dactylum, posteriore Spondaem, ut:

Schema.

- ^{1.} u u | - - |
 Pelle ti | morem. |

[*Est particula hexametri postrema. Quare tyrones versificatoria hoc super cortice primò notare solent, & in hoc carminis genere se prius exercere, cum sit persicile & viam Hexameiro sternat. Apud veteres, præter Boëtium tale genus solum vix reperias, apud novitios verò non inusitatum est. Sed in Lyricis Sapphico carmini semper subjungitur, & apud Tragicos Aristophanicis Anapestis. Si unica dictione constet, non admodum probatur, ut, Omnipotentem concelebrate. Elegantias cum Phaleuco habet ferè communes.]*

VII.

CARMEN ANAPÆSTICUM.

* Anapæsticum est, in quo regnat pes Anapæstus, unde & nomen traxit.

[*Omniibus enim locis Anapestum admittit, cujus*

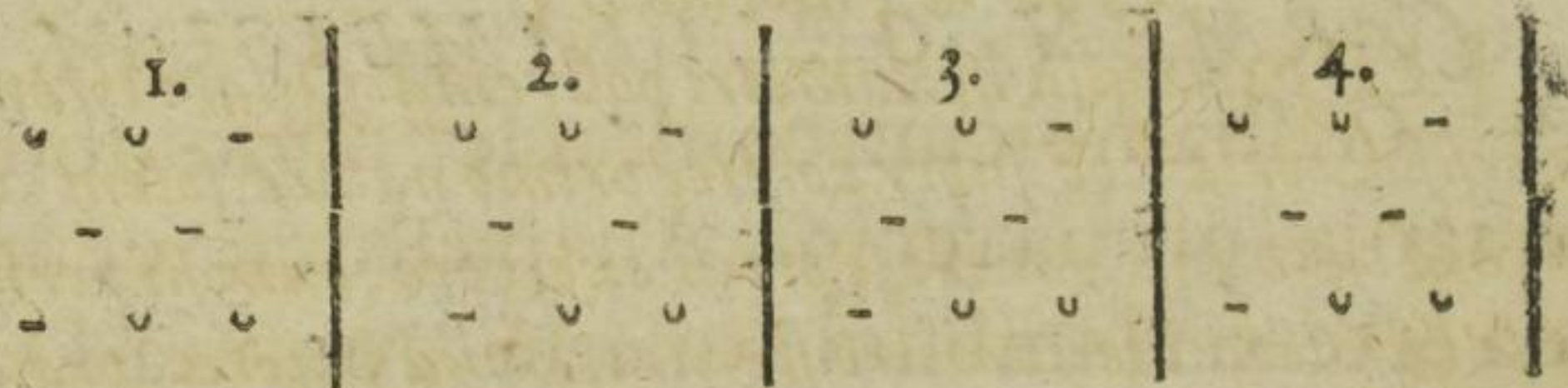
vices

vices interdum suppleant Spondæus & Dactylus : Idq̄ tam promiscuè, ut sæpè versus occurrant, in quibus Anapæstus est nullus; atq̄ illi nihilominus Anapæstici vocantur. Omissis variis illius generibus, quæ Scal. lib. 2. cap. 12. recenset, quæq̄ apud vetustiores rarò occurrunt: nos vulgatissimum hic tractabimus. Diciturq̄ Dime- trum Acatalecticum; alio nomine Aristophanicum, quia Aristophanes eo plurimum est usus.]

* Aristophanicum Anapæsticum, qua- tuor locis constat: quibus singulis recipit Anapæstum, ejusq̄ vice etiam Dactylum & Spondæum.

Schema.

[Hoc frequentissimè usus est Seneca, cujus hi sunt versus ex Hippolyto.]

Quanti	casus	huma	na rotant,	
Minus in	parvis	fortu	na furit,	
Levius	q̄ fert	levio	ra Deus.	
Servat	placidos	obscu	ra quies,	
Præbet	somnos	casa se	curos.	

Observationes.

1. † Puri Anapæstici nullam observant Cæsura- ram: id quod aliis in versibus vitiosum est, hic verò gratiam meretur.

2. † O-

2. † Optimus igitur ille est, in quo singuli pedes singulis verbis constant.

3. † In Dimetro; Spondæo Dactylus eleganter præponitur, durius verò Dactylo Spondæus. Grata est etiam Dactylorum & Anapæstorum vicissitudo, itemq; Anapæstorum & Spondæorum.

4. † Potest genus Anapesticum pedum numero vel minui, unde & diversas appellationes sortitur, ut: Dimetrum, Trimetrum, Tetrametrum. Vide & paulò infra num. 10.

5. † Proceleusmaticus pes est peregrinus, & potius observandus in veteribus, quam adhibendus.

IIX.

CARMEN GALLIAMBICUM.

* Galliambicum constat sex regionibus, quarum prima recipit Anapæstum: Secunda & tertia Jambum: quarta & quinta Dactylum: sexta Anapæstum, ut:

Schema.

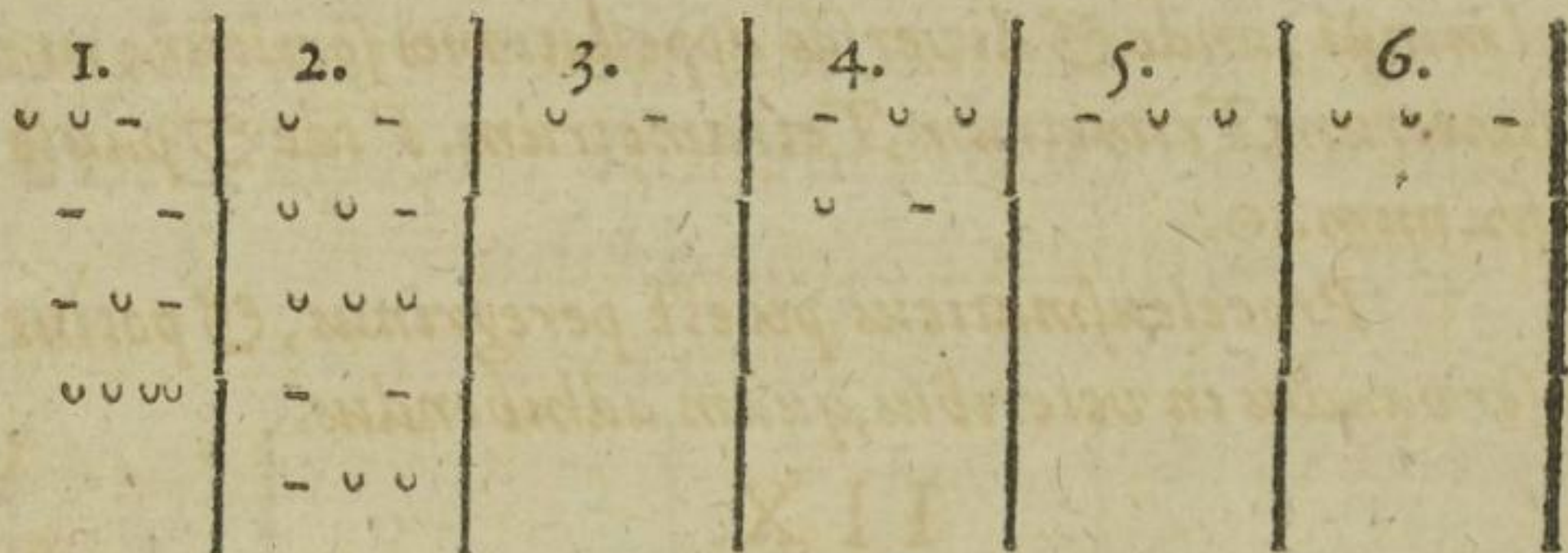
1.	2.	3.	4.	5.	6.
u u -	u -	u -	- u u	- u u	u u -
Sūpēr āl	tā vē	ētūs A	tys cēlē	rī rātē	tētīgīt.

[Hæc est vulgaris dimensio & usitata. Verùm quādo pedum licentiam admittit, habet in prima regione præter Anapæstum, aliquando Spondæum, aliquando Creticum, quin & Proceleusmaticum. In secunda pro Jambo etiam Anapæstus ponitur, & meliore jure Tribrachus, eādē verò licentia Spondæus, quā & Anapæstus:

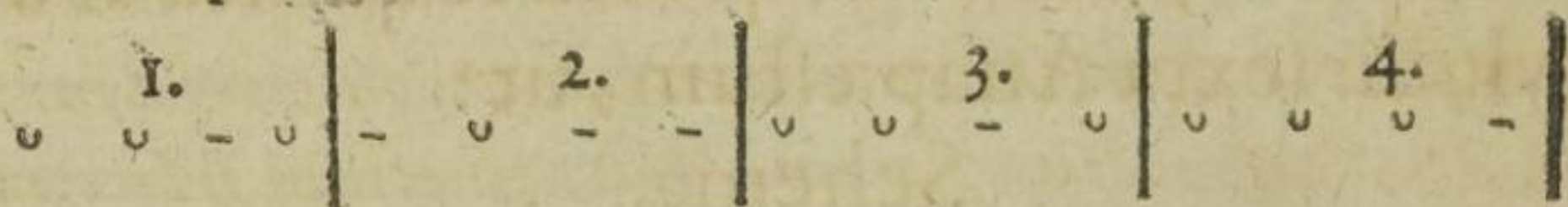
pastus:

pastus: quare & Dactylus se ingessit. Tertiam verò sedem haud alius fere subit pes, quam jambus. Quartæ & quinta Dactylus debetur: sed ita, ut à quinta nunquam dimoveatur, de quarta cedat, quod mirum est, etiam jambo. Sextus & ultimus locus semper habet Anapestum. Hæc Scal. l. 2. cap. 41. Itaq; tam variorum pedum licentia hoc constituit dimensionis Schema:

Georgius autem Fabricius hoc carmen constituit Tetrametrum: primoq; loco Pæonem tertium: secundo Epitritum secundum: tertio Pæonem tertium: quarto Pæonem quartum vel Proceleumaticum, hoc modo:

Hujus generis apud veteres nullum reperitur, præterquam apud Catullum carm. 61. quod Scalig. divinum nominat, frustra q; a se sæpè tentatum ait lib. 6. cap. 7. Item ex recentioribus semel apud Marull. in hymnis. Scaliger etiam elegantissimum, spacio vix duarum horarum, inter infinitas occupationes effudit. Item Paulus Meliss. meletem. libr. 6. Carm. 1. nec non G. Fabricius lib. 2. Oda. 4. Unde studiosi Poëtices exempla depromere possunt.]

I X. Car-

CARMEN JONICUM

à Majore.

[Reperitur & Monocolon apud Martialem, libr. 3. quod jonicum à Majore appellatur à pede ejus nominis, qui in eo præcipuè dominatur.]

* Jonicum à Majore est carmen Tetrametrum, primâq; & secundâ regione habet pedem Jonicum à majore : tertiâ Ditrochæum, & quartâ Spondæum.

Schema.

1.	2.	3.	4.
- - u u	- - u u	- u - u	- -
Hās cūm gēmi	nā cōmpēdē	dēdicāt cā	tēnās
Sātūrñē tī	bī Zoīlūs	ānnūlōs pri	ōrēs.

[Primâ sede etiam Peonem secundum u - u u, & tertiâ pro Ditrochæo assumit Epitritum secundum - u - -. Interdum omnibus locis habet jonicum à majore, & tūm vocatur purum. Dicitur etiam Metrum Sotadæum, à Sotade Poëta. Terentianus enim inquit, Sotadem hoc pede multa fuisse locutum. Habet & hoc cum aliis carminum generibus commune, ut resolutiones pedum admittat, & unam syllabam longam in duas breves dissolvat, cujusmodi exemplum est apud Terentianum: Elementaru | u u - u u | des qua pue | ros docent ma | gistri. Et contra interdum locis paribus due breves in unam longam contrahuntur, ut Molossus - - - pro jonico - - u u. Præterea tertio loco etiam resumit joni-

GUM

um à majore, ut in hoc ejusdem Terentiani: *Vocalia* |
quedam memo | *rant consonā* ^{-uu} | *quadam* |. Et in Gra-
 co hac Hephæstionis:

ἦεν ποτέ | φάσιν δὲ | τὸν τετρακέ | εἶσον.

Id tamen danda opera, ut quoad eius fieri potest, vel
 è solis fonicis à majore, vel ad eam formam, quam è
 Martiale præscripsimus, hoc genus conficiatur, ne lector
 pedum varietate confundatur & perturbetur.]

X.

DE ALIIS QUIBUSDAM
 Carminibus Monocolis.

[Reperiuntur præter hæc quedam alia Carminum
 simplicium genera, sed non admodum usitata, qua con-
 junctim hic breviter perstringemus. Sunt enim ferè de-
 sumpta ex Polycolis.

1. Sapphicum Hendecasyllabum solum, omisso
 Adonio, usurpavit Seneca & Boëtius, ut:

⁻ ^u | ⁻ ⁻ | ⁻ ^u ^u | ⁻ ^u | ⁻ ^u |
 Diva | non mi | ti gene | rata | Ponto. |

Hujusmodi est Chorus primus in Hippolyto; Chorus
 penultimus in Hercule Oetaeo. Boët. lib. 2. § 4. de quo
 genere seq. capite plura.

2. Ex Alcaico composito Tetraastropho primi
 duo versus continuati peculiare dant genus carmi-
 nis, quo usus est Buchananus Psal. 26. &c. Fabricius
 lib. 2. Oda 16. &c. P. Melissus lib. 6. Oda 3. & 6. hoc
 modo:

S

Me

1. - -	2. u - -	3. - u u	4. - u u
-----------	-------------	-------------	-------------

Me vi tyrannus persequi turpalam. De quo cap. seq. latius.

3. Ex Dactylo Archilochio heptametro (cui Horatius aliam subjecit) solo, confecit carmen idem Meliss. lib. 6. Od. 5. ut:

- -	- -	- -	- u u
<i>Non de</i>	<i>speran</i>	<i>dum Chri</i>	<i>sto duce</i>
		<i>prævi</i>	<i>oq₃ Christo.</i>

4. Boëtius utitur Dactylico Alcmanio libr. I. metro 2.

- -	- u u	-	- u u	- -	- -
<i>Heu quam</i>	<i>præcipi</i>	<i>ti</i>	<i>mersa pro</i>	<i>fundo</i>	<i>vel</i>
<i>ita:</i>					<i>, ut sit Asclepiadéum Catalecticum.</i>

5. Idem adhibuit Anapæsticum Partheniacum, quod est dimetrum Catalecticum, hoc modo:

- -	u u -	u u -	u
u u -			
<i>Qui se</i>	<i>volet es</i>	<i>se poten</i>	<i>tem,</i>
<i>Animos</i>	<i>domet il</i>	<i>le fero</i>	<i>ces.</i>

Est q₃ particula posterior hexametri, in quem facile mutari potest.

6. Apud Catullum extat unum, quod Antispasticum Angelicum à Diomede appellatur, constans I. ex Ditrochæo - u, vel Epitrito quarto, - - - u, II. Di-jambo u - u -, III. iterum Ditrochæo. IV. Amphibracho, ut:

O co-

$\begin{array}{cccc} \text{---} & \text{---} & \text{---} & \text{---} \\ \text{---} & \text{---} & \text{---} & \text{---} \end{array}$

O coloni | a quem cupis | ponte lade | re longo. |

7. Apud G. Fabricium reperitur Aristophanicum $\lambda\omega\gamma\alpha\rho\acute{o}\nu$, seu luxatum lib. 9. Oda 7.

$\begin{array}{cccc} \text{---} & \text{---} & \text{---} & \text{---} \\ \text{---} & \text{---} & \text{---} & \text{---} \end{array}$

8. Pentameter Elegiacus, quia rarissimè solus reperitur, inter *Monocola* referri vix potest. Virgilius quatuor uni hexametro subdidit, sic vos non vobis, &c. Ausonius *Thaletis Milesii* dicta pentametris comprehendit. *Martianus Capella* nuptias *Philologiae* & *Mercurii* solis Pentametris descripsit. Et apud *Heliodorum* extat oda, quæ pentametris versibus mensurari potest, lib. 3. *hist. Æthiopica*. Alibi vix reperias. Quare in *Polycolo* illi dabimus locum. Possunt præter hæc dari plura, sed statuendus est modus. Qui volet, petat è recentioribus, qui sibi multum indulserè in novis excogitandis. Habes in *Melisso*, *Melic.* pag. 35. & seqq. *Huldrico Buchnero*, *Anagrammatograph.* & *Scaligero* non pauca. Atq; hæc de carmine simplici.]

C A P U T IV.

D E C A R M I N E M U L T I P L I C I
seu Polycolo.

† Explicato carmine simplici, sequitur Multiplex seu Polycolon, id est, multiforme, vel multimembre.

* Multiplex carmen est, in quo multa simplicium genera concurrunt.

S 2

* Ideoq; 3

* Ideoq; certis Strophis distinguitur.

* Strophen vocant, quando ad primum genus fit reditus, id est, quando primum genus carminis reassumitur.

* Polycolon i. ex numero stropharum, est vel Distrophon, vel Tristrophon, vel Tetraastrophon, vel Pentaastrophon.

* Distrophon est, cum post secundum versum ad prius genus revertimur, ut in Elegiacis, &c. Horat. l. 1. Oda 3.

* Tristrophon est, cum post tertium versum reditus fit ad primum, ut Oda 12. lib. 3. Horat. &c.

* Tetraastrophon, cum post quartum versum reditur ad primum. Hunc numerum Horatius non transcendit: utitur autem eo genere frequentissime in Sapphicis, Alcaicis & Choriambicis, ut lib. 1. Ode 2. 5. & 9.

Pentaastrophon, cum post quintum versum ad priorem fit recursus. Hoc rarius est. Exemplum extat in Catullo, carm. 59. P. Melisso l. 5. Ode 21. Prudentio, in Roman. & Eulal.

[Plura polystropha posse inveniri dubium non est: quemadmodum in plerisque omnibus Pindaricis Strophis & Antistrophis itemque Epodis videmus. Sed quando apud Horatium aliosque Latinos ultra tria carminum genera & quatuor unius Strophe versus conjungi

non

non solent, maluimus his esse contenti. Poëtis plura excogitare licet, quod multos fecisse videmus præsertim illos, qui Germanicas cantiones Latinis psalmodiis, habita metrorum ratione nobis præcinunt.]

* Polycolon 2. à varietate versuum, est vel Dicolon, vel Tricolon; id est, Bimembre vel Trimembre.

[Tetracolon, Quadrimembre, addidissimus, si vel apud Horatium vel apud Boëtium ulla ejus forma extaret. Neq₃ tamen prorsus excludimus, aut inveniri posse negamus; Siquidem P. Melissus in Mel. p. 8. & 27. Frid. Taubmannus in Columb. p. 126. Melodes. p. 213. exempla nobis ostenderunt. Nos Poëtices studiosos ad frequentiora remittimus. Poëtas verò non rarò juvat antehac nunquam visa tentare: quamvis ne sic quidem omnes numerorum varietates complexi sunt, quin plures excogitari possint, inquit Talæus Rhet. lib. 1. cap. 16.]

* Dicolon est, in quo duo carminum genera conjunguntur, veluti hæc Distropha sequentia: Elegiacum, & alia cum Hexametro juncta: Iambicum Senarium cum Dimetro: Iambicum Dimetrum cum Anacreontico: Archilochium: Hipponactium: Glyconicum cum Asclepiadéo: Choriambicū Sapphicum sive Epichoriambicū: Tristrophon: Ionicum à Minore: Tetraastropha hæc: Sapphicū Asclepiadéum cum Glyconico: Hoc Pentastrophon, Glyconicū cū Ityphallico.

S 3

[Nota,

[*Nota, Polycola carmina ita scribi, ut singuli versus qui è novo genere carminis sunt, nova etiam linearum serie, distinguantur, ut:*

Quid sit futurum cras, fuge quærere, &
 Quem fors dierum cunq; dabit, lucro
 Appone, nec dulces amores
 Sperne puer, neq; tu choreas.

Quanquam aliqui tantùm linearum inæqualitate Strophas distinguunt.]

I. CARMEN ELEGIACUM.

* Carmen Elegiacum est quando Hexametro Heroïco subjicitur versus Pentameter dactylicus.

[*Funebribus lamentationibus primùm adhibitum esse carmen Elegiacum, nomen ipsum arguit: testatur etiam Ovidius, lib. 4. Amorum Eleg. 8.*

Flebilis indignos Elegeia solve capillos,

Ah nimis ex vero nunc tibi nomen inest.

Dicta autem est Elegia à miseratione, ἐλεῶν λέγειν, id eoq; Horatius Elegos appellavit miseros lib. 1. Oda 23. postea quoq; omnibus rebus applicari cœpit, nullamq; materiam hodie respuit. Et vel unus Ovidius demonstrat, quàm varia esse possit materia hujus carminis. Idẽ enim non modò tristia, quinq; libris & quatuor aliis, à Ponto, descripsit, sed etiam amores & fastos, item gratulationes (ad Germanicum de triumpho:) In IBI etiam maledictiones; ut non abs re Horatius scripserit in arte: Versibus impariter junctis querimonia primum, Post etiam inclusa est voti sententia compos.]

† De

De Hexametro dictum est precedente capite:

† Pentameter à quinq; regionibus nomen habet. Recipit autem in prima & secunda regione indifferenter Spondæum vel Dactylum, deinde superest Cæsura Penthemimeris, postea duo subjiciuntur Dactyli cum residua syllaba, quæ cum superiore Cæsura conjuncta facit pedem quintum Spondæum vel Trochæum.

Schema.

- - u	- -	-	- u u	- u u	-
- -	- u u	-	-	- u u	-
Vulgus a	miciti	as	utili	tate pro	bat.
Regia	laus, Re	gum	regia	facta se	qui.

Observationes.

1. † Debet igitur prius Hemistichium claudi syllaba longa: quapropter Quintilianus hic Spondæum duobus Anapestis præire voluit, quanquam interdum ea syllaba sit brevis, sed quæ propter Cæsuram extendi possit: de quo lib. 2. c. 1. dictum est: vide etiam, Scalig. lib. 2. c. 40. Idem Quintilianus lib. 9. scribit veteres finem Pentametri mensos fuisse per Anapestos cuius præcepta imitatus est Talæus in Rhetoricis, sed nos consuetudinem sequimur per vulgatam. inquit G. Fabricius, lib. 1. pag. 48. Locum igitur hic habeat axioma Victorini Afri in lib. de Orthog. Antiquitatem posterior consuetudo vincit.

2. † Cæsura hæc pentametro non parum decori addit, & nisi versus ita medio secetur, insuavis est, nec auribus Poëticis probari solet.

S 4

[Ca-

[*Catullus semel atq; iterum duo illa hemistichia unâ voce connexuit non sine duriore sono, ut: Troja virum & virtutum omnium acerba cinis. Et alibi. Illam affligit odore, ipse perit podagrâ. Item. Nec desistere amare, omnia si facies: nempe ex antiqua dimensione. Sed de his supra in Casura plura diximus.*]

3. † In fine Pentametri ultima dictio non debet esse duabus syllabis longior.

[*Trisyllaba tamen & tetrasyllaba usurpari possunt, si res tristiores & languidiores, itemq; si gravitatem quandam innuere volumus ut: libr. 3. de Ponto:*

Sint utinam mites solito tibi more, tuasque

Non duris lacrimas vultibus aspiciant.

Et lib. 4. El. 14. Nil me præterea quod juvet invenies.

Itē: Id quoq; credibile est, Charitas te audisse ululã-

Hoc nigropeplorum dedecus Eumenidum (teis Sic. Anne & Laurigeri? sed in aurẽ hoc certus habe-

Innumeris potior tu mihi Laurigeris. (to:

Item: Leja puella? quid audio? nuncius atrox!

Eripitur menti mens animi penitus.

Item: Ecce repente nova turbatur imagine fatum:

Atque mihi atque meis eripior numeris.

Itē: Quod superest, porrò firmum & durabile sem-

Sit precor inter nos fœdus amicitia. (per,

In quibus omnibus res ardua & tristis representatur.

Et Propertius in his Polysyllabis præcipuum leporem frequentasse & coluisse videtur, tam crebro illis utitur.

Verum Scalig. judicat ipsum quidem affectavisse primum, mox verò consilium mutasse ex populi studio. lib.

4. Poët. c. 49.]

4. † Cavendum etiam, ne vel media Cæsura vel finis Pentametri, ut & supra in Cæsura attigimus, cadat in monosyllabam dictionem, in quo Catullus nimis fuit licentiosus.

O dii reddite mi hoc pro pietate mea.

Idem: *Aut facere, hæc à te dicta q̄, facta q̄ sunt.*

[*Monosyllabam autem dictionem in fine excusare potest altera monosyllaba proximè præcedens, ut: Præmia si studio consequar ista, sat est. Item, si cum præcedente dictione per Elisionem coalescit, ut: Nomina mutârunt, hic Deus illa Dea est.*

Item: Qui minimus natus spes mihi magna domi est. Et. Illa q̄; conjugii copula nupta cui est.]

5. † Elegantissimè autem disyllaba dictione clauditur, ut:

Non datur ad Musas currere lata via.

Summa boni laus est pluribus esse bono.

6. † Rariùs etiam claudendi sunt participio in NS; quam clausulam ut duriusculam doctiores pleriq; hodiè respuunt.

7. † Potest quoq; integra sententia, hexametro & Pentametro, hoc est, Disticho absolvi, ne forte lectoris animus nimis suspendatur; quod tamen non adeò necessarium judicat Scaliger lib. 2. Poët. cap. 33. exemplo nobilissimorum Poëtarum.

8. † Ornatum addunt egregium huic carmini frequentes commiserationes, conquestiones, exclamationes, apostrophæ, prosopopœiæ & alia Rhetorica decora, quæ aptissimè cum ipsa re coherere debent.

S S

9. † Et

9. † Etiam exempla flagitat: *Debent igitur inseri pulcræ inductiones exemplorum sive ea sint vera & historica, seu ficta & fabulosa, ducta vel à simili vel dissimili & contrario.*

10. † Sed quò brevius paucioribusq; verbis hujusmodi antiquitates seu historiarum seu fabularum, efferuntur, eò venustius carmen redditur.

11. † Sententiis acutis & brevibus tanquam gemmis splendere debet Elegia, *quæ tamen, ut etiam exemplam, anu seri debent non culeo aut sacco, hoc est, passim hinc inde aspergi, nisi quippiam amplificandum sit. Ibi enim requiritur copia, ut supra dictum est.*

12. † Synalephis & Ecthlipibus parcius hinc utendum est; *remorantur enim fluentes hujus carminis delitias, & sunt tanquam scopuli & cautes, quibus elegantia reprimatur.*

13. † Ejusdem syllabæ continuatio elegantiam hujus carminis amplificat, qua Tibullus in primis delectatus est, ut:

*Me mea paupertas vitæ traducat inertī,
Ipse seram teneras maturo tempore vites
Rusticus, & facili grandia poma manu.*

Idq; toties sibi indultum voluit, ut non casu, sed deditâ operâ id factum constet.

14. † Addi potest, quod Scaliger in Tibullo & Ovidio reprehendit, nimis frequentem usum infinitivorum præteriti temporis fugiendum, ut, *Continuisse, discubuisse, increpuisse, pertimuisse, &c.* lib. 6. pag. 863.

Et tantum de Elegiaco.

* 2. Sub-

* 2. Subjicitur etiam Hexametro Heroico Jambicus Senarius, ut:

*Altera jam teritur bellis civilibus ætas,
Suis & ipsa Roma viribus ruit.*

[Horatius hoc genus habet Epod. 16. ubi notandum, secundum quemq₃ versum esse purè jambicum. Quamobrè versum illum, Eamus omnes execrata civitas, Porphyrius ita legendū inquit, Eamus omnis: in singulari.]

* 3. Item eidem additur Jambicus Dimeter, ut Horat. epod. 14. & 15.

*Nox erat & cælo fulgebat Luna sereno
Inter minora sidera.*

* 4. Etiam Penthemimeris heroica, (id est, duo dactyli cum syllaba una) eidem subjungitur, ut, Hor. l. 4. Od. 7.

*Diffugere nives, redeunt jam gramina campis,
Arboribusq₃ comæ.*

* 5. Præterea hexametro additur dactylicus Alcmanius tetrameter Acatalecticus, (id est, tres dactyli cum Spondæo,) ut: Hor. lib. 1. Ode 7.

*Laudabunt alii claram Rhodon aut Mitylenen,
Aut Ephesum, bimarísve Corinthi, &c.*

* 6. Jambico Senario addi etiam solet Jambicus Dimeter, ut, Hor. epod. 1.

*Ibis Liburnis inter alta navium
Amice propugnacula.*

* 6. De

* 7. De Iambico Dimetro cui Anacreonticum subjicitur supra dictum est.

IIX. ARCHILOCHIUM.

* Archilochium dicolon est, quando duo Archilochii, alter heptameter Ityphallicus, alter verò Catalecticus conjunguntur, hoc modo:

1. ^{- u u} - -	^{- u u} - -	^{- u u} - -	^{- u u} - -	^{- .} - -
Solvitur	acris hy	ems gra	ta vice	veris
2. ^{- -} ^{u -} - -	^{u -} - -	^{- -} - -	^{u -} - -	^{u -} - -
Trahunt	q ₃ sic	cas ma	china	cari nas.

† Prior versus constat septem regionibus, quarum priores tres promiscuè Spondæum vel Dactylum recipiunt, quartus semper dactylum: tres posteriores tres Trochæos. Est igitur Hexameter cum Trochaico commixtus.

[Primus versus videtur magnis quibusdam viris in duos posse separari, ut prior sit tetrameter dactylicus, posterior trimeter Trochaicus hoc modo:

Solvitur acris hyems grata vice
Veris & Favoni.

Et tunc Carmen Tricolon fieret. Quia verò à plerisque conjunctim scribitur, nolumus nos hîc singulares esse. E Schemate patet, quæ regiones ad plures pedes sint indifferentes, quæ ad certos astricta.]

IX. HIPPONACTIUM.

* Trochaicus dimeter Catalecticus adjuncto Jambico trimetro Catalectico constituit Hipponactium, ut:

1.	˘	˘	-	˘	-	˘	-	˘	-	˘	-
2.	˘	-	˘	-	˘	-	˘	-	˘	-	˘
	Non e	bur ne	ga ure	um							
	Mea	reni	det in	domo	lacu	nar					

[Quidam primum versum voluerunt etiam jambicum dici, verum res ipsa contrarium ostendit. Horatius hoc genere semel usus est, lib. 2. Od. 18. Appellatur autem Hipponactium ab auctore Hipponacte.]

X. GLYCONICUM CUM

Asclepiadeo.

* Glyconicum Choriambicum cum Asclepiadeo Choriambico carmen dicolon constituit.

* Glyconicum constat tribus regionibus; I. Spondeo. II. Choriambo. III. Jambo. Coniunctim sic habet:

1.	-	-	-	˘	˘	-	˘	-	˘	-
2.	-	-	-	˘	˘	-	-	˘	-	˘
	Audax	Iapeti	genus.							
	Ignem	fraude mala	gētibus in	tulit.						

[Glyconium facilime est compositionis, & formam habet pœnè Phalenci, in quem adjecto Amphibracho facile commutatur: ut, Audax Iapeti genus protervi.

Repe-

Reperitur hoc genus sæpius apud Horat. ut lib. i. Oda
3.13.19.36. &c.]

XI. CHORIAMBICUM SAPPHI-
cum; vel Epichoriambicum.

* Est & Choriambicum carminis genus, quan-
do Choriambico Monometro subjungitur Cho-
riambicus Sapphicus, hoc modo:

1. - u u -	u - u		
2. - u - -	- u u -	- u u -	u - u
Non Deus i	pse mortē		
Vult, sed ut vi	vat resipi	scens scelera	tus omnis.

† Primus versus constat Choriambo & Bacchio.
Secundus Epitrito secundo, duobus Choriambis
& Bacchio. Extat apud Horat. lib. i. Oda 8.

[Posterior non multum distat à Sapphico vulgari,
& prior ab Adonico: quare & invicem non difficulter
commutari possunt, ut: Vult, sed ut vivat sceleratus
omnis, & resipiscat. Caruit hoc carmen peculiari nomi-
ne, sed a nonnullis propter istam cum Sapphico affinita-
tem Sapphicum dictum est: Et prior versus Aristopha-
nicus. A Micullo Epichoriambicus non incommode vo-
catur. Nos Choriambicum Sapphicum causâ satis ma-
nifestâ appellavimus.]

XII. JONICUM à MINORE.

* Ionicum à Minore post duos Trimetros assu-
mit Tetrametrum, habetq; omnes pedes Ionicos à
minore, unde & nomen accepit, ut:

u u u -

u u - -	u u - -	u u - -	
u u - -	u u - -	u u - -	
u u - -	u u - -	u u - -	u u - -
Miserarū est	neq ₃ amori	dare ludum.	
Neg ₃ dulci	mala vino	lavere aut ex	animari
Metuentis	patrua ver	bera lingua.	

[Hac est regularis forma, quam nobis præscripsit Horatius lib. 3. Oda 12. semel tantum hoc genere usus. Per licentiam verò vel potius anomaliam, easdem resolutiones & contractiones patitur, quas fonicum à Majore. Et recipit interdum dipodias Trochaicas, (perinde ut fonicum à Majore,) - u - -, ita tamen, ut fonica Syzygia si Trochaicam præcedat, quinque temporum sit, videlicet ex Pæone tertio, u u - u. Vicissim Trochaica Syzygia, si fonicam præcedat, septem temporum sit, videlicet ex Epitrito secundo constet, - u - -.

Exempli gratiâ:

u u - u	- u - -	u u - u
- u - -	u u - u	- u - -

Per resolutionem pedum sæpè pro Pæone tertio u u - u non rarò est Palimbacchius - - u, Et tum plerumque Trochaica qua sequitur, Tribraichum à parte priorè habet, u u u - u. resolutâ syllabâ longâ in duas breves. Præterea & Molossus - - - interdum incidit in regionibus imparibus, quemadmodum in fónico Majore locis paribus idem reperitur.

Exempli gratiâ:

u u - u	- - u	u u u - u
- - -	u u - -	- - -

Vide Micyll. lib. 1.]

* Sapphicum cum Adonico copulatum, carmen dicolon facit.

* Sapphicum est, quando Trochæum Spondæus, deinde Dactylum duo Trochæi sequuntur, ut.

- u | - - | - u u | - u | - u |
 Inte | ger vi | tæ scele | risq; | purus. |

[*Vetustus Sapphicus dactylum duobus utrinque Trochæis clausit, qualis est hic Catulli, Pauca nunciate meæ puellæ: quem nonnunquam Melissi suavitas imitata est, ut lib. Oda 14. Stella dux comésq; vix Magorum. Item: Conscio super mare, mater in quo. Hæc pedis celeritas postea a Spondæo castigata est, quo jam omnes utimur, ut supra cap. 1. p. 145. è Scalig. diximus. A numero syllabarum dicitur Hendecasyllabum.*]

† Gaudet hoc carmen Cæsura Penthemimeri, qua valdè exornatur. *Ductor arguta | fidicen Thalia.*

[*Est tamen quando ab Horatio negligitur, sed ferè non sine emphasi. ut, Oderit curare, & amara lato, quasi cæsuram se non curare dicere vellet. lib. 2. Oda 16.*]

* Tribus Sapphicus subicitur versus Adonicus, in hunc modum:

*Integer vitæ scelerisq; purus
 Non eget Mauri jaculis nec arcu,
 Nec venenatis gravidâ sagittis
 Fuscepharetrâ.*

Ob-

Observationes.

1. † Si prima vox sit bisyllaba; addenda est trisyllaba vel monosyllaba cum bisyllaba altera. Si verò prima sit trisyllaba, addatur bisyllaba. Quòd si eadem monosyllaba, tùm aut una quadrisyllaba, aut duæ bisyllabæ sequantur: videlicet propter Cæsuram Penthemimerim.

2. † Adonicum versum una dictione comprehendere indecorum est, quanquam magni nominis Poëtis hæc licentia est concedenda: ut, *Mercuriusq;* apud Horat.

3. † Venustiùs substantiva in Adonicum conjiciuntur, quorù Epitheta in Sapphico præcedūt, ut: *Et superjecto pavida natârunt Equore dama:*
Item: *Ferientq; summos Fulmina montes, &c.*

[*Quomodo Adonius sæpè sit πρὸξέφαλος, ut prior syllaba ad Sapphicum reducatur, supra cap. 1. dictum est. Et quomodo ex Sapphico Phaleucus fiat, itidem cap. præcedente docuimus.*

XIV. ASCLEPIADEUM CUM
Glyconico.

* Tres Asclepiadei sæpè cum Glyconico junguntur, ut fiat tetra-strophon, ut Horat. lib. 4. Oda 15. 24. lib. 3. Ode 16. &c.

*Inclusam Danaën turris ahenea,
Robustaq; fores, & vigilum canum
Tristes excubie, munierant satis
Nocturnis ab adulteris.*

T

[Dis-

[Differt à superiori Glyconico, illud enim est distrophon, hoc tetraphon. Et in illo Glyconicum præcedit, hic sequitur.]

XV. GLYCONICUM CUM
Ityphallico.

† Glyconici quatuor cum Ityphallico Dicolon constituunt, quo semel usus est Catullus, carmine 59. hoc modo:

- u	- u u -	u -
- u	- u u -	u -
- u	- u u -	u -
- u	- u u -	u -
- u	- u u -	u -
Collis	ô Helico	nii,
Cultor	Urania	genus,
Qui ra	pis teneram ad	virum,
Virgi	nem, ô hymena	e hymen,
Hymen	ô hymena	e.

[Ubi notandum, I. Glyconicum in prima regione habere Trochæum. II. Ityphallicum unâ syllabâ tali Glyconico esse breviorẽ.

XVI. DE ALIIS CARMINIBUS
Dicolis.

[Atq; hæc sunt Dicola usitatissima, quibus cum vetustiores Poëta usi sunt, tum & recentiores adhuc utuntur: ubi quod ad finem capitis tertii monuimus, hic etiam locum habere volumus: Reperiri nimirum & alia apud alios, & posse quotidie novas species excogitari, dum videlicet diversorum generum versus combinantur, &

ita

ita certum novumq³ genus constituunt, qua ratione Buchananus, Psalm. 8. Sapphico vulgari Iambicum Dimetrum, & Ps. 33. eidem Glyconicum subjicit. Sic Ps. 66. duobus Trochaicis dimetris Acatalecticis subjungit alium Catalecticum. Sic Psal. 100. Trochaicus dimeter Catalecticus, Iambicum dimetrum Acatalecticum secum habet. Et Boethius Iambico Trimetro Pentameter Elegiacum subjunxit: Eundemq³ alibi Phalencio addidit, &c. Quemadmodum & Melissus duobus Iambicis Trimetris dimetrum addidit, & aliàs alia nova usurpavit genera; non tamen ideò, ut Poetices Tyrones iis præ veteribus & aliàs frequentissimis uterentur, sed quòd sibi suoq³ ingenio hanc licentiam indultã esse censuit, aliisq³ Poëtis facem hanc libertatis Poëtice præferre voluit. Tu imitare Horatium, & quæ is frequenter ea & tu libenter, quæ vero is rarius usurpavit, ea & tu rarius imitare.]

DE CARMINE MULTIPLICE

Tricolo.

† Hactenus Dicola monstravimus, sequitur Tricolon.

* Tricolon est, cùm tria versuum genera concurrunt ad constituendam Strophem.

* Talia sunt præ cæteris Alcaicum, & Choriambicum cum Pherecratico.

I. ALCAICUM.

* Alcaicum Carmen appellamus, cùm duobus dactylicis Alcaicis Acatalecticis

T 2

sub-

subjungitur Jambicus dimeter hypercatalecticus, & tandem dactylicus Alcmanicus. ut apud Horat. lib. 2. Oda 3.

Equam | memento | rebus in | arduis

Serva | re mentem, | non secus | in bonis |

Ab in | solen | ti tem | pera | tam,

Latiti | a, mori | ture | Deli. |

Schema ejus tale esse potest,

1.	u	-	u	-	-	-	u	u	-	u	u
2.	u	-	u	-	-	u	u	-	u	u	
3.	u	-	u	-	-	-	u	-	u		
4.	-	u	u	-	u	u	-	u	-	u	

† Primi duo versus constat Penthemimeri Jambica & duobus dactylis. Tertius prima & tertia regione habet Spondæum, secunda & quarta Jambum, cum syllaba residua. In Quarto duos continuos Jambos sequuntur duo Trochæi.

[Tertium versum elegantius in Penthemimeri Jambicam divides, quam duo Trochæi sequantur, quam ut cum Jambicum hypercatalecticum appellaris: quia Casura illa admodum venusta est, & valde decora; quanquam invenias apud Horatium non unam Odam in qua hic tertius versus ea Casura omnino destituitur. Prima item syllaba priorum duorum versuum indifferenter aut longa aut brevis ponitur, Tertii autem plerumq; longa est, rarissime verò brevis, quam Buchananus eam frequentius corripuit. Similiter & quintam ejusdem syllabam aliquando invenire est brevem: Tu tamen vide quid usus concedat.

Nul-

Nullum carminis genus Horatio tantopere placuisse apparet ex usu frequentiore, quare quibusdam hujus auctor esse videtur. Verum supersunt fragmenta quaedam Alcai poetae veteris, hoc metro scripta, quae probant Horatium primum autorem non esse.]

II. CHORIAMBICUM CUM

Pherecratio.

† Est & aliud Tricolon Choriambicum, quando duobus Asclepiadeis subjungitur Pherecratius Trimeter, constans Spondæo Dactylo & Spondæo, Glyconicusq; strophæ claudit, hoc modo:

-	-	-	v	v	-	-	v	v	-	v	-
-	-	-	v	v	-	-	v	v	-	v	-
		-	-	-	-	-	v	v	-	-	-
		-	-	-	-	-	v	v	-	v	-

Reperitur apud Horat. lib. 1. Ode 5. 14. 21. &c.

III. DE ALIIS TRICOLIS.

† Sic à doctissimis quibusdam Poëtis ad Tricolon referuntur, Oda 11. & 13. libri Epodon, ubi secundum versum dividunt in Penthemimerim heroicam & Jambicum dimetrum, ut in hac Penthemimeris sequatur, in illa verò præcedat. Quem modum etiam placuisse Buchanano videmus, Psalm. 138. & 145.

[*Eaq; ordinis inversio probat, hoc genus Tricolo potius annumerandum esse, quàm Dicolo, quemadmodum Glyconicus modo Asclepiadéo præmittitur, modo ipsi submittitur. Paucissima hujus modi invenire est apud veteres poëtas, qui frequentius dicolon usurpa-*

T 3 runt.

runt. Recentioribus verò diversorum versuum mixtio valde placuit, & praesertim doctissimo Paulo Melisso; Hic enim Melet. lib. 5. Oda II. primò Glyconicum, deinde jambicum Senarium Catalecticum, tertio Creticum Trimeterum, posuit hoc modo:

- - - u u - - u - -
 - - u - - - u - u - -
 - u - - - u - - -

Sic Oda prima libri quinti est Tricolos composita ex Hexametro Heroico, Trochaico Hypercatalectico, & Pentametro Elegiaco, hoc modo:

- u u - - - u u - u u - u u - -
 - u - u - u - - u
 - u u - - - u u - u u -

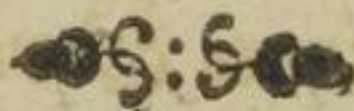
Idem libr. 4. Oda 24. carmen Tricolon ex omnibus syllabis brevibus composuit, primus versus est hexameter, habetq; sex tribrachos; secundus est tetrameter, & habet quatuor tribrachos; tertius est trimeter constans tribus tribrachis, hoc modo:

u u u	u u u	u u u	u u u	u u u	u u u

Appellaturq; hic versus Enoplius.

Atq; haec in univrsam de variis istis Carminum generibus dicta sufficere speramus, quae quidem ex pedum varietate oriuntur. Reliqua quae apud neotericos forte occurrant, ex his dijudicari poterunt.]

Caput

C A P U T V.

D E S E C U N D A C A R M I N U M
d i s t i n c t i o n e e x M a t e r i a v e l
O b j e c t o .

[*Hactenus prima divisio ex diversitate pedum:
sequitur*]

II. *Divisio poëmatum ex Materia.*

† Ex materiae distinctione carmen multiplex est : ad has tamen classes genera præcipua reducuntur.

I. † *Ex rebus lætis sunt* : Genethliaca , Epithalamia, Propemptica, Apobateria, Epibateria, Epini-
cia, Scolia.

II. † *In rei laudem* : Hymni, Soteria, Encomia-
stica, sub quibus Panegyrica, Pædeuteria.

III. † *Ex rebus tristibus sunt* : Elegia, sub qua Thre-
ni, Epicedia, Epitaphia.

IV. † *Ex mediis sunt* : Emblemata, Ænigmata,
sub quibus Logogriphi, Anagrammatismi, Eteo-
sticha, Acrosticha, Palindroma, Echones.

NOTA *Carminum genera in his ferè omnibus li-
bera & arbitraria esse. Dicemus ordine de singulis.*

I. *GENETHLIACUM.*

* Genethliacum est carmen natalitium;
seu in honorem natalium conscriptum.

Dictum ἀπὸ τῆς γενέθλης, id est, à generatione.

[*Genethliaci natura atq; ratio seu inventio, & mul-
torum habet imitationes & vias penè innumeras unde*

T 4 ducan-

ducantur. Duo tamen primaria capita sunt: Alterum à majoribus, alterum à spe ipsius infantis. Ubi varia se offerent circumstantia, quæ carmen exornabunt: Neq; enim stemmata aut res gesta sine locis, (in quibus amœnissima poëseos diverticula sæpè reperiuntur,) neq; spes sine comparatione virtutum præteritarum cum futuris, existunt: Etiam ab Oraculis, vel somniis vel Auguriis argumentum peti potest. Quod si hæc non adsint, affingere aliquid licet, & ad exornationem adducere: Sic Ecloga 4. è Sibyllinis oraculis Genethliaca oriuntur. Tempus etiam aliquid monebit, ut si die festo natus sit, quemadmodum Meccenas Floralibus. Licet Auroram, Solem, Lunam, Astra alloqui; item temporis partes, vergenitale, æstatem opulentam, Autumnum fructiferum, Hyemem genialem. Ex priscis quoq; monumentis afferri multa possunt, ut de incunabulis Jovis, dactylis Idæis, Capra Amalthæa: Item Sue, cujus grunnitu produnt Cretenses infantis vagitum occultatum. Item de natalibus Bacchi, Silenis, Satyris, Pantheris curribus. Etiam Cupido exhibere potest carminibus tuis sui ortus initia, quo tēpore, cum è chao exiluit primus, omnia comparibus suis cohaeserunt, &c. Hæc & sequentia ex Scal. lib. 3. cap. 102. &c. Sed tamen Ethnica illa sobriè tractanda sunt, & non rarò per collationem imparium. Cæterum dispositio in hoc carmine ut & seqq. est libera & arbitraria.]

II. EPITHALAMIUM.

* Epithalamium est carmen nuptiale, seu, quo nuptiæ celebrantur: alio nomine Gamelion, & Hymenæus, & Talassio.

Dictum

Dictum ab ἑπι ἔ θάλαμῳ, id est, cubiculo nuptiali. γαμήλιον ἀπὸ γάμου nuptiis.

[*Inventio multiplex esse potest: A sponſorum desideriis, studiis erga sese; a laudibus utriusq;, quæ ex Rhetorum Schola petuntur. A bonis ominibus, hinc vota pro fœcunditate, descriptio thalami, laus nuptiarum, amoris è Platonis Symposio. Item è monumentis priscorum de hymenæo, tadis, facibus, cereis, flammeo, &c. de quibus copiosissimè Scal. lib. 3. cap. 103. Modus est vel διηγηματικὸς, id est, per directam narrationem, vel μίμητικὸς, id est, per colloquia fictarū personarum, ut in Eclogis: Quod idem in reliquis etiam locum habet carminum generibus. Talia duo sunt apud Catull. alterum dactylicis statariis, alterum pentastrophis Choriambicis summa elegantia, Scalig. censente. d. l. Totidem apud Claudian. æquè diverso genere carminum.]*

III. PROPEMPTICUM.

* Propempticum est carmen itinerarium, quo prosequimur abeuntes votis & bonis ominibus.

Ἀπὸ ἑ προπέμπειν, præmittere: alio nomine ἀποπεμπτικὸν ἔ ὁδοιπορικὸν, aut etiam προσηλικὸν, votivum.

[*Sumitur argumentum à Tempore, Loco, Officio, Comitatu. Tempore, ut si alloquamur ventos, diem, noctem, æstus, frigus, ne ledant. Loci ratio duplex, Quò ἔ Quà, unde amplissima materia è singulis circumstantiis. Exemplum est in Æschyli Prometheo, à quo Io audivit vaticinium fugæ suæ. Si navigandum, ventos alloqui licet, ne se viant. Ab officio, veluti si Legatus,*

T S

si cum

si cum imperio aut exercitu, si pro pace, si ad aliud officium vocatus, ubi laudes ejus enumerabuntur. A comitatu, describes collegas, comites, aliasque circumstantias. Summa carminis est Ἄφηνια, votum, cui vel ἡδὴ vel πᾶθῃ adherere possunt. Ut si dolorem nostrum ex discessu testemur, si quis invitus discedat, si liberos relinquat & amicos, aut parentes, conjugem. Ornari hæc possunt fabulis priscis & historiis. Tale est Horatii, lib. 1. Od. 3. & epod. 1. E Statio quoque, Frischlino & Taubmanno, multa depromi possunt, itemque ex Academia Altorfiana P I O.]

Observatio: Προῦχληκὸν in genere dicitur carmen votivum pro salute. Velut egrotantis, ut, Horat. lib. 2. Od. 17. Tibull. pro seipso.

[In quo insinuatione opus est & humilitate, ne extorquere videamur, quod petimus. Huc pertinet Catulli seculare.]

† Huic confine est ἀποτρῴπιον seu ἀπὸ χληκὸν, deprecatorium, ad avertendam instantem cladem.

[In quo assurgere licet altius atque instare. Misericordia namque major movetur in periculis, aut re aliqua atroci.]

IV. ΑΠΟΒΑΤΕΡΙΟΝ.

* Apobaterion est carmen, quo utuntur discedentes.

Ἀπὸ τῆς ἀποβαίνειν, abire.

[Varie discessus sunt causa & modi, unde varie argumenti inventiones. Si à patria, multa sanè sunt, que affectus cieant. Si reditus in patriam, quid potest
in ulla

in ulla terra relinqui, quod expleat patrie desiderium, aut extinguat? Qui iturus est in exilium, interdum etiam ipsos lapides commiseratione movet. Quis ab Senatu aut Republ. temperatiore stylo utetur. Commendantur liberi, uxor, familia, populo ejusq. fides laudatur. Quam ad rem Oratio ad Equites Ciceroni adscripta multum adjumenti affert. Decedens aliena terra in qua diu vixeris, eam patrie nomine appellabis. Beneficiorum memoriam eternam fore polliceberis, & negabis chariorem tibi futuram ullam. Claudes poëmae faustis precationibus.

Ἀποβατηρίῃς nomen primus indidit Scaliger ad modum Ἐπιβατηρίῃς, cum a Græcis dicendi magistris Ἐπιβατηρίον appelletur. Tale est Ovidii feliciss. simul & miserimum & Frischl. lib. XV. Eleg. XI. ad Academ. Marpurgensem. Unde potius ad sequentem classem rerum tristium referendum est.]

V. EPIBATERION.

* Epibaterion est carmen, quo reduces alloquuntur suos populares.

Dictum, Ὡς δὲ τὸ Ἐπιβατηρίον εἰς πατρίδα.

[Modus hujus poëmatis est, ut Deo agantur gratiæ pro felici reditu, & princeps seu Resp. celebretur, & cives appellentur, quorum favor ex frequentia apprehenditur. Quod si diuturno postliminio reversus quis fuerit, majores affectus addet. Patrios primùm lares salutabit, eumq. diem tanquam natalem suum colet. Tum conversus ad civitatem, ordietur laudes tanquam parentis & altricis: Sumet initium à conditore, à magnitudine,

tudine,

rudine, privilegiis, situ, fertilitate, fluminibus, munitione, aëris salubritate, amœnitate. Si munitione careat, libertatem Lacedæmoniorum, Scytharum, aureæ ætatis commendabit, quando absq₃ mœniis habitabant. A vetustate, magnificentia ædificiorum. Civium inde contexet laudem, Matronarum sobrietatem, pulchritudinem, quò conferent ex Herodoto Pæonum fœmine: Patavine, Romanæ, Spartane, Cimbræ ex aliis. Virorum studia in armis, literis, mercaturis, artibus, &c. Leges, mores, res gestæ, concordia, hospitalitas, humanitas, fortitudo, pietas: & si quæ alia Rhetores argumenta laudationis habent. Verùm parcè omnia ac breviter, ne in πανήγυρι excreseat oratio. In fine poëmatis bene precari patriæ convenit, seq₃ illi devovere. Hujus generis est oratio Cic. ad Quirites post reditum & Erasmi Roterodami Panegyricus ad Philipp. Burgundionum Principem.]

VI. EPINICION.

* Epinicion est carmen triumphale, quo victoribus gratulamur.

Ab Ἐπι super & νίκη, victoria.

[Potissima hic est, laus victoris, cura pro patria, fortitudo, prudentia, felicitas. Si ostendatur quam difficilis fuerit, quam necessaria sit, quam salutaris patriæ victoria. Describetur hostium ferocia, mina, patriæ metus: post ejusdem summa lætitia, & gratiarum actio, quæ agnoscat salutem suam illi soli acceptam deberi, qui cum antea filius patriæ fuerit, jam pater ejusdem extiterit. Addi possunt omina, auguria, quæ vel patriæ

vel

vel Victori olim obtigerunt, depromiq; fictione poëtica possunt ex insignibus Gentilitiis victoris. Exemplis & historicis omnia amplificabuntur, & comparari potest Victor cum Heroibus antiqui seculi, cum Scipione, Julio Cesare, Alexandro M. & Carolis Imperatoribus Romanis. Exemplo esse potest carmen Eobani Hessi, de victoria Würtembergensi ad Philippum Magnanimū Hassiæ Landgr. &c. Postremò votum fiet pro ejus longevitate. Tale ferè est apud Horat. lib. 3. Od. 5. & lib. 4. Od. 14. Præterea apud antiquos Epinicia dicebantur in eos, qui in ludicris certaminibus victores extitissent, cujusmodi sunt omnes Ode Pindaricæ.]

VII. SCOLION.

* Scolion est carmen convivale, quo vel laudes fortium virorum celebrantur, vel aliæ sententiæ ad rectè vivendum introducuntur.

[Unde dictum ita sit, dubitatur. Verisimile Scaliger putat σκόλιον esse ab obliquo & flexuoso ordine, quo in convivio ultrò citroq; excipiebatur, (neq; enim ordine canebant directo:) Et quidem vel a pluribus simul, aut singulis. In nuptiis etiam à discumbentibus lauro vel myrto coronatis, cani solitum fuit. Quo genere carminis qui vicissent, poculo donabantur, quod poculum ab eo cantu ὠδὸς appellabatur. Scal. lib. 1. cap. 44. Huc referri possunt Ithyphalli, obscœna carmina, ab ebris stantibus cantari solita.]

* Hymnus est carmen in laudem Dei.

[Ἕμνος generatim laudem significat, καὶ ἐξοχήν
 verò sic vocatur laudatio Dei: qualem cecinerunt Or-
 pheus, Linus, Musæus, Homerus, Callimachus aliique
 Ethnici. In specie Pean dicebatur laus Apollinis; Di-
 thyrambus laus Bacchi, eò quòd dis eis θύρα ἀνέβη; bis
 januam vitæ introierit. Genera multa. κλητικοί, in voca-
 torii, ἀποπεμπηγοί, dimissorii, quum Deum alio se con-
 vertentem prosequerentur, φυσικοί, μυθικοί, γενεαλογι-
 κοί, cum Dei nativitatē celebrabant, πεπλασμένοι,
 ficti, ἀκλικοί, votivi, ἀπακλικοί, deprecatorii, &c. quo-
 rum multa fortè satius ignorare est, cum Ethnicismo
 infecta sint, quàm imitari. Christianus Poëta S. Trini-
 tatem celebrabit, & singularum personarum erga hu-
 manum genus beneficia, ubi materiam inveniet am-
 plissimam, in omnipotentia Creatoris, misericordia Re-
 demptoris, amore Sanctificatoris, &c. hoc est, imitari
 debet hymnographos, sacros, quales fuerunt Moses, Da-
 vid, Therapeuta sive Anachoreta, Synesius Cyrenæus,
 Hilarius Pictaviensis, D. Ambrosius, Paulinus, Beda,
 Theodulphus, &c. Si quæris, in quem finem Deus lau-
 detur laudis nostræ non indigus, respondet Scalig. quia
 nos indigemus cognitionis ejus, qua fiamus ipsius simi-
 les. Tales Hymnos cecinit Prudent. aliique recentiores,
 Mirandulanus, Vida, Pontanus, Scaliger, in Epipha-
 nia, in Natalem, Nomen Jesu, &c. qui partim sunt
 διχαερισμοί, partim ἀκλικοί, &c. Carminis genus ut
 antè dictum, liberum est. Antiquissimi hexametro usi
 sunt

sunt

sunt, quod ad citharam canebatur, eratq; sæpè satis prolixum, ut in Homericis apparet. Horatius & recentiores Ecclesiastici Lyricum genus usurparunt, quod videtur concinnius.]

IX. SOTERION.

* Soterion est carmen, quo Deo pro salute præstita gratias agimus.

Ἀπὸ τῆς σωτηρίας dictum.

[Id quod fit vel reduce principe, aut familiari: vel recuperata sanitate, cujusmodi cecinit Statius. Pro sanitate inquam vel aliorum vel suiipsius: illius exemplum est apud Taubmannum in *Melodesia*, p. 457. hujus, apud eundem, pag. 38. Et apud Prophet. Esaiam, 5.38. In Soteriis liber animus requiritur a malo, metu, periculis; exultans letitiâ, narrans beneficia, & studiose amplificans figuris comptis, acribus, frequentibus: addicens se ei cujus opera tam benè affectus est.]

X. ENCOMIASTICON.

* Encomiasticon est carmen in laudes aliarum rerum vel personarum.

[Hujus materia a Rhetoribus copiosa traditur in genere demonstrativo, a patria, sexu, natalibus, parentibus, &c. Quare non opus ea huc infercire. Legi potest & Scal. lib. 3. c. 120.]

XI. PANEGYRICUM.

* Panegyricum est carmen laudatorium, quod recitatur ad multitudinem congregatam.

Ἀ Πανή.

Ἀ Πανήγυρις, id est, multitudo universa.

[Species est Encomiastici & differt ab aliis, quod non tantum legatur, sed recitetur publicè. Græci enim certis celebritatibus in unum locum universi conveniebant, ut animi eorum vel præceptionibus sapientum, vel fortium emulatione imbuerentur, vel ludorum festivitibus laxarentur. Carminis initium esse potest ab ipso Deo, conditum abdita eruditione, verum absq; arrogantia & parcè. Deinde gentis laudes exponendæ & res gestæ, ut excitentur civium animi ad gloriam suam propagandam, quo loco fabellas quoq; Poëtæ intermiscere licet, vel à majoribus acceptas, vel aliunde. Tū celebritatis ipsius commendatio sequitur, ejusq; utilitas exponitur, & antiquitatâ monumentis exornatur, quæ plurima ac fortè omnia habentur in Scal. lib. i. Poët. Apostrophe item ad præsidem fieri potest. Deniq; postrema pars in votis & exhortationibus, pro conditione seu Scopo congregationis consumitur. Magnam cum eo habet cognationem Horatii carmen seculare, quod genus vocatur Ἐπιπομπὴ Ἰκρόν, Scal. lib. i. cap. 44.]

XII. PÆDEUTERION.

* Pædeuterion est carmen, quo gratias agimus Præceptoribus.

Ἀπὸ τοῦ πρῶτου Θεοῦ, instituere.

[Nihil optabilius materiæ nostræ brutæ tribui à Deo potest, quam forma illa, quam sui similem fecit ipse. Nihil ergo conducibilius homo homini præstare queat, quam illum animum ita colere, ut illud cognoscere & expetere & consequi valeat. Id verò est à Præceptoribus.

proboribus. Quorum & fides, & probitas, & solertia, & sapientia, & equanimitas, & sedulitas, frequentes illustresq; sententias suppeditabunt. Exemplum Socratis, qui opibus discipulorum ne nummo quidem ditior factus est, ob liberalitatem: Non quemadmodum Gorgias, Hippias aut Protagoras, pecunia avidiores. Chironem, quoque adduces, Phenicemq; utrunque præceptorem Achillis, Iliad. 9. Aristotelem Alexandri, &c. Detestaberis ingratiudinem Herculis erga Linum. Artes ipse, quas doctus es, materiam suppeditabunt, quarum inventores ex Plinio eruuntur. Polliceberis perpetuam memoriam gratam, quamvis ut Aristoteles inquit, lib. 9. Ethic. Nicomach. æquivalens reddi nequit. Hæc ferè Scal. d. l.]

XIII. ELEGIA.

* Elegia in genere est carmen lugubre.

Dicta ἀπὸ τῆς ἐλῆ vel αἰ αἰ λέγειν, vel ἐλεῶν λέγειν, vel ἐλεῦ λέγειν. quæ vox est Tragica. Vide Scal. lib. 3. c. 125. & l. i. c. 50.

[Hic enim sonus Tragicis frequens, luctui proprius est, Platone etiam teste. Ab hoc dictum est carmen Elegiacum, (de quo supra,) quod & ipsum Elegie nomine appellatur. Hinc Ovid. in mortem Tibulli. Flebilis indignos Elegeia solve capillos: Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit. Primum enim res miserabiles & luctuosas huic carmini aptabant, postea alia quoque materie admixta. Versibus impariter junctis querimonia primum, post etiam inclusa est voti sententia compos. Horat. Candidam oportet esse, mollem,

V

ter-

tersam, perspicuam, atq₃, ut ita dicam, ingenuam. Affectibus anxiam, non sententiis exquisitis. Non conquistis fabulis obfuscata. Cuius nitidus potius, quam pexus. Scalig. d. l.]

* Species ejus sunt Threni, Epicedia, Epitaphia.

XIV. THRENI.

* Threni sunt carmina lugubria in everfione urbium aut regionum. Scalig. lib. 3. cap. 122.

[In stricta scilicet significatione; aliàs $\Theta\eta\eta\nu\Theta$, lamentum in genere significat: Amplificanda hic damna ex vastatione orta: Θ affectus, qui vocantur $\pi\alpha\theta\eta$, ciendi: Describenda insignis amplitudo, ornatus, decor, magnificentia, dum adhuc in flore esset urbs vel regio (ex locis Rhetorum.) Imprecanda cladis auctori dira (si meruit,) qui non pepercerit immerentibus lapidibus Θ solo. Exempla adducenda tum eorum, qui artificiosis edificiis Θ structuris clementer pepercerunt, tum qui tyrannicè erga homines ac lapides saevierunt, Θ in divinam postea ultionem incurreverunt, ut Attila, Tamerlanes, Nabuchodonosor Θ c. Caterùm copiosissima Threnodia affectuum plena extat in Prophetia Jeremia, qua librum seorsim conficit.]

XV. XVI. EPICEDION ET Epitaphium.

* Epicedion est carmen funebre in defunctos.

* Epitaphium est carmen inscriptum, (vel inscribendum) tumulo.

Ab

Ab Ἰνὶ super Ἔ κῆδ & funus, Ἔ τὰφ & sepulchrum. Alio nomine Nenia, Inferia, Monodia, &c.

[Differentiam utriusq; Servius notavit: Epicedion enim dicitur corpori nondum sepulto, Epitaphion ad tumulum, seu tumulo inscribitur, ut: Eclog. 5. & tumulum facite & tumulo superaddite carmen. 2. Differunt Ἔ in eo, quod Epicedion non repetitur: Epitaphium autem quotannis repeti potest. Nenia à Græco νῆνια Ἔ νῆνι &, Scal. derivat, contractè ex νεανία, νεανί & sicut νῆτη ex νεάτη, Ἔ significat ultimum, extremū. Monodia, quando unus ex choro prodiens defuncti laudes celebrabat, ex μόν & Ἔ ὠδή. Materia omnium ferè eadem, laudes, jactura demonstratio, luctus, consolatio, exhortatio. Exordium interdum ab exclamatione, interrogatione, Quomodo nobis dicendum simul Ἔ silendum est? Hoc dolor, illud officium postulat, utrunq; defuncti virtus: Cujus encomium texitur, à prosapia, natalibus, rebus gestis, &c. Amplificatur deinde rei amissa desiderium Ἔ luctus exponitur. Locus communis de fragilitate vitæ semper hic occurrit, de qua innumera apud autores sententiæ. Invehi quoq; licet in mortem, quæ nos tanto bono privarit, nec respexerit virtutem defuncti. Detestari item causam mortis, bellum, pestem, tempestates, &c. Exempla multa Ἔ elegantia sunt in Poëmatibus Friderici Taubmanni: Elegiacis Frischlini Ἔ Epicediis Eobani nostri Hessi. Est ubi res in animatas Ἔ bestias ad luctū hortamur, quæ non rarò etiam lugere verè conspectæ sunt, ut Ecl. 5. Non ulli pastos illis egere diebus, &c. Consolatione ostēditur modus, quo resarciri damnum possit, ut in successore, here-

Exordium.

Laudes.
jactura
Luctus

Consolatio

Exhortatio.

de, &c. Sapè exhortatio additur, ne nimis indulgeamus luctui, cum mortuo bene agi, exoptandam potius talem mortem quam lugendam, &c. Deniq; beatam conditionem exprimere potes, quod relicta hic fama bona in æthere æternis gaudiis perfruatur. Sed enim una certa ratio præscribi nec debet, nec potest, cum inventiones sint varia. Et materia quoq; diversa, pro Imperatore, Principe, Nobili, milite, Literato, consanguineo, patrefamiliâs, infante, adolescente, amico, quin & interdum hoste. De quibus omnibus sigillatim & prolixè admodum Pontan. institut. Poëtic. lib. 3. Scalig. lib. 3. c. 123. quæ omnia persequi ratio instituti nostri nõ fert. Quod supra dicebamus de 3. modis in epithalamio, idem etiam repetitum hîc volumus. Est enim patheticum, defunctos introducere loquentes. Regnant autem potissimum πένθη in hoc genere, unde quo παθηλικώτερον Epicedion, eò suavius est & præstantius.]

XVII. EMBLEMA.

* Emblemata est carmen morale additum picturæ vel symbolo.

Ἀπὸ τῆ ἐμβάλλεσθαι, immittere, inserere. Alio nomine ἀγάλμα, id est, simulacrum.

[Emblemata propriè vocantur lapilli colorati, gemma, clavicali, effigies parva rerum diversarum, pavimento, parieti, poculis, clypeis, culcitris, repositoriis, aliisvè rebus in morem torulorum pro ornamento insertæ, incisæ, insculptæ: Quæ in parietibus dicuntur vermiculata, in pavimento tessellata, in lignis segmentata. Μελωποικῶς verò ita dicitur carmen in ejusmodi sculpturas.

pturas. Tria ferè sunt, quæ ad emblemata pertinent, 1. titulus quem Martialis vocat lemma; seu symbolum. 2. Pictura vel imago. 3. Ipsum carmen. Proxima accedunt ad hieroglyphica Ægyptiorum, apud quos singula virtutes certis statuis representabantur, ut serpentis Agalmate, Astutia: Psittaci, eloquentia, &c. Vide Agalmata Pierrii. Val. Desumuntur emblemata vel ex Historiis, ut carmen, in Lucretiam seipsam ob pudicitiam violatam transfodientem: Symbolum castitatis. Sic, carmen in Coclem stantem in ponte Tyberino contra Porsenam: Symbolum fortitudinis. Vel ex Physicis, ut in palmam sub onere semper assurgentem: Symbolum victorie aut virtutis. Alii addunt, ex Ethicis: verum nos Emblemata potius Ethica esse existimamus, quæ vel ex Historiis vel Physicis depromantur. Quodlibet enim Emblemata aliquid docet, adhortatur aut dehortatur, idque exemplo vel simili. Selecta sint oportet, arguta & jucunda, qualia Alciati, Reusneri, Camerarii, Sambuci, Taurilli, Junii & aliorum.]

XVIII. ÆNIGMATICUM.

* Ænigmaticum est carmen, quæstionem obscuram proponens explicandam.

Ἄπο δὲ αἰνίτικον. Latini quidam Scrupos appellant, Gell. lib. 12. cap. 6.

[Tale est Ecloga 5. duorum pastorum. Item de Christo illud: Sum quod eram, nec eram, quod sum, nunc dico utrunque. Argutia in hoc genere commendatur, & certè acuunt ænigmata ingenium. Innumera suppediabit Ænigmatographia Reusneri.]

V 3

Hujus

Hujus species quaedam sunt; Logogriphus, Anagrammatismus, Acrostichis, Eteostichon, Echo, Palindromon.

XIX. LOGOGRIPHUS.

* Logogriphus est carmen ænigmaticum, ex eodẽ Nomine multa significata eruens, vel retrò lecto vel in syllabas dissipato, vel literis demptis, aliisvè additis; quæ significata figuratis verbis exponuntur.

Α λόγος ἔστι ρῆμα, id est, nassa seu rete. Vocatur etiam simpliciter ρῆμα.

[*Hoc genus ænigmatis Scaliger se excogitasse profitetur lib. i. cap. ult. quæ de re peculiarem libellum, factum, inscripsit Logogriphos. Exemplum: E Mens, fit MENS.*

Quod sibi nolebant parci licuisse Latini, Exhibet, primo si vertice Millia tollas

Omnia si sunt hîc, cur omnibus addita Mille?

Id est, ablato M. manet Ens, si Ens, ergò omnia sunt.

Si omnia, cur mille, id est, M. à fronte additur? Sic è

Mus-ca-tum, fit Mus, Musca, Mustum. Unde Distichon:

Si caput est, currit: ventrem superadde, volabit:

Adde pedem, comedes, & sine ventre bibes.

Tale est illud:

Redde mihi Lunam mediam, Solem & Canis iram.

Atque unà totum te mihi tradideris.

Id est, COR. Huc pertinet Alexandri illud spectrum.

σάτυρος.

σάτυρος, id est, *σάτυρος*, tua Tyrus, cum Tyrum expugnaturus esset. Plutarch. in Alexand. Vide & *Anigmatographiam Reusneri, Lauterbachii, &c.*]

XX. ANAGRAMMATISMUS.

* Anagrammaticum carmen est, quod Anagrammatismos evolvit.

* Anagramma vel Anagrammatismus est ænigma ex transpositione literarum omnium in Nomine, id est, quando alie voces ex transpositis literis, vel syllabis eruuntur, quæ certum sensum gignunt.

Ab ἀνά & ἀνάμνα, quasi resolutio literarum. Appellatur & μεταστοιχείωσις, id est, transpositio elementorum.

[Quoniam Anagrammatismis carmina addi solent, quibus explicentur, & obscuritas, si qua est, evolvatur, ideò hoc loco eos conjunctim ponere libuit: Neq̄ enim convenientior locus occurrebat. Exempla Anagrammatum sunt innumera, ut ex Ludovicus fit Lusco divus. Ex Fridericus: fide curris. Ex Philippus Landtgravius Hassiæ, prodit: Pia planta! Vi surgis spe laudis. Sic ex Anagrammatismus fit: Magna summa artis. Et Mimus amans grata. Est autem vetustum admodum Anagrammatis inventum, haud dubiè ab Hebræis eorumq̄ Cabala ortum, ut non temerè arbitratur Guil. Blancus tract. de Anagramm. Illi enim juxta primam partem Gematrija literas transponunt, ut Esai. 40. v. 26. mi elleh bara: quis creavit hæc? per anagramma: bara elohim, creavit Deus. Gen. 1. v. 1. Reuchlin lib. 3. Cabal. Antiquissimus Græcorum

anagrammatistes memoratur Lycophron, tempore Ptolemaei Philadelphi, cui admodum carus ob istam artem fuit. Vocavit illum Lycophron per anagramma: πολέμαϊϞ; ἀπὸ μέλιϞ: Ἔ Reginam δῖσινόν; ἦρας ἰον, Ἔc. Isaacius Tzezes proleg. in Lycophr. Meminit Ἔ Anagrammatismi Eustath. Iliad. i. v. 55. Ἔ multa exempla affert, ut χόλϞ, ὄχλϞ, ἀρετὴ, ἐσογὴ, Ἔc. Sunt Ἔ apud Euripidem exempla, ut Ἔ μάντεως ὄπτα ἔμεινας, Ἔ χροῖνω μακροῦ σπέφην ἐνειμας. Apud Bernhardum est illud: EVA, AVE, nisi mavis id Palindromion appellare. Apud Hom. Iliad. α. v. 24. 25. μῦθϞ sermo, θυμὸς animus: item ἦρα Juno, est, ἀῆρ aer. Ceterum in Anagrammate omnes literæ nominis reperiri debent, ita ut nec ulla omittatur, nec nova asciscatur, nec una in aliam mutetur. Hæc enim lex anagrammatismi est, ut neq; literarum aliquid detrahatur, neq; addatur, neq; immutetur. Secus quam fit in Logogriphis. Sed tamen aliquando nobis aliquid remittitur de hoc stricto anagrammatismi jure, si non primaria sit nominis litera, quæ rejicitur, vel additur, vel mutatur, sed aliqua ex illis sine quibus posset facile per se subsistere nomen, Blanc. d. l. ut fit sæpe in peregrinis, verbi gratia, Henricus, Heinricus, Hainricus, Fredericus, Fridericus, Federicus, ex Græco ΦεδνεῖκϞ: præsertim si elegans sit sensus. Item litera peregrina, ut K, Y, W, solet resolvi: ut Y in duo ii, K in C, W in VV, Ἔ diphthongi AE Ἔ OE in sua simplicia, Z in SS, a quibusdam dissolvitur. De H notandum pro arbitrio scribentis vel retineri, vel abjici posse, quia a quibusdam magis pro aspiratione quam literâ habetur. I autem Ἔ U, vel pro vocalibus, vel

vel

vel pro consonantibus, prout commodum fuerit, usurpare licet. In Græcis etiam diphthongos dissolvere nihil prohibet: ut α in ι , α . Sed de jota subscripto sciendum, rectius illud literis connumerari. Verum accentuum & spirituum nulla habetur ratio: ut in illo quod Auratus primus Gallie Anagrammatistes, fecit, in $\text{Co}\ddot{\upsilon}\text{s}$, $\sigma\ddot{\upsilon}$ η $\delta\dot{\iota}\text{s}$; Tu es ille agnus. Caterum observanda quantum fieri potest, communis & a probatis recepta Orthographia. Qui enim suo arbitrio nomina mutare, torquere & excruciare volet, ridendum se doctis propinabit. Quod si nomen rarum sit, nec usitatum aut peregrinum, ad analogiam reliquorum erit revocandum. Conclusio est, Anagrammatismum tantò propiùs ad perfectionem accedere, quantò longiùs abest ab omni licentia. Blanc. d.l. Species quadam est Anagrammatismi, quando syllabæ commutantur; ut Roma, Maro. Porro licet & interdum notas numerales in Anagrammatismum inferre, prout communis scribendi ratio postulat: verbi gratia, Rudolphus II. id est, Secundus, Vi floridus. At nomē ipsum præstat integrū scribi. Neq; enim pro Petro aut Paulo scribam simplex P. Alioquin excitandi ab inferis essent Valerius Probus & Petrus Diaconus, qui has singularias nominum literas, ut à Gell. lib. 17. cap. 9. vocantur, interpretarentur. Notandum & illud, non tantum nomina gentilitia, sed & nomina officiorum & dignitatum anagrammatismo tradi; ut Rudolphus Secundus de Austria Imperator. Ardoris vacuus tu de splendore triumphas. Joann. Carga. Ubi etiã versu inclusus est anagrammatismus. Quod ut difficilimum, ita longè est artificiosissimum.

V S

Tale

Tale est Frischlini de Imperatore: Rudolphus Secundus, Dei gratia electus Romanorum Imperator, semper Augustus, Germania, Hungaria ac Bohemia rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Comes Tyroli, &c.

Hic hic è magno grege murus & orbis asylum, Heros præsignis, Davides alter, & alter]

Avo huic Adriades, verū orbi & numen amicū, Pax pugnae, crux tarda reo. Vox caetera dura.

Addemus & Sebastiani Hornmoldti non minus artificiosum, licet extra numerum: Rudolphus Secundus Dei gratia Romanorum Imperator, semper Augustus, Germania, Ungaria, Bohemia, Dalmatia, Croatiae & Sclavoniae Rex: Archidux Austriae: Dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniola, & Wirtembergae: Comes Tirolis, &c. Re vera hic rex de Deo, beatæ hujus terræ Germanicæ, patriæ nostræ peramœnæ unica salus, lux & corona: Dux imperii Comis & benignus, DEO charus, uti olim Hebræus David: cui magna majestas, gravior gratia & ardua virtus re ac gloriam tulit. De usu Anagrammatis breviter. Fit tam in vituperiū quam in laudem, sed non ita, quasi argumenta apodictica laudis vituperiive praebeat: quemadmodum Cratylus olim & Heraclitus ex superstitione Cabalistica vocabulis naturalem quandam vim inesse somniarunt. Sunt equidem interdum nomina ominosa, verbi gratia, Philipporum in Macedonia, de quibus oraculum extat, quod alter regnum in florem, alter in cinerem redacturus esset. Item Abrahami, Isaaci, Jacobi, Nabal, &c. qualia notatur & in אִלְצֹוֹן, יֵאֲצֹוֹן patre & filio; אִיִּמְוֹן & מֵאִיִּוֹן itidem patre & filio. Sed de omnibus

omnibus ubiq; id affirmare temerarium est. Nam sæpè ex eodem nomine contraria provenire videmus: quæ eleganter Taubmannus comparat formis Typographicis, dicens: *Quæis hominem laudant Elementis, carpere possunt: Et culpæ, & laudis Nomina semen habent. Æmula Chalcographis opera est ea prorsus: eodẽ Dedecus atq; decus qui struere ere solent. Hinc Sabinorũ somnia appellat, quia Sabini olim quod volebant, somniabant. Summa: est lusus quidã ingenii, auctoris exprimens affectũ, qui adjecto epigrammate declaratur. Ubi danda opera, ut epigramma anagrammati in omnibus respõdeat & somnia aptè & venustè inter se cohæreãt. Improbanda verò quorundam est curiositas, qui ex quolibet nomine cudere anagrammata conantur & sæpè cum bonarum horarum dispendio se miserè torquent. Quibus verè anagrammata sunt carnificina ingenii, ut rectè Paganus celebris Poëta Hassus olim dixerat.]*

X XI. E T E O S T I C H O N.

* Eteostichon est carmen Ænigmati- cum, literis numeralibus certum annum designans.

Ab ετ & annus & σιχ & versus. Alio nomine χρονό- σιχον, χρονόμετρον, ετεολογικόν.

[Talia in præcipuas historias veteris testamenti mi- ra felicitate concinnavit Zucwolfius, aliq; de aliis rebus complures, ut Eobanus in expugnationem Mo- nasteriensem, anno 1535.

Urbe Monasterio Capta, FranCIsCe tVLIII
FrIVoLa pannIfICI sVb IVga regIs opes.

Item:

Item: RegIs CarnIfICIs, VatIs, SartorIs In Vno
 CIVeMonasterII WestphaLa faCta Leges.
Et, ELeCtor SaXo generoso CaptVs ab hoste,
 ProCVbVIt sVppLeX CæsarIs ante thronVM.

Talia sunt & ista:

OCCVbVIt patIo beLLator CIngLIVs ense,
 Et pressa est arMIs gens popVLosa sVIs.

Item Rustica seditio:

Et CIVes Ipsos confVndere tentat & arCes,
 RVstICa Vesana ConDitIone Cohors.

*Sic anno 1248. Sophia Hassiæ Landgravia patrimo-
 nium suum ab Henrico illustri, Marchione Misniæ,
 & Turingiæ:*

Hassiæ opes Sophie patriasqVe exposit ha-
 benas: (sIn Vnt.

PosCere opes patrias IVsqVe pIVMqVe

*Lex hujus carminis sicut & Anagrammatismi est,
 ut litera nulla numeralis vel desit vel supersit: omnes
 enim connumerantur. Frequens est numerorum reso-
 lutio, ut si pro M. ponantur, DD. pro D, C C C C C. pro
 C. L L. pro X, V V, &c. prout carminis ratio postu-
 lat, ut exemplis allegatis patet. Sed cavendum ne vul-
 gato scribendi modo IX pro novem, XC pro nonagin-
 ta, IV. pro quatuor, &c. numerentur. Habetur enim
 hîc ratio collectionis non collocationis numerorum. Sape
 in versu & mensis & dies rei gestæ adduntur, quod non
 caret artificio. Græca Eteosticha non inveniuntur:
 fortè quod sint difficiliora. Carent enim Græci notâ
 majusculâ quinquagenarii, item quingentenarii; Et
 M. nota myriadis longius in numeros excurrit, sicut &
 altera*

altera

altera ratio numerandi per literas singulas. Caterum nota numerorum majuscula apud Græcos, (ut hoc obiter adjiciamus) hæ sunt ex Herodiano: I. unitas. Π. quinque. Δ. decem. Η. centum. Χ. mille. Μ. myrias seu decies mille. Qualibet est ex integra sui numeri voce desumpta, ut Π. ex πέντε, Δ. ex δέκα, Η. ex Ηεκατόν, (ita enim veteres aspirationem scribebant.) Sola I. unitas Latinorum more scribitur.

Huc referre licet nomina ἰσοψηφία, id est, quæ licet diversa sint, eundem tamen numerum literis comprehensum exhibent, ut Epigramm. lib. 5. δαμαγόρου ἔλοιμόν, id est, Demagoram ἔpestem ἰσοψηφία esse falso epigrammate ostenditur. Erat enim ille Reipub. pestis. Sic Νεῖλος ἔΜένος ἔΜænus fluvii, exhibent collectis literis 365. quot nempe dies annus continet. Unde apud Heliodorum, l. 9. legimus, Nilum nihil aliud esse, quam Annum. Sic λατεῖν ἔἐκκλησία ἰταλικά, item ἡ μέσσα ἡ παπική, (quod Christ. Agricola invenit) item Hebræa ista: Ρομιθ ἔΜισσath ἩαΡαπα, id est, Romana (sc. Ecclesia) ἔΜισσα Παπα exhibent numerum Antichristi 666. Apoc. 13. v. 18.]

XXII. ACROSTICHIS.

* Acrostichis est carmen ænigmaticum, cujus literæ initiales, è singulis versibus collectæ certi aliquid exhibent, seu: Quod ex primis cujusque versibus literis aliquid connectit.

Ab ἀνοῦ ἔεξιμος ἔσιχ, versus.

[Fit istud duobus modis. 1. quando versuum series observatur, eaque frequentior est ἔelegantior. Talia sunt

sunt

sunt omnia argumenta *Plautinarum Comœdiarum*, eorūque imitatione *Aristophanicarum Latinarum Frischlini*. Tales sunt *Acrostichides Sibylline*, quarum una has voces exhibet, Ἰησους Χριστος Θεος υἱος σωτηριε, σωτηριε, quod sanè, si modo verum, mirandum est, tam antiquum & perspicuum de Christi persona & officio extitisse testimonium. Meminit sibyllinorum istorum carminum & Cicero 2. de Divin. & citat hujus generis alia ex Ennio. Exemplum item occurrit in *Palinogenii libr. 1. versibus primis*: *Marcellus Palingenius Poëta Stellatus*. Item initio *Librae*. *Acrostichis interdum fit in versuum initiis, interdum finibus, interdum medio, quæ appellari potest μεσοστιχίς, aliquando omnia concurrunt, ut in illo de nomine Iesus:*

I nter cuncta micans I gniti sidera cœl I
 E xpellit tenebras E toto Phœbus ut orbE
 S ic cœcas renovat I E S U S caliginis umbra S
 V ivificansque simul V ero præcordia mot U
 S olem justitiæ S ese probat esse beati S

2. *Alter modus est, quando literæ initiales aut finales sparsim colligendæ sunt. Extat inter Melissi Schediasmata tale Gallicum.*]

XXIII. ECHO.

* Echo est carmen, quod in fine periodorum syllabas extremas repetit, quæ aut præcedentem sententiam illustrant, aut diversum aliquid vel etiam contrarium, aut prorsus inexpectatum subinferunt: ut,
Quisnam clamor? amor, quisnam furor? uror.

Ἦχῶν

Ἠχώ Gracè resonantia. Representat enim naturalem vocis reflexionem, quæ in sylvis cavisq; locis observatur, ubi semper extrema voces seu syllabæ repetitæ geminate audiuntur.

[Interdum ingreditur carmen ipsum, interdū ea ratione ad finem versus respondet, ut nō sit ejus particula. Ponitur autem vel in medio, vel principio, vel fine versus, indiscriminatim, interdum verò certis versuum finibus per totum carmen continuatur. Deducitur carmen plerumq; per interrogationes, quibus Echo respondet; non tamen semper. Omnino carmen elegantius, in quibus plures Echones, proptereaq; non admodum spectatur versuum elegantia. Existimat Scaliger l. 3. c. 126. extremas literas posse mutari, modo vocalium sonus integer servetur: ut si quis ex Ἰπίωνω & repetat non ἰπῖων &, sed ἰπῖων &. Verum Poëtarum usus id nondum approbavit; hoc enim non esset sonum repetere, quod Echus proprium, sed mutare. Illud tamen concedendum est, quod literas substituere liceat ejusdem valoris, velut D & T, F & V & P H, ʒ & G, ut crepitare, dare, vivere, ferè. Sic Æ OE & E, ut mœstus, æstus, cædit, edit, &c. Scaliger teste, lib. 2. c. 29. quia sonus hac ratione nō vitiat. Licet & H præfigere, ut cur mœret? hæret. Concinniores sunt, quæ è precedentibus vocibus novas eliciunt, ut ephēbus, Phœbus. Vide Scal. iterum d. l. Voluerunt autem quidam Echonem tantum esse monosyllabam, sed Scalig. judicat, quanto sint syllabæ plures, tanto esse acutiorem. ut apud Aristoph. Equit. μαχέλατο, χέλατο. Exemplum ipsius Scaligeri ludentis, Quidnam significat.
Sca-

Scaliger? Aliger. Exempla multa apud Sebastianum Schefferum & alios. Politissimum suppeditat nobis Sabinus:

Dic mihi, Nympha cavis habitas quæ vallibus *Echo*,
Semicaper Faunus cur ita clamat? *ECHO, amat.*
Quæ tamen illa, furit cujus malefanus amore?

Divitis an Codri filia Nais? *ECHO. ais.*

Est opulenta quidem, sed turpibus obsita rugis,
Debuit hanc bifrons ducere Janus? *ECHO. anus.*

Candida me verò Thaumantias urit amantem,
Cujus forma decens & generosa, *ECHO. rosa.*

Hujus amore flagro: sed dic resonabilis *Echo*,

Quæ res ergo graves sunt in amore? *ECHO. mora.*

Ver est conveniens blandis & amoribus aptum,

Vere novo sponsum me fore reris? *ECHO. eris.*

Interea gelidis in vallibus ipsa valetō:

Vox tua sæpè mea voce sonabit. *ECHO. abit.*

Excidit nonnunquam Echo Poëtis incuriâ, quæ reprehenditur a Scalig. ut Horat. esse pares res. Apud Græcos in Epigram. primum Echones tentatæ fuerunt, sed frigide, Unde Martial. Echo sibi Græculam non recantare dixit. Crebram tamen Echonis iterationem Scaliger non videtur probare lib. sept. ubi de Bembo agit, dicit enim: Quibus dicendi modis a vulgo segregari posse arbitrati sunt Poëta nostri eos maxime sunt secuti, iccirco nemo est qui non aliquid de Echo.

Mirabile est quod de Echone quadam Romana scribunt, in via Appia, quæ unum versum integrum octies articulatè refert, sæpiusq; confuse, cum in reliquis extre-

rema

utrimque tantum syllaba exaudiantur. Vide Itinerarium Italiae Scotti, p. 227.]

XXIV. PALINDROMON.

* Palindromon est carmen ænigmati- cum, quod antrorsum & retrorsum sive eo- dem sensu sive contrario aut prorsus alie- no legi potest.

Ἀ πάλιν ἔ δρόμῳ, id est, *recurrens, ut Sidonius ap- pellat, seu reciprocum, ἀντίστροφον. Releguntur autem vel dictiones integrae, vel singulae literæ. Prius appella- tur ab inventore Sotadicum, posterius καρκίνῳ, id est, cancer, à Scaligero posterius δίαυλον dicitur, lib. 2. cap. 30.*

[*Exempla Prioris. Scaligeri, Fata sibi Medulus fa- bricans est perfidus hostis. Et vicissim; hostis perfidus est fabricans Medulus sibi fata. Virgilii, Æn. 1. Musa mihi causas memora quo numine læso. Et vicis- sim, Læso numine quo memora causas mihi Musa. Eiusdem: Ille rapit calidū frustra de vulnere telum: Telum vulnere de frustra calidum rapit ille. Mur- mellii, Donet munera mel, non fel, pax candida no- bis: Inverte, habebis contrarium. Interdum ex inver- sione aliud carminis genus emergit, ut: Sacrum pin- gue dabo, nec macrum sacrificabo: Inverte, habebis pentametrum. Nec infrequens est ut ex Pentametro inverso, sive retrò lecto fiat jambicus Senarius, etiam nonnunquam præter intentionem ἔ cogitationem au- toris. Exemplum è Scalig. lib. 2. c. 30. Altera regressu metra recursa meant. Sic quis putet Ovidium, l. 5.*

X

Trist.

Trist. El. 12. studio hunc dedisse jambicum retrogrādum. Meam secuta pœna culpam est mollior. Talis
Et hic Eobani lib. 3. Epist. Heroid. Diceris & verum
posse docere Deum. Et Psal. 9. Nominis ut cele-
brem facta stupenda tui. Et hic Taubmanni, Melod.
p. 304. Germinis atroci lusca tyranna manu, Et hic
Seb. Hornmoldi lib. 2. Eleg. 6. Angelus aut quicquam
tanta parare potest. Et Eleg. seq. Cæsaris & proce-
rum corda serena facit. Et hic D. Joh. Munsteri, P. C.
Saucius aut morbi cæde peremptus obit. Ubi obser-
vandum, ut primum ac penultimum vocabulum sit
trisyllabum, ultimum bisyllabum, Et Elisionis subsidio
conficies quod voles. Distichon integrum reperitur in
quendam Pontificem, itidem contrario sensu, si in-
vertatur.

Laus tua, non tua fraus, virtus, non copia rerum
 Scandere te fecit, hoc decus egregium.

Sic: Conjugium tibi fit blandum nec gaudia fumas
 Irrita, sis felix, nec citò dispereas.

Hujus Elegiaci traduntur certæ leges. 1. Ut primus
tam hexametri quam pentametri pes sit dactylus, itemq̄
secundus hexametri. 2. Ut postrema dictio pentametri
sit quadrisyllaba. 3. Ut omnis elisio vitetur. Si velis con-
trarium sensum, opus est quartum hexametri pedem,
in monosyllabum negativum desinere, velut exempla
allata ostendunt.

Posterioris exempla rarissima sunt, quia difficilima.
Circumfertur illud Diaboli ad Pontificem:

Signa te signa, temerè me tangis & angis,
 Roma tibi subitò motibus ibit amor.

Tale

Tale & illud ad Christum; Cæli Deus,
 Axe veni matutini: tutamine vexa,
 Unâ malos sub inanibus sola manu.

Itemq; istud, apud Scal. l. 2. p. 185.

Si bene te tua laus taxat, sua laute tenebis.

Extant & quedam Græca; ut: *νίψον ἀνομήματα,
 μὴ μόνον ὄψιν*, id est, Elue peccata, non solum vultum.
 Plura vide in *Anigmatographia* Reusneri & Lau-
 terbachii. Porro si quis cum Scalig. malit hanc appel-
 lare affectionem carminis, non repugnabimus. Nos
 propter affinitatem scrupis annumerare volumus. E-
 jusmodi verò lusus Cabalistici cōplures sunt, qui ob va-
 rietatem ad certas classes redigi non possunt. Quodlibet
 enim fere ingenium novos in literis & syllabis griphos
 excogitat. Referre etiam huc licet Theocriti *Syringa*,
Simmie Aram, *Ovum*, *Alas*, *Securim*, id est carmina,
 figuras ejusmodi, versibus longis & brevibus referen-
 tia, ad quorum imitationem quedam invenias apud
 recentiores, ut *Rabanum Maurum*, & *Michaëlem*
Raidum Poëtam Hassum, &c. quæ tamen Hieron.
Cardamus inter subtilitates inutiles referenda censet,
 utpote quæ sint laboris immensi & admodum curiosa;
 Ea enim quæ scribuntur, tria habere debent, inquit, u-
 tilitatem presentem, certum finem, inexpugnabile fun-
 damentum. lib. 15. de subtil. Item, *Scyphos*, *Corollas*, in-
 signia Principum, & id genus alia. Cujus generis &
 illa sunt ἀντιθετικὰ à Græcis dicta:

Dilige Luxuriam, vitium cole, destrue sanctos:

Justitiam	fuge	sperne	Deum,	Satanam	revere.
			X	2	Item:

Item:

Quæ   P   propter pec   per
           ira Dei   atris   cata   emit.
 M   fr   facies pla   red

CAPUT VI.

DE EPIGRAMMATE

& Ode.

* Hæc & similia carmina si brevia sint & arguta, vocantur Epigrammata:

[Talia autem ferè sunt Emblemata, Anigmata, Epitaphia, &c.]

* Si brevia & Lyrico carmine conscripta, appellantur Ode.

DE EPIGRAMMATE.

* Epigramma igitur est carmen breve & argutum.

* Scaliger ita: Poëma breve cum simplici cujuspiam rei indicatione, aut ex propositis aliquid deducens. Ab ἔπιγρᾶ φεῖται, inscribendo, quòd olim in laudem rei vel vituperium inscriberetur vel affigeretur.

[Epigramma primum quamvis inscriptionem in statuis, trophæis, imaginibus, clypeis, navibus, sepulchris, delubris, edificiis, &c. significabat, factam in laudem vel vituperium: postea usus obtinuit, ut numeris poëticis clauderetur. Deinceps quodvis poëma elegans breve & acutum, Epigramma dici coëptum est, sive

lan-

laudem seu vituperium, triste vel letum aliquid contineret, nullo ad inscriptionem respectu habito. Requisitum epigrammatis est arguta brevitās. Plin. epist. de exercitat. styli. Breve debet esse, quia est quedam inscriptio: neq; in prolixitate argutia consistere potest. Apud Martial. reperitur monostichon: Pauper videri Cinna vult, & est pauper, lib. 8. Qua de re extat distichon pulcherrimum Epigram. Græcorum, lib. 1.

πᾶν καλὸν ἐστ' ἐπίγραμμα τὸ δίσιχον, ἢν δὲ παρέλθῃς
 Τὸς τρεῖς ῥαψωδεῖς καὶ ἐπίγραμμα λέγεις. Id est,
 Distichon est Epigramma bonū: sin creverit illud,
 Ritè poëma aliquod, non Epigramma voca.

Sed nolim istud pro immutabili lege haberi. Ita Scal. Brevitatem intelligemus non definitam, nam & monostichon est apud Martial. & aliquot satis longa, si alia spectes, lib. 3. c. 126. Argutia autem est anima epigrammatis, qua destitutum friget. Quicquid igitur est salsum, urbanum, acutum, ambigūe & concisè dictum, rectè Epigrammati inseretur. Generatur autem acumen istud cū aliis modis, tūm hoc frequenter, si conclusio aut non expectata aut expectationi planè contraria sequitur. Captatur etiam ex ambiguitate vocis: exemplo est illud in Alexandrum Papam:

Vendit Alexander claves, altaria, Christum:
 Vendere jure potest, emerat ipse prius.

Et illud in Bonam:

Qui tibi cunq; Bonæ Baptismi in flumine nomen
 Imposuit, cunctis hic simul imposuit.

Sic apud Eur. Cordum D. Petrus ad Papam Julium
 Secundum:

X ;

Quod

Quod quis vendiderit non putet esse suum.

*Item illud lepidissimum Catulli, de villa pignora
opposita:*

Furi, villula vestra non ad Austri
Flatus opposita est, nec ad Favoni,
Nec sævi Boreæ aut Apheliotæ,
Verùm ad millia quindecim ducenta.
O ventum horribilem atq; pestilentem!

*Suavitate item Epigramma conditum sit, quæ ex
rebus ad sensus demulcendos animùmve, idoneis, qui-
bus inest elegantia & voluptas, petitur.*

*Suavitatis gratiã sermo affingitur brutis, silvis,
fontibus, montibus, &c. quas etiam res alloqui per ar-
postrophem licet. Sic Lucilius avarum cum mure lo-
quentem facit. Apud Ausonium Danubius alloquitur,
Nilum. Sape versus primus postremo loco repetitur
quod suavitate non caret, ut Catull.*

Quid est Catulle, quòd moraris emori?
Sella curuli Struma Nonius sedet,
Per consulatum pejerat Vatinius.
Quid est Catulle quòd moraris emori?

*Pervenustum judicatur Epigramma, in quo est ali-
quid eruditionis non vulgaris, seu in quo aliquid anti-
qui ritus aut historia attingitur, ut in illo Catulli:
Minister vetuli puer Falerni, Infer mi calices a-
mariores, Ut lex Posthumia jubet magistra, &c.
Pulchrum & illud, in quo magnus animi motus aut
vehemens affectio cernitur. Quale est Ausonii in
Didonem.*

Infe-

Infelix Dido, nulli bene nupta marito!

Hoc pereunte fugis, hoc fugiente peris.

Item si quis rarus & inopinatus eventus contigerit: ut illum, qui securi, aquis, casu, triplici genere mortis simul occubuerat, in Epigr. Græc.

Et in Epigrammate debet Poëta ita scribere, ne risus è vulgo, sed a sapientibus admiratio sequatur, ut judicat Scalig. pag. 798. Et pag. 808. precipit, Ea, inquiens, debet poëta comminisci quæ a pueris puerilia irrideri non possint. Et quid multis? pag. 770. dicit: Verum Poëtam in Epigrammate oportere esse Philosophum.

In primis verò finis Epigrammatis precipuo quodam artificio constet oportet, ut vel acumine vel lepore, vel novitate aliqua animum commoveat, eiq; stimulos infigat. Ibi enim aures & animus legentium conquiescunt. Iccircò Epigramma quidam Scorpio compararunt, qui aculeum in cauda gerit. Hinc venustè clauditur epiphonemate, exclamatione, &c. Hæc ferè ex Pontano. Ea demum ejusce carminis venus est, inquit Anton. Muretus, si cauda feriat, & relinquat aculeum. Stylum quod attinet, Scaligero auctore, non nimium nitidus requiritur. Licet interdum fingere vocabula nova. Novitas enim excitat vel risum vel admirationem, ut Domicœnium & Quatidentius. Phrases & sensus afferuntur mirabiles, ut, optimus majorum: non vitiosus, sed vitium. Mart. Neq; sententias respuit Epigramma, præsertim in fine, ut jam dictum est. In primis cavenda luxuria verborum & amplificationes. Quò enim confertior oratio, seu quò paucioribus

cioribus verbis plura complectitur, eò præstantius epigramma futurum est. Quo fit, ut non magnoperè elegantia versuum hic spectetur.]

Epigramma duorum est generum: nempe vel simplex rei indicatio, ut in donariis, epitaphiis, &c. Quale illud in Virgil.

*Mantua me genuit; Calabri rapuère, tenet nunc
Parthenope: Cecini pascua, rura, duces.*

Vel Compositum, quod ex propositis aliud deducit, idq; vel majus vel minus, vel æquale, diversum aut contrarium, ut Adriani in tabescentem vel improbum:

*Ambobus gravis es Phæbo Ditiq; , quòd illum
Aspicias, huic verò quòd diuturnus abes.*

Et Martialis:

*Quis neget Ænea magni de stirpe Neronem?
Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.*

Sic in Alex. Sextum Papam:

*Sextus Tarquinius, Sextus Nero, Sextus & ille;
Semper sub Sextis perdita Roma fuit.*

Item: Papa Pius Quintus moritur: res mira, tot inter Pontifices tantum quinq; fuisse Pios.

Pulcherrima ex his sunt, quando paria paribus, contraria contrariis referuntur, ut de Virgilio, Pentadii illud:

*Pastor, arator, eques: pavi, colui, superavi:
Capras, rus, hostes: fronde, ligone, manu.*

Grammatici vocant correlativa, Scal. l. 2. cap. 30.

[*Excelluerunt in Epigrammatibus Martialis & Catullus. Sed Catullum docti judicant non semper assecu-*

affecutum esse artificium epigrammatis, Martialem nusquam amisisse, id. lib. 3. c. 126. Est ille Martiale suavior, sed vicissim Martialis acrior acutior & salsior. Scaligero iudice dicto loco, cujus versus candidos, numerosos, plenos, optimos appellat, lib. 6. pag. 838. Nostro tempore Ang. Politianus magnam ex Epigrammatibus laudem reportavit, etiam Scaligero, Critico acerrimo, teste. Fuit enim mordax in eo ingenium. Extant præterea 7. libri Epigrammatum Græcorum, quæ ob venustatem singularem à multis nostro sæculo Latine conversa sunt. Habes quoque exempla in Epigr. Reusneri & Melissi. Sunt & apud Ausonium, Sannaazarium, Euricium Cordum, Petrum Paganum, Sabinum, Schefferum, Meibomium, Taubmannum, aliosque recentiores complures.]

D E O D E.

* Ode est carmen breve Lyricum, id est, metri genere Lyrico conscriptum.

Græcè ὠδή, ab ἄδειν, canendo, quia ad lyram canebatur. Pindarica εἶδη, id est, species appellantur, quasi imagines rerum. Unde deminutivum Idyllion, quia Poëmata essent quasi rerum species quædam, Zuingerus ex Scalig. lib. 1. Poët. c. 41. Alio nomine μέλι, quomodo vocantur Alcmanis, Anacreontis, Sapphus carmina. Hinc Lyrici vocantur μελοποιοί. Vide Scalig. ibidem.

* Lyricum carmen est, quod olim ad lyram & Chelyn canebatur.

[Olim sine cantu & lyra laudes Deorum heroumq;

X 5

non

non canebantur : Quæ consuetudo adhuc hodiè viget in plerisque linguis, ut carmina certis melodiis cantilantur. Specimen ejus rei videre est in Buchanano, cujus Psalmodiis sacris Nathan Chytraeus melodias musicas accommodari fecit.

* Lyricorum genera multa sunt: Ex Monocolis sunt : Jambicum, Trochaicum, Choriambicum, Jonicum à Majore. Ex Dicolis & Tricolis omnia præter Elegiacum.

[Lyricum cum olim uno genere formaq; decurreret, ob majorem voluptatem dissimilibus numeris & vario pedum discrimine ita temperatum est postea, ut innumerabiles lyricorum carminum species extiterint. Pontan. lib. 2. c. 27. Unde ferè omnia Dicola & Tricola Lyrica sunt.]

[Antiquitus tantum laudes Deorum Heroumq; ad lyram canebantur, (qui Hymni appellantur, ut Pind. Olymp. 2. ἀναξιφόρμιγες ὕμνοι τίνα θεόν, τίν ἥρωα τίνα δ' ἄνδρα κελαδήσομεν. & Horat. libr. 1. Oda 12. Quem virum aut heroa lyra vel acri Tibia sumis celebrare Clio, Quem Deum, cujus retinet jocosa Nomen imago?) Sed usus postea obtinuit, ut quaecunq; in breve poema cadere possunt, ea Lyricis numeris colligere fas esset, cujuscunq; materia fuerint. Scal. lib. 3. cap. 124. Brevitas autem illa non ita arcta est, velut in Epigrammate, (videmus enim apud Horatium Odas longiusculas & Pindarum longissimas,) sed opponitur integris tractatibus. Quanquam Stefichorus Lyrico carmine

carmine

carmine Bella & Ducum historias descripsisse legitur. Requiritur autem ut brevitatis illa sit i. nervosa, non exclusis tamen politis amplificationibus, si res ita postulet.

2. Sententiosa: frequentia enim sententiarum carminis hujus decus est, Scal. d. l. Frequens est Horatio ipsiq; Pindaro, exclamatione aut Epiphonemate Oden claudere, quo interdum totius Odes scopus exprimitur: ut, Dulce est desipere in loco, lib. 4. Ode 12. Multa petentibus Desunt multa: Bene est cui Deus obtulit, Parcâ quod satis est manu, lib. 4. Ode 16. Sic libr. 2. Ode 3. 10. & lib. 3. Ode 6. 24. & lib. 4. Ode 9. 11. & Epod. 9. 12. Pindar. Pyth. 7. 10. 12. Olymp. 11. 7, Nem. 11. Isthm. 1. & c. Quin Thema interdum in tota Ode directo non ponitur, ut in illa, Integer vitæ, scelerisque purus. Thema enim est, Probitati esse studendum. Notari etiam potest, quomodo Horatius modo initio, modo medio, modo sine apostrophen faciat ad personas, quibus scribit. Quod ad Stylum: requiritur dictio polita, florida, candida, conferta, concinnis troporum elegantis & appositis epithetis exornata. Vult hoc genus poematis ingenium vegetum, acre iudicium, politam dictionem, candidam, efficacem, numerosam, Scal. l. 6. p. 785. Habent inter alias elegantias Horatius & Pindarus, (principes Lyricorum) Epithetorum exquisitissimorum lumina, quæ mirificè carmen illustant, & nativos rerum effectus exprimunt. Exempli gratiâ. Divitia μελησίμβροτοι, somnus λυσίπον, Lyra αἰδυμελής. Insula ἀμφιθάλασσα, ἀλιερκὴς. Eques lanceatus, ἰσπαυχι, & c. Horatius: Vigiles lucerna, Pallida mors. Importuna pauperies, Lucidus ordo, & c. Item Periphrases,

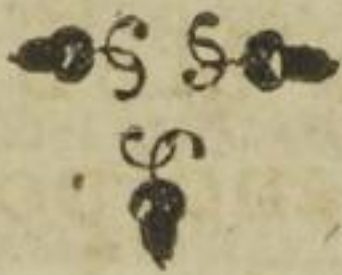

phrases, ut, *Infelix avis Ityn* flebiliter gemens, id est, hirundo *παίδες νεφέλας*, filia nubium, id est, pluvia: *Nilus*, fontium quicelat origines. Præterea Gracismos, ut: *Largus spes donare novas. Abstinerere irarum. Desinere mollium querelarum. Luna frugum prospera. Lubricus aspici. Acuta belli*, id est, acies. *Amara curarum*, id est, amara cura. *Solutus operum*, &c. Cæterum amat hoc poëma animi libertatem, non secus quam *Satyra* & *Epigrammata*: Scalig. lib. 3. c. 124. Digressiones item: quæ Pindaro admodum sunt familiares. Apud Horatium duæ habent ἅπαντα ὀκτώ; quibus Scaliger ne *Ambrosiam* quidem aut *nectar* dulciora putat: altera; *Quem tu Melpomene semel*. altera: *Donec gratus eram*, quarum similes mavult à se compositas quam *Pythionicarum* multas Pindari & *Nemeonicarum*: quarum similes mavult composuisse quam esse totius *Tarraconensis rex*, lib. 6. Poëtic. c. 7.

Deniq³ iudicium, de Lyricis vide apud Scal. lib. 6. p. 879. & seqq. ad finem. Et lib. 5. cap. 47. & lib. 1. cap. 44. Apud Gracos celebrantur Lyrici octo, inter quos excellit Pindarus. Iudicium Horatii de Pindaro notum est ex illa Ode, *Pindarum quisquis studet emulari, Ille ceratis ope Dædalæa Nititur pennis*, &c.]

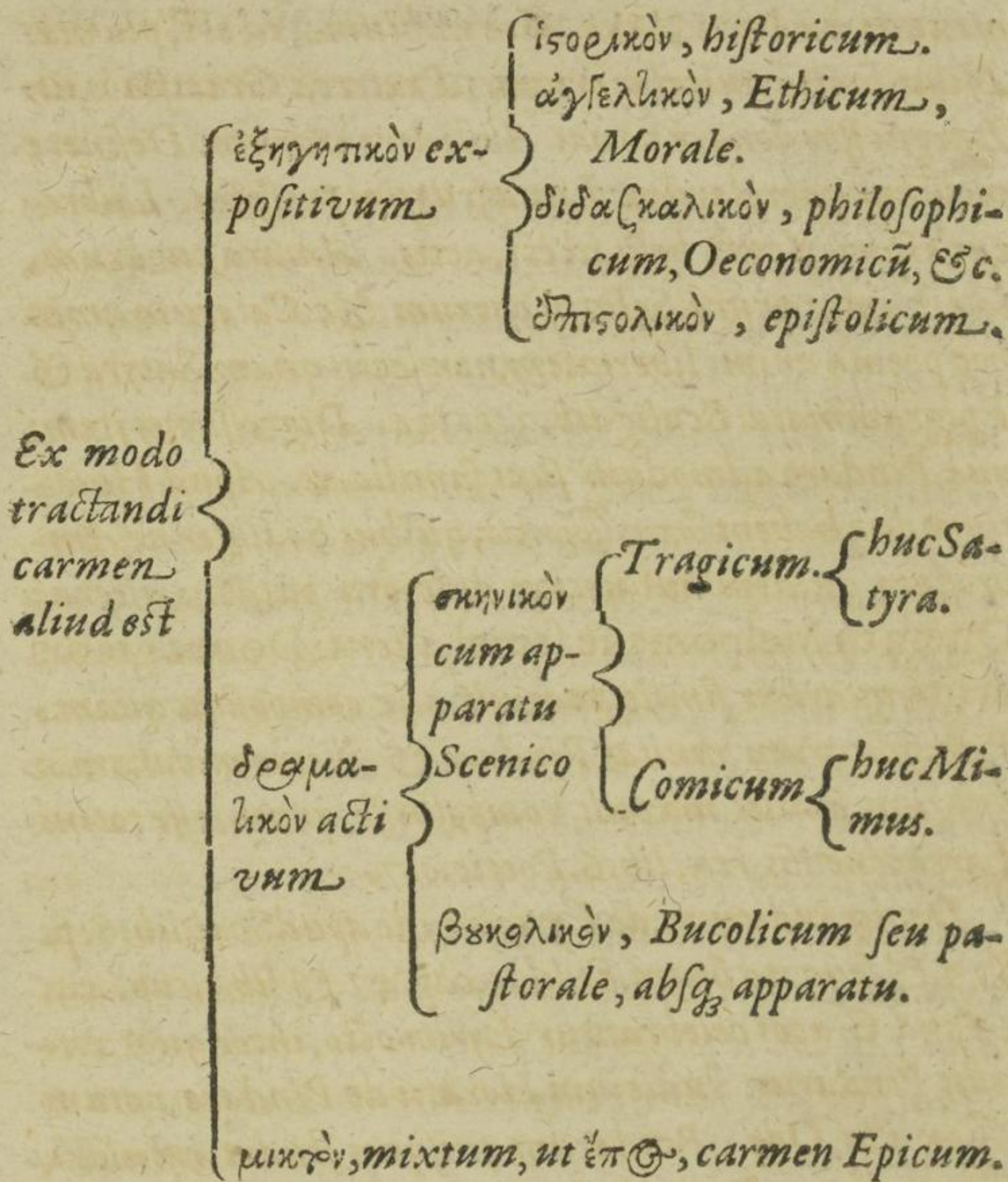
† Hactenus de secunda divisione Carminum, quæ fit immediatè ex Materia: Sequitur Divisio tertia per Modos.

Sche-

Schema tertiæ divisionis.

CAPUT VII.

DE TERTIA POEMATUM
 divisione Per Modos, & primùm de
 Carmine Exegetico.

III. DIVISIO EX MODO TRACTANDI.

* Ex modo tractandi poëma est triplex.
 Ἐξηγη-

Ἐξηγητικόν, expositivum. Δραματικόν, Activum
vel repræsentativum. Μικτόν, ex utroque mi-
stum. Quæ singula ex materia iterum sub-
distinguuntur.

[Platonis hæc est divisio lib. 3. Politix, ubi tres
formas esse dicit Poëmatum. Ὑnam ἀπλήν διήγησιν,
simplicem ac nudam narrationem, quæ fit à poëta. Al-
teram δὲ μιμήσεως ἡρωιδίω, per imitationem effor-
matam, quæ fit per introductas personas. Tertiam
δὲ ἀμφοτέρων, ex utraq; conflatam, quæ modo sub perso-
na poëta modo sub ascitis, rem proponit. Eam distin-
ctionem repetit Diomedes, & Scalig. lib. 1. cap. 3. ap-
probat. Differentia manifesta est. Exegeticum enim
versatur in sola narratione, Dramaticum in actione,
seu verborum aut gestuum representatione. Mixtum
in utroque promiscuè: ubi modo poëta loquitur, modo
personis sermo attribuitur. Græci vocant χερσικτῆρας
τῆς ποιήσεως. Scholiast. Theocr. Alii Mixtum refe-
runt ad Exegeticum, ut διχοτομία fiat; Alii ob ean-
dem causam distinguunt carmen in simplex & Mi-
xtum, & simplici comprehendunt Exegeticum &
Dramaticum, ut Freigius. Nos antiquam distinctio-
nem, quia perspicua & satis commoda est, magnisq; vi-
ris probata, retinere maluimus.]

* Exegeticum est quod constat narra-
tione simplici & directa, seu: Quod rem sub
auctoris persona describit.

† Alio nomine διηγηματικόν, & ποδιηγηματικόν, &
ἔξηγηματικόν.

Ejus

* Ejus genera varia sunt: ad has tamen classes reduci possunt. Aliud est *ἰσομετρικόν*, aliud *διδασκαλικόν*, aliud *ἀγγελικόν*, quibus addi potest *ἑπιστολικόν*.

1. † Historicum est, quod genealogias, aliásve historias recenset, ut *Hesiodi Theogonia*, *Ovidii Fasti*, *Huc referunt quidam & Lucanum*, sed *Scaliger ad- versatur. lib. 3. cap. 96.*

2. † Didascalicum, quo Philosophicæ, Oeconomicæ, aliarumq; artium doctrinæ continentur.

Talia sunt Hesiodi opera & dies. Virgilio Georgica. Arati phænomena. Lucretii, Empedoclis, Parmenidis, Varronis, Nicandri, Sereni, Oppiani, Macri, &c. libri Ovidii Fasti secundum nonnullos, Dionysii περὶ ἑμήτησις. Vide lusus Schachorum.

3. † Angelicum, quo traduntur præcepta Moralia, ut, *sententia Theognidis & Phocylidis. Aurea carmina Pythagoræ, Disticha Catonis vel Ausonii secundum nonnullos, Palingenii Zodiacus, Horatii Epistola.*

4. † Epistolicum, quod tractat materias epistolares, id est, varias prout in epistolis fieri consuevit.

Huc epistolæ Heroidum Ovidii, item Elegiæ pleraq; Tristium & de Ponto referuntur.

[*Nulla ferè ex his certam methodum habent aut dispositiorem, nisi generalem illam de qua in Logicis. Sed simplici narrationis, aut naturali aut arbitraria serie deducuntur. Unde nec opus diutius illis immorari. De didascalico, angelico, notandum, à quibusdam illud*

illud

illud pro poëmate vero non haberi, eò quòd figmentis careat. Unde Aristoteles de Empedocle: ἔδέν ἐσὶν, inquit, κρινὸν ὁμήρω καὶ ἐμπεδοκλεῖ πλὴν τὸ μέτρον· δι' ὃ τὸν μῦθον, (Homericum) ποιητὴν δίκαιον καλεῖν, τὸν δὲ (Empedoclem) φυσιολόγον μάκρον ἢ ποιητὴν. At hi sumunt vocabulum poëseως strictè. Vide lib. 1. cap. 1. supr. Caterùm hæc omnia carminis genere Hexametro & Elegiaco potissimum conscribuntur.]

† Haëtenus Exegeticum sequitur poëma Dramaticum.

CAPUT IIX.

DE DRAMATICO SCENICO,
id est, Comædia & Tragædia, in
genere.

* DRAMA est carmen, quod ascitis aliis personis sine auctoris interlocutione rem narrat: Unde μιμητικὸν, id est, imitativum, & histrionicum (vel quod histriones primùm ex Histria ad Thuscos venerint, vel quòd hister vocabulo Thusco significet ludionem, vel quia ἴσορες quidam sint qui aliorum dicta & facta representant, ut suspicatur Theod. Zuingerus,) appellatur, quòd aliorum verba & gestus imitetur. Vocatur etiam Fabula eò, quòd totum ad veri speciem sive imaginem fingatur.

* Distinguitur ex materiâ: præcipua enim

enim

enim genera sunt: I. Tragicū & Comicum, (quod utrumq; Scenicum, à scenæ apparatu, vocari potest.) II. Itemq; Bucolicum, quod absq; apparatu conficitur.

[Dico præcipua: quia & in Lyricis, ut Horat. lib. 3. Ode 9. & Epigrammatis, Epicediis, Epitaphiis, &c. hujus generis poëmata inveniuntur. Caterum derivatur Δεξιμα δὲ πὸ & δεξιμ, id est, agendo, quia poëma hoc potissimum in agendo consistit, id est, representando dicta & gestus aliorum.

Dramatis species quatuor à Grecis juxta Diomedem numerantur, Comica, Tragica, Satyrica, Mimica. Nos duas posteriores ad priores referimus, & Bucolicam addimus, cum & ipsi magnâ ex parte Dramatis definitio conveniat, exceptis iis Bucolicis in quibus loquitur Poëta. Græce distinctioni conformis est Romana. Habebant enim Prætextatam Tabernariam Attellanam & Planipedem. Prætextata regum, principum, Imperatorum, &c. (qui prætexta, pretioso vestimenti genere, utebantur) mores & gesta referebat, respondens Tragædia: Scal. lib. 1. cap. 8. Cum hæc convenit Trabeata, à Trabeâ, simili vestimenti genere, quo agentes utebantur: Scal. lib. 3. c. 97. inter Comædias referre videtur. Tabernaria humiles & privatas personas introducebat, ita dicta ab humilitate styli & personarum, cujusmodi sunt tabernaria, quæ merces vendunt, vel quia olim tabulis tegebatur: & respondebat Comædia. Attellana acerbis dictis, Satyræ in morem, vitia insectabatur, nomen sortita ab Atellâ, Oscorum

r

civi-

civitate, (qua nunc Aversa dicitur) cujus incolae ridiculis jocos & salsis dictis fabulas contexerunt, quod genus ludorum postea juvenus tenuit, ut Livius inquit lib. 7. Huic inferebantur etiam carmina Fescennina, id est, petulantia, a Fescennia oppido Hetruria: Hinc apud Catullum Fescennina locutio dicitur pro spurca, impura, &c. Planipes vel planipedia, censetur eadem esse cum Mimo, ab humilitate personarum agentium dicta, qui neq; Cothurnos, neq; soccos induiti, sed nudis pedibus proscenium ingrediebantur; Ratione autem agilitatis & roboris corporei planipedia inter corporis exercitia refertur: at ratione & respectu imitationis Poëtica hujus loci propria est. Caterum neque ipsa amarulentis jocos & gesticulationibus carebat. Præterea habebant Togatam, à vestitu Romano, item Palliatam, à vestitu Græcanico, quales sunt Terentii & Plauti fabula; Item Rhyntoniam, à poëtâ quodam Tarentino Rhyntone, quæ omnes sunt distinctiones Comædiæ ex accidentibus, nec nova genera Dramatis constituent.]

† Persona, definiente Scaligero lib. 1. Poët. c. 13. est res animata, ficta, veræ imitatrix.

† Scena in propria significatione est locus ad Drama agendum apparatus, vel constructus. de qua plura in accidentibus externis.

[Persona generaliter definitur res animata, ut etiam Rana, Vespa, Aves, Porci, &c. comprehendantur. Illa enim animalia in Scenam videmus à poëtis introducta, ut ab Aristoph. Item spectra. Scenæ vocem, quam in definitione Scal. addit, omittimus, ut definitio bucolicis etiam

etiam personis conveniat: quia ille non introducuntur in scenam. Porro quia persona habitu alieno in scena apparebant, à Grecis ὑποκριτῶν, à Latinis Histriones dicebantur. Hinc Personatus, id est, fictus.]

* **COMOEDIA** est Drama, civiles & privatas actiones exitu læto repræsentans. *Scal. ita: Poëma dramaticum, negotiosum, exitu lætum, stylo populari, lib. i. c. 6.*

† **Finis** In specie est, ut communem vitam & actiones hominum rectè ac prudenter instituere doceat, fictis, vel etiam veris exemplis & facetiis.

[*Comœdia Etymologia incerta est. Vulgò ex Aelio Donato, ita tradunt: Cum Apollini Nomio, id est, pastorali, ob frugum proventum Festum agerent agricola, in compitis & vicis comessatum convenire solebant, & circū aras Choreas ducere ad tibiam cātantes, postea convitiis etiam incessere meritos, a quibus fuerant laesi. Eam consuetudinem postmodum traduxerunt in civitates, & cives improbos simili pompâ saltu scilicet & cantu, insectati sunt. Unde ἀπὸ κωμῶν, id est, vicis seu pagis, è quibus orta fuit, vel ἀπὸ τῆς κωμᾶζειν, id est, à comessando, vel ut Scalig. vult per vicos animi gratiâ vagando, κωμῶδια dicta fuit, ἀπὸ τὴν ὠδὴν καὶ τὰς κώμας. Inde enim eos lusus quos vicatim exercerent aptè Comœdiam dixere, lib. i. cap. 5. Quanquam Aristoteles posteriorem illam τῆς κωμᾶζειν notationem, rejicit ὡς οὐκ ἀπὸ τῆς κωμᾶζειν λεχθέντας κωμῶδῆς ἀλλὰ τῆς κώμας πλάνη ἀπμαζομῆς ἐν τῆ ἀσει, id est, non à comessando, sed inde dictos, quòd agricola oberrantes*

T 2

per

per pagos insectarentur urbanos, eisq; facinora sua exprobrarent: quod cum, ob infamia metum efficax esset ad maleficia coercenda, postea ad elegantiores carminum cultum ab ingeniosis hominibus redactum fuit & salibus conditum, fabulisq; in ordinem digestis contextum, ut gratiam eò facilius inveniret. Itemq; constituta loca ac tempora in quibus ageretur. Scal. d. l.

I. Erat initio carmen simplex sicut & Tragedia, quod chorus circa aras fumantes cum tibicine concinebat: Dehinc una persona atq; altera addita est, qua respondens alternis choro, locupletavit variavitq; rem Musicam: Ad postremum crescēte numero personarum materia ipsa locupletata fuit, donec in justū poema excresceret. Tum certa ornamenta adjungi cœpta sunt, Cothurni, Soggi, ceteriq; habitus scenici, quæ uxorū dicitur a pœtâ, id est, vetus, summa cum libertate nominatim personas carpēs, quæ probro dignæ videbantur; hinc Horat.

Eupolis atque Cratinus, Aristophanesq; pœtæ, Atq; alii, quorum Comœdia prisca virorum est, Si quis erat dignus describi, quod malus aut fur, Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui Famofus, multa cum libertate notabāt: l. i. sat. 4.

Susarion Megarēsis eam inchoasse, Cratinus expoliisse, Aristophanes perfecisse dicitur. Sed cum pœtæ abuti licentiùs stylo, & passim ledere quosvis etiam bonos cœpissent (in quo genere Aristophanes) in primis excelluit, lege latâ (à triginta tyrannis Atheniensibus, ut volunt) cohibiti sunt, choriq; maledici sublatis, ut testatur Horatius:

Suc-

Succellit vetus his Comœdia non sine multa
Laude, sed in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi: lex est accepta, chorusq;
Turpiter obticuit sublato jure nocendi.

Idem testatur Cic. 4. de Republ.

II. Hinc aliud genus fabulae, Satyra, sumpsit exor-
dium, quæ à Satyris lascivis & petulcis vocata est, ob
styli petulantiam virulentam, (unde à Diomede Gram-
matico dicitur poema procax & maledicum ad notan-
da & perstringenda vitia comparatum) quamvis a-
liunde nomen alii traxisse putent. Fuerunt autem Sa-
tyri Dii sive Demones rustici, quos incoluisse speluncas,
montes, solitudines, agrestia, autor est Plin. lib. 6. c. 30.
& Hieronymus in vita Pauli Eremitæ: & Diodorus
Siculus lib. 5. scribit præditos illos fuisse propendente ad
umbilicum usq; coma, insignitos corniculis, & capripe-
des; Eos Ovidius lib. 1. de arte appellat Bacchi comites:

Ecce leves Satyri prævia turba Dei.

Ab his igitur Satyram dictam esse verisimile est. 1.
quia histriones ad recitandas Satyras Satyrorum for-
mam & habitum ementiti, & villosis tunicis, perizo-
matis, & hircorum pellibus aut vitulorum marino-
rum pilis induti fuerunt. 2. quia locus sive proscenium in
quo Satyra agebatur, testante Vitruvio, arboribus, spe-
luncis, montibus. in topiarii speciem ornabantur; cujus-
modi Satyrorum regiones esse jam antè ex Plinio dixi-
mus. 3. quia in Satyris ea recitabantur, quæ Satyros po-
tius, id est, salaces, libidinosos, lascivos, procaces & leves
decebant quam homines. & 4. quia personæ Satyricæ
diversas ætates simulabant, & reprehendebant, pro Sa-

tyrorum etate diversa. Nam apud Julium Pollucem alius Satyrus est canus, alius impubis, alius adolescens, alius deniq³ avus. Porro Satyra ea agresti admodū & incivili acerbitate, suppressis tamē nominibus, idē quod vetus Comœdia agebat, id est, convitiabatur, & lacerabat cives scelerosos, donec & ipsa in suspicionem sinistram apud potentiores pervenit. Transmutavit igitur eam Lucilius in aliam faciem, & Epico modo Satyras primus uno volumine diversis libris conscripsit, Scal. l. 1. c. 12. qua de re infra plura dicemus.

III. Interjiciunt hic quidam mediam Comœdiam, in quā nullum aperte traducere fas erat, neq³ tacere ad modestiam. Nova accedebat, cum jus quoddam reprehendendi retineret, & chori loco parabases quasdam aspergeret, tectius civium peccata coarguentes. Scalig. lib. 1. pag. 30.

IV. Tandem temporibus Alexandri Magni Nova Comœdia obtinuit, quæ argumento planè ficto & personis fictis, citra amarulentiam, facetiis jucundis, ad delectandum comparatis, vitam communem & vulgatos mores spectandos proponeret. Hæc jambicis & Trochæicis versibus contenta erat, cum antiqua pluribus carminum formis uteretur: Neq³ chorus in novam introducebatur. Quanquam hodierna choros interdum saltantes aut concinentes παρῆγορος adhibet, non autem loquentes. Excoluerunt eam Plautus, Terentius, Accius, Nevius, &c. inter Latinos. Sed Menander princeps nova Comœdia est habitus. De Comœdia etatibus videatur etiam Scaliger lib. 1. Poët. c. 7. qui constituit tres Comœdia etates, Veterem, Mediam, Novam. Satyra enim in peculiare genus fabule abiit. Desi-

Desi-

Definitio. A Cicerone describitur, quòd sit imitatio vite, speculum consuetudinis, imago veritatis. A Graecis ἰδιωτικῶν καὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἀκίνδυνος & περὶ εὐχὴν, privatarum ac civilium rerum citra periculum complexio; (citra periculum) ad differentiam Tragediae, ubi pericula maxima vite ac mortis introducuntur. Quod tamen, cum sua etiam Comœdia pericula sint, à Scalig. improbatur, lib. 1. cap. 6. A Donato, fabula continens diversa instituta affectuum civilium & privatarum rerum, quâ discitur, quid sit in vitâ utile, quid contra evitandum: hunc enim finem Comœdia proponit sibi, ut vitam ejusq; actiones instruat, morumq; pravorum turpitudinem cominus ὀφθαλμοφανέως, velut in speculo, ostendat, sicut olim Spartani extremè ebrios liberis ingenuis spectandos proponebant: Qui tamen finis cum Tragedia est communis.]

* TRAGŒDIA est Drama, illustrium personarum calamitates & tristem interitum exprimens. Scalig. ita: Imitatio per actiones illustris fortunæ, exitu infelici, oratione gravi metrica.

† Finis Tragediæ in specie est, ut animos misericordia & terrore ab iis perturbationibus liberet, à quibus ejusmodi facinora proficiscuntur.

[Hinc à Persio & Juvenale Tragedia dicitur hiare, quòd varios hiatus clamores & lamentationes capiat. Sic Ovidius in Tristibus:

Et dedimus Tragicis sceptrum regale cothurnis,
Quæque gravis debet verba cothurnus, habet.

Υ 4

Est

vid. Plauti
frag. 4. a. 1.

Est enim Tragedia heroica fortune in adversis declaratio: Unde petenti cuidam principi ab Euripide, ut de se Tragediam scriberet, imò vero Deos rogo, respondit, ne quid tibi unquã tragedia dignum cotingat. Antonius Foquelin. in Comment. in 5. Satyr. Pers. fol. 159. Ceterum Tragedia (autore Donato) antiquior putatur Comœdiã, sed Scaliger negat. Prius enim de rebus latis quàm funestis instituta carmina credi par est, cum prius inventa nuptia, quàm cedes patrata. Interim ex Arist. fatetur, prius Tragediam fuisse excultam, lib. 1. c. 5. Quò etiam fortè Hor. respexit, cum ait, Tragedis veterem Comœdiam successisse: in arte Poët. Ratio appellationis diversa traditur. Quas recenset Donatus de Com. & Trag. Hæc tamen verisimilis, quòd cum Baccho prisci sacrificarent, (sacrificabant autem hircum, vinearum hostem) sacer chorus id carminis genus sacrificio addebat, unde τραγωδία, quasi τραγὸν ὠδὴν, Carmen de Hirco. Scal. l. 1. c. 7. Alii quasi τραγωδία, id est, asperum carmen, dictam volunt, eò quòd aspera & tristia representet. Cum enim non supeditaret materia decantandi res gestas Bacchi; aliorum regum calamitates & res gestas asciverunt: Ejusq; rei cantoribus præmiis loco hircus donabatur, ut quidam ex Horatio colligunt:

Carminis qui tragico vilem certavit ob hircum. Quidam ἀπὸ τοῦ γέλης, id est, vindemia, quòd eo tempore sacrificia Baccho celebrarentur. Alii παρὰ τοῦ φα, id est, à fœce, quòd fœce ora oblinere solerent actores, ne agnoscerentur, quò alludit Horatius.

Quæ canerent agerentq; peruncti fœcibus ora.

Sed

Sed Tragœdia multò priùs extitit, quàm fœcis usus fuisset inductus, Scaligero teste, d.l.

Verùm cum omne poëma delectare debeat (juxta illud Horatii: Et prodesse volunt & delectare Poëte:) quærat aliquis, quâ Tragœdia delectare possit, cum luctuosis rebus sit plena? Resp. I. Non ipsa res luctuosa sed earum imitatio nos delectat, quemadmodum præclare Plutarchus de poëtic. differit; sicut turpissimis rebus vivis coloribus expressis delectamur, propter imaginis conformitatem seu artificium. II. Quia gaudemus nos extra pericula ista, quæ representantur, constitutos. III. Quia naturale nobis est, Misereri, ideoq; jucundum. IV. Quia moneri & doceri nos sentimus.

* Ex Tragœdiâ & Comœdiâ mixtâ oritur *Tragico-Comœdia*, quæ introductis augustioribus personis exitu læto absolvitur, qualis est *Amphitruo* Plauti, quam ipse sub personâ *Mercurii* ita appellat.

[*Ex Tragœdiâ habet personas illustres, ex Comœdiâ κατὰ σποφὴν lætam. Dubitari potest; an è contrario detur Comico-Tragœdia, id est, humilium personarum tristem interitum continens Drama? Non extat exemplum: neque etiam vulgariarum personarum calamitates animos commovere tantoperè possunt: sed tamen, si ea assequantur gravitatem & horriditatem tragicam, non video, quid obstet.*]

Y

5

Cap.

§ (*) §

CAP. IX.

DE COMOEDIA ET TRAGÆDIA
in specie.

† Hactenus definitiones, origo & progressus Comœdiæ & Tragœdiæ: Nunc ad pleniorum cognitionem considerabimus utriusque. *I. Differentiam à se invicem. II. Partes. III. Accidentia interna. IV. Externa. V. Genus Carminis.*

I. DIFFERENTIA.

* Differentia Comœdiæ & Tragœdiæ sextuplex est.

[*Scalig. lib. 1. c. 6. tres differentias tradit, in conditione Personarum, Negotiorum qualitate, Exitu, è quibus quartam in Stylo, deducit.*]

1. † *Differunt Materiâ.* Tragœdia enim res tristes, luctuosas, miserabiles & horribiles proponit: Contrà Comœdia lætas, jucundas, ridiculas, jocosas.

2. † *Personis:* Tragicæ enim sunt nobiles & illustres, reges, principes, duces, heroes, & secundum nonnullos Dii, &c. *Dico nonnullos: quia non desunt qui Plautum, Deprehendant, quod Deos loquentes introducit.* Comicæ Civiles plebejæ, patresfamiliâs, adolescētes, &c. Et sæpè ignobiles, famosæ, ut meretrices, lenones, scurræ, parasiti & hodie rustici, Judæi, qui reliquis ferè adduntur ad movendum
spe-

ſpectatoribus riſum: Excipe hîc Tragico-Comœdiam, quæ recipit perſonas Tragicas, ut jam de Plauto diximus.

3. *Stylo ſeu ſermonis genere, τῆ λέξει.* Tragicus enim eſt δεινός gravis, ſublimis, ſeverus: Verba magnifica, ut electa, ſonora, à communi conſuetudine abhorrentia: Comica oratio eſt humilis, hilaris & familiaris. Verba vulgata, pura tamen & elegantia, eſq; medio uſu petita: Hinc ſtylus gravis & lepidus, ſynecdochicè dicuntur Tragicus & Comicus. Interdum tamen & vocem Comœdia tollit, ut eſt apud Horatium:

Iratusq; Chremes tumido delitigat ore.

Et Tragicus plerunq; dolet ſermone pedestri:

Quia re ita ferente decorum perſonæ obſervandum eſt.

4. † *Affectibus.* In Tragœdia regnant πάθη, id eſt, vehementiores animi motus, & idem hîc accidit quod Alcibiadi in Sympoſio Platon. dicenti, ſibi καρδίαν πηδᾶν καὶ δάκρυα ἐκχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν λόγων, perorante ſcilicet Socrate. In Comœdiâ ἡθῆς, id eſt, affectus ſedatiores locum ſibi vendicant.

5. † *Exitu. τῶ τέλει ſeu ἐπιβάσει.* Tragœdiæ exitus eſt lugubris ac triftis, contrà Comœdiæ lætus & hilaris. Quod tamen reſpectivè intelligendum eſt, ſæpè enim quod alicui triftis accidit, alteri eſt lætum, & contrà; A potiori autem iudicium fieri debet. Exemplum hujus reſpectus habes in *Aſinaria, Caſina, Perſa, Phormione, Antigone, &c. Vide Scaliger. lib. 3. cap. 27. p. 367.*

6. Frei-

6. Freigius addit *χαεγυλνειςμὸν*, propriam in theatro notam, ut Tragœdiæ proprium est *Syrma* & *Cothurnus*: Comœdiæ *Soccus*, de quibus infra in accidentibus externis.

II. P A R T E S.

* Partes Dramatis Primariæ sunt, *Protasis*, *Epitasis*, *Catastasis*, *Catastrophe*.

[*Quæ uno nomine dicuntur Actus, & tùm Choro, qui pars erat veteris Comœdiæ itemq; Tragœdiæ, opponuntur: Nam vetus Comœdiæ & Tragœdiæ duas partes habuit, Actum & Chorum. Sed De Choro infra in partib. secundariis plura.*]

[*Antiqui tres tantùm numerabant, omisâ Catastasi; Verùm Scaliger accuratiùs distinguens, illam addidit, quem alii sequuntur. Aristoteles etiam Tragœdiæ alias partes constituit, Prologum, (qui idem cum Protasi) ἐπεισόδιον, Tragœdiæ justam partem inter Choricos Cantus perpetuos, ἐξόδιον, justam partem post Choricantum omnem absolutum: Deniq; χαεγυλνὸν, id est, cantus ipsos interjectos. Sunt qui secundum formam seu qualitatem, Comœdiam distinguant in προπέλειαν & ἀναγνωρισμὸν. Προπέλεια est, cum actio contrariis eventibus involvi incipit, & fortune commutatio incidit. Ἀναγνωρισμὸς, cum ex antè ignotis noti inter se fiunt. Sed hæc cum nostra distinctione coincidunt. Præterea addunt, quidam ἦθη, id est, personas, διανοίας λέξι, ὄψιν, μελοποιίαν, quæ nos partim ad accessorias partes, partim ad Stylum retulimus.]*

* *Protasis* est prima pars, in qua proponuntur

nuntur

nuntur & suscipiuntur Consilia rei gerendæ.

[*Alii ita: In qua summa rei proponitur, & narratur, sine exitus declaratione, nempe ut ex inopinato exitu crescat fabula jucunditas: sic Scaliger, libr. 1. p. 36. vel: Primus actus fabula, quò pars argumenti explicatur, pars reticetur ad populi expectationem tenendam; sic Donatus. Comprehenditur plerunq; actu primo, raro secundo. De actibus paulo post: Protasis significat propositionem:]*

† A protasi persona Protatica dicitur, quæ ad protasin tantum adsciscitur, & in toto Dramate non repetitur, ut *Sofia in Andr. Davus in Phorm.*

* *Epitasis est secunda pars, in quâ confiliorum fit progressus, & negotia turbis paulatim involvuntur.*

[*Scaliger sic: Altera pars fabula, in qua turba aus excitantur, aut intenduntur. Donatus ita: Involutio argumenti, cujus elegantia connectitur. Vel: Earum rerum, quæ in protasi continentur, incrementum Tragicæ enim intensiorem significat, ἄποτ ἔπιτείνει. Hic omnia miscentur mirabiliter, consilia frustrantur, impedimenta inopinata objiciuntur, &c.]*

* *Catastasis tertia pars, in qua totius Dramatis status & dubius rei eventus hæret.*

[*A Scalig. definitur vigor ac status fabula, quo res miscetur in ea fortuna tempestate, in quam subducta est. Epitasis & Catastasis secundo, tertio, vel quarto etiam actu concluduntur, neque enim certus utriq; lo-*

cus

cus constanter assignari potest. Catastasis raro ad quintum progreditur. Dicitur κατὰστασις, id est, constitutio, vel consistentia, scilicet fabula, ἀπὸ τῆς καθίστασθαι, à consistendo, cujus ratio jam dicta fuit.]

* Catastrophe postrema pars, inopinato consiliorum & rerū gestarum eventu drama concludit.

[Sive is eventus latus sit, sive tristis: Donato est explicatio fabulae, per quam eventus ejus approbatur. Incidit saepe in actum quartum, semper autem quintum occupat. Scalig. Est conversio negotii exagitati in tranquillitatem non expectatam, d.l.]

Exemplum harum partium sit *Andria Terentii*, & *Nubes Aristophanis*.

Protasis *Andriae* est actu primo, quo *Simo* senex, cum narrasset inopinatos filii amores, deliberat, quomodo ab amica ipsum abstrahat, & simulat, uxorem se ei daturum. *Davus* adjutor herilis filii minis terretur, & cum ipso *Pamphilus* vehementer perturbatur, ut qui a nuptiis propter amicam *Glycerium* abhorreret, cui fidem conjugalem dederat; neq; tamen patri refragari auderet.

Sequitur Epitasis actu secundo, ubi *Davus* intelligens simulari rem a patre, consulit filio, ut constanter polliceatur, patri se obtemperaturum, id quod *Pamphilus* facit. Interea angitur *Charinus*, virginis, quam *Pamphilus* debebat ducere, amasus, qui tam metuit, ne sibi abstrahatur, quam ille, ne sibi obtrudatur. Extorto consensu a filio, *Simo* *Chremetem* denuò (nam et ante

ante

antè tētaverat J adit, nuptias filia seriò urget, impetrat; quod resciscunt mulier cula Glycerii familiares, indignantur. Charinus etiam acerbè cum Pamphilo expostulat. Ille animi haret, Resilire integrum non erat, cum patri promississet; nihilominus Glycerio fidem confirmat. Davus exanimatur metu, cum nihil minus metuisset, quam consensum Chremetis.

Hinc sequitur Catastasis. Davus novo reperto consilio, puerum à Glycerio è Pamphilo natum, ante Chremetis ostium deferri curat, quo viso Chremes deterretur prorsus a nuptiis, quantumvis Simo urgeat, qui graviter in filium excandescit, & Davum in carcerem conjicit.

Hunc dubium statum solvit Catastrophe, act. 5. scen. 4. ubi Glycerium à Pamphilo vitiata, interventu civis Andrii, agnoscitur esse filia Chremetis, eiq; nuptum traditur, & vicissim Charino Philumena conceditur, ac Davus liberatur.

Nubium Protasis est, quòd Strepriades rusticus, qui magnos sumptus fecerat in delicatum & à matre corruptum filium, & ob id magnum es alienum contraxerat, deliberat, quomodo ex illo extricare se possit. Consilium capit adeundi Socratem, & ab eo discendi artem Sophisticam, ut creditores eludere possit. Quod cum persuadere filio vellet, abnueretq; ille, coactus fuit ipse rem tentare.

Epitasis. Cum verò admodum esset obliviosus, nec per atatem habilis ad discendum, multa ineptè & ridiculè in schola Socratis meditatur, donec Socrates tandem docendi pertasus abire ipsum jubet. Non tamen
ab-

absistit, sed consilio Chori filium denuò aggreditur, & vix tandem persuadet, ut suo loco Sophisticam in scholâ Socratis addiscat. Quem adoruntur duo viri, justus & injustus, & uterq; ad suum studium trahere juvenem nituntur: injustus tamen obtinet, Hinc fraudes omnigenas Phidippides (filius Strepfiadis) addiscit. Interim vexatus Strepfiades à creditoribus redit, filiumq; satis jam edoctum domum letabundus reducit.

Catastasis adducit creditores, qui à patre Strepfiade & filio Phidippide vasfrè eluduntur. Itaq; Strepfiades instituit cõvivium, in quo, dissidio orto, à filio verberatur: Queritur de injuria: filius verò Sophisticam edoctus juste se egisse ostendit. Pater contrà disputat, filius præstigiis verborum se defendit.

Catastrophe tandem rei exitum aperit. Strepfiades enim his rebus commotus arrepto ligone & facibus, scholam Socratis diruit, incendit & evertit.]

* Prætereà Drama distinguitur in *Actus*, & hi rursus in *Scenas*.

[*N. Actus vocabulum hîc non sumitur ut supra de actione tota, sed de parte quadam totius dramaticæ actionis præcipua.]*

* *Actus, definiente Scaligero, est pars Dramatis diversas actiones pro diversitate partium, quas jam diximus, continens: seu, quæ præcipuam Dramatis actionem absolvit.*

* *Sunt autem in unoquoq; ferè Quinq;.*

[*Antiquitus Dramata non distinguebantur in certos*

certos

certos actus, sed id nova comœdia inventum fuit, sine dubio tùm ut certis legibus, quasi limitibus (ut Scalig. inquit lib. 1. p. 25.) præscripta ars redderetur perfectior, tùm quia plures actus tædium spectatoribus excitare, pauciores verò, desiderium non explere videbantur: Hor.

Nevè minor Quinto, neu sit productior actu
Fabula, quæ polci vult & spectata reponi.

Primus argumentum fabula comprehendit. Secundus res in actum deducit seu progressum. Tertius impedimenta & turbationes affert. Quartus easdem continuat, & viam ostendit, quâ solvantur. Postremus artificiosè dissolvit. Difficile autem est, illos quinque partitos actus apud veteres dirimere, ut Donatus inquit, & Frischlinus in Aristophane suo testatur, qui sibi videri ait apud illos plures actus fuisse, vide & Sc. lib. 1. p. 29.]

* Scena est actus pars, quam personarum ingressus & sermocinatio constituit.

* In Scenam non introducuntur plures personæ loquentes, quàm Quinq;, nisi fortè consultatio instituenda sit: mutas verò personas nihil prohibet adesse plures.

* Scenarum numerus in uno Actu certus non designatur ob varietatem materie, plerumq; tamen intra quinarium & senarium consistit, rarò ultra denarium progreditur. Sed ultra tres solas colloquentes personas nõ admittit nova comœdia: Hor. Nec quarta loqui persona laboret. Reliquæ enim seorsim inter se colloqui debent, ne fiat confusio.

Z

[Sce

[*Scenam novum esse Grammaticorum inventum. Muretus ex eo autumat, quia nec apud Græcos, neque Plautum, Scenæ sit ulla mentio, nec in vetustioribus aliquibus Terentii exemplaribus manuscriptis legitur; adde quòd tam variè Scenæ distinguuntur, ut vix certa ratio distinctionis deprehendi possit. Scaliger autem, nominis rationem antiquam tradit, quòd alia atq; alia facies subinde appareret ex adiculis, (in theatro) quæ olim, quum è ramis ac frondibus conficerentur, ita sint ab umbris & tabernaculis appellatæ. Hinc Aristoteles negat, Scenam partem esse Tragœdiæ, quia scilicet agi potest extra Scenam, sicut primitus cum a solo choro ageretur. Æschylum autem (Tragicum) primum tradunt meditatam esse οὐνοῦ ἐξ ὀφείων. Quapropter Athenienses eum Tragœdiæ parentem appellaverunt, & mortuum in Dionysius invocaverunt, ut annotat Suidas. Initium Scenæ aliquando fit ab omnium (ejusdem Scenæ) ingressu, aliquando unius, qui è superiore Scenâ alium relictum invenit. Finitur similiter vel egressu omnium, vel unius, reliqui sequentem Scenam constituunt. Est, ubi unus solus ad futuram Scenam relinquitur. Cavendum autem, ne qua persona in fine actus, in theatro reliqua sit. Freig.]*

* Partes Accessoriæ seu secundariæ, quæ extra actum, intellectus aut delectationis causâ, adhibentur, sunt: (Ante actum ab initio) *Argumentum, Prologus.* (In medio, inter actum & actum) *Chorus, Mimus, Satyra.* (A fine) interdum adjicitur *Epilogus.*

[*Ac*

[*Ac Prologus, Argumentum, Mimus; Comœdiæ ferè propria sunt: Satyra Tragœdiæ; Chorus & Epilogus utriq; communes. Mirum autem videatur, a Scaligero Chorum inter partes accessorias recenseri, cum in Tragœdia magnam fabulæ partem agat; quidam etiam veterẽ Comœdiam partiti sint in Actum & Chororum. Verùm respiciendus est hodiernus usus, quo Chorus tantum in cantando & saltando occupatur.*]

* 1. *Argumentum* ἀροχὴ, est summa Comœdiæ, paucis versibus comprehensa, quæ Prologo præmittitur.

[*In veteri Comœdia non fuit, ut ex Aristophanis & Plauti collatione apparet, sicut neq; Prologus. Neq; est necessarium, nisi in iis fabulis, quarum nec Prologo nec Protasi continetur.*]

* 2. *Prologus* est Comœdiæ præfatio, præparans spectatores, vel excusatione Poëtæ, vel commendatione fabulæ, vel expositione totius summæ.

* *Primum genus dicitur ἀναφορὴν, cum regeruntur & refelluntur crimina adversariorum, ab ἀναφέρειν, retorquere, referre: exemplum est in Andr.*

* *Secundum συστατικὸν, commendatitium, ut in Hecyrâ. Hi duo modi Terentio sunt familiares, apud Plautum rarissimi. Tertium ἐπιθετικὸν, quia ἐπιθετικὸν, summam fabulæ, continet, ut in Aululariâ. Tales sunt omnes apud Plautum. Est & quar-*

tum genus *μικτόν*, mistū ex prioribus, ut in *Casinā*.

* Prologus consuevit esse *μὴν ἑῶν* & id est, unius tantum persone.

[Apud Plautum in *Trinummo* reperitur *δι᾽ ἑῶν* π & . Negant etiam esse partem legitimā fabulæ, quamvis in Plauti *Amphitruone* *Mercurius* & Prologum agat, & magnam fabulæ partem expediat. Quidam Prologum Latinis tantum attribuunt. Unum *Calliam Atheniensem* ajunt *Tragœdia* Prologum addidisse, & *Euripidem* sæpe Prologi aliquid simile habere, que per plures personas introducat. Prologus autem *ἑῶν* a *Tragœdia* omninò alienus esse putatur, propter notam materiam ex conditione illustrium personarum.]

* 3. CHORUS est pars secundaria post actum introducta, cum plurium personarum concentu aut etiam saltatione.

[Potissimum hos intelligendum de Comico Choro, quia in *Tragœdia* veteri Chorus etiam erat pars primaria. Chorus prima dedit initia *Comœdiis* & *Tragœdiis*, quia solo Choro primū agebant, quo vitia improborum carpebantur, ut supra ex *Laërtio* diximus. Unde accedente Actu due partes *Dramatis* fuere, *Actus* & *Chor*. *Frischl. proœm. in Aristoph.* Postea propter mordacitatem e *Comœdia* Chorus fuit ejectus: Sed qua de persona *Poëtæ* Chorus egerat, ea Prologus in nova præstabat: reliqua, mitius tamen & tediū, expediebat juxta quosdam antiqua *Satyra*, vel *Mimus*. *Scal. refert ad Tibicinem, lib. 3. p. 38.* At in *Tragœdia* Chorus semper permansit.]

Offi-

† Officium Chori fuit, patrocinium auctoris, adhortationes ad virtutes, detestatio vitiorum, preces, conciliationes, &c. Juxta Horat. Auctoris parteis Chorus, officiumque virile Defendat, &c.

[Veteris Comœdia Chorus habebat sex partes speciales, Commation, Parabasin, Oden, seu Strophen, Epirrhema, Antoden seu Antistrophen, Antepirrhema.

In Commatio (sectione) Chorus aliquam è personis alloquebatur, aut abeuntes felici acclamatione prosequerebatur.

Parabasis (transitio Chori ad alium locum & ad populum conversi) dicebat aliquid nomine Poëte de se, suis studiis, de furtis, ineptiisq; aliorum Poëtarum. In cuius locum apud Latinos Prologus successit, ut jam monuimus.

Ode (cantus) preces aliquam ad Deum instituit, ejusve laudes peragit.

Epirrhema (additamentum) converso Choro ad spectatores de rebus ad vitam pertinentibus aut moribus hominum disserit : ubi taxabantur singuli, aut plures impostores, aut universa civitas.

Antode (cantus contrarius) motu contrario relegat Odes vestigia, eiq; respondebat.

Postremò Antepirrhema (contrarium additamentum) itidem vellicabat & exagitabat sceleratos. Hæc in medio Dramate fiebant. Interdum absoluto eo, brevior Chorus instituebatur. Vide Scalig. lib. 3. cap. 97.

Verum hæ partes non semper eodem ordine & numero apud Aristophanem visuntur.

Tragædiarum Chori apud Græcos varii sunt, nec certis legibus astringuntur, neq; attinet eorum conditiones operosè persequi. Qui volet, legat Scal.l.i.c.9. qui satis anxie nomina & discrimina eorū inquirat. De iis etiam iudicium suum aperit, lib. 3.c. 97. si quis aliter nunc fecerit, puto ei licere, quemadmodum sibi licuisse voluerunt illi.]

† Differt Chorus ab Actu tum numero personarum, tum modo actionis. Numero, non enim ultra 4. colloquuntur: at Chorus 24. recipit. Modo actionis: in Actu enim singulæ per se loquuntur, in Choro omnes conjunctim. Deinde omnes etiam in Choro simul modulantur & tripudiant.

[Porro magnam cognationem habent Chori Comici & Tragici cum Lyricis carminibus, tum propter materiam, tum carminis genus, tum modum agendi, quod arguunt etiam appellationes utrisque communes, Ode, Strophe, Antistrophe, &c.

Hodie Chori loco celebrantur absolutis actibus Harmoniæ Musicæ, tum Instrumentales, tum vocales, itemq; elegantes saltationes; quibus recreantur spectatores ad sequentes actus attentius cognoscendos.]

* 4. MIMUS ridicula erat gesticulatio, perstringens aliorum mores, quæ loco Chori, absoluto Comædiæ actu, absq; focco inducebatur extra argumentum, ad reficiendos animos spectatorum.

[Hoc

[Hoc in Attellana dicebatur ἐξόδιον, quasi ἐξω ὄδῳ. In eo lusu cum Pantomimi seu gesticulatores impensius populo placuissent, ausi sunt seorsum suis auspiciis laudem inde quarere, & artificum nomen sibi vendicare, Scal.l.i.c.10.

Natum igitur est ex Comœdia novum fabule genus, Mimi nomine, cum extractum è Comœdia assertâ servitute justum se sibi poëma fecit, ut inquit Scal. Sicut Fescennina carmina ex Attellanâ prodiere, & Satyra è Tragœdiâ. Scal. loco d.]

* Definitur ille MIMUS poëma Dramaticum, & imitans ita, ut ridiculum faciat. Scal.d.l.

[Id est, constituit speciem quandam Comœdia, quæ absq; socco nudis pedibus gesticulatur, unde Latinis planipes dicta fuit. Unde etiam Plautus quasi Plotus a pedum planicie dictus fuit. Translata ea in Italiam, argumenta Mimica adeò dicacitate & salibus auxit, ut unus Publius universâ Græciam eâ laude spoliârit, Laberius autem elegantiam sermonis etiam omne Latium provocârit, Scalig.l.i.poët.cap.10. Cæterum μίμῳ, (id est, imitatio, ἀπὸ τῆς μιμειδῶν,) generatim, etiam pro dramate, & pro Histrione Mimico, usurpatur.]

† Hodie in nostris Comœdiis aliquid simile Mimi habemus, quando absolutis singulis actibus mores rusticorum repræsentantur, aliæve ridicula παρέργως insperguntur.

* 5. SATYRA est pars Tragœdiæ adven-

Z 4

titia,

titia, quæ actu absoluto ad leniendam atrocitatem introducebatur cum Scommatibus & jocorum petulantia. *Vide Scal. lib. 6. p. 867. & lib. 1. c. 12. & 11.*

† Differt à Mimo nihil ferè, nisi quod ille est Comicus, hæc Tragica; deinde quòd Mimus neq; socco, neq; cothurno utebatur.

[*Ne quis miretur, quòd supra Satyram Comœdiæ speciem fecimus, sciat, nos hic de origine Satyræ agere, quæ primitus, ut Scal. docet, pars fuit Tragœdiæ, postea verò extra Scenam excoli cœpta in peculiare poëma excrevit, adeoq; cum Chorus è Comœdiâ sublatus esset, in ejus locum adscita fuit: Sen ut alii volunt, Satyra è Tragœdiâ sublata in illud Comœdiæ genus migravit, Pontan. Quanquam videtur Scal. hanc Satyram Comicam appellare Mimum, l. 1. poët. c. 10. Quicquid sit, Tragica certè Satyra potiùs est, quàm Comica: vicissim Mimus Comicus magis quàm Tragicus, cum Satyra severitatē & amarulentiam seu asperitatem, Mimus verò ridiculam gesticulationem in jocis ferè usurpet. In Latinis Tragœdiis Satyra non fuit, sed in novum planè poëmatis genus migravit, (authore Lucilio, majore avunculo Pompeji Magni,) quod Græci ignorarunt, ut Quintil. testatur. Mutatum est metrum etiam, cum enim Lucilius primò usus esset jambis, eos postea in hexametros mutavit, & primus nasi stylum acuisse à Plinio dicitur propter virulentiam.]*

† Et cū ante Agricolæ genio indulgentes alternis versibus opprobria rustica fudissent, ut docet *Horat.*

rat.

rat. Epistola 1. lib. 2. postea ea consuetudo in pompas & solennes Deorum ludos abiit, ut etiam ἐξ ἀμαξῆς, id est, è plaustris (unde proverbium, plaustra convitiatorum) convitia & Scommata in quovis obvios liberè dicerentur. *Confer Horat. Sat. 4. 1. serm. & Epistola 1. libr. 2.]* Hanc Satyram ita definire licebit.

* SATYRA nova Latina est poëma multiforme, mordax & falsum, ad corrigendos corruptos hominum mores accommodatum.

[*Multiforme, quia modò ἐξνηληθὲν, modò δεγμαληθὲν, modò μικτὸν, ut ad certum genus referri non possit. Nos conjunctim hic tractare maluimus, quæ de Satyra sunt. Exempla istius varietatis in Satyricis sunt obvia. Materia igitur, vel objectum Satyræ est, sicut & Priscæ Comædiæ, turpitudine risu & odio digna. Postulat versutum & sagax ingenium. Amat varietatem materie, (ob quam causam nonnulli Satyram dictam volunt à quodam genere lancis, quo primitiæ ad sacra Cereris inferebantur; quoniam, ut in ea lance diversorum generum fructus disponebantur: Sic in Satyra varia res & diversæ tractarentur, quibus Satyra expletur, ut tãquam saturetur: Et eandem ob causam Varro & Festus dictum volunt à Satyra, quodam farciminis genere, quod diversis rebus infarciebatur,) amat etiã Satyra crebras & acutas sententias, numeros humiles, & iccirco neglectiores: quin illum neglectum pro cultu habere sibi videtur; nescio enim, quid irrisionis præ se*
Z S ferant

ferunt claudicantes versiculi Horatiani. Veteres fictis utebantur nominibus, ne potentiores in se irritarent: aut vera nomina ex historiis sumebant similibus. Neoterici nomina sceleratorum è veteribus mutuo petunt, aut è Grecis nova effingunt. Partes certas nullas habet, neq; unam certam dispositionem: qualibet autem debet esse elegans. Aliquando abruptum est exordium. Stylum vulgarem, purum tamen vult, & presentibus negotiis accommodatū: Quis enim ferat, inquit Quintilian. lib. 9. contrapositis & consimilibus irascentem, flentem, rogantem, deprecantem, ubi atrocitate, invidia, miseratione opus est? cum jam cura verborum deroget affectibus fidem, & ubicunque ars ostentatur, veritas abesse videatur. Floruerunt post Lucilium Satyrici, Terentius, Varro, Horatius, Juvenalis. Horatius festivus derisor, censetur salsior & jocosior: Persius tetricus censor, severior & tristior: Juvenalis petulcus exagitator, petulantior & obscœnior, vide Scal. lib. poet. c. 98. Horatius etiam occulius, quam reliqui, vitia taxat, quod videtur esse artificii. A Scaligero propter elegantiam versus & acrimoniam sententiarum Juvenalis princeps Satyrorum dicitur.

Verba non decet esse obscœna, ne dum vitia insectamur, eas ponamus voces, è quibus, qui legunt, evadant deteriores. Ideoq; Ansonius & Juvenalis prudentissimè alicubi Græca vocabula interserunt, quòd flagitia & quedam arcana neutiquam Latine dicenda putarent. Vide Scalig. lib. 3. poet. c. 48. Alias affectatio Græci sermonis in carmine Latino, ut sup. dictum, vitiosa est.]

* 6. Epi-

* 6. EPILOGUS est pars adventitia dramatis à fine adjecta, ut ejus usum indicet, vel aliud quippiam nomine Poëte moneat.

[*Olim duobus ad summum verbis absoluebatur, Valetè & Plaudite. Hodie justum sæpè carmen explet. Interdum per Chorum fit Epilogus, ut in Aristophanis Ranis, & omnibus Tragediis Græcis, una Senecæ Latina. Ita autem comparatus esse debet, ut cum delectatione spectatores dimittat.]*

III.

* ACCIDENTIA interna seu Affectiones sunt, è quibus dramata dicuntur Motoria vel Stataria.

* Motorium, drama est turbulentum, quod plùs in agendo consistit, quàm loquendo.

[*Tales sunt Terentii, Adelphi, Heautontimorumenus, Phormio: Plauti Amphitruo, &c. Senecæ Hercules furens, Thyestes, &c.]*

* Statarium est drama sedatum, quod plùs in loquendo versatur, quàm agendo.

[*Tales sunt Terentii Hecyra, Plauti Cistellaria, Pseudolus, &c. Aristophanis Plutus, &c. Senecæ Octavia, Hercules furens, &c.]*

† Quædam etiam medio modo se habent, & dicuntur Mixta, quæ ab utroque genere partem trahunt, ut Terentii Eunuchus, Andria, Plauti Aulularia, Aristophanis Nubes, Ranæ, &c.

I V. *

IV.

* Accidentia externa sunt *Titulus, Modi, Cantus, Saltatio, Apparatus*, ut Scaliger recenset; sub quo licet comprehendere *Theatrum, Amphitheatrum, Scenam, Proscenium*.

* **TITULUS** est nomen fabulae.

[*Variè imponitur, vel à loco, eventu, primaria persona, &c. Sed tamen ab ea parte, factò vel persona inscribendus est, quæ est celeberrima, dignitate vel infelicitate, aut quæ plurimùm in toto argumento versatur. Interdum nomini proprio discriminis gratiâ additur Epitheton; ut apud Senecã Hercules furens, & Hercules Octavius. Apud Sophoclem Ajax flagellifer, & Ajax Locrensis, alia Tragedia; Apud Euripidem Iphigenia in Aulide, & Iphigenia in Tauris, &c. Hinc quidã ajunt, recetiores peccare, qui, cum nihil opus sit, duplicatis nominibus Comœdias suas inscribunt, ut Saulus conversus, &c. Pontanus in Poët. Solebant Tituli in Proscenio proponi unã cum Poëtarum nominibus, antequam fabula agerentur. Vide plura apud Scal. lib. 3. c. 123.]*

* **MODI** sunt mensuræ certæ cantus, quas Thymelici, seu Musici Choris præscribebant.

[*Hinc in Titulis Terentianis: Modos fecit N. N. tibiis paribus, dextris & sinistris, &c. Apud veteres melodia fuit simplex, ut Tibia tantum 4. τευπήματα, id est, foramina habuerit. Πολύτητον, id est, multiformem fecit Theodorus Thebanus, ut Pollux testatur.*

Quod

*Quod docet etiã Horat. Tibia non ut nunc Orichalco
vinctã, tubãq̃, Amula, sed tenuis, simplexq̃, foramine
paucò Aspirare & adesse Choris erat utilis, &c. in ar-
te poët.]*

* CANTUS & SALTATIO per se nota
sunt. Differentias varias videre licet apud
Scal. l. 1. Poët. c. 18.

[*Locus cantuum & saltationum erat juxta scenam
& dicebatur Orchestra & Thymele, unde Thymelici,
id est, cantores vel præfecti cantus atq̃, modorum, Or-
chestra astantes, dicti fuerunt. 'Από & ὄρχειν, saltando,
quòd Chorus antiquus ferè cum saltatione & canticis
suas partes perageret.]*

* APPARATUS sunt omnis generis or-
namenta, Syrma, Cothurnus, Soccus, in-
troitus, aulæa, tapetia, machinæ versatiles,
Scenæ pictæ, habitus vestium, &c.

[*Apud antiquos Cothurnus proprius erat Tra-
gœdia, quod erat genus calceamenti sublime, subere
sublevatum. Inde cothurnatus pro sublimi & magnifi-
co. Et Cothurnatus vates, id est, Tragœdus. Erat autem
τετράγων & ἄμφω ποδῆξι, quadrangulus & u-
triq̃, pedi aptus dextro & sinistro, unde Proverb. Co-
thurno versatilior. Vide Erasmi Chiliad. Syrma est
vestimenti genus prolixum & magnificentum, Tragœdia
solenne, alias mulieribus frequens. Soccus erat pro-
prius Comœdia, humile calceamenti genus, & mulie-
ribus usitatum.]*

* THEATRUM est locus, quo fabula a-
gitur & spectatur. * Am-

* AMPHITHEATRUM est locus circumstantium spectatorum circularis, ita ut undiquaq; spectari possit.

[*De theatro & scena, (id est, loco fabulae agenda, supra enim Scenam alio significatu, tanquam partem consideravimus,) ita scribit Freigius: Principio subitariis quibusdam gradibus & scena in tempus extracta ludi edebantur, & populus stans spectabat. Postea magno sumptu theatra & amphitheatra ubi sederent, extracta sunt, quorum cavea 7000000. caperet, autore Plinio. Erat autem theatrum in modum hemicycli, cujus ab utroq; cornu scena erant cum singulis aris, quarum una Bacchi, altera ejus Dei erat, in cujus honorem ludi fiebant. In ipso autem theatro triplex ordo sedilium fuit. Primus plebejorum, secundus equestriū, tertius patriciorum. In primis autem quatuordecim ordinibus, postea nemo sedebat per legem Rosciam, nisi equites qui possiderent XM. coronatos.]*

* SCENA verò umbraculum erat, quò se histriones conferebant, idq; ex arboribus primò fuit, postea siparia, id est, tapetia eum usum præstiterunt.

[*Fuit autem duplex scena: Una versatilis, quæ subito tota machinis quibusdam convertebatur, & aliam picturæ faciem ostendebat. Altera ductilis, quæ tractis iis huc atque illuc interiorem picturæ speciem nudabat.]*

* PROSCENIUM deniq; locus erat ante scenam,

scenam, (unde & nomen habet,) in quam evocabantur mimi seu histriones ad fabulas agendas, quod aliàs Pulpitum dicitur.

[*Proscenium igitur ipse locus medius est, in quo fabula agitur. Vide de his Scal. l. i. c. 21. Ceterum hæc ad accidentia externa retulimus, quia Locus etiam, testibus Philosophis, rationem Adjuncti habet, quatenus rem circumstat, neq; essentiam ejus ingreditur.*]

V.

G E N U S C A R M I N I S.

† Hoc vel in Actibus spectatur, vel in Choris. In Actibus utraque tum Comœdia, tum Tragœdia Jambico carmine constat. *Hunc socci cepere pedem, grandesq; cothurni.* Horat. Et Trochaico. Tragœdia ferè Jambis Senariis, Comœdia octonariis, septenariis, senariis, quin & dimetris. *Tragœdiam vetant recipere puros jambos, videlicet, ne quid Tragica gravitati decedat.* Unde apud Senec. nulli extant. Sed Greci hanc legem non tam strictè servarunt, apud quos reperiuntur complures. Chorus carmine Lyrico fit. Genera varia & nullis legibus devincta. *Videas etiam hexametros, ut in Ranis.* Apud Senecam sunt Sapphici, Choriambici, &c. de quibus legi potest *Micyllus, & Hieron. Avantius.*

Observationes seu præcepta quædam Tragœdiæ & Comœdiæ.

[De dispositione generali dramatum, sic pulchre Viperanus. *Tragici & Comici non ea omnia, quæ argu-*

argu-

argumento commemorant, per agentes personas imitantur, verum inde agendo inchoant, unde res ad certam temporis legem venire potest: qua verò antecedunt, ea explicant in Prologo, (vel protasi, seu primâ parte fabula, in quâ res præterita ab actore aliquo edicuntur.) Quod in actu primo maximè fit, ut spectator ex præteritarum rerum commemoratione intelligat, quæ aguntur.

DE MATERIA utriusq; dramatis supra in discrimine dictum est: res scilicet in Tragœdiâ esse terribiles, atroces, luctuosas, unde terror & commiseratio, quæ est nota peculiaris Tragœdiæ. Erunt igitur iussa regum, cædes, suspendia, exilia, orbitates, parricidia, incendia, fletus, ululatus, querimonia, funera, epicedia, &c. Denique res gravitatis & atrocitatis plena, quarum vim magnoperè vel minuit, personarum conditio, Tragœdiæ materies.

Personæ igitur materia conformes sint: fucunda est in illis comparatio, qua sæpè utitur Terentius, ut in omnibus, (præter Eunucho) habeat binos senes, & in omnibus, (præter Hecyram) binos adolescentes. Spectra etiam alicubi adsciscuntur, ut in Hecubâ. Monent etiam, pauciores convenire Tragœdiæ personas: ac diis tum concedi locum, cum vel præterita mortalibus ignota referenda, vel futura ἀπὸ μηχανῆς referenda sunt, aut omnino si quid humano ingenio & industria confici nequit. Unde Horat. Nec Deus interfit, nisi dignus vindice nodus inciderit. --- Porro cædes, suspendia, &c. non convenit oculis spectanda subjici propter immanitatem obnoxiam offensionem, juxta præceptum Hor.

non

— non tamen intus

Digna geri promes in Scenam, multaq; tolles
 Ex oculis, quæ mox narret facundia præfens,
 Nec pueros coram populo Medæa trucidet,
 Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus,
 Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem,
 Quodcunque ostendis mihi, sic incredulus odi.

Æschylum Aristoteles tradit cædes à Scenâ remotas per nuntios narrari instituisse. Sæpè etiam Chorus ei rei adhibetur. Nonnulli tamen è Græcorum & Latinorum aliquot exemplis aliud sentiunt. Pontan. in poet.

Actio Tragediæ unius ad summum bidui spatio circumscribatur. Itaque, quæ antecesserunt, narranda sunt, quando independet actio. Nec prudentis Poëta est efficere, ut Delphis Athenas, aut Athenis Thebas momento quispiam proficiscatur. Res enim ipsæ ita deducenda disponendæq; sunt, ut quàm proximè accedant ad veritatem. Neq; enim eò tantum spectandum est, ut spectatores vel admirentur, vel percellantur, sed & docendi, & movendi, & delectandi, vide Scal. lib. 3. c. 97. pulcherrimè de his differentem. SENTENTIIS præterea Tragedia tanquam columnis universæ fabricæ, fulcienda est, quarum duo genera: simplices & præcise, aut diductæ & amplificatæ, Scal. ibid. Utrunq; genus idoneum est.

Contra Comœdia res lætas easq; civiles ac privatas tantum, quæ ad sublimitatem Tragicam non assurgunt, sibi vendicat. Hic lusus, comessationes, nuptiæ, servorum actus, senes decepti, emundti argento, &c. Unde & personæ viliores: & dictio etiam mediocris, non tamen

Ad

ad

ad Mimicam levitatem descendens: sed facilis, aperta, suavis, pura, elegans, cum mediocri ornatu personarum, varietati se attemperans. Nam ut scite Hor. Intererit multum, Davusne loquatur Herulve, &c. Quia tamen sepe res lata regibus aut alioquin illustribus personis obtingunt, hinc hodiernis etiam Comædiis regia & illustres personæ representantur, earumque negotia exhibentur, quia isto materiæ discrimine potissimum Comædia & Tragoedia inter se distant.

Summo autem studio in personis τὸ πρῶτον observandum est, ut cuique ætati, sexui, &c. sua conveniens oratio, actio & mores tribuantur, ut supra etiam attigimus. Alii quippe mores sunt adolescentis, alii viri, alii senis, ut iterum Hor. Ætatis cuiusque notandi sunt tibi mores, Mobilibusque decor naturis dandus & annis. Reliqua apud ipsum poetam legantur, & præterea Aristotelem in Rhetor. Huc pertinet, ut è communi opinione aut historia mores in personis exprimantur: v. g. honoratum si forte reponis Achillem, Impiger, iracundus, inexorabilis, excors, &c. Hor. Quin & hoc precipiunt, ut qualem personam initio introduxeris, talem deducas ad Dramatis finem. Quâ de causâ Euripidem damnant, quòd Iphigeniam primò abjectam finxerit animi, post id animosam. Hoc vocant, τὸ ἰσὺλον, id est, æquabile. Pontan. instit. poet.

Actio unius diei spatium aut paulò majori comprehendatur. Et quoniam exitus latus esse exactè non potest, nisi è periculis liberatus esse intelligatur, unicum hoc dispositionis artificium sit, ut mirabiles eventus inter se implicentur, intricentur, perturbentur, modò spes, modò

modò metus, lætitia, dolor, admiratio, insidie, suspensio animi, quò res inclinatura, quemve eventum sortitura sit, donec tandem insperata catastrophe omnia lato fine componantur. Interim ubi commodè fieri potest, sales lepidi & joci inspergantur. Et hoc quidem in fictis argumentis facilius fit, in veris autem seu gestis παράπειρα cognata asciscenda sunt, & defectus illis resarciendus. Sic Frischlinus egregius Poëta in Rebeccã suam introducit Ismaëlem, cum suo Satellitio, qui Comœdiæ humilitatem corrigit, & facetis salibus condit. Quamvis sint, qui παράπειρα reprehēdant, si videlicet prorsus à presente materiã aliena sint. Loquor autem de essentialibus Comœdiæ, non de ἐπεισοδίοις inter actum & actum: illa quippe sunt arbitraria Dramatis ornamenta.

Joci nō sint scurriles seu Mimici, quales Plauto ascribit Horatius. Terentium, quòd natura tristiolem finxerat, arbitrantur, joculari magis non potuisse quam noluisse. Aristophanes quid hęc in parte valuerit, ex ejus scriptis patet. Nihil ferè a quoquam dicitur, unde non capiatur occasio ad aliquid subsannandū. Omnia apud ipsam nova sunt & repentina, quòd venustatem auget. Neq; illud prætereundum, propterea quòd fabulæ scribuntur, non tantum ut agantur, verum etiam ut legantur, multa poni à Poëtã, ut à lectoribus facilius intelligantur, exempli gratia: In Amphitruone, ubi Jupiter & Amphitruo cicatricem detegit. Etenim cum in Scenã essent, satis erat, si detegerent. Scriptum est tamen Deteximus; vide: ut lector etiam intelligere possit, quid actum sit. Scal. l. 3. cap. 97.

LIBER SECUNDUS
DE POETIS COMICIS
& Tragicis.

Dicendum est etiam aliquid de collatione precipuorum Comicorum & Tragicorum. Tragici apud Gracos potissimum tres excelluerunt; Æschylus, Sophocles, Euripides. Æschylus antiquior Sophocle novem annis, Euripide 24. A Quintil. lib. 10. c. 1. sublimis vocatur, gravis & grandiloquus, sæpe usq; ad vitium, sed rudis in plerisq; & incompositus. Propter quod correctas ejus fabulas in certamen deferre posterioribus Poëtis Athenienses permisere. Inter Sophoclem & Euripidē sic statuunt. Sophoclem μεγαλοφώνωτερον, (unde cothurnus Sophocléus, Eclog. 8.) graviorem & simpliciore Euripidem disertiore, argutiorē & omnino doctiorem, quippe qui Rhetoras & Philosophos diu audierit. Unde Crantorem Laërtius scribit, Homerum & Euripidem præ cæteris Poëtis mirari solitum fuisse, propter reconditam doctrinam & sapientiam. In partium tamen fabula ὀμοιομίᾳ, & decenti coagmentatione Sophocle est inferior: ut testatur Aristoteles. Euripides, ait, tametsi alioqui μὴ εἶ ὀμοιομεῖ, tamen τετραγικώτατος τῶν ποιητῶν esse videtur, seu in eo, quod Tragœdiæ proprium est, præstare cæteris; quoniam acerbos casus plures, quàm alii, Tragœdiis suis inserere studuit. Breviter, Euripides est τετραγικώτερος in rebus, ille in verbis, Euripides doctior in rebus, ille in dispositione. De Latinis verò Plauto & Terentio, qui præ reliquis teruntur, non conveniunt. Plantus sanè est lepidior, sed interdum Horatii judicio scurrilis, sibi nunquam similis,

similis,

similis, semper novus, & varietate materia amabilis. Contra Terentius nimis aequabilis & unius ferè styli, puri tamen, tersi & lectissimi: quem propter pluris eum faciunt, quam Plautum: Scaliger tamen nostrum non esse de Latinitate Plauti judicare ait, cum unusquisq; Comicorum suis temporibus, quod ad loquendi rationem pertinet, satisfecisse putandus sit. Et sanè non deest Plauto sermonis elegantia. Unde Varro scribit, Musas Epici Stolonis sententia Plautino sermone locuturas fuisse, si Latine loqui voluissent. Res etiam in Terentio languidiores sunt. Breviter: Terentius in puritate styli excellit. Plautus in varietate materia & salibus, seu, Plautus est Comicus magis, Terentius magis locutor. Plura vide apud Scal. l. 6. c. 2. & 3.

Senecam Tragicum Latinum nullo Graecorum, majestate inferiorem existimat Scaliger, quin Euripide etiam nitidiorem, lib. 6. c. 6. Olim Tragedia ipsius tantæ fuerunt auctoritatis, ut quò quisq; plures versus ex eis recitare posset, eò haberetur doctior.]

Aa

3

Schema

SCHEMA CARMINIS DRAMATICI.

LIBER SECUNDUS

274

C A P. X.

D E D R A M A T E B U C O L I C O.

† *Hucusque de Dramate Scenico, sequitur Bucolicum.*

* BUCOLICUM est drama pastorale: seu, est poema dramaticum, continens colloquia pastoralia.

† *Seu: Drama repræsentans actiones pastorum. Ab aliis definitur, actionum rusticarum imitatio. Dicitur ἀπὸ τῶν βουκόλων, id est, pastoribus. Differt à Scenico dramate, quia extra Scenam consistit.*

[*Hoc genus carminis antiquissimum autumat Scaliger, ex vetustissimo vivendi more, nempe pastorum, qui fallendi temporis gratiâ vel natura instinctu, vel avicularum imitatione, vel arborum sibilis ad cætilenas excitati fuerint, quæ deinceps in leges metri redactæ, lib. I. cap. 4. Quamvis autem varia pastorum genera sint: αἰπόλοι, caprarii, ποιμένες, opiliones, συβώται, subulci, βουκόλοι, bubulci: Tamen κατ' ἐξοχὴν ἔζωε δρισδύοντες, ut Scholiastes Theocriti inquit, propter excellentiam pecoris, Bucolico nomine omnia inscribuntur. Quin ἔτι villica, piscatoria, holitoria, sylvestria, ἔτι hoc genus recipit, Scal. lib. 3. poet. c. 99. Est etiam apud Theocr. Oeconomicum, Idyll. 28. Sciendum autem quedam Bucolica non ad dramata, sed exegetica pertinere: Quedam etiam ex utrisque mista esse: ut patet, ex ecloga 7. 6. 10. Idyllio 24. &c. Que*

propter stylum rustico sermoni accommodatum, ad μῆλικὰ ποίματα referrī possunt.]

* Singula carmina Bucolica vocantur εἰδύλλια, vel ἐκλογαί.

[Εἰδύλλια velut Scalig. εἰδύλλια, diminut. ab εἶδος vel ἰδέα, species: quod imitatione aliquid representarent. Sic appellantur Theocritea, itemq; Moschi & Bionis. ἐκλογαί, electa, quod de reliqua turba eorum, quæ subito calore excidissent, selecta & exactius elaborata essent. Tales sunt Virgiliana. Sunt & aliæ appellationes, ut ἰσλαί, λυλιέρονς, carmina messorum, sicut & Borcos, Adonia, Maneros, de quibus & precedentibus, Scal. lib. 1. c. 4.]

* Personæ sunt agrestes, pastores, agricolæ, &c. Ita: Res etiam simplicitatem rusticam & pastoralem præ se ferunt.

[Hinc Virgil. sub agresti Sileni Dei sylvatici personâ, mysteria de ortu Mundi è libris Sibyllinis profert, eaq; semper ad agrum & sylvas retrahit, eclog. 6.]

* Stylus est humilis & vacat splendore aut gravitate.

[Qua in re præponunt Theocritum Virgilio. Acumen quoq; est in multis Virgilianis, ut: Qui Baviuum non odit, amet tua carmina Mœvi. Scal. lib. 4. c. 14.]

* Carmen Bucolicum est vel Μονοπέζωπον vel Ἀμοιβαῖον. Μονοπέζωπον, quo inducitur persona tantum una, unde & nomen habet. Ἀμοιβαῖον, quo plures personæ alternis

can-

cantantes introducuntur. Illius exemplum est
in eclog. 2. 4. 6. 10. Idyll. Theocrit. 2. 3. 11. &c.
Hujus in eclogis & Idylliis reliquis.

[Quod ad Materiam attinet, varia in Bucolicis
tractantur. Vota, gratulationes, obtrectationes, lauda-
tiones, cohortationes, gratiarum actiones, querimonia,
threni, joca, &c. omnia tamen stylo humili, ut dictum
est, qui agrum & pascua oleat, ut cujuscunq; generis
negotium ad agrorum naturam retrahatur. Iccircò
præter nemora & agros si quid ex urbe oblatum buco-
lica canat, ita tractetur, ut quasi in agro ortum, aut in-
ventum, aut actum dicatur. Comparationes etiam ex
agro & pascuis ducantur, Scalig. lib. 3. c. 99. Babulcis
attribuuntur paulo grandiuscula, minora Opilioni-
bus & Caprariis, tenuior stylus holitoribus. Frondator,
vindemiator, messor, lignator, fœnifeca, Arator, nun-
quam in opere loquuntur, viatores autem colloquuntur
aut concinunt, ut Scal. d. l. tradit. Verùm contra vide-
mus, apud Theocrit. toto Idyll. 10. messorum colloqui. I-
dyllo item 21. Piscatores. Sæpè allegorice sunt eclogæ, ut
cùm Virgil. in primâ inducit Tityrum & Melibœum,
per Tityrum semet intelligit, qui arva sua ab Augusto
receperat, militi jam addicta peregrino: per Meli-
bœum, reliquos vicinos suos, qui sua prædia militi re-
linquere cogebantur. Gratias igitur Augusto Eclogâ
istâ agit, dum beneficium ipsius ex collatione amplificat
& commendat. Verùm non necesse est semper esse alle-
goricam, cùm sæpè directâ sit, ut Idyl. 17. Theocriti, quod
inscribitur Ptolemæi encomiû: & sic reliqua pleraque.

A a 5

Nomina

Nominatum eclogarum tum pastorum rebus apta finguntur, aut ex auctoribus desumuntur, ut μελιβοι & αμέλεδω curā agere & βῆς, bos. Κορυδὼν ἀρέφωδ & γαλερίτα, avicula agrestis, &c. Regnat in Bucolicis verus Hexameter, qui narrationibus aptissimus & cātilenis rusticis satis idoneus, visus fuit. Apud Theocr. Id. 8. videmus etiam elegiacum hexametro mistum. Et Id. 28. Choriambicum. Idyl. 29. Heroicum brachycatalecticū. Idyll. 30. Anacreonticum, sive illud Idyll. malis ad Lyrica referre. Laudatur Bucolicus hexameter, si quartus pes integra voce dactylum constituat, ut, Tityre pascētes a flumine reice capellas: Quam nonnulli vocant Casuram Bucolicam, Pontan. Scaliger ita nominat pedem Quintum, ut, Tityre tu patula recubans sub tegmine fagi. lib. 2. c. 37. Quidam in primo pede requirūt idem. Sed nihil opus est curiosè observari. De Scriptoribus Bucolicis. Apud Græcos excellit Theocritus. Pauci enim restant de Moscho & Bione, è quibus nonnulla Theocrito ascripta fuerunt. Apud Latinos palmam obtinet Virgilius. Sed adhuc controversitur, Num Theocritum superaverit, an ab illo superatus fuerit. Equidem Scaliger Virgilio palmam tribuit, eosq; pauci corruptique iudicii Grammaticos vocat (intelligit Servium, &c.) qui contrarium sentiant, lib. 5. c. 5. Verum audiamus, quid ea de re scribat H. Stephanus in proœmio Theocriti; ex ipso Theocrito: *νῆξ μὰν ἔδ' ἀν. & ἀνὰ σάτοι δ' ἐγένοντο*, inquit, id est: Neuter victor erat, nāq; est invictus uterq;. Cum enim nihil persone, quas induxerunt, nihil tempora, quibus vixerunt, nihil lingua, quibus usi fuerunt, commune inter se habeant,

neutri

neutri palmam posse quenquam concedere existimo, quin de altero male mereatur. Et paulò post. Sed negari non potest, quin nonnulli sint apud hunc poëtam (Theocritum) idiotismi, quibus nihil elegantius, nihil venustius, inveniri apud ullum Poëtã Græcum possit. Hæc quum ita sint, censeo de duobus his poëtis dicendum esse, utrunq; in suo dicendi genere excelluisse. Hæc Stephanus. Ex recentioribus complures Bucolica scripsere, Mantuanus, Sannazarius, Politianus, Vida, Eobanus, &c. de quibus judicantem vide Scal. lib. 6. poët.]

C A P. XI.

D E C A R M I N E M I X T O,

nempè Epico.

† Hactenus de carmine dramatico, Restat Mixtum.

* Mixtum carmen est, quod ex utroque exegetico & dramatico constat, id est, quod modò rem simpliciter exponit, modò personis sermonem attribuit.

* Tale præcipuè est Epicum.

[Præcipuè, quia & quedam Bucolica, Epigrammata, Satyrica, &c. mixta reperiuntur.]

C A R M E N E P I C U M.

* Epos est carmen mixtum de illustribus illustrium personarum actionibus.

† Scaliger ita: Carmen, quo heroum genus, vita, gesta, describuntur, l. 3. cap. 96. Aliter: quod
 varia

varia rerum vicissitudine sublimium personarum res gestas describit. Unde *Heroicum* cognominatur. Huic adhibetur carmen *Hexametrum*.]

[Ἐπεὶ, id est verbum, de poemate καὶ ἐξοχλῶ dicitur trifariam. 1. de omni cujuscunq; generis. 2. de hexametro tantum, exegetico. 3. de hexametro mixto, quæ significatio hujus loci est. Hoc Scal. omnium princeps esse affirmat, quia scilicet materias continet universas, lib. 1. c. 3. Hujus structuram & leges tradituri, I. Materiam. II. Dispositionem generalem & specialem. III. Stylum. IV. Carminis genus. V. Scriptores, considerabimus.

I. MATERIA.

MATERIA est, Res gesta regumq; ducumq; & tristia bella: quæ gravitate & vicissitudine eventuum constant. Unde personas etiam magnificas introduci convenit. Argumentum petitur ab historicis, neque enim decet prorsus fictum esse.

II. DISPOSITIO.

DISPOSITIO GENERALIS has habet leges, juxta Scal. l. 3. cap. 96. Una est, ut narratio non à gemino ovo, ut Horat. pulcrè monet, inchoetur, sed ab illustri aliquo factò intermedio, ut auditor suspensus detineatur, (quæ præcipua poëtæ virtus est.) Reliqua quæ præcesserunt per occasionem deinceps enarrantur à personâ inductâ. Sic Homerus non orditur à primo belli Trojani anno, sed medio vel ut alii volunt extremo, in
quem

quem scilicet ira Achillis incidit: & per anticipatio-
nem deinceps ante acta describit. Sic Aeneis in Sicilia
Aeneam excipit, & antegressa per occasionem colloquii
cum Didone lib. 2. & 3. exponit, ad imitationem Odysf.
7. 8. 9. 10. 11. 12. Ovidii Metamorphosis directam se-
riem sequitur, initio facta ab initio Mundi, quare a
nonnullis inter Epica non numeratur: sed historica
fabulosa. Reprehenditur & eo nomine Apollonius in
Argonaut. Pontan. l. 2. cap. 5. Aristotelicum est illud, a
medio incipere tanquam notissimo. Altera lex huic
confinis, ut narratio non recto tramite ducatur, ne pa-
riatur tadium. Cujus rei ideam perfectam exhibet
Æthiopica historia Heliodori, quam propterea epico
poëta accuratissime legendam Scaliger censet, loco cit.
Tertia, ut dilatetur ἐπεισοδίοις seu digressionibus, qua-
rum novitas & varietas ornatum atque majestatem
carmini conciliat, animumq; auditoris quasi captivum
ad finem usq; perducit. Sed videndum, ut omnia cum
poëmatis totius systemate aptè cohereant, in quo Luca-
num peccasse Scalig. docet lib. 6. p. 846. Denique finis
poëmatis in memorabili aliquo eventu statuatur, Quo
in genere commendatur Homeri & Virgilii prudentia,
quorum ille cum Achillis Encomium instituisset, non
pervenit ad turpem ipsius interitum, sed Iliada con-
cludit cede Hectoris ab Achille facta: Ita in Aeneide,
aliisq; pluribus. Errant enim qui putant Aeneida esse
opus nondum absolutum.

DISPOSITIO SPECIALIS. Exordiū ne sit tu-
midū. Quemadmodum Oratores initio temperamentū
quoddā dictionis observant, ut verecunda sint, nō tumi-
da, non

de, non elatis intensa verbis, sed acuta sententiis principia: Ita poematum quoque epicorum initia comparata esse debent: quod & Horat. monuit, notans cuiusdam poetae ambitionem. Non sic incipias, ut scriptor Cyclicus olim, Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum. Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu? De hoc vitio accusatur etiam Lucanus & Statius in Achilleide. Exordium idem hic est cum propositione. Propositio plana sit & brevis, nec ultra quam opus complectitur, se extendat. Sic Homerus Iliadis initio tantum ira Achilleae mentionem facit, quia ultra eadem Hectoris non erat progressurus. Odyssea & Aeneis quamvis personas propositas non nominent, perspicue tamen illas describunt.

Invocatio ab Ethnicis ad Musas vel illustres viros, propositioni olim subjungebatur. Sic Virgilius Augustum & Mecœnatem, Ovidius in Fastis Germanicum, Lucanus Neronem, Flaccus Vespasianum, Statius Domitianum, Oppianus Antoninum appellant. Interdum & in medio, quoties rei difficultas postulare videbatur, ut Iliad. β. ante Catalogum navium, Aen. 6. ante descensum ad inferos. Christianos poetas decet a Deo solo auxilium flagitare, nisi sit dedicatio tantum operis. Laudabile exemplum est apud Frischlinum, in nuptiis Wirtemberg. Fuit invocatio apud priscos, & poetarum & Oratorum, postea vero ab Oratoribus neglecta. Quare Cic. Verrem ob morem istum obsoletum irridet. Exemplum vetusti illius moris est, Aen. 10. Prefatus divos solio rex (Latinus) insit ab alto. Ab historicis prorsus erat aliena, ut patet ex Livio, in pœfat.

Quare

Quare Val. Maximus notatur, quòd Tiberium Cæsarem invocare ausus est.

Narratio ne sit prorsus ficta. Circumstantiæ verò fingi possunt. Sic non omnia Maro de *Aenea* finxit. Certum est enim, illum exciso *Ilio* cum sociis in *Italiam* navigasse, ibiq; regnum condidisse. Quibus autem circumstantiis id evenerit, cum ex historiis certum non esset, *Virgilius* de suo confinxit: etiam contra veritatem historiae, ut in *Didone*, quæ multis seculis vixit post *Aneam*, ut patet è *Iustino*. Tales sunt fabulæ illæ mirabiles in *Homer. Odyssea* & *Iliade*, quæ semper aliquid veri habent falso mixtum. Eas *Scaliger* putat, è vulgi rumore communi acceptas, lib. 1. cap. 5. velut si quis apud nos describeret, quæ de *Theodorico Veronensi*, *S. Elizabetha*, *Fortunato*, &c. vulgò circumferuntur. Commendatur narratio, i. si inopinatos casus & eventus mirabiles, quibus moveatur animus lectoris, producat. Ita enim conciliat operi varietatem, voluptatem, & lectorem attentum servat. Sic scripta est historia expugnationis *Trojanae*, *Aneid. 2.* *Græci Achemenidis*, *An. 3.* *Didonis*, *An. 4.* *Palinuri*, *An. 5.* *Descensus ad inferos*, *An. 6.* &c. *Odyssea* his rebus scatet. Nisi enim expectationibus, spe, metu, admirationibus, doloribus cæterisq; animi motibus poëma animeatur, frigebit. Atq; narrationes istæ sæpè rerum futurarum semina spargunt, ut, *Patrocli cædes Achillem* excitat ad *Hæctoris cædem*: *Baltheus Pallantis cæde Turni*, &c. 2. Narratio debet esse verisimilis, ideoq; persona accommodata, quemadmodum in dramate dicebamus. In eo enim discrepat inter cætera poëta ab historico quòd

quòd

quod hic, quid hæc vel illa persona egerit in individuo commemorat; ille, quid talis persona, quam describit, debeat vel soleat agere, tanquam in idea exponit. Unde Aristoteles poësin dicit esse φιλοσοφωτέραν. Sic Virgil. in *Aenea* exprimit piū & magnanimum heroa, Homerus in *Ulysse* fortem & prudentem seu politicam, ad quem scopum omnia dicta, facta & eventus accomodat. 3. Narratio sit perspicua, ne lectorem offendat. Quare crebra & longiuscula parentheses sunt fugienda, item hyperbata, nisi singularem emphasin habeant, ut supra diximus, cap. 2. In principio narrationis, Poëta causas, historicorum more, interdum præmittunt, ut in *Iliade* causam iræ Achilleæ, in *Aeneide* iræ Junonia. Ex Scaligero quoque notari potest, quam apud Virg. *Aeneidos* libros distribuerit, ut singuli terminos illos sibi quæsisse videantur. Quilibet enim memorabili aliquo eventu clauduntur, lib. 3. c. 96.

III. STYLUS.

STYLUS quomodo personis accommodandus sit, supra diximus & copiosè Scal. ea de re initio lib. 3. agit. Vitanda sunt vocabula barbara & obsoleta, atque peregrina, quæ intelligi nequeant, quocirca Persius irridet hos poëta cujusdam affectatos versus: Torva Mimallonis implerunt cornua bombis, &c. Vide supr. c. 2. Nisi fortè decorum ita requirat, velut apud Virg. rex Albai longai, pro Alba longa, & Olli sedato respondit, &c. pro illi antiquè, Hic igitur notandum. 1. Ut verba respondeant rebus, sive breves seu longæ, late vel tristes, antiquæ seu novæ, celeres vel tardæ, &c. illæ fuerint, ita verba quoque convenit attemperari. 2. Etiam numeri

numeri

numeri & pedes eò quadrare debent. *Qua* certè longè maxima virtus carminis est, si ipso verborum sono ac numero rem quã tractat exprimere possit. Huc scilicet faciunt observationes illa de usu literarum, quas lib. I. c. I. Gram. tradidimus. Quæ sanè utcumq; videantur ociosa nuga, tamen nisi a Poeta & Oratore accurate observentur: necesse est affectus frigere omnes, & gratiam deperire. Exemplum in poetis passim sunt obvia. Et sup. c. 2. satis multa fuerunt allata, quæ hic repetita volumus. 3. Insigne carminis hujus ornamentum creditur, quoties sententia suspenditur, nec nisi post quartum, quintum vel octavum quandoque versum absolvitur. Exemplum est in limine Aeneidos, Ille ego qui quondam, &c. si modo istud exordium, Virgilio est, ac non potius Modestini. Ita initio Georg. Quid faciat letas segetes, &c. Item, Vos ô clarissima Mundi sidera, &c. qua continuatione potissimum in Exordiis, Amplificationibus, Conclusionibus, opus est. Georg. Sabin. qui & hoc addit. In acris & ardentibus rebus ac versibus, brevissimas periodos requiri, velut: Pone animos & pulsus abi. Sat funera fusi Vidimus &c. Æn. II. Cavendum tamen ne in vitium affectata grandiloquentia cum Lucano incidamus, cujus Scal. ipsum insimulat. lib. 6. p. 844. 849. & lib. 3. p. 294. Sape autem periodus in medio versus deponitur aut initio: ut diversitate sententiarum tanquam catena quadam versus inter se devinciantur, ut: Æn. 2.

Quanquam animus meminisse horret, luctuque refugit,

Incipiam. Fracti bello, fatisque repulsi

B b

Ducto-

Ductores, Danaum tot jam labentibus annis
 Instar montis equum divina Palladis arte
 Ædificant, sectaque intexunt abjete costas:
 Votum pro reditu simulant. Ea fama vagatur, &c.
*Apud Virgil. & Ovid. (inquit Sabinus,) cum periodus
 unius membri ultra binos versus excurrit, sæpe paren-
 thesis intexitur, ne longior continuatio obtundat aures,
 ut: Non jaculum, (neq; enim jaculo vitam ille dedis-
 set,) sed magnum stridens contorta phalarica venit.*
 4. Neq; caret venustate, si unico versu tota senten-
 tia insignis perficitur aut Epiphonema, ut, *Heu ni-
 hil in vitis fas quenquam fidere Divis, Æn. 2.* Sen-
 tentias enim crebras interjicere & decorum est, &
 carmini conciliat gravitatem. *De reliquis elegantis
 Hexametri, quantum ad pedes, vide sup. 5.* Similia
 quoq; singularia ornamenta hujus præsertim carminis
 esse manifestum est, si in loco afferantur, id est, ubi rem
 aliquam amplificari animoq; insigi necesse est. *Exem-
 pla in autoribus sunt innumera, ut Æn. 1. non satis erat
 Poëta dixisse, quod Neptunus tempestatem motam com-
 posuerit, sed addit simile a seditione, ejusq; cohibitione,
 Ac veluti magno in populo cum sæpe coorta est Seditio,
 sevitq; animis ignobile vulgus, &c. 6.* Omnino sublimẽ
 stylum, figuris amplificationum, interrogationum, ex-
 clamationum ceterisq; affectibus plenum, (tempestive
 tamen & adhibito judicio,) carmen Epicum requirit,
 perinde ut in Tragœdia. Sed ita omnia temperanda
 sunt, ut varietate jucunda, perpetui tenoris similitudo
 diligentissime evitetur. Hæc enim tedium parit. *Quale
 vitium notatur in Calphurnio, Scal. l. 6. p. 813. Contrà
 idem*

idem

idem de Virgilio: Quum semper sit ille sublimi spiritu, inquit, & generosa oratione, nusquam tamen est sui similis. Et paulo post, Hec est varietas, qua hiscentem perducit auditorem ad finem usq³, lib. 3. c. 28. Et ibid. Hanc tantam virtutem consequi ut possimus, fugienda est ejusdem rei facies iterata, quoad fieri potest.

I V. GENUS CARMINIS.

GENUS CARMINIS est hexametrum, augustum & magnificum, cum numeri concinnitate, tum quod omnibus rebus aptum sit vel attollendis vel deprimendis, vel quovis affectu animandis: praesertim vero inservit gravitati, qua de re heroicum appellari meruit. Primum Ovidium censent in Fastis Pentametrum ad sublimem materiam ascivisse, in quibus tamen non semel de carminis imbecillitate queritur, ut cum inquit: Quid volui demens elegis imponere tantum Ponderis? Heroires erat ista pedis. De Sestichoro, qui usus fuit Lyrico carmine, supra diximus.

V. P O E T A E.

P O E T A E. Homerus & Virgilius Epici carminis sunt principes. Ille scripsit Iliada & Odyssaeam 48. libb. Hic utrumq³ opus in Aeneide, 12. libb. felicissime imitatus est. Ovidius Metamorphosin, Apollonius Argonautica, Lucanus Pharsaliam, Statius Thebaida & Achilleida, Claudianus raptum Proserpine, aliiq³ alia, hoc carmine cōscripserunt. Inter quos qualis dignitatis ordo sit, prolixè differentem vide Scalig. lib. 5. & 6. speciatim de Homero & Virgilio Macrobi. l. 5. Saturnal

ambis

B b 2

cujus

cujus tamen iudicio Scaliger est iniquior: siquidem omnia Homerica deprimat, ut Virgiliana tantum extollat, cum suas utriusque laudes relinquere æquum sit.

FINIS LIBRI SECUNDI.

[NOTANDUM. Supra pag. 142. §. 3. pro voce Carminis substitue vocem Versus: Et hæc quæ sequuntur subjice scholio, cuius ultima verba hæc sunt: Et secundum nonnullos in Anapesticis.] Et postea p. 143. §. 2. linea 7. pro hac lege hoc.]

* Versus est certa atque legitima pedum compositio, numero modoque finita.

[Versus aut dicitur à vertendo; vel quod sæpè verti debeat, juxta illud Horatii: Sæpè stylum vertas: vel ideò quod ab unius lectione veluti cursum vertimus, Et ad alterum oculos atque obtutum reflectimus. Id enim propriè versum dicunt, etiam in prosa oratione, quod una linea exaratum protenditur, Et quo ad finem perducto, ad initium sequentis reuertimur. Micyl. lib. 1. de re metric. p. 24. Aut a verrendo secundum Scaliger. Verrere enim est idem quod sulcare aut scalpere: tollere aliquid è superficie ita ut depressio relinquatur. In ceris igitur stylo cum ducerent notas, frequentativo usi sunt, sicut Et agricola: verrunt enim terram, quia quod subtus erat, supra ut sit, faciunt. Sic Cicero dicit literas exarare. Ad eum modum versus dicti sunt linea illa sive sulci, quibus verba scribebantur. Itaque in omni Scriptura tractus singuli orationis, versus sunt appellati. Postea quum redegressent canum ad numerum casti-

castigatiorem, antiquum versus nomen sibi fecere peculiare, lib. 2. Poët. p. 145. Græcè appellatur σίχθι: unde Disticha, Tetraſticha, Hemistichia, &c. appellationem suam sumpserunt. Aliàs etiam vocatur Metrum, a metiendo, idq̄ per Metaphoram: Etenim sicut res ceteras certis spatiis metimur, ita & versus pedibus metiri solemus. Porro definimus versum compositionem non absolute, & solam, sed certam atq̄ legitimam pedum compositionem, eamq̄ numero & modo finitam: Nam composuisse pedes non est fecisse poema. Vide Scal. lib. 6. Poët. Unde & Scaliger versum sic definit: Versus est dispositorum pedum certo numero castigata connexio, lib. 2. Poët. c. 5.

Cæterum ad fundendos versus variis causis impellimur: Nonnulli enim peculiari quasi Enthusiasmo afflantur, & hi promptas ad carmina vires expeririuntur: Poeticis enim afflatibus nihil est difficile, Scalig. lib. 3. Poët. cap. 20. Nonnullis venter est ingenii largitor teste Persio in Prol. Sat. 1. Etenim ut canit ille: Pauperies semper comes est conjuncta Poëtis: Non sonat in loculis ulla moneta meis. Alios boni vini haustus ad versus faciendos excitat. Hinc illud: Qui bona vina bibunt, etiam bona carmina scribunt: Frigida parturiet carmina potor aque. Hinc nullum ferè Poetam vidimus abstemium. Hinc & laudibus arguitur vini vinosus Homerus. Et Horat. reprehendit versus illos, qui scribuntur aquæ potoribus. Alios exemplum rivalium extimulat, ut in Juvenale videre est; dum Satyras suas ita exorditur: Semper ego auditor tantùm, nunquàmne reponam. Alios gloria

Et laudis cupiditas. Hinc ita de se Virgilius: Tentanda via est, qua me quoque possim Tollere humo, vivusque virum volitare per ora. Alios denique alia causa urget.

Quaquam autem non parum opera Et diligentia requiruntur ad versus recte efficiendos perpoliendosque, tamen non raro fit, ut Et sponte sese scribenti prosam offerant, imo ingerant carmina. Observavimus (inquit Clarissimus Taubmannus) quatuor, quos hic, credo, de industria admisit, (Plautus in Trinummio. A. 4. Sc. 1.) ut amplior evaderet Oratio. Primus est, Sat scio in alto distraxissent disque tulissent. II. Una mecum passim caeruleos per campos. III. Haud secum circumstabant navem turbine venti. IV. Fluctusque atque procellae infensae, frangere malum. Tales Et in aliis notati sunt, atque ut obiter dicam, Livius Hexametro capit historiam suam: Facturusne operae pretium sum si a primordio, &c. Annales suos Tacitus: Urbem Romanam a principio Reges habere. Bellum Jugurthinum Salustius. Bellum scripturus sum quod Populus Romanus, &c. quod quamvis in prosa est, ut Cicero in Oratore ait, vehementer vitiosum: Et ipse tamen praeter Senarios, quos vix possumus effugere, non tantum Phalaecum: Successit tibi Lucius Metellus, (qualem Et Plautus Mostell. 1. 2. v. 44. Nec sumptus ibi sumptui esse ducunt,) sed Et integrum Hexametrum in Lucullo: Crassis occultata & circumfusa tenebris: quin adeo plenum distichon effudit, lib. 3. de Oratore, ubi inquit: Ac mihi quidem veteres illi majus quiddam animo Complexi plus

plus

plus multò etiam vidisse videntur, quàm quantum nostrorum ingeniorum acies intueri potest. Quod postremum notavit Rob. Titius Assertion. lib. 9. c. 17. Etiam G. Falckenburgius legitimum ejusdem versum longum observavit in Taciti Germania : Auguriis patrum & prisca formidine sacrum : Hac Taubmannus: qui tamen & paulò post Act. 4. Sc. 3. versum hunc Phaleuc. observavit : Quin tu quod perit perisse ducis, elegantem quàm numeris quàm sententiâ. His placet subjungere, quos & nos observavimus Plautus in Rudente Act. 4. Sc. 3. Quisquis es audi, Furtum ego vidi qui faciebat: Hexam. Terent. And. A. 1. Sc. 5. Proh Deum atq; Hominum fidem : Choriambicus Glycon. 3. Idem Eun. A. 2. Sc. 1. Ejiciunda herclè hæc mollities animi. Pentamet. Elegiac. Cic. 1. de legib. Nullius agricolæ cultu stirps tam diuturna quam poëta versu seminari potest. Job. Sleidanus lib. 18. Burensis interea Landgravii ditionem, quæ supra Francofurtum est, ingressus, oppidum Darmstatum partim vi partim ditione capit: Pentam. Eleg. Ab aliis etiam notatus est Pentam. Elegiacus in veteri Bibliorum versione, Psal. 51. Imponent super altare tuum vitulos. Sic in Juridicis libris à quibusdam observati & notati sunt versus, quos studio factos insertosq; esse credere nobis integrum non est. Modestinus, lib. 3. de pœnis : Cædem admiserunt sponte dolore malo. Cajus lib. 2. de legatis ad edictum. Servo legato legari posse receptum est. Sævola lib. 2. Responsorum : Pro solido pignus vendere quisque potest. Cajus lib. 22. ad edictum provinciale : Et cum

lege quis intestabilis esse jubetur. *Ulpianus lib. 25. ad Sab.* Semper in obscuris quod minimum est, sequimur. *Et alia alibi memoranda. Nec possumus quin Cupressum hanc plenius & planius simulemus, & e Grecis novi Testamenti quaedam consignemus: Joh. 17. v. 20. καὶ περὶ τῶν πισδουσόντων δεξιὰ ἡ λόγος αὐτῶν, Joh. 18. v. 36. εἰ ἐκ τῆς κούρας τέτρα ἦν ἡ βασιλεία. Joh. 19. v. 39. ἦλθε δὲ καὶ νικηθῆμεν ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἰησοῦν. Rom. 8. v. ult. τῆς ἐν χειρῶν ἰησοῦ τῶ κυρίῳ ἡμῶν. Luc. 14. v. 30. Οὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν. Pentamet. Joh. 13. v. 5. βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπῆρα καὶ ἤρξατο νίπαιν. Hexamet. Joh. v. 16. ὅτι ἐστὶν δὲ μείζων ἡ κούρα αὐτῆς. Luc. 10. v. 24. Ἐ ὅτι ἤκουσαν καὶ ἰδὲ νομικὸς τις ἀνέστη. Joh. 16. v. 28. ἐξῆλθον ὡραὶ ἡ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν Κόσμον-- Rom. 6. v. 13. καὶ τὰ μέλη ὑμῶν, ὅπλα δικαιοσύνης. Pentamet. Luc. 21. v. 18. θελῶ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν εἰ μὴ ἀπόληται. Luc. 11. v. 3. in Oratione Dominica, τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ὑπὲρ σὸν δίδου; Sen. famb. Item, τὴν καθημέραν καὶ ἀφες ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας, &c. Matth. 7. v. 7. ζητεῖτε καὶ δώσεται, εἰ αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται; Dimetri famb. Matth. 26. v. 6. καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς. Hexamet. Joh. 5. v. 19. εἰ δυνάται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ εἰδέν. Spondaicus. Joh. 6. v. 62. ἐστὶ τὸ ζῶοποιεῖν, ἡ σὰρξ ὅτι ὠφελεῖ εἰδέν. & alia innumera. Juvvat & ex Aliano lib. 1. cap. 32. μηδὲ ἀπιμὸς δόξαι τῶ μὴ δωροφορησῶν. Ibid. μηδὲν ἀπιμον ἐάσας, ἀλλ' ὡς ἡδὲ ἐχώρη, &c. Est & Pentameter Matth. 11. Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida. Et Joh. 3. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Et Phaleucus, Luc. 6. Non est discipulus supra Magistrum. Hæc obiter ad hunc*

hunc

hunc locum notare non alienum fore putavimus, parum morati istud Flacci; Sed nunc non erat hic locus, &c.

I N D E X C A P I T U M.

L I B R I P R I M I.

DE PARTE POETICES ELEMENTARIA, idest, Principiis Carminum; Quantitate & Pedes.

C A P. I. Definitio Poëtices & Partitio.
pag. 1.

C A P. II. de Quantitatis cognoscendæ Regulis generalibus. p. 4.

C A P. III. de Regulis specialibus primarum syllabarum. p. 17.

C A P. IV. de Regulis specialibus mediarum syllabarum. p. 23.

C A P. V. de Regulis specialibus ultimarum syllabarum. p. 66.

C A P. VI. de Autoritate vel Exemplo. pagin. 77.

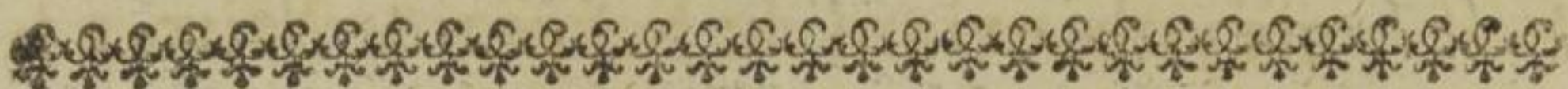
C A P. VII. de Pedibus. p. 126.

Bb 5

Libri

I N D E X

LIBRI SECUNDI.

DE VERSIFICATORIA, ID EST,
ipsa Carminis compositione.

CAP. I. de Versus Scansione, item Re-
gione & Cæsura: ejusq; affectionibus.
pag. 141.

CAP. II. de Carminis conficiendi præce-
ptis generalibus. p. 108.

CAP. III. de prima Carminis distributio-
ne ex constitutione Pedum : & pri-
mùm de simplici seu Monocôlo. pa-
gin. 234.

CAP. IV. de Multiplici seu Polycôlo. p. 275.

CAP. V. de secunda carminis distributione
ex Materiâ. p. 295.

CAP. VI. de Epigrammate, & Ode seu car-
mine Lyrico. p. 324.

CAP. VII. de tertia Carminis distributio-
ne ex Modo tractandi: & primùm de
Exegetico, p. 333.

CAP. IIX. Secundò de dramate Scenico,
seu Tragœdia & Comœdia in gene-
re. p. 336.

CAP. IX. de Tragœdia & Comœdia in spe-
cie;

CAPITULUM.

cie; ubi etiam de Satyra & Mimo. p.
346.

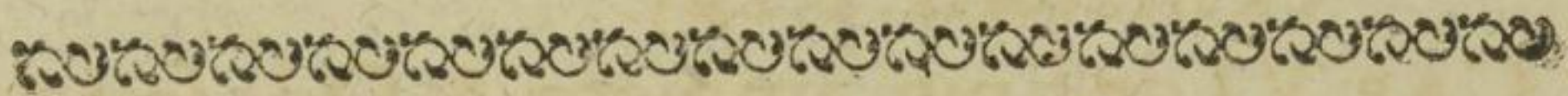
CAP. X. de Dramate Bucolico. p. 375.

CAP. XI. Tertiò, de carmine Epico, seu
Heroico. p. 379.

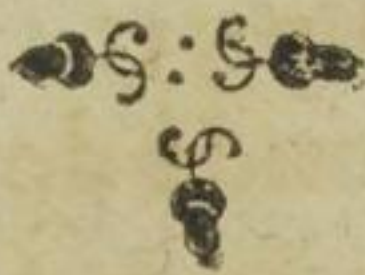

Errata. *Pag. 24. lin. 3. sic lege.* Conjugatio-
nibus & Formis verborum. I V. Compositione. V.
vel Diminut. &c. *Pag. 67. l. 4. apud Persium & Cor-
dum.] P. 102. lin. II. insere verbum Lūdo. P. 282. l. II.
exempla manu. P. 292. lin. 18. continuos Dactylos
seq. lin. 15. Jambica.*

*Reliqua leviuscula benevoli lectoris industria
duximus esse relinquenda.*

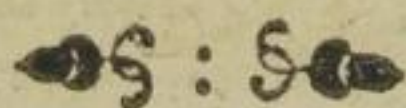
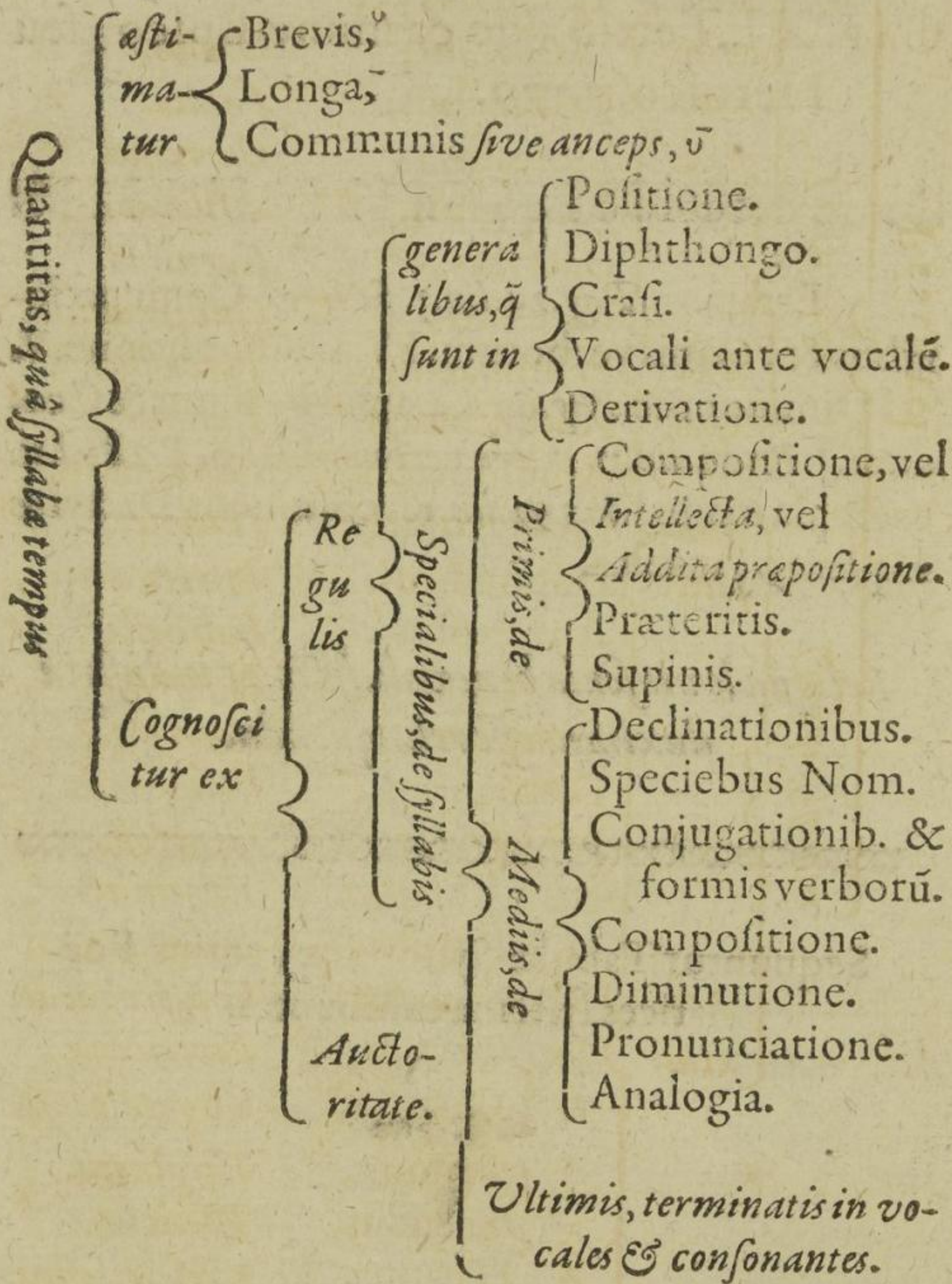
Sequuntur Tabulæ Synopticæ, totius Poë-
tices systema exhibentes.

TABULA PRIMA.

PARS PRIMA POETICES, DE
 principiis carminum, duabus tabulis com-
 prehenditur: Quantitatis & Pedis.

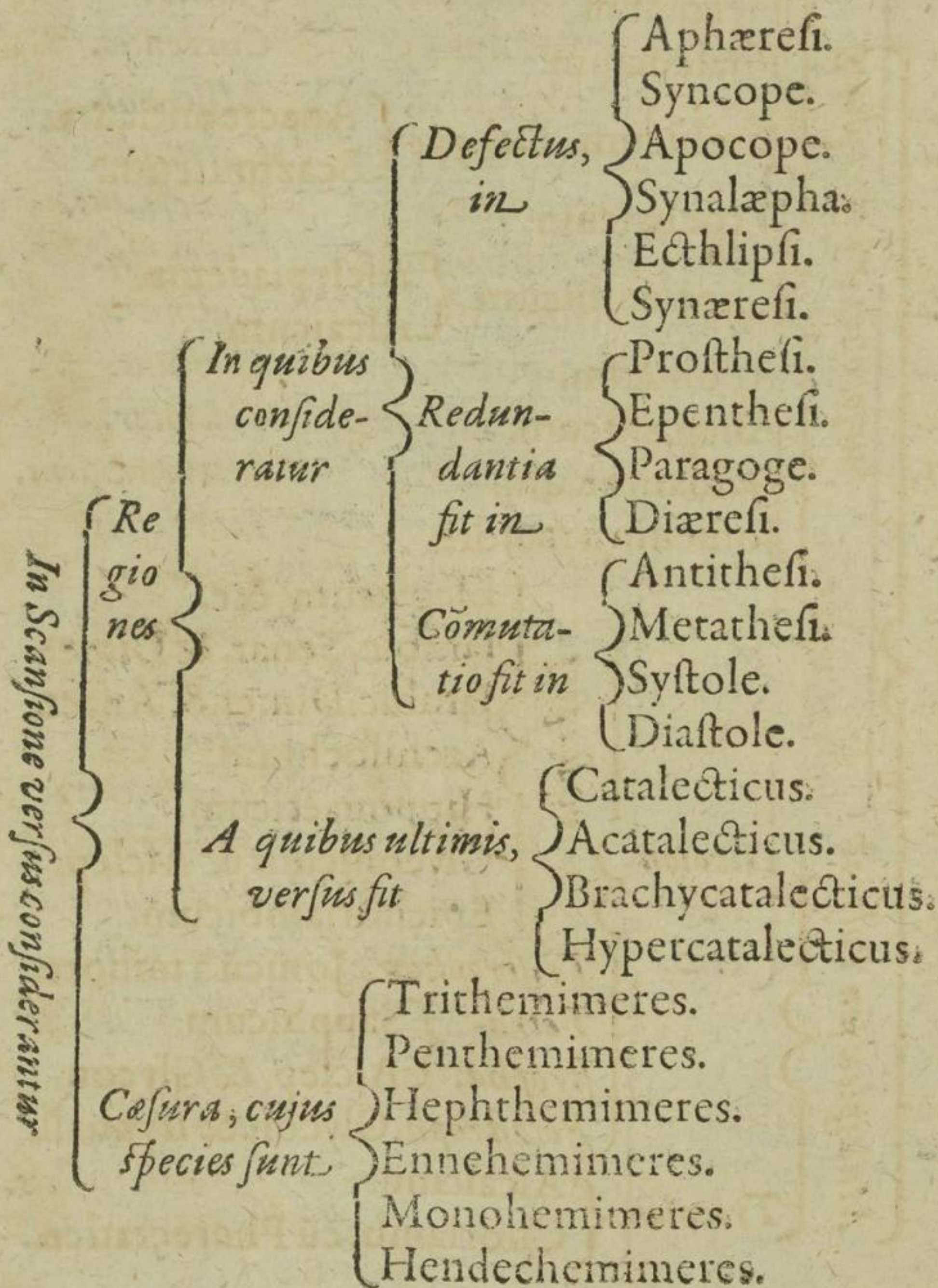
TABULA II.

P E S E L V E L	B i s y l l a b u s.	S i m - p 	P y r r i c h i u s,	u u	Deus.		
			S p o n d 	- -	Clemens.		
			J a m b u 	u -	Amans.		
	T r i s y 	M i - x t 	T r o c h 	C h o r æ u s,	- u	Omnis.	
				T r i b r 	u u u	Canite.	
		S i m - p 	M o l o s s u s,	A n a p æ 	- - -	Currentes.	
				D a c t y 	u u -	Miserans.	
		M i - x t 	B a c c h 	P a l i m 	- - u	Percussus.	
				A m p h i 	u - u	Latinus.	
	A m p h i m a c e r,			- u -	Cogitans.		
	P r o c e l e u s m a t.			u u u u	Celeriter.		
	Q u a d r i s y l l a b u s.	S i m - p 	D i s p o n d æ u s.	A n t i s 	u - - u	Inardescit.	
				C h o r i 	- u u -	Historia.	
		M i - x t 	E P I T H 	J o n i c 	D i j a m b u s,	u - u -	Amœnitas.
					D i t r o 	- u - u	Principalis.
M i n o r 					u - -	Generosi.	
M a j o r e					- - u u	Enormiter.	
P r i m u s,					u - - -	Salutabunt.	
S e c u d 					- u - -	Comprobabāt.	
T e r t i 					- - u -	Nutricii.	
Q u a r t 					- - - u	Circumspexit.	
P æ o n.	P æ o n.	P r i m u s,	S e c u d 	- u u u	Virginus.		
			T e r t i 	u - u u	Poeticus.		
			Q u a r t 	u u - u	Manifestus.		
			Q u a r t 	u u u -	Misericors.		

TABULA III.

PARS SECUNDA DE SCAN-
sione versus & Carminis distributione, quatuor
tabulis absolvitur. I. Scansionis & 3.
triplicis carminum di-
tributionis.

TABULA IV.

CARMEN (PRÆMISSIS GENERA-
libus præceptis,) distribuitur vel ex Pedum
qualitate, vel ex Materia, vel ex
Modo tractandi.

I. Ex Constitutione Pedum	Simplex seu Monocolon,	Heroicum.		
		Phaleucium.		
		Jambicum. Sub quo	{ Anacreonticum.	
			{ Scazonticum.	
		Trochaicum.		
		Choriambicum.	{ Asclepiadeum.	
			{ Alcaicum.	
		Adonicum.		
		Anapaesticum.		
		Galliambicum.		
Jonicum à majore.				
	Multiplex seu Polycol.	Dicolon	Distropha	Elegiacum; &c.
				Jambic. Senar. & Dimet.
				Jambic. Dimet. & Anact.
				Archilochium.
				Hipponacticum.
				Glyconicum & Asclep.
				Epichoriambicum.
				Tristrophon. Jonicū à minore.
				Tetra- { Sapphicum.
				stroph. { Asclep. & Glycon.
Pēta- { Glycon. & Ityphall.				
stroph. { Alcaicum.				
Tricolon. { Choriamb. cū Pherecratico.				

TABULA V.

2. Carminis distributio ex Objectis seu Materia est

<i>Ex rebus latis, ut sunt</i>	}	1. Genethliaca.
		2. Epithalamia.
		3. Propemptica.
		4. Apobateria.
		5. Epibateria.
		6. Epinicia.
		7. Scolia.
<i>In rei laude.</i>	}	8. Hymni.
		9. Soteria.
		10. Encomiast.
<i>Ex rebus tristibus.</i>	}	11. Panegyrica.
		12. Pedeuteria.
		13. Elegia.
<i>Ex Mediis.</i>	}	14. Threni.
		15. Epicedia.
		16. Epitaphia.
		17. Emblemata.
		18. Ænigmata.
		19. Logogriphi.
		20. Anagrammatismi.
		21. Eteosticha.
		22. Acrosticha.
		23. Echones.
		24. Palindroma.

Ex his quedam dicuntur Epigrammata, quedam Ode seu Lyrica.

¶ Tabulam tertiæ distributionis generalem & specialem, vide sup. p. 333. & 374.

F I N I S.

Poeticae Grammaticae
1607

Handwritten text in the left margin, including the name "Oda von Eyrice".

311

Ling. Lat. 965
V. (Taubmann)

